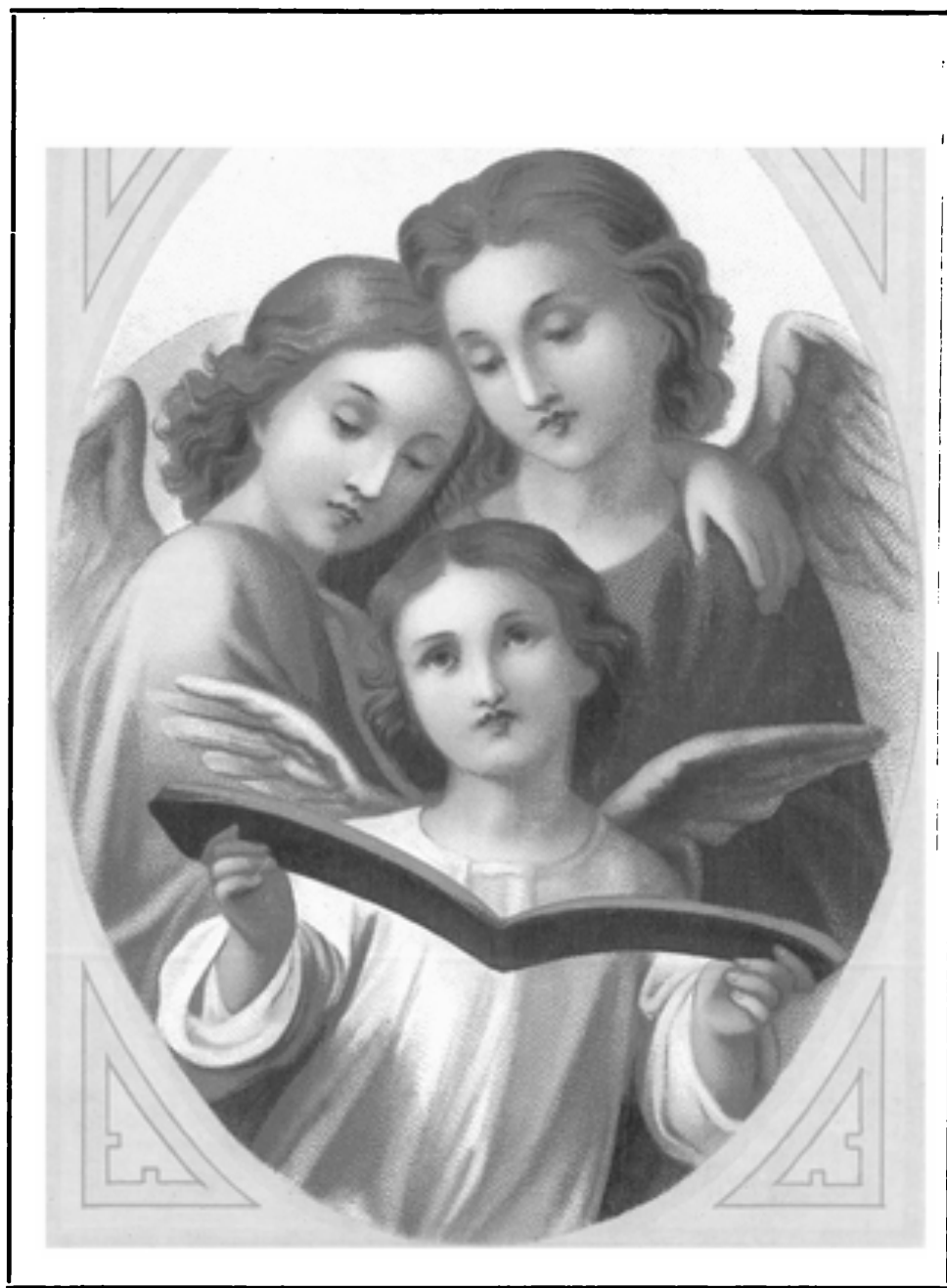

Srdce čistotné a pokorné,
ó Bože, nezavrhneš.

Anděl Strážný.

Časopis pro křesťanskou mládež.

ROČNÍK DRUHÝ.

1883.

Vydavatel a za redakci odpovědný:

P. Placidus J. Mathon,

O. S. B.

V Brně, 1883.

Tiskem a nákladem papežské knihtiskárny rajhradských benediktinů.

OBSAH.

I. B á s n ě.

	Strana
Ambrož Vilém. Dětský sen	3
Já jsem cesta, pravda a život (s obr.)	36
Malá pradlena (s obr.)	38
Zahrádka Boží (s obr.)	52
Výpověď (s obr.)	57
Vojna (s obr.)	86
Ježíšek, božský rozsevač (s obr.)	87
Nebe naše vlast (s obr.)	107
Vezmi kříž svůj a následuj mne! (s obr.)	129
Vrásky babiččiny	135
Cesta do školy (s obr.)	137
Chutě k práci (s obr.)	154
Potrestan' mlsavost (s obr.)	181
Potok	194
Žeň Boží (s obr.)	198
Nebeský lékař (s obr.)	235
Modli se a pracuj! (s obr.)	245
Zlých se straň (s obr.)	282
Brablec A. V. Pořekadla přede hrou	76
Čeho si anděl strážný přeje? (obálka č. 2.)	
Boj. F. J. Modlitba dítek	225
Funtíček Jan. Sv. Method, Hostajnov, Morava (řeka), Morava (země)	218
Hakl Bohumil. Lípa	148
Kvítko nejkrásnější	177
Houdek Frant. Větrů lkání (pověst)	249
Jablonský Bol. O lásce k národu	148
Poláček Frant. Hrej si, dítě, hrej! (s obr.)	75
Potěhník Alois. Na mezi	106
Radosti dítek	149
Studený Frant. Anděl Strážce	204
Sušil Frant. Mi istrant	113
Dětem	126
Svatý Václav	210
Na dušičky	242
Vánoce	266
Svoboda Fr. J. Dva zvonečky	35
Šeda Jan. Jezulátko	283
Šnaidr K. S. Jan za chrta dán (s obr.)	8
Křivonoska (s obr.)	59

II. Články poučné a zábavné.

Ambrož Vilém. Milé dívky! Listy mládeži, v čele každého čísla	1
Jak velká jest krychlová míle?	20
Co jest bilion?	37
Evropská veleměsta	43
Špačci. Náčrt přírodopisný (s obr.)	55

	Strana
Ambrož Vilém. Jan Valerian Jirsík (s obr.)	103
Ojvín. Cestopisný úryvek	130
Hroch. Z nauč. slov. (s obr.)	231
Lednice (s obr.)	274
Ve škole turecké	15
Andrlík F. J. Účinek průpovědi písma sv.	38
Povodeň	92
Důvěra v Boha základem spokojenosti	123
V tureckém kostele	172
Bůh neoslyší modlitby	195
Ubohý hošík, šťastný muž	219
Z divů světa	261
Bekera Jos. Kyticka fialek	88
Chrysogonus Fr. Pověst o vlaštovkách (s obr.)	76
Šťastný lék	109
Erben K. J. Bůh ví, čím člověka trestati. Ruská pohádka	33
Havelka Jan. O původu hradu boskovského (s obr.)	247
Heřmanický F. K. Zázračné zachránění (pověst z Kutnohorska)	138
Založení hradu Orlíku (pověst dle Mikovce)	226
První křesťanský kníže český	283
Podivný sen	243
Hradištský Boh. Štědrý král (z dějin vlasti)	66
Hrnčíř Fr. Legenda o vrabci	229
H. H. Obrázek ze skutečnosti	69, 95
Kahounova Mar. Dědečkův obraz (z něm.)	111
Kameš Vojt. Chůvy malého Ježíška	142
Klíma Fr. Vypravování biskupa Slomška hodným dítkám	90, 110, 127, 161, 190, 201
Kosmák Vác. Nenaříkej na Adama	23
Kovanda Jos. U obrázku	99
O parostroji	108
Na výletu	155, 178, 199
Beseda pod lípou	252, 271
Vzácný dar štedrovečerní	276
Micka Jan. Šetrný a štědrý	160
Navrátil Sark. Přítel mládeže (s obr.)	163
P. J. V. Obrázky z dějin vlasteneckých	17
Rájecká Jaroslava. Báje	267
Srám Václ. Dva sousedé	136
Umírající stařec (z franc.)	165
Šťastný Kar. Bajky a pověsti (z rušt.)	44
Šlapánský Kv. Krakonoš a chudý sedlák (z něm.)	182
Večeřa Jan. O pozdravu	152
Sv. Václav (s obr.)	205
Bělenka a Růženka (pohádka)	3
Odpouštějme svým vinníkům	149
Prostinká povídka	22
Lampa ve svatyni (z angl.)	40, 60, 79
Členům sv. dětství	69
Z ciziny	70, 166, 175
Něco z cizích krajů (s obr.)	211, 236, 257, 285
Strýčkovy ořechy ku konci každého čísla (s obr.)	
Z Radvanic (dopis), obálka čís. 7.	
Z Bohdanče u Pardubic, obálka čís. 8.	

*Andělkům svým přikázal o tobě, aby tě
ostržili všech
cestách tvých.*

*Poslechněš-li hlasu
mého a budeš-li čí-
niti, co pravím, budu
nepřítelem tvých ne-
přítel.*

ANDĚL STRÁŽNÝ.

Časopis pro křesťanskou mládež.

(Příloha „ŠKOLY“ na zvláštní předplacení.)

Vychází letos r. 1883 za měsíc jednou a předplácí se na něj **celoročně 80 kr.** — Zásылku vyplácíme sami a dáme každému předplatiteli za **premiu** krásný olejobarevný obrázek, který má býti za titul celému ročníku. — Vydavatelem a za redakci odpovědným jest **P. Placidus J. Mathon**, benediktin rajhradský v **Brně**, kam také jediné třeba zasýlati předplatné, dopisy, dotazy atp.

Milé děti!

ochválen buď Ježíš Kristus! Šťastný nový rok!
S takovým přáním přicházím dnes k vám, a byl bych tomu rád, kdybych mohl všude, kde jsou hodné děti, zaklepati na dvěře a přání své osobně vyřídit. Nejsa však všudypřítomným, zasedl jsem ku stolku a napsal jsem svým miláčkům psaníčko a pošta je zaveze a zanese do všech končin naší milé vlasti. Ale hlavní přání spolu s vroucí prosbou, aby se vyplnilo, chci pokorně předložit Pánu nebeskému, aby vás všechny, vaše milé rodiče, ctěné učitele a učitelky a všechny, jichž srdce lne ku milé mládeži, zachoval ve zdraví a ve své milosti. Já pak zůstanu vaším starým strýčkem a vynasnažím se, aby láska, kterou jste mně byly tak častokráte projevíly, nás i na dále spojovala. Dejž to Bůh! A Pán Bůh to jistě dá, pakli se i vy,

milé dítky, přičiníte. Budete-li svých milých rodičů poslušny, budete-li o to pečovati, abyste rodičům svým mnoho radosti učinily, o jak krásný to bude pak mezi námi přátelský svazek! — Církev svatá předčítá v evangeliích nynější doby tak vznešené příklady z mládí Ježíšova. Toto posvátné mládí jest nejvznešenější a nejmilostnější tajemství našeho svatého náboženství. Velcí i malí mají se v tyto dny rádi obíratí rozjímáním o ctnostech božského dětátka. Učiňte i vy podobně! Dvanáctiletý Ježíšek buď vaším nejsvětějším vzorem, jehož se nikdy spustiti nesmíte. Podejte mně ruku na to, že učiníte dle rady strýčkovy!

Nedávno jsem se zase z toho srdce radoval. Viděl jsem mnoho veselých dítek. Pán Bůh se o jejich veselí postaral. Napadal měkký snížek a se sněhem přišly mnohé radovánky. Hoši a děvčata vytahovali sánky ze zákoutí a nastal veselý život po návsi. To mladé panstvo se projíždělo bez koní sice a bez rolníček, přece však vesele a vytrvale. Větší František zapřahl sebe sama do sáněk a mladší sestřička se vezla jako urozená panička. S kopečka přisedl i František a pak to jelo samo sebou jako vítr. — A což teprv ty sněhové koule! To vám byla mezi hochy hotová vojna. To bylo jásajících vítězů! Mlynářovic Vojta odnesl nejvíce ran; měl záda celá bílá, ale nevadilo mu to. Však je každý mlynář bílý, myslil sobě, a jaký by to byl hoch, aby se bál na vojně rány? A dobře měl; řádný hoch musí něco vydržeti! — Tož tedy, máte-li též u vás sníh, bavte se podobně mezi sebou, pakli vám rodičové dovolí. Pravím: mezi sebou — neboť jen rozpustilé děti házejí sněhem po cizích lidech. Zahřejete-li se při své zábavě, nestůjте na větře nebo na průvanu, snadno byste se mohly nastuditi.

Ještě jednou přeje všem: Šťastný nový rok!

strýček Ambrož.

Dětský sen.

Když se hodné dítky kladou
na noc do své postýlky,
sesílá Bůh s nebes výšin
na zem malé andílky.
A když perutí se dotknou
umdleného dítko víček,
usmívá se ve snu libém
jako s nebe andělíček.

Andělícci sladce přejí
o Ježíšku, o nebi,
dítko ve snu rájem vodí
k trůnu božské veleby.
Jak to plaje, jak to září
v blahém dítku obličejí —
snad to všichni andělícci
z dětských tvářiček se smějí?

Vil. Ambrož.

Bělenka a Růženka.

V osamělém domku žila chudá vdova; v sadě, rozloženém před okny, rostly dva růžové keře, jeden s bílými květy a druhý s červenými. Vdova ta měla dvě dcerušky a ty byly podobny těm dvěma krům; jedné říkali Bělenka, druhé Růženka. Děvčátka byly sám rozum, poslušny a pracovity, jakých na celém světě nenajdeš. Bělenka byla ticha a něžna; Růženka ráda běhávala po lukách a po lesích za květinami a motýli. Bělenka ostávala doma s maminkou, pomáhala jí v hospodářství a četla jí z knih, když bylo po práci. Sestřičky tak se měly rády, že nechodily z domu leč ruku v ruce. Bělenka říkala: „My nerozejdeme se nikdy,“ a Růženka odpovídala: „pokud živý budeme“ a maminka přidala: „budiž vám všechno pospolu.“

Často chodily do lesa na plané ovoce; zvířata měla je ráda a nebála se k nim přicházeti. Zajíc jedl jim z rukou, koza vybírala si trávu vedle nich, jelen hopkoval a skákal před nimi a ptáčci usadili se na nedaleké větvi a zpívali jim svoje nejkrásnější písničky. Děvčatům se nestalo nikdy nic; zastihla-li je noc v lese, uložily se do mechu, jedna podle druhé a spaly až do rána, a maminka nebála se o ně. Tak prospaly zase jednou noc v lese; když pak sluníčko je vzbudilo, uviděly vedle sebe překrásného mládenečka, oblečeného v bílý šat; mládeneček, který se jen jen blýskal, díval se na ně laskavě, ale když se děvčátka probudily, zmizel v lese a neřekl ani

slova. Jenom to poznaly, že ležely vedle propasti a že by jistě do ní byly upadly, kdyby po tmě byly udělaly jen jediný krok: maminka řekla jim pak, že ten mládeneček byl asi anděl strážce hodných děvčátek.

Bělenka a Růženka v takové čistotě chovaly domek, že věru v podlaze mohl's zhlížeti se jako v zrcadle. V létě Růženka pomáhala v hospodářství a matka její každého rána, když vstávala, našla kytíčku a v té bylo po růži z toho i onoho růžového kře. V zimě Bělenka roztápěla pec, zavěsila kotel za hák, a kotel ten byl z červené mědi a blyštěl se jako zlato: tak krásně byl vždycky odrhnut. Za večera, když padal sníh, matka říkala: „Bělenko! zavři dvěře na závoru;“ potom usedly k ohni, stařenka nasadila brejle a čtla z velké knihy a děvčátka poslouchaly s přeslicemi v rukou; vedle nich ležel beránek a vzadu na bidle spala hrdlička majíc hlavinku skloněnou pod křidélkem.

Jednou za večera zase tak si usedly, když — ani se toho nenadály — zaklepáno na dvěře.

„Růženko!“ řekla matka, „otevři dvěře; to jistě nějaký pocestný zabloudil a rád by k nám pod střechem na noc.“

Růženka odstrčila závoru čekajíc nějakého ubožáka, když kde se vzal tu se vzal, polootevřenými dveřmi prostrčil svou ohromnou hlavu medvěd. Růženka uskočila a zakřikla, co mohla; beránek dal se do bekotu, hrdlička rozlítala se z koutu do koutu a Bělenka utekla se za postel.

Ale medvěd promluvil: „Nebojte se, dobří lidé, nic zlého vám neudělám; jen vás prosím, abyste mne nechali ohřátí se trochu, protože jsem skoro zmrzlý.“

„Zajdi si k ohni,“ pravila mu stařenka; „ale měj se na pozoru, abys nespálil si kožich. Bělenko, Růženko!“ zavolala na děti, „pojdte sem, medvěd vám nic neudělá, on na nic zlého nemyslí.“

Děvčata na to se vrátily; pomalu i beránek a hrdlička se přiblížili a zapomněli na všecken strach.

„Děti!“ promluvil medvěd, „sotřeste mi sníh se zád.“

I vzaly štětku a smetly s něho sníh; a on rozložil se před ohněm a jen čas od času zabručel si spokojeností a ra-

dostí. Děvčata brzo se zpamatovaly, ba daly se i do hry s nezvaným hostem: tahaly ho za kožich, sedaly mu na záda, převracely ho, zlehka ho bily proutkem, a když vrčel, daly se do smíchu. Medvěd všechno strpěl, a jen když hry a žertu bylo dosti, řekl jim: „Nechte mne poležeti si u vás a nebijte toho, jenž vám souzen.“

Když bylo čas spáti, stařenka řekla mu: „Ostaň zde a přespí noc před ohněm; aspoň jsi u nás ochráněn od zimy a nečasu.“

Ráno děvčata otevřely mu dvěře a on klusem ubíhal do lesa. Po té přicházel den ode dne, v tutéž hodinu, do domku a uléhal před ohněm, a děti hrály s ním podle chuti.

Přivykly mu tak, že ani nezavíraly závory, pokud nepřišel.

Když nastalo jaro a všechno kolkolem se zazelenalo, medvěd jednou z rána řekl Bělence:

„Odejdu a nepřijdu celé léto.“

„A kam že půjdeš?“ zeptala se Bělenka.

„Do lesa; musím hlídati poklady před zlými trpaslíky. V zimě, když je země zamrzlá, je jim vysedávati v podzemních dírách, protože se nemohou prohrabati ven; ale teď, když sluníčko rozehrálo zemi, teď vycházejí na lup. A to, co jednou uloupili a schovali ve svoje díry, to tak brzo nevidí boží svět!“

Bělenka velmi byla smutná, když uslyšela, že medvěd dlouho nepřijde; když mu otevřela dvěře a on vycházel, zachytil se o závoru a jí se zdálo, že se mu pod kožichem zablesklo zlato, ale nevěděla to na jisto; medvěd utíkal rychlými skoky a brzo zmizel za stromy.

Za nedlouho stařenka poslala děti do lesa na dříví; tam uviděly na zemi veliký poražený strom a u něho cosi, co házelo sebou sem a tam v trávě, — ale něco takového — nu! nemohly to rozeznati. Když došly blíže, uviděly, že to je malinký trpaslík; byl již hodně starý a měl vráskovitou tvář a bílou bradu, na loket dlouhou. Brada ta byla zaklesnuta ve skulině stromu, a trpaslík vrtěl sebou a skákal jako psíček s provázkem a nijak se z toho nemohl vymotati.

Upřel svoje blýskavé oči na sestry a vzkřikl: „Co tu stojíte jako přimrzly, místo, abyste mně pomohly!“

„Nebohý trpaslíčku,“ optala se ho Sněženka: „jak's to uvízl v takovém skřipci?“ — Jdi ty hloupá, zvědavá husičko,“ zlobil se trpaslík; „co uvízl! Chtěl jsem rozštípati strom na polena pro kuchyni: naše mísy jsou malinky, že by od velkých polen mohly shořeti, vždyť my necpeme do sebe tolik jídla, jako vy lidé hrubí a žraví. Už jsem sekeru napřahl a zarazil do dřeva, ale sekera zatrolená se vysmekla, vyskočila, když jsem se toho nenadál, a dřevo tak rychle se přivřelo, že jsem nestačil svou šedivou bradu vytáhnouti a teď nemohu ji vysvoboditi. A ony smějí se, ty hloupé husy! Styďte se, jak jste nedobry!“ Děti vši silou chtěly vytáhnouti bradu, ale nemohly; byla jako v kleštích.

„Zaběhnu pro lidi,“ povídá Růženka.

„Co tě napadá,“ okřikl ji trpaslík svým hlasem; „i vás dvou je již moc.“

„Tak trp trochu!“ ozvala se Růženka, „my tě vysvobodíme.“

I vytáhla z kapsy malé nůžky a uřízla jimi konec brady. Sotva že trpaslík byl na svobodě, honem lapil pytel plný zlata, který byl zastrčen v kořenech stromu, a vrčel si pod vous: „Takoví neotesanci! uříznouti konec tak krásné brady!“ Potom si naložil pytel na hřbet a hajdy! odešel, ani se po nich nepodíval.

Za chvíli sestry šly ještě lovit ryb k obědu. Když docházely řeky, uviděly cosi takového, jako kovářík; a ten skákal po břehu, jakoby chtěl skočiti do vody. I přiběhly a tu máš! poznaly milého trpaslíka.

„Co se děje s tebou?“ ptala se Růženka; „či chceš skočiti do řeky?“

„Jaký jsem to hlupák!“ hněval se trpaslík; „což nevidíte, že ta proklatá ryba tam, chce mne stáhnouti do vody?“

Trpaslík také přišel lovit ryb a rozhodil svoji udici, ale na neštěstí vítr spletl mu bradu se šňůrou; po chvíli velká ryba se chytla; ale nebohý trpaslík byl sláb na takovou rybu a nemohl ji vytáhnouti na břeh: ryba byla silnější a táhla

trpaslíka na svou stranu — do vody. Chytil se i za třtinu i za trávu; ale ryba táhla všechno k sobě a on co chvíli měl žblunknouti do vody. Děvčátka přiběhly v čas a chtěly uchrániti jeho brady, ale nadarmo: brada byla tak spletena se šňůrou, že ji vyplesti nemohly. A tak zase došlo na nůžky.

Jak to trpaslík uviděl, tuze se rozhněval. „A co vy! Neumíte nic jiného, zpotvořiti hodné lidi? Málo vám na tom, že jste mi již jednou uřízly brady? Teď jste jí ještě uřízly polovičku? Jak pak se ukáží svým bratřím? I abyste po celý život chodily bosky a celé nohy se vám rozedřely a popíchaly, vy zlé holky jedny!“

A uchopiv pytel s perlami, schovaný ve třtině, táhl ho za sebou; ani slova nepřidal a zmizel za kamenem.

Brzo po tom matka poslala dcerušky do města nakoupit jehel, nití a pentlí. I bylo jim jíti pustinou a na té byly rozházeny ohromné kameny. I uviděly ptáka velikána lítati pod oblaky, jak několikráte do kola zatočil se nad jejich hlavami a najednou jako blesk spustil se na zem. V tu chvíli rozlehly se pronikavé a žalostné křiky. Sestry přiběhly a s úžasem uviděly orla, jak drží v drápech starého jich známého — trpaslíka a chce s ním uletěti do povětří. Děvčata chtěly pomoci mu a uchytily se ho vši silou a tak bojovaly s orlem, až pustil svou kořist. Ale když trpaslík vzpamatoval se trochu od strachu, křičel svým písklavým hlasem: „Nemohly jste, nezbednice, opatrněji se mnou jednati? Tak jste mne tahaly za šaty, že jsou teď sám cár!“ Potom chytil svůj pytel s drahým kamením a sklouzl ve svou díru. Děti přivykly již jeho nevděčnosti: šly tedy dále do města nakupovat.

Když potom se vracely domů, zastaly zase trpaslíka: nenadál se, že kdo půjde tudy tak pozdě a proto vysypal před sebou z pytle drahé kamení a těšil a hrál si s nimi. Slunce zapadalo a v jeho světle blyštělo se drahé kamení tak nevídaným leskem, že děvčata stanuly jakoby je přikoval; a tak se do té krásy zahleděly. „Co tu lelkujete?“ obořil se na ně trpaslík, a tvář jeho, jindy žlutá, teď začervenala se od zlosti.

Ale co to tak bručí a vrčí? Vidiš, tam z lesa vyběhl černý medvěd a rovnou na trpaslíka. Ten počal se strachy trásti a dal se na útěk, ale nedoběhl ku své díře: medvěd zastoupil mu cestu. „Rozmilý pane medvěde,“ začal žalostivě: ušetři mne a dám ti všechny svoje poklady, všechno drahé kamení; Jen mne nezabij: a co by ti pomohlo, kdybys ubil ubohého trpaslíka, jaký já jsem? Na zubech mne ani neucítíš. Pust’ se raději do těchle dvou děvčat: to budou jistě dobré kousky pro tebe, chutné jako křepelky; sněz na zdraví Ale medvěd nedávaje na jeho řeč, bác udeřil ho tlapou a trpaslík bříink sebou na zem a bylo po něm.

Děvčata utíkaly pryč, ale medvěd zavolal na ně: „Bělenko, Růženko, nebojte se! počkejte na mne.“

Poznaly hlas a stānuly, a když medvěd přišel k nim, medvědí kůže spadla s něho, i uviděli překrásného mládence oblečeného v zlaté šaty.

„Já jsem princ,“ řekl jim: tamhle ten zlý trpaslík začaroval mne v medvěda a uloupil všechny moje poklady; byl jsem odsouzen toulati se po lesích a jen smrt jeho mohla mne vysvoboditi. Teď dostal co proto.“

Bělenka vzala si prince, a Růženka jeho bratra a rozdělili mezi sebou ohromné bohatství, které trpaslík měl schováno ve své podzemní díře. Staříčká maminka byla ještě mnoho let na živě, spokojena a šťastna mezi svými dítky. V sadě vykopala dva růžové kře, zasadila je do hrnka a postavila ho za okno a každický rok rozkvétaly čarokrásné růže — bílá a červená.

Jan za chrta dán.

Báseň K. S. Šnaidra.

I.	V Hrubých Kozojedech leží přes průhon
Pospěšte sem, pacholátka s děvčaty, stařec bude vám při harfě zpívati;	ještě po dnes stará studně, a v zvon.
do minulých časů hledí jeho duch — popřejtež mu pozorlivý všickni	Zvonu však už oko lidské nezhlídne, aniž vás kdy ku modlitbě po- bídne.
sluch! —	

Jenom jednou, už tomu dvě století,
pobožné měl staré ženě zazněti;
ta v té studni len a přízi máchala,
a jej do polou ven na ní vyňala.

zazněl, až se pozatřásl vrch i les:
Jan, Jan, za chrta dán!

II.

Užasla a velkou hrůzou omdlela;
zvon ale i s přízí z ruky pustila;
tu zvon veliké hřmotu ke
dnu kles,

Jede ostrým klusem domů
Hrubokozojedský pán,
vede chrty vedle něho
věrný sluha, dobrý Jan.

Rytíř, jako mračná bouře
s koně dolů škaredí,
že mu o psu nejmilejším
lidé nevědí.

Třetí den už v širém poli,
v lesích, skalách hledají;

o ztraceném ale chrty
ani zdání nemají.

Přesmutně se domů vrací,
tichý jako noc a smrt
rytíř, a vzdychaje volá:
„Ach! kde jest můj chrt!“

Na silnici baba stojí
na dvě berly sehnutá,
škaredá co soví hlava,
jednooká, hrbatá;
její tváře jedna brázda,
ruka kůže jen a hnát —
hlasem — jako vraní krákot —
jezdceům káže stát!

„Kaž, rytíři! svému hřebci,
svému lidu zadržet;
po čemž trudným čelem dychtíš,
ode mne lze obdržet.
O tvém prehlém milencovi,
o tvém drahém chrtu vím,
za darmo ti ale, věru!
o něm nepovím!“

„Vydáš-li mi svého Jana,
bude zejtra doma chrt. —
Co s ním počnu? — Černokněžku
zmladí jinochova smrt.
Mám-li se tak, v hvězdách psáno,
zas co děvče usmívat,
v panické se krvi musím
častěj umívat!“

Na ta hrozná slova zbledl
švarný jinoch co stěna,
mezi nadějí a strachem
vrhl se na kolena;
litostivým hlasem prosí
statečného rytíře,
život věrného by sluhy
nedal za zvíře!

Rytíř však jen horkou vášeň
svého srdce poslouchal,
na tvář bledou, uslzenou
svého Jana nekoukal. —
„Přived' chrta — pravil k babě —
zejtra na úsvitě k nám;
věru, že ti bez meškání
Jana za něj dám!“ —

III.

Jitro se červená z vychodní brány,
u hradu čeká už baba a chrt;
pacholík, neusnuv, z strážnice hledí,
vidí své neštěstí, vidí svou smrt!
Klopýtá k rytíři: „Pane, pane!
milost' a útrpnost' s nebohým měj!
nedávej kouzelné pravici Jana,
sluneční záři a život mu přej!“

Rytíř však nad chrtem radostí jásá;
neslyší jinochův žalostný hlas;
objímá babu i objímá chrta,
poroučí přistrojit radostný kvas —
A když se s večerem baba uklízí,
Jana jí v okovech ven vyvedou;
draci dva ve voze škaredočerném
s Janem a babou se k lesu berou.

IV.

Neminulo ale pět neděl,
chrt ten draze vykoupený zee-
peněl! —
Tu si rytíř vlasy trhal, hořem vyl;
chrta však už ani Jana nezbudil!

A když divé bolesti čas ukrotil,
srdce opět lidským citům navrátil:
tu ho počal v svědomí červ hlodati,
před oči mu obraz Janův skytati.

„Jene! — volal často — Jene
nevinný!
ukrutností svého pána zničený!

nakloň ke mně z přísných nebes
hlavu svou
a odpusť želejícímu vinu zlou!“ —

Na to kázal kostelíček založit,
při něm dřevěnou zvonici postavít,
na ni zvonec ze stříbra dán jasného,
jímž by zvonili za Jana dobrého.

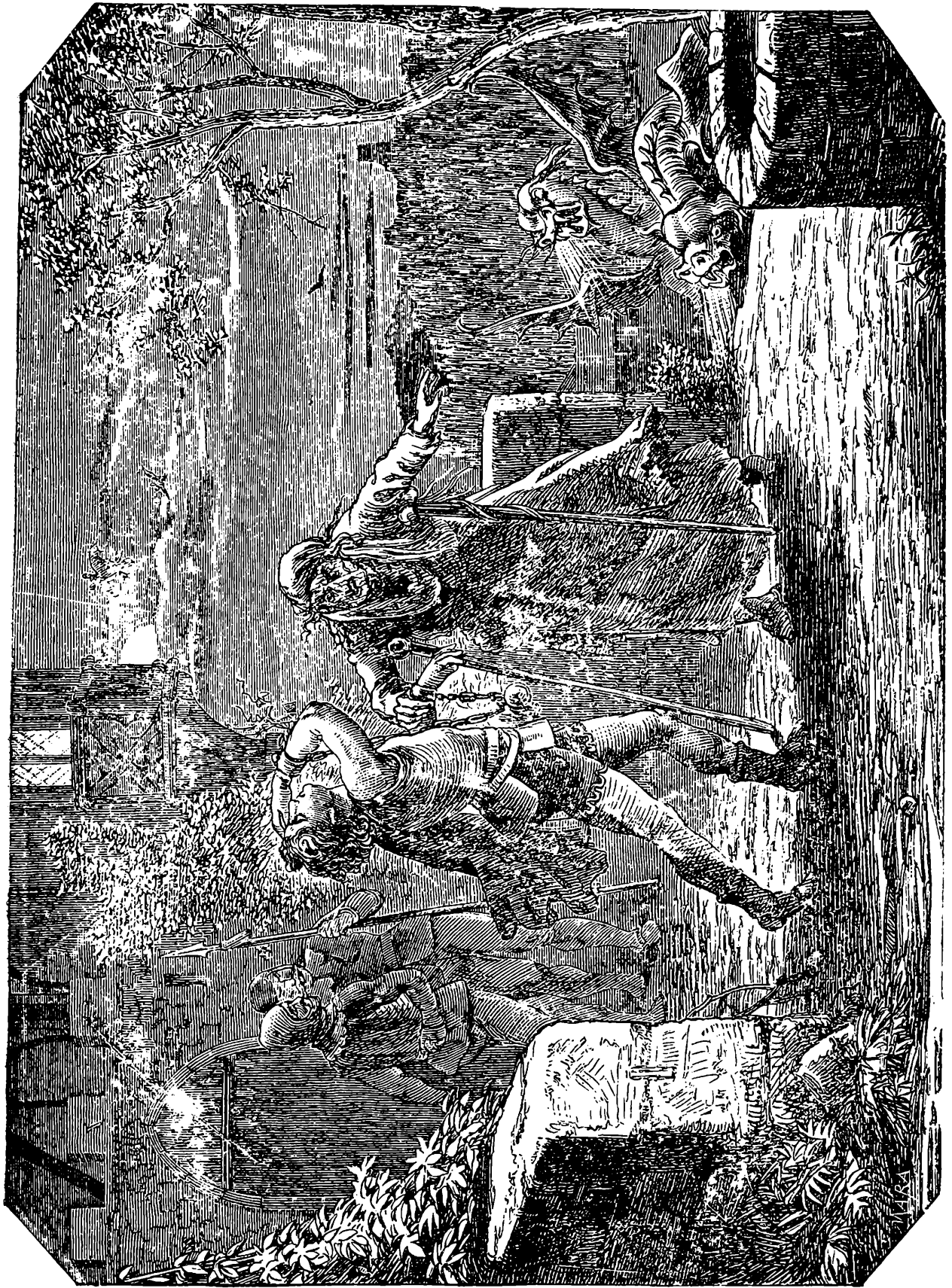
Když však zvoniti ponejprv počali,
přítomným všem hrůzou zuby eva-
kali;
nebo místo zvuků stříbra zazněl
hlas
hřímající, až se kostel pozatřás':
„Jan, Jan za chrta dán!“

V.

Slyše to pán Kozojedský,
hořce počal plakati,
oděv rytířský se sebe
divou rukou trhati.
Rubáš žíněny si kázal
přinést, jím se přiodil,
a k dřevěné zvonici se
jako zvoník postavil.

U zvonu hle! provaz rukou
kajicnou jak uchytil,
červa v srdci žeroucího
v okamžení necítil:
aniž více také slova
zvon vydával ze sebe;
zněl však co hlas Cherubína,
když se vrací do nebe.

Jednou se však po klekání
starý zvoník nevrátil;
poše zvonem klečícího
smrti šíp ho zachvátil.
Leč na klidné jeho tváři
ruka nebes napsala,
že se jemu vina hříchu
milostivě smazala.

VI.

Po časech, po letech, když se od-
bojcův
strašlivý po Čechách rozbouřil
shon,
rozkotal kostelík, rozkotal hradbu,
zvonici strhli i stříbrný zvon;

strhli, však neskradli: neb mocná
ruka
božího anděla ukryla jej,
zaryvši do sypké hluboké studně; —
můžeš-li lupič děl se o něj! —
Od oné doby tu spočíval na dně
hluboké studně ten stříbrný zvon;

okolo něho bučela stáda,
hřmívalo lovectví, křepčení, hon.
Pořád tu v hlubině ukryt zůstával,
až jej přec v podivně osudný den
zbožné té babičky usvadlá ruka
s předivem napolou vytáhla ven!
Tenkrát naposled výslovným hla-
sem

zavolal: „Jan, Jan, Jan za-
chrta dán!“
potom už nebyl až do časů dnešních
slyšán, ni smrtelným okem vídán.
Bezpečně sousedé vodu teď váží,
bezpečně máčejí konopě, len;
zvou zmizel na věky, nikdy ho žádný
nevydá na světlo ze studně ven!

VII.

Vezměte si příklad mého rytíře,

Zpomínejte tedy dítky! na zvonec;
přivedl jsem povídačku na konec,
dále by vám bylo marné zpívati,
počínáť z vás mnohé očkem mžírati.

nedávejte duši drahou za zvíře.
Hledte z mládí každou vašeň
krotiti,
tak se Bohu, lidu všemu líbiti.

Odevzdejte se teď tiše spaní v moc,
Pán Bůh vám všem račiž dáti
dobrou noc!

dřív však než vám očka sklopí
spánek váš,
za Jana se pomodlete: Otče náš! —

Ve škole turecké.

Vypravuje F. J. Andrlík.

Doj, milý žáčku, tyť jsi šťasten! Vcházíš každodenně do krásné, veliké a výstavné budovy školní. Všude čisto, světlo, příjemno. Avšak pojd' se mnou na okamžik hodně daleko na jih, do země turecké. Vesnic si nevšimneme; zastavíme se jen ve městech, a to větších městech. Otažme se, kde je škola? Ukazují nám bídnou, starou chatrč. Je na spadnutí. Snad se pro tu chvíli, než-li se vrátíme, ještě nesesype?

Nuže vkročme srdnatě do vnitř! Ouha, pozor, děti! Sín' je tmavá jako náš sklep. Zde se něco leskne! Co to? — Veliká louž smrduté vody, — hnojnice. Nic naplat! Chceme-li do učírny, musíme se přebrodit. Vyhrňme kalhoty a pojdme! — Ale tak zčista jasna nelze do vnitř. Nutno dříve se ohlásiti. Pošleme za sebe mluvčího.

Za chvíli vrací se posel a s ním ještě muž vousatý v černém, dlouhém oděvu. „To ulema,“ — učitel. Pozdravíme ho; — ale nerozumí. Prohledl si nás a vrací se beze slova do jizby.

Honem za ním; už se nás nelekne. V síni bychom se zadusili nesnesitelným zápachem hnijícího jezera.

Jsme u veliké světnici. Proti dveřím jsou tři okénka, ale špinavá; jen málo světla může do vnitř vniknouti. Před námi jest několik lavic, ale nikoli jaké máme u nás ve škole; nýbrž bez lenochů, jaké bývají okolo kamen. Nemají přihrádek, není v nich kalamářů. Podivno! Což jich nepotřebují turečtí žáčkové? Ovšem, že nepotřebují! Asi dvacet pět hochů větších menších sedí na holé podlaze hlíněné; na lavicích mají knihu nebo tabulku. Někteří také leží, majíce brady podepřeny. Jeden brebentí více než druhý a klátí sebou jako kývadlo u hodin. Nás si ani nevšimnou; mají zajisté mnohému se učit. —

Ohlížíme se po škole. Kde asi mají tabuli?

Není tu, — tabule neznají.

Tedy počítadlo?

Také zde není.

Snad tedy nějaké mapy, obrazy?

Nic, nikde nic, — jen holé, začazené, špinavé stěny. —

A co to? Kde je ulema? Vešel přece před námi do učírny a nyní ho tu nevidíme! Kam se poděl? Snad jest ještě jedna třída vedle?

Nikoli, — není tu již dveří.

Kde tedy je?

Aha! Už ho máme! Nade dveřmi ční vysoká pavlač, a zde sedí ulema skrčen, — tak že mu jen půl hlavy vykukuje. V ústech má dlouhou dýmku, v levé ruce knihu, v pravé dlouhou, velmi dlouhou hůl, — vlastně bidlo, — kterým dosáhne s pavlače až dolů do nejodlehlejšího kouta, chce-li pokárati některého líného, nebo nezbedného Turčíuka.

Nyní cosi vzkřikl.

Hoši porozuměli. Odříkávají souhlasně, co jim bylo uloženo. Není toho mnoho; neboť jsou hned u konce. Měli se učit na zpaměť dvěma krátkým prűpovídkám z „koranu“ — turecké biblí, — nu a tím se nepřetrhnou.

A jak jest se psaním?

Jen větší, starší žáci učí se psaní a ovšem i čtení: menší jen učí se na paměť a odříkávají jako papoušci.

A což počítání?

Oh počítání! Po tom se ani netažte! Turci jsou nesmírně líní, aby si spočítali kolik jest $8 + 7$, aneb $16 - 9$. Nevěříte-li, otažme se jich. Co nám odpoví?

„Allah (Bůh) to ví!“

Ale sami nevědí. Proto jsou většinou špatní počtáři. Někteří pomahají si kuličkami, navlečenými na nitce, na způsob růžence. Na tomto počítadle, které nosí neustále s sebou, počítají Turci obchodníci ano i úředníci. Který Turek zná čtyři početní druhy, platí již za učeného počtáře.

„Ale to jest pouze o chlapcích,“ řekne některá čiperná čtenářka. „Jak vypadá škola dívčí? Snad tam je lépe?“

Chyba lávky, milé dítě! Na vesnicích a menších městech nechodí vůbec dívky do školy. Není jim dopráno, aby se

aučili čtení a psaní. Jen ve větších městech bývá škola proívky hohatších rodičů; chudé ani tu nechodí do školy.

Veliká většina vyrůstá, aniž byly školu poznaly; vyůstají v úplné nevědomosti a žijí v ní po celý svůj věk. Navykají jen posluze v domácnosti.

Obrázky z dějin vlasteneckých.

Mládí otce vlasti Karla IV.

1.

Před několika měsíci, milý čtenáři a čtenářko, stáli jsme spolu v duchu na hradě pražském u lože umírající královny: zapamatovali jste si její jméno? Byla to Eliška, poslední dcera slavného rodu Přemyslovců. Viděli jsme její radost i v poslední chvílce života, když jí bylo zvěstováno, že nejstarší synáček její, Václav neboli Karel nepokazil se ve světě, nýbrž jest hodným jejím Václavkem a právě té doby ve Vlaších udatně proti nepřátelům bojuje.

Dnes vracíme se ke Karlovi samému. Nedivte se tomu! Zasluhujeť on, bychom věděli o něm mnohém více než vám zde mohu pověděti; byltě nejslavnějším panovníkem té doby — jak jsme pravili, žil ve století čtrnáctém, tedy před 500 let — a byl obzvláště ve vlasti naší králem ze všech nejlepším. Čechy, Morava a Slezsko, které země spojené nazývány byly korunou svatováclavskou podle koruny královské zjednané Karlem samým, nikdy před tím ani potom nedosáhly takové slávy jako za něho. Jeho díla dosud se zachovala a hlásají starostlivost, jakou měl o země tyto českoslovanské.

Tak slyšeli jste již zajisté o velechrámu sv. Víta v Praze, který od něho tak velkolepě započat byl, že dosud není dostavěn. Po pevném mostě, přes Vltavu položeném za jeho panování, dosud se jezdí. Školy jím v Praze založené dosud trvají. A kdybych i to chtěl vypočítati, co jiného založil, co však za rozličných válek od nepřátel jako Švedů 200 let,

potom Prušáků 300 let později bylo zničeno neb odvezeno, nedostal bych se dnes ani ke příhodám, které vám dnes vypravovati chci z jeho života: o tom ostatně o všem od panův učitelů jste buď již slyšeli nebo jistě co nevidět uslyšíte. Spojte, co vám povím o jeho mládí, s tím, co vypravuje se o jeho panování, v jeden celek a budete míti pěkný obrázek nejslavnějšího krále českoslovanského, který jako král náš nazýval se Karel I. jako římský císař Karel IV.

Snad znáte přísloví: „Čím hrnčec navře, tím zapáchá,“ t. j. čemu ve mládí navykne, to v pozdějším věku rádi konáme ať už je ctnost nebo nepravost. Tak pozorujeme i u Václava. Máti jeho, šlechtná Eliška, milovala dítě své, pečovala o ně, vychovávala je, jako každá dobrá matka činí, co nejlépe. A Václavek jakoby cítil materskou její lásku, lnul k ní také celým srdcem, jako každé hodné dítě ke svým rodičům. Od ní naučil se prvním modlitbám, od ní slýchal později o slavných předcích, od ní pojal prvé pravdy svatého náboženství — všecko to řečí země české, řečí naší, která mu takto stala se řečí materskou. Zvláště toto však nelíbilo se zlým lidem cizincům, kteří se ode dávna a zvláště tehda drali ze všech stran do krásné a bohaté vlasti naší. Dokud otcové naši chovali staročeskou zbožnost, poctivé mravy a materskou řeč, nemohlo jim nepřátelství cizincův uškoditi: tyto věci chtěli tedy cizí lidé podryti, aby tím snadněji domohli se vlády v zemích našich. Eliška se synem svým byla miláčky českých poddaných pro svou dobrotu a vlídnost. Napřed tedy odloučena matka s dítětem od ostatního světa a zavřeni na jistý hrad, aby nemohli s českým lidem obcovati. Ale Václav měl kdysi býti králem, to věděli nepřátelé národa českého! Vychová-li pak jej máti jeho tak zbožně a mravně, jak sama žila, vštípi-li mu takovou lásku k řeči materské, jakou sama byla naplněna, pak jsou všechny jejich zlé snahy marny, Václav je kdysi jediným královským rozkazem potře: tak dobře počítali protivníci. Aby se to nestalo, nesměl hošík, stůj co stůj, zůstat u matky na vychování: proto vzat jest od ní a dán učitelům a vychovatelům jiným, kteří však ne

všichni s ním tak dobře nakládali a smýšleli, jako s vámi, milé dítky, vaši pani učitelé smýšlejí.

V Čechách tehda ještě nebylo vysokých škol, a zvláště takového vzdělání, jaké chtěl dáti otec Václavův, Jan, synu svému, nebylo lze nabyti v Čechách. Chtěl z něho míti dokonalého a obratného dvořanína, jaké vídal na jiných dvorech panovníckých. Proto poslán jest náš Václav do Paříže na dvůr královský. Víte, kde je Paříž? Jest to hlavní město říše francouzské, na hlavní řece Sekvaně, asi uprostřed Francie; jest tedy tolik ve Francii, co Viedeň na Dunaji v mocnářství našem rakouském. Tam v Paříži tehda byly nejlepší školy, tam bylo nejvíce panstva, tam tedy bylo lze nejspíše naučiti se nejen vědám nýbrž také uhlazeným mravům a jemnému chování se. Takové zvedené a způsobné chování se jest velmi pěkné, u každého člověka se nám líbí, zvláště však u dítek: dítě zvedené jest radostí rodičův i panův učitelův, a všech, kteří je pozorují. Pravou cenu má však jen tehda, když je s ním spojena nevinnost duše, zbožné srdce a upřímná mysl: jinak nestojí za nic, ano je pouhým pokrytectvím. V Paříži bylo tehda bohužel mnoho takových, kteří na pěkné chování se dávali víc než na pěknou duši. Václav tedy byl u velkém nebezpečí, že se pokazí: a nebylo nikoho, kdo by o něj pečoval a bděl, vždyť máti jeho byla tak daleko! Ale přece někdo bděl! Oko Boží a všemocná ruka jeho bděla: vždyť máti Václavova neustále modlila se za synáčka svého, a Pán Bůh, jak rád vyslyší prosby dítek hodných za rodiče tak také modlitby, které konají rodiče za dítky. Václav tedy žil ve světě, jakoby v něm ani nežil: co měl na sobě a v sobě nedokonalého, to odkládal, ale čemukoli od matičky své naučil se dobrému, to pevně zachoval; tak nabyl uhlazených způsobův, obratnosti tělesné častým cvikem, učenosti a vědomosti svou pílí, aniž pozbyl nevinnosti duševné. Otec jeho radoval se více z vlastností prvých, matka z vlastností druhé. Ale radost matčina nebyla úplná. Vědomostí zajisté a pěkných mravů nemůžeme tak snadno pozbyti, když jsme je jedenkrát získali: zbožnost však velmi snadno vyhyne v srdci našem, jakmile přestaneme stále v ní se cvičiti, Pána Boha za ni

prositi a zlým příkladem svedeni služeb božích zanedbávati. A zlého příkladu bylo již tenkrátě dost a dost, jako nyní. Proto Eliška, máti Václavova, toužila po synáčku, by se navrátil do vlasti své české, ale marně: vypukla v cizině válka a Václav neboli Karel měl zkusiti a ukázati, jak v umění válečném prospěl. My již víme, že dobře: otec jeho a všichni bojovníci velkou z něho měli radost. Matka však již nepotěšila se s ním, nespátrala již syna svého dorostlého ve statného jinocha. Právě když bojoval v Itálii, daleko od vlasti, rozloučila se ona s tímto světem; když uslyšela, že syn její nejen udatným jest a otužilým, nýbrž také zbožným a hodným, což u ní mělo hlavní cenu, zemřela spokojena a blažena: vždyť Pán Bůh zachoval dítě její v nevinosti a jiného přání na světě tomto již neměla.

P. J. V.

(Pokračování.)

Jak veliká jest krychlová míle?

Krychlová míle? I totož jsou čáry! Představím si ohromnou krychli či kostku na míli dlouhou a rozumí se též míli širokou a vysokou. Ovšem že tak ohromnou skříní žádný tesař nestluče ani stolař nevyhobluje, ale představití sobě mohu takovou kostku. Ano kostková míle! Kdosi vypočítal, že by do takové ohromné kostky se vešla všechna města, všechny dědiny a všechny železnice z celého světa, zkrátka všechno co ruce lidské na světě zbudovaly. Ale tím by se sotva polovice kostky naplnila; a kdybychom přidali ještě veškeré člověčenstvo a všechna zvířata na zemi, ve vzduchu a ve vodách, ještě by zůstala ohromná mezera prázdná.

Ale to snad přece není pravda, to snad ten počtář přece jen prášil? Uhlídáme! Představme sobě bednu krychlovou míli velikou a budeme ji vyplňovati. Lidé již vymyslili mnoho, snadno tedy snad shotoví stroj, který za každou vteřinu vyrobí cihlu, jednu krychlovou stopu obnášející. Dobře! Stroj pracuje dnem i nocí, a za každou vteřinu uloží jeden takový

kámen do bedny a řadí ustavičně kámen vedle kamene zcela dle pořádku. Nevím, co by v tom muselo vězeti, abychom nebyli s prací brzo hotovi! Vždyť kamene přibývá jak by počítal, a sotva stačíme okem sledovati rychlý postup práce! Nuže počítejme, kdy budeme hotovi!

Za každou vteřinu jeden kámen, tedy za jednu minutu 60 kamenů, za hodinu 60×60 to jest 3600 kamenů, a za den 3600×24 čili 86400 kamenů. Násobíme-li 365, obdržíme 31,536.000 takových cihel, které stroj vyrobil a urovnal za jeden rok. To je přece nesmírné množství, to již snad budeme brzo nahoře, anebo máme snad již kamene přebytek? — Počítejme opět, kolik kamenů se do naší mílové bedny vejde. Bedna jest míli dlouhá a míli široká. Na délku tedy můžeme položit vedle sebe 24000 kamenů, jelikož jedna míle (asi půl osma kilometrů) má 24000 stop. Avšak půda bedny obnáší 24000 takových řad, protože bedna jest také jednu míli široká. Na celou dolní plochu tedy se vejde 24000×24000 to jest 576000000 kamenů. A kolik jsme jich napočítali za rok? Něco přes 31 milionů; a tudíž snadno vypočítá každý školák, že by stroj musel pracovati přes 18 let, než by pokryl jenom půdu jednou vrstvou na jednu stopu vysokou. Nezapomínejme — jednou vrstvou. Ale naše bedna na míli vysoká má 24000 takových vrstev, a kdo pozorně počítá, shledá, že by stroj musel pracovati, aby vyplnil jednu bednu obsahu jediné krychlové míle — 438.356 let, 1 hodinu, 26 minut a 24 vteřin. A to není lež, ani prášení, to je čirá pravda. Kdyby byl takový stroj započal pracovati již před 6000 lety, tedy od doby Adamovy, byl by až do dneška naplnil teprv třiasedmdesátý díl krychlové míle. Vidíte, teď pochopíte, co jsem svrchu řekl o nepatrnosti všeho lidského díla? Co se nahmoždily milionové rukou lidských, aby zbudovaly ta všechna díla lidská, jak často podivujeme se jedinému velikému paláci rukou lidskou vystavenému, a hle, jediná krychlová míle pohltila by všechna ta díla, a ještě by se nenaplnila. Není-li to pravý nesyta?

Dle A. Bernsteina — Vil. Ambrož.

Prostinká povídka.

V podkrovní světničce velkého starého domu bydlela chudá vdova. Nezažila nikdy lepších časův. Strádání a hrubá těžká práce byla jediným údělem dítěte, ženy a nyní vdovy. Na neštěstí v bídě své zapomněla na Boha i na sebe. Světnice, šaty i osoba její pokryty množstvím špíny, a mnohem hůře vypadala ubohá duše její. Nemodlila se nikdy; o kostel ani nezavadila.

Tu dostala náhle návštěvu z venkova. Příbuzný její, mladý to hoch, přišel do hlavního města hledat si štěstí. Přinesl tetě dárek od matky své — krásný, vysoký, plnokvětý muškát. Stmívalo se již, když přišel. Po odchodu jeho odebrala se žena, postavivši květinu do okna, na lože, a dále na ni nemyslela.

Probudivši se upřela zraky své nejprve na muškát, jehož červené květy uprostřed svěží zeleně v ranních paprscích slunečních se stkvěly. Při oblekání nemohla od květiny ni oka odvrátiti, pak přinesla ihned nádobu vody a zalila ji. Poněvadž byla voda právě při ruce, umyla také sebe. Po té odešla do chudobné krčmy, kdež kávu svoji pívala — odtud pak do práce.

Vrátivši se večer domů, necítila se tak zemdlenou jako jindy a přece vydělala dnes mnohem více. Práce jí šla více od ruky. Poněvadž ještě něco vody od rána v nádobě zbylo, umyla ještě okna, aby se špína jejich tolik od květoucího muškátu neodrážela.

Druhého dne vstala dříve a veseleji, neboť čistými tabulemi zářilo plně a jasně světlo sluneční.

Opět přinesla vody pro květinu a pro sebe. Nyní ale v neobyčejném světle, jež čistými okny do světnice proudilo, zdála se špinavá podlaha a nářadí špínu svou tím zřetelněji jeviti. Žena umyla tedy podlahu a očistivši stěny a nářadí, ustlala postel.

Přišedši opět v pološeru s větší mzdou domů, spravila a vyčistila svůj oděv. Takou měrou působilo na ni kouzlo domácího zaměstnání po minulé dva dny.

Od té doby, kdy muškát obdržela, všímala si i květin jiných lidí; při tom neušly zrakům její též čisté záclony, jimiž u většiny oken větrík vesele pohrával. Vyhledala ve staré skříni kus bílé látky, vyprala a zavěsila ji. Zároveň sešila jiné tři kousky v pokryvku na stůl.

Jak zcela jinak, jak útulně vyhlížela nyní její světnička! Nemusíc se více za sebe stydět, šla jednoho krásného neděl-

ního jitra trochu na procházku do parku za bránu. Kráčejíc zvolna ve stínu stromů zastavila se časem, pozorujíc květiny rozestavené v pečlivě upravených záhonkách. Dále vedla cesta řadou růžových keřů, za nimiž přívětivé letohrádky oku se jevily. Došla na malé prostranství, v jehož středu se malý kostelíček vypínal. Z otevřených dveří zněly libé zvuky varhan lákající a přemlouvající ženu, by vešla tam, kde světla hořela; kněz u oltáře stál a jemné hlásky nevinných dítek pěly: „Svatý, svatý, svatý . . .“

Varhany a zpěv umlkly. Kněz pokleknuv započal „Otče náš . . .“

Ach jak mnoho let tomu, co opřena o svoji matičku tutéž modlitbu šepotala! Byly to přece mnohem, mnohem lepší doby dětství! Ubohá žena! Tiše plačíc ubírala se zvolna domů.

Navrátivši se opět do své světničky, prohledala starou skříni. Vyňala z ní knihu špinavou a zaprášenou, již se byl dlouho, dlouho nikdo nedotkl. Zapomněla již skoro čísti, ale slova písma sv. jsou tak prostá!

Nežli se odebrala na lůžko, pokleknuvši modlila se „Otče náš!“ více neuměla a k tomu připojila slova, jež právě byla četla: „Pane, smiluj se nad nepravostí mou!“

A čím působil Bůh takový zázrak milosti své? — Malý selský hošík přinesl tetě plnokvětý muškát. To bylo vše.

Strýčkovy ořechy.

Vítám vás, milí louskači, na nový rok! Třeba jsou vaše zoubky rok starší, přece douám, že ještě příliš nesešpatněli, a že znovu začnete krušnou práci. Byť i zoubky trochu trpěly, za to se vám rozum zbystří, a strýček by se nezlobil, kdyby se z vás stali sami Šalomounové. Tedy chutě sbírejte a louskejte!

1. Pro počtáře: Násobím-li jisté číslo 7 a odčítám-li od součinu 96, vyjde mi tolik, jako kdybych myšlené číslo dělil 7 a k podílu 96 přičítal. Které jest to číslo?

2. Sčítáme-li dvě čísla, totiž $1\frac{35}{70}$ a $8\frac{40}{92}$, obdržíme součet 10. Ve zmíněných dvou číslech přichází každá cifra jednou (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 0). Hledejte ještě jiná sestavení těch cifer, aby součet také činil 10.

3. Pan učitel předříkával žáku nepozornému větu; a žák napsal tento nesmysl: Kulhavé. Muško! Lák. Unese. Dávejte! — Jak měl žák psáti?

4. Pro dobré jazýčky. Zaželezilo-li se to železo, nebo nezaželezilo-li se to železo.

Hádanky slovné.

1. Které — brady vousů nemají?
2. Jaký — rek se nachází ve mlýně?
3. Jaký — bor nemá jehličí?
4. Jakou — lišku vidáme na každém trávníku?
Který — mík je v dějinách českých proslulý?
6. Jakým — rakem zabil David Goliáše?
7. Na jaký — mor je kladivo a dláto lepší než lék?
8. Které — vánky nevanou? (A. Brablec.)

Rebusy.

1. V A 7.

va Ko

Č po SKÉ

4. Nouze Bůh

Bůh

Bůh.

Ke + dK

6. HO i N

(Jindřich Goller.)

Hádanka.

Jsem ti věrným společníkem,
s tebou vstanu, s tebou lehnu,
na krok od tebe se nehnu;
ano, kdybys mě i hnál,
přece bych tu zase stál.
Avšak jsem jen pochlebníkem;
jakmile se nebe trochu zakaboní,
tu mě oko tvé již nedohoní.

(Zaslal J. Jandásek.)

Obsah. Milé dívky! str. 1. — Dětský sen str. 3. — Bělenka a Růženka str. 3. — Jan za chrta dán str. 8. — Ve škole turecké str. 15. — Obrázky z dějin vlasteneckých str. 17. — Jak velká jest krychlová míle? str. 20. — Prostinká povídka str. 22. — Strýčkovy ořechy str. 23.

*Andělům svým přikázal o tobě, aby tě
ostříhali na všech
cestách tvých.*

*Poslechněš-li hlasu
mého a budeš-li činiti,
co pravím, budu
nepřítelem tvých nepřítel.*

ANDĚL STRÁŽNÝ.

Časopis pro křesťanskou mládež.

(Příloha „ŠKOLY“ na zvláštní předplacení.)

Vychází letos r. 1883 za měsíc jednou a předplácí se na něj **celoročně 80 kr.** — Zásылku vyplácíme sami a dáme každému předplatiteli za **premiu** krásný olejobarevný obrázek, který má býti za titul celému ročníku. — Vydavatelem a za redakci odpovědným jest **P. Placidus J. Mathon**, benediktin rajhradský v **Brně**, kam také jedině třeba zasýlati předplatné, dopisy, dotazy atp.

Milé dětičky!

Četl jsem prostý a tklivý příběh, který vypravovala známá přítelka dítek. Zpomněl jsem sobě ihned na vás, a nedalo mi to pokoje, až jsem zasedl ke stolku, abych vám ten příběh v dnešním psaníčku sdělil. Přiměla mne k tomu nejvíce památná doba postní, která letos již do měsíce února padá. Tedy čtete pozorně!

„Já bych se tak ráda postila,“ pravila malá Pavlínka, „ale moji milí rodičové mi toho nedovolují.“

„Tedy musíš poslechnouti,“ odvětila starší Tereзка; „poslušnost jest nade všecko. Také moji milí rodičové nechtějí, abychom si my děti ubíraly pokrmu. Musíme se učit, rosteme a k tomu potřebujeme sil; avšak já a můj bratr Karel přece trochu se postíme, aniž by nám

to uškodilo, a naše dobrá matinka o tom ví, co činíme, a schvaluje nám to.“

„O řekni mi, dobrá Terezko, jak to činíš!“ pravila Pavlínka.

Terezka přikyvla hlavou, a vysvětlila přítelce své jednání.

„Dostáváme denně po škole buď nějaké ovoce, aneb koláč, aneb kousek chleba s medem. Prosily jsme matinku, aby nás podělila jen polovicí, aneb aby nám dala chléb suchý, bez medu a bez másla. To nám neškodí, a přece jsme si tím něco odepřeli z lásky k milému Ježíši.“

„Ty máš pravdu,“ vpadla Pavlínka do řeči; „já dostávám denně do kávy tři kousky cukru, ode dneška vezmu sobě jen jeden.“

„Učiň jen tak, milá přítelko! To neškodí zdraví tvému nikterak, a bude-li káva přehořklé chuti, zpomeň sobě na hořké unučení Pána Ježíše!“

„Ano učiním tak,“ zvolala Pavlínka; „a budoucně nebudu jísti tak mnoho moučných jídel, která mi nejvíce chutnají. Maso obyčejně nechávám stranou, protože ho příliš ráda nejím; teď si vezmu kousek masa, třeba mi tak nechutnalo jako něco z mouky.“

„I toto předsevzetí se mi líbí! Karel a já vymyslili jsme sobě něco jiného. Nám oběma nechutná příliš některá polévka, nebo některý příkrm. Prosili jsme svou matinku, aby v době postní právě tato jídla častěji vařivala, a my pak je chceme jísti bez reptání, a tím sobě malou oběť uložíme. Třeba to není mnoho, něco jest to přece; a milý Pán Ježíš zajisté se spokojí s dobrou naší vůlí, dokaváde jsme dětmi. Až pak dorosteme, budeme zachovávatí příkázání církve svaté zcela přísně, jak se žádá od lidí odrostlých.“

Dvě hodné přítelky se rozešly. Jich svatí andělé strážci však hleděli na ně s radostí, neboť se jim zbožná rozmluva dítek velice zalíbila.

Jak se vám líbí ten krásný příklad? Jak pak, kdyby jste podobně činily a rozmýšlely, jakým způsobem byste si z lásky k Pánu Ježíši učinily nějakou ujmu. Kdo se tomu nenaučil v mládí, v starém věku nenavykne, a bývá pak nešťastným, když Pán Bůh na něj sešle nějaké trápení, které se mu zdá býti nesnesitelné, poněvadž se neučil v mládí — trpělivě snášeti a něčeho příjemného sobě odepřítí. — Přečtěte sobě ku povzbuzení též příklad o Eleazaru v dějinách biblických, a pak se podívejte na obrázek biblický ten příběh znázorňující.

Srdečně vás a milé rodiče pozdravuje

strýček Ambrož.

Nenaříkejme na Adama.

Dle staré pověsti vypravuje V. Kosmák,

lunko hrálo, až radost, ptáci zpívali jak o božím hodě, celý les voněl a kvetl; nebylo tedy divu, že si pan hrabě vyšel do lesa na hon.

Ale dlouho nepřicházela mu žádná zvěř. Každá věc má svou příčinu a i ta nehoda, že hraběte žádná zvěř nepotkala, nebyla bez příčiny. V té části lesa, kudy chodil, kácel právě drvoštěp souš a tesání sekery zaplašovalo zvěř.

Hrabě uslyšev sekání drvoštěpu, pomyslíl si: kdo pak to zde seká? Zabočil v pravo, odkud se tesání ozývalo a přišel k starému muži, který mohutnou borovici podetínal. Po každém seknutí zažaloval: „Nešťastný Adame!“

Hrabě pozoroval milého drvoštěpa dlouho a konečně na něj zavolal: He, člověče! na kterého Adama to naříkáš?“

Nádenník se lekl, ohledl se a vida hraběte, smekl čepici a šel mu políbit ruku.

„Mluv! když se tě táži,“ ptal se hrabě znovu, „na kterého Adama to naříkáš?“

„Poníženě prosím,“ odpověděl nádenník nesměle: „Na praotce Adama!“

„A proč? Co pak ti udělal?“

Drvař přejel si mozolovitou rukou čelo, setřel pot a řekl: „Kdyby byl Adam v ráji se zapovězeného stromu nejedl, nemusil bych se tudy tak dřít, až mi pot s čela potůčkami teče.“ —

Pan hrabě se usmál: „Milý brachu, kdo ví, jestli bys nebyl na místě Adama také jedl?“

„Ó, nikdy! zvolal drvoštěp. „Kdybych byl věděl, že tou neposlušností smrt a tolik bídy nejen na sebe ale na všechny potomky uvalím, nebyl bych se toho stromu ani dotekl. Tak lehké přikázání dal Pán Bůh Adamovi a on ani toho nezachoval! Toho Adamovi nikdo chváliti nemůže.“

„Věřím ti, věřím, že bys byl býval rozumnějším,“ řekl hrabě, „ale co platno; již se stalo a my tím všichni trpíme,

ať juž na Adama naříkáme nebo ne. Ale víš co brachu, já ti ve tvé bídě ulevím. Sloužíš mi již přes třicet let věrně a poctivě, nalopotil jsi se již dost, ode dneška již bídy mítí nebudeš, budeš-li poslušným.“

„O milostpane,“ zaradoval se drvoštěp, „co vám na očích uvidím, všechno udělám.“

„Dobrá, nech tedy té borovice, ať si ji dotne jiný, vezmi sekeru a jdi domů. Zítra ráno přijď se svou ženou ke mně na zámek, dám vám tam pěkný byt, budete jídávati u mého stola a na práci nebudete mít nic.“

Drvoštěp radostí div nevyskočil, políbil hraběti opětně ruku a děkoval mu ze srdce celého.

„To ti však povídám,“ doložil hrabě: „Vymíňuji si vaši poslušnost. V který den byste mne neposlechli, vyženu vás s hanbou ze zámku a bude vám zase pracovati a lopotiti se jako až podnes.“

„Toho se já nebojím,“ zvolal drvoštěp vesele. „Sekero, s Pánem Bohem na vždycky!“

Hrabě odešel dále do lesa a drvař vzav sekeru na rameno, spíchal ke své chaloupce.

Žena jeho kopčila na zahrádce právě brambory.

„Ženo, nech toho!“ volal na ni „a jdi, zabí obě slípky a přístroj je k večeři.“

„Co pak ti to nenapadá; kdo by mi pak kladl vejce?“

„Nebudeš jich již nikdy potřebovati. Dneškem je konec vši bídě.“

A muž jal se ženě vypravovati, jak se setkal s panem hrabětem a že budou od zítřka v zámku bydleti.

Ženě vyhrkly slzy: Zaplať Pán Bůh tomu milostivému pánu a dej mu zdraví a dlouhé panování.“

„Ale rozumíš ženo,“ doložil muž, „milostpán hrabě vezme nás do zámku jen pod tou jednou výmínkou, že mu budem vždy ve všem poslušni. Ne, abys sis zas stavěla svou hlavu jako proti mně. Kdybychom ho v nečem neposlechli, zažene-prý nás na tom místě a s hanbou ještě k tomu.“

„O mne se nestarej,“ odsekla mu žena, „já umím líp než ty poslouchati.“

„Tož to dokaž a jdi a přichystej ty slepice k večeři.“

„A obě?“ vzdorovala žena, „jedné budeme mít až dost o tu chocholatou bylo by škoda zaříznout; dám jí sestře na památku.“

„Vidíš, jak jsi neposlušná,“ hněval se muž. „Budeš-li tak dělati na zámku, nebudeme tam dlouho. Jdi a udělej, jak jsem poručil, ať se hned v první den našeho štěstí nehádáme.“

Žena šla, ač neráda, strojit večeři, jak jí muž poručil.

Ráno oblekli se oba do svátečních šatů a šli na zámek. Pan hrabě stál u okna a vítal je z daleka. Zavedl je do krásného pokoje, kde byla postel jako sníh bílá, krásný stůl, veliké obrazy, zrcadlo a u kamen měkká pohovka. Podlaha leskla se jako sklo a na ní byly koberce samý květ, že se milá drvačka na ně stoupnouti bála.

„Zde budete teď bývat,“ řekl hrabě „a vy ženuško nepotřebujete ani zametati ani postel stláti, to vám udělá služka.“

„Ale Bože můj! to je přes příliš,“ spínala žena ruce. „Milost pane, já si budu poklízet sama, vždyť by mně byl čas dlouhý.“

„Chcete-li, můžete, ale nemusíte. Když si budete něčeho přát, zde jest šňura, zazvoňte a lokaj přiběhne hned. A teď odložte a pojdte k snídání.“

Drvoštěp postavil hůl do kouta, žena jeho položila koš a velký šátek na židli a šli za hrabětem.

(Konec budoucně.)

Obrázky z dějin vlasteneckých.

Mládí otce vlasti Karla IV.

(Pokračování.)

2.

louho po pohřbě matčině vrátil se Václav náš do vlasti: první chůze jeho ovšem kam byla než ke hrobům předků zvláště milé matičky. Ta by se byla jistě radovala ze příchodu jeho ale — ne ve všem!

A proč asi ne? Vždyť byl prospěl tělesně i duševně, zachoval památku po matce, zbožné totiž srdce a nevinnou mysl!

A přece docela nezachoval, ovšem nikoli vinou svojí! Předně zapomněl v Paříži a vůbec v cizině jazyk materský docela: jiných řečí uměl několikero, ale česky zapomněl, neboť po celý ten čas neměl příležitosti s někým rozmlouvat krásnou řečí materskou, poněvadž ji tam v cizině neuměli. A toho právě přáli sobě nepřátelé národu a vlasti naší: zapomene-li řeč, ztratí snad i lásku k národu a bude jej utiskovati. On však zmátl úmysly jejich; jakmile přišel do vlasti, poznal nedostatek svůj, vzpomínka na matku a předky, kteří milovali řeč i národ svůj, obživila v něm podobnou lásku a on brzy naučil se zase řeči materské, všude jí mluvil, všude ji vyznamenával a také na cizincích, kteří mu byli poddáni, žádal, by se jí učili, což ovšem právě bylo proti chuti jejich.

Milé dítky, všecky, které čtete obrázek tento, zajisté slyšíte doma, ve škole, ve chrámu Páně jazyk materský. Mnoho je však dítek v naší otčině, kterým nedostalo se dobrodiní toho, by pravdy svatého náboženství a jiné vědomosti podávaly se jim v řeči známé, řeči, kterou jim milá matka vštípila. Važte si tudíž dobrodiní toho, važte si také řeči samé, řeči materské, krásné řeči československé. A jak sobě jí budete vážiti? Když se jí pilně učiti budete, byste později se vzdělávati mohly čtením dobrých a poučných knih. Pak vás nebude těšiti rozpustilost nýbrž ve prázdné chvíli sáhnete raději po pěkné knize. Kdo však se nenaučil a nenavykl za dětství svého všimati sobě věcí takových, ten později nebude míti ani chuti ani rozumu k takové ušlechtilé zábavě.

Ale ještě třeba vrátiti se nám ke Karlovi, nebo jak jsme jej častěji jmenovali, Václavovi. Divíte se snad, proč má dvě jména a jimi také bývá nazýván. Mnohé z vás má snad také dvě jména, jedno křestní, druhé u sv. biřmování obdržené, nebo také více jmen pouze křestních: a přece jmenují vás rodiče jen jedním jménem a vždycky stejným. U milého Václava má se věc takto. Křestní jméno jeho bylo Václav, které mu dáno bylo ke přání zbožné matky na památku sv. Václava, knížete českého. Vždyť mělo dítěto býti

kdysi nástupcem téhož světce na trůně českém, proto mělo si jej také zvoliti za patrona a zvláštní vzor ve svém životě. Že synáček jednal dle přání matčina, viděli jsme: nejen modlitbou jej ctil, nýbrž také životem zasvětiv mu království, korunu svou a ve všem následuje příkladu jeho ve zvelebování zemí českoslovanských.

Karel bylo druhé jméno jeho, které dostal u sv. biřmování. Když přišel do Paříže, chtěli jej tam ovšem jmenovati křestním jménem, ale nemohli slova „Václav,“ které nám tak lahodně a pěkně zní, vysloviti: mají tam docela jinou řeč než my, tak že jazyk jejich teprve by musil zvykati jistým souhláskám, na př. „c“, nebo dohromady „cl“ Francouz velmi nesnadno vysloví, tím hůře jméno celé. Tedy nazývali milého Václava jménem druhým, ovšem ne tak jak my, „Karel“, nýbrž poněkud jinak podle své řeči (Charles což se vysloví Šarl). Tak jej ovšem i psali, a brzo bylo jeho vlastního křestního jména zapomenuto. Tak i dosud se vždy a všude píše „Karel IV.“ Nezáležíť ostatně na jménech ale na skutecích každý patron je svatý Boží, jde jen o to, bychom ho životem svým následovali a modlitbou za přímluvu vzývali. Ale každá země má své domácí patrony, kteří v téže zemi svatý život svůj vedli, v téže vlasti prací a modlitbou Pána Boha ctili a krajanům svým prospívali: je tedy povinností těchže krajanův a potomkův, aby za prokázanou milost takovou vděční byli a patrony své hodným způsobem uctívali. Zvláště pak poznáš, milé dítě, lásku k zemskému patronu po tom, když hodně mnoho lidí jménem jeho se jmenuje.

I naše vlast má takové patrony zvláštní; znáte je všichni: uvádím jen některé hlavní jako sv. Cyrilla a Methoda, Václava, Prokopa, Jana Nepomuckého, bl. Jana Sarkandra, bl. Anežku Přemyslovnu z téhož rodu jako sv. Václav, sv. Vojtěcha a j. Jména tato však málo jsou rozšířena. Protož měli byste, milé děti, které svátosti biřmování jste ještě nepřijaly, za patrony voliti sobě více tyto svaté, kteří žili a působili v téže vlasti, ve které my jsme zrozeni. Pravil jsem již, že nezáleží na tom Pánu Bohu, jakého patrona máme, když jen toho patrona, kterého máme, hodně ctíme: ale poněvadž v jiných zemích

jiné mají patrony a jejich jména si dávají, jest naší povinností, bychom my svoje patrony, kteří jinde méně bývají ctěni, zvláště ctili. Ale pak třeba ty, kteří některého toho světce na křestu svatém za patrona dostali, správně jmenovali, tedy vždy volati „Václave!“ nikoli „Venclí!“ „Vojtěchu!“ ne „Adalberte!“ a p. Nekazme krásných těch jmen! A budeme-li nejen jmenovci těch svatých patronů českoslovanských, nýbrž také horlivými ctiteli a následovníky ve ctnosti, oni se zvláštní láskou budou patřiti na dítky svého národu a vyprosí jim hojné pomoci na Pánu Bohu. Neboť nejen králové a císařové jako Karel IV., který horlivostí svou o blaho země jméno Otce vlasti sobě zasloužil, potřebují a dosahují přímluvy té: i naše práce potřebují požehnání nebeského, a toho se jako jemu i nám dostane, budeme-li hodně o ně žádati skrze svoje svaté patrony.

P. J. V.

Bůh ví, čím člověka trestati.

yl jeden velmi zámožný hospodář, měl pohodlné stavení a v něm všeho dostatek. Jednou měl u sebe hosti a řekl jim „Kdyby mi to stavení shořelo, věděl bych, jak si pomoci.“ Spoléhal na své peníze a měl jich hezkou hromádku. Řekl, a stalo se. Když se tak s hostmi veselil, vyšel kdosi na dvůr a honem se zase vrátil a volal: „Hoří u vás!“ „Když hoří, ať hoří!“ řekl hospodář, a nehasil aniž dal jinému hasiti, a tak všecko lehlo popelem, jen místo zůstalo. I nermoutil se mnoho proto: mělť peníze ve vrbě nad vodou schovány a byl sobě jimi bezpečen. Z nenadání přišla povodeň a vrbu podemlela i odnesla. I stal se ten člověk nyní nuzákem a musil choditi poselstvím: nosil pánům listy. I přihodilo se jednou, že ho na cestě zastihla noc, a musil se noclehu doprositi u jednoho majetného a dobromyslného člověka. Po večeři, prve nežli šli spat, o všeličem spolu rozmlouvali. I začal pocestný také vypravovati, jak i sám býval zámožný a jak pohořel i v nouzi

přišel. „Měl jsem sice,“ povídá, „ještě trochu peněz a schoval jsem si je ve vrbě; ale přišla povodeň, vrbu podemlela, a mé peníze uplavaly! Tak jsem přišel o všecko a nyní musím u lidí někde chleba prositi.“ Hospodář slyše to, pohledl na svou ženu — ta vrba totiž připlavala jim pod stodolu, a když ji sekali, vysypaly se z ní peníze. I vyšli spolu do komory a začali se raditi, jak by mu ty peníze vrátili, aby nevěděl, kde se u něho vzaly. „Víš, co uděláme?“ povídá hospodář, „vykrojíme z bochníka spodní kůrku, střídu vybereme, ty peníze tam dáme a tou kůrkou zase zakryjeme, a když bude odcházeti, dáme mu ten chléb jako na cestu.“ A tak i udělali. Ráno, když chtěl dále jíti, dali mu bochník chleba a řekli: „Tu máte, na cestě se vám sejde.“ Vzal, poděkoval a šel svou cestou. Na cestě potkali ho kupci honáci, co vepřový dobytek kupují a prve i k němu často přicházeli; i ptali se, není-li co takového na prodej? On odpověděl: „Míval jsem také! ale přišlo na mne neštěstí — pohořel jsem a nyní musím sloužiti.“ V tom sáhl si z nenadání po torbě a řekl: „Tu hle kupte si chléb, nemám jaksi hladu, a je mi ho těžko nésti lépe mi se hodí na cestě nějaký groš.“ Shodli se, kupci vzali chléb a on peníze, i rozešli se. Potom přišli ti kupci také do té vesnice a taky k tomu hospodáři, odkud byl ten chléb, i poptávali se, má-li co na prodej. „Já nemám, ale Bůh má!“ odpověděl hospodář, „zatím se posaďte a odpočiňte si.“ I poslal pro něco, aby je uctil. A oni mu řekli, aby se netrmácel; „koupili jsme na cestě bochníček pěkného chleba od nějakého člověka, jenž nesl psaní.“ A toho hospodáře i hospodyně až k srdci bodlo, ihned se domyslili. A když kupci vyndali chléb a na stůl položili, byl skutečně týž od nich, který dali tomu pocestnému. Hospodář pohledl na ženu a řekl hostům: „Nejdříve se pojďme podívat, snad že něco koupíte.“ „Pojďme!“ řekli a vyšli ze stavení, a hospodář mrknul na ženu, a ona už věděla, co chce. Když vyšli ven, přinesla jiný bochník a položila na stůl a ten odnesla. Vrátili se, posnídali a smluvili se anebo nic, i odešli. Po některém čase šel ten člověk opět se psaním a přišel zase k tomu hospodáři na noc už jako ku známému. Hospodář i hospodyně byli tomu rádi; myslili

si, že mu budou moci ty peníze nějak vrátiti. Uctili ho, dali mu nocleh, a když vyšel ze stavení, zavinuli ty peníze do šátku a vložili mu je do torby; potom mu dali snídání a propustili jej. Šel, a jda pěšinkou po sadě, pomyslíl sobě: „Aj, aj! jaká krásná to jablka! počkej, utrhnu si nějaké na cestu.“ I pověsil torbu na strom, aby mu nepřekážela, a natahoval se po jablkách. Ale tu právě přichází hospodář. Vida ho ten člověk, honem utekl a torby nechal na stromě na součku viseti. Hospodář spatřiv ji, trochu se zamyslíl a potom řekl: „Ubožák polekal se, až i torbu zapomněl.“ Sňal ji a povídá: „Bude mu jíti přes lávku, i pospíším tudy hle křovím, aby mne neviděl, a položím mu ty peníze s torbou na lávku, tam jistotně si ji vezme.“ I učinil tak. Oběhl kolem, položil peníze na lávku a sám si nedaleko sedl za chrastem a dával pozor, co se stane. Za chvíli přišel ten pocestný k lávce a sklopiv oči zamyslíl se a potom povídá: „Dobře, že ještě vidím, i mohu choditi poselstvím a sobě na chléb vydělati! Což bych já dělal, kdybych byl oslepl, kterak bych přešel přes tu lávku? Počkej, uhlídám, zdali mi se to podaří?“ Po té zamhouřiv oči, ťukal po lávce holí, i kráčel dál, peníze překročil a odešel. A hospodář jak omámený na to patřil, a potom povídá na hlas: „Rozhněval Pána Boha!“

Pohádky ruské přel. J. Erben.

Dva zvonečky.

Zvoneček na věži
zvoní ku klekání;
v srdci mém zvoneček
k modlení vyzvání:
„Čiň dobré; duše tvá
zlého nechť chrání se!
Pracuj a modli se!“

Zvoneček na věži
do chrámu pozývá,
v srdci mém zvoneček
takto se ozývá:

„Do chrámu pospěš si;
svatou tam obětí
duch tvůj se posvěť!“

Zvoneček na věži
pohřební zapěje; —
i tím mým srdečkem
zvoneček zachvěje:
„V každou mi hodinu,
povzdychne křehká hrud,
„milostiv, Bože, buď!“

Fr. J. Svoboda.

Já jsem cesta, pravda a život.

Ježíšku, náš Spasiteli,
dítek božský Učiteli,
k Tobě oko naše zírá,
z úst Tvých plyne pravda
čirá!

Ty jsi pastýř našich duší,
Tvého hlasu slouchat sluší,
ruka Tvá, když ovcím kyne,
kéž se každá k Tobě vine!

Ty nás vodiš svatou snahou
veždy jistou ctností dráhou,
nechať jiní jinam loudí,
kdo jde s Tebou — ne-
zabloudí.

Života jsi pramen živý,
ovlaš duše spráhlé nivy,
milost Tvá když v duši svítí,
novým životem se vznítí.

Přijmi v oběť naše léta
dokud mládí kvítko zkvétá,
kdo Ti život časný dává,
tomu kyne věčná sláva!

Vilém Ambrož.

Co jest jeden bilion?

Bilion milionů nazýváme bilionem. Napíšeme-li bilion ciframi, vypadá takto: 1,000.000,000.000. — Připojíme tedy k jedničce dvanáct nul a bilion jest hotov. Ovšem hotov, jenom že sobě nemůžeme ohromné číslo představit, a tolik nicek snad jsme napsali jen proto, že sobě při bilionu ničeho nemyslíme, leda že jest to číslo ohromné. Vždyť ani o číslech mnohem menších nemáme pravého pojmu, neřku-li o bilionu. Jak dlouho musíme počítati jeden milion? — Kývadlo při visutých hodinách obyčejně se pohybuje dle sekund čili vteřin. Bijíc jednou za vteřinu, potřebuje na jeden milion vteřin přes 11 dní. Jedenáct dní tedy museli bychom dnem i nocí ustavičně čítati, až bychom načítali jeden pouze milion. Bilion však obsahuje milion milionů. Chtíce tedy jeden bilion napočítati, museli bychom čítati milionkrát jedenáct dní, to jest rovným počtem 30.000 let. Kdyby byl někdo od počátku světa až do nynějška mohl počítati, sotva pátý díl jednoho bilionu byl by napočítal.

Představte sobě čtverečný metr. To je snadná věc. Rozdělíme-li každou stranu na tisíc dílů, bude každý díl jeden milimetr dlouhý. Podle jedné strany mohli bychom tedy seřaditi tisíc čtvercových milimetrů. Metr však obsahuje tisíc takových řad, tedy 1000×1000 čtvercových milimetrů čili jeden milion $\square$ milimetrů. Kdybyste chtěli vpíchnouti do každého milimetru jeden špendlík, potřebovali byste jeden milion špendlíků, abyste pokryli celý čtvercový metr. Počítáte-li deset špendlíků za krejcar, museli byste za milion špendlíků vydati právě tisíc zlatých. Než počítejme dále. Představte sobě čtvercový kilometr, to jest plochu 1000 metrů dlouhou a rovněž tak širokou. Takový čtvercový kilometr obnáší 1000×1000 čtvercových metrů, čili 1,000.000 $\square$ metrů. Jelikož se vejde do $\square$ metru jeden milion špendlíků, potřebovali bychom tedy na jeden $\square$ kilometr milionkrát tolik, tedy jeden bilion špendlíků. Kdyby je chtěl koupiti, musel by za ně vyplatiti $1000 \times 1,000.000$ zlatých, čili tisíc milionů zlatých. Však by je z vás nikdo nekoupil, ani váš strýček; a kdybychom i mohli tolik peněz

vydati, nasháněli bychom se po celém světě, než bychom tolik špendlíků sehnali, ba mnoho by se nám jich nedostávalo! Stroj, který by pracoval dnem i nocí, a za každou minutu vyrobil 100 špendlíků, zhotovil by za rok jen 52,596.000 špendlíků. Musel by tedy pracovati bez ustání 20.000 let, až by jich byl celý bilion.

Vilém Ambrož.

Malá pradelna.

Manáte, dívky, Madlenu,
obratnou to pradelnu?
Hle, jak pere košulinky:
Namáčí je do voděnky,
mydlí, luží, odepírá,
vyváří a povyždímá,

namodří, pak zvolna suší —
víť, co s prádlem činit sluší;
třeba pot jí s čela kane,
v práci přece neustane.
Košílka jak snížek padlý —
to jest dílo naší Madly!

V. A.

Účinek průpovědi písma sv.

Vypravuje F. J. Andrlík.

Ubožák! Nemá už rodičů. Otec, příčinnivý nádenník, dávno zemřel. Matička, nuzná a churavá, odešla v brzku za otcem. Ode všech opuštěn, bloudí Jiřík po okolí i dále. Nikde nezná přítelíčka, k němuž by se mohl utéci, jenž by ho přijal pod střechu. Chodí od stavení ku stavení, vyptá si kus

okoralého chleba, aby zahnal hrozný hlad, — a vyhledá si někde v poli místočko, kde přespává noc. V zimě zalezá do kolen a stájů, srdečně děkuje útrpné duši, která mu popřála přístřeší. —

Modřanský rolník, Pazdera, prokázal Jiříkovi už leckteré dobrodiní. Tu daroval mu obuv, obnošenou kazajku a beranici, ondy naplnil mošnu jeho. Litovalť nešťastného sirotka. —

Jednou, bylo právě v neděli po požehnání, četl Pazdera hlasitě v bibli. Toť bylo jeho nejmilejší a zajisté nejušlechtilejší zábavou. Obracel list za listem. Už přečetl mnoho stran a hodlal po skončení odstavce knihu odložit. Náhle zaslechl pod otevřeným oknem hlas, prosící za sousto chleba. Okamžitě poznal Jiříka. Ustal ve čtení, klada prst na řádek, aby věděl, kde opět počítí.

„Dej mu, ženo, chleba a mléka!“ zavolal.

V tom padl zrak jeho na větu, u níž se byl zastavil: „Kdo se ujme takého dítěte ve jménu mém, mne se ujímá!“

Zahleděl se na větu a poznovu jí přečítá. Na okamžik se zamyslí a pak promluvil:

„Ženo!“

„Co dobrého?“ otázala se selka.

„Slyšela jsi? Nemáme dítek!“

„Slyšela a rozuměla!“

Pazdera se zvedl, vyšel před stavení a zavolal žebráka do jízby.

„Chceš, Jiříku, zůstat u nás? Chceš býti našim hodným synem?“ otázal se chlapce.

Jiřík překvapením nevěděl zprvu, kterak odpovědět. Posléze vyhrkly mu slzy a sepjav ruce, zvolal:

„Pán Bůh vám dobrotu odplatí!“ —

Od tohoto dne zůstal Jiřík ve statku Pazderově, i dařil se a rostl po přání nábožného muže. Když po mnoha létech rolník těžce onemocněl a pozoroval, že život jeho ku konci se chýlí, odevzdal statek svůj Jiříkovi, řka: „Buď k chudobným lidem vezdy útrpný a pomahej jim v nouzi ochotně! — Nikdy nezapomeň na slovo písma svatého, jež dí: „Co jste učinili nejmenšímu z bratří mých, mně jste učinili!“ —

Lampa ve svatyni.

Kapitola I.

Lampa svítí jasně.

N minulém století stála v pyrenejských horách nedaleko španělských hranic na malém pahorku starožitná kaple Matky Boží, odkud nazýval se tento pahorek „Marianským vrškem.“ Kaple ta nebyla veliká: stavba její byla pevná, však jednoduchá.

Ale jak chudě vyhlížel tento chrámek vně, tak bohatě byl okrášlen uvnitř: na malém oltáři bylo množství stříbrných okras, na stěnách byly vedle krásných pamětných desek rozvěšeny stříbrné věnce a jiné vzácné dary ctitelů Matky Boží, kteří přicházeli sem prosit ji za přímluvu; neboť kaple tato byla známa daleko široko jako čteně navštěvované poutnické místo. Nad skvostným tabernakulem stála socha neposkvrněné Panny a jejího Synáčka skoro v životní velikosti vytesána ze sněhobílého mramoru. Bylo to dílo slavného mistra, a kdokoli sochu tuto viděl, každý ujišťoval, že neviděl podobného díla. Výraz obličeje Matky Boží byl laskavý, obličej božského dítěte byl velebný, krásný a zároveň přívětivý.

Před oltářem visela, jako ve všech katolických kaplích a chrámech lampa z ryzého stříbra, ve které hořelo světlo ve dne v noci. Světlo to nezhaslo nikdy, ani za nocí nejbouřlivějších; neboť nábožní osadníci přinesli nejčistšího oleje z oliv, v zahradách jejich rostoucích, více než bylo třeba. Pro mnohé z nich bylo světlo této lampy velmi důležité, neboť ono bylo takoruka vodítkem a znamením pro cestující. Proto byla lampa tak pověšena, že její jasná záře procházela okrouhlým oknem a pronikala venku noční temnotu. Podle kaple vedla totiž úzká pěšina, po níž přicházeli obyvatelé okolních vesnic na silnici ve hlubokém údolí. Právě u kaple přecházela pěšina v úzkou stezku, která se dotýkala okraje srázné skalní stěny. Avšak poutníci mohli beze strachu jít přímo, dokud viděli světlo z kaple; ale když došli k místu, kde jim veliký skalní balvan světlo zakrýval, bylo jim dáti

se na pravo, načež sešli, zvolna krácejíce, po stezce, která se zde klonila, bezpečně až do údolí. Kdo si toto pamatoval, nemohl zbloudit ani si ublížiti, neboť nikdo nepamatoval, že by se zde bylo stalo nějaké neštěstí. Tak sloužila lampa nejen účelu posvátnému, než byla také pravým dobrodiním celé krajině. Světlo před oltářem osvětlovalo nebezpečnou stezku, jako svítilo zbožným poutníkům na cestu životem, a myšlenky pozdního chodce zalétaly mimovolně k cíli nadzemskému, odkud září nám jasné světlo víry.

Nedaleko kaple stála skrovná chaloupka, obydli to duchovního, který zde bydlel jako poustevník, jsa však duchovním správcem okolních vesnic; neboť farní chrám byl odtud značně vzdálen.

Při silnici, o níž jsme se zmínili, ležela malá pohorská vesnička, kam bylo od kaple asi půl hodiny cesty; obyvatelé její živili se prací, kterou konali v rozsáhlých lesích. Nade všechny chaloupky vynikala jedna svým přívětivým zevnějškem, ač byla jak ostatní malá a chudobná.

V chaloupce té přebývali mladí manželé, vedouce ctnostný a nábožný život. Pierot, tak nazýval se majetník její, pracoval po celé dny v lese, kdežto jeho manželka Anna obstarávala domácnost a pilně předla. Jediné jejich dítě, malá Marie, sedávala pokojně u jejich nohou, nevyrušujíc matku ani dosti málo; neboť ač jí byly teprve tři roky, byla tak rozumná, že se tomu každý divil. Ona byla největší radostí svých rodičů, neboť byla kromě toho upřímného a dobrého srdce.

S velikou starostí však pozorovali rodiče, že jejich dítě od nějakého času chorobně vyhlíží, a že jeho veselost mizí den ode dne. Z počátku báli se jeden druhému sdělit své obavy, ale konečně uznali, že je třeba poradit se s lékařem. Než všechny prostředky ukázaly se býti marnými; dítě chřadlo víc a více, a lékař netajil rodičům, že může býti jen divem zachráněno blízké smrti. Ubozí rodiče nemohouce nalézt ve svém neštěstí útěchy na zemi, obrátili prosebné zraky své k nebesům.

Za krásného podzimního večera kráčeli smutně úzkou stezkou ku kapli; matka nesla v náručí sladké břímě, lehčí než bylo břímě tížící její srdce — své nemocné dítě.

Dvěře kaple byly otevřeny, neboť lidé jdoucí z práce vykonávali zde své večerní modlitby. Zapadající slunce vysílalo poslední paprsky své do posvátné prostory tak, že celý bohatě vyzdobený vnitřek kaple zářil krásným leskem. A leskem tím ozáření byli též chudí dělníci, pohříženi v nábožnou modlitbu před oltářem nejsvětější Panny; chatrný oděv jejich leskl se jako nádherný šat králův, a jejich zarosené zraky zářily vnitřním blahem; byl to okamžik velebný.

V tu chvíli vstoupil do kaple Pierot se svou manželkou. Mimovolně zastavili se, dojatí jsouce krásou posvátného místa. Teprve po chvíli přistoupili ke stupním oltáře; matka položila zde svou dcerušku a poklekla vedle svého manžela. Oba pohřížili se u vroucí modlitbu.

Po malé chvíli lidé znenáhla se vytratili z kaple, a manželé se svým dítětem zde osamotněli. Duchovní přistoupil k nim a pravil šeptem: „Privru jenom dvěře — zůstaňte zde, dokud vám libo. Nepozbývejte důvěry — Bůh zajisté vyslyší modlitby vaše na přímluvu nejblahoslavenější Panny.“

V kapli bylo posvátné ticho — jasné světlo lampy ozařovalo stěny její, ozařovalo též krásnou sochu Matky Boží a proniklo také temnotu, kterou byl rozestřel zármutek v duších nešťastných manželů; neboť když pohledli na posvátnou sochu, zdál se obličej nejsvětější Panny vyzývatí je k důvěrné prosbě.

Dlouho trvali manželé pohříženi v nábožnou modlitbu. Oba učinili zde slib, že bude jejich dceruška, uzdraví-li se, po sedm let nositi bílý šat na znamení, že jest dětinný život její zasvěcen Rodičce Boží; slíbili, že budou s největší péčí o to bdíti, by po celý ten čas nedopustila se hříchu, by ctila po celou dobu s vroucí oddaností nejblahoslavenější Pannu, a sami umínili si, že se budou postiti každý týden kromě toho, kdy církev jim ukládá.

„Ano,“ řekl Pierot, jehož srdce naplněno bylo vroucí zbožností, „ona bude čista jako lilie, jako květina na oltáři Páně. Její ctnosti budou zářiti jako světlo této lampy, a zde,

kde jsme ji nyní nemocnou položili, bude každého dne klečeti a děkovati Bohu za své uzdravení. Ó neuhasni, ty světlo našich očí, neumírej, dítě naše! Dej Bože, by naše dítě žilo tak dlouho, dokud svítiti bude lampa v této svatyni, a nedopust, aby smrt měla přístupu k němu, jako nedopustíš, aby zlotřilá ruka shasila tento posvátný plamen.“

Dítě zatím pokojně spalo, a spánek jeho byl pokojnější než jindy. Rodiče soudili z toho, že je dceruše jejich lépe — Bůh snad vyslyšel jejich modlitbu.

Pozdě vrátili se domů. Marie ani se neprobudila; druhého dne bylo jí mnohem lépe. Za několik dní pozdravila se docela a hrávala si jako jindy u nohou matčiných.

Marie byla nyní stále oděna v bílý šat, dle slibu svých rodičů. Byla stále rozumnější a nábožnější. Vesničané, kteří docházeli často do kaple, hledívali na ni jinak nežli na jiné děti, vědouce, že se jí dostalo zvláštní milosti od Boha na přimluvu Panny Marie. Proto doprávali jí v kapli vždy nej-přednější místo — totéž místo, kam ji byla matka tenkrát nemocnou položila. Zde klečívala každého dne dlouhou dobu nepohnutě mezi zástupem chudých vesničanův, oděna jsouc v bílý šat, a její zraky zářily vděčností k Matce Boží. Marie přicházívala první do kaple a poslední odtud odcházela: zde prodlévala nejraději. Nikde necítila se tak šťastnou jako v této posvátné prostoře.

Tak prospívala Marie, jscuc potěšením rodičův a příkladem všem vesničanům.

(Pokračování.)

Evropská veleměsta.

Dle posledního sčítání lidu mají největší počet obyvatelstva tito velikánové mezi všemi městy evropskými: Londýn 3,832.440, Paříž 2,225.910, Berlín 1,222.500 a Vídeň 1,044.333 obyvatelů. V těchto čtyřech světových městech žije tedy souhrnem 8,325.183 lidí, tedy skoro dvakrát tolik nežli v celém pátém dílu světa totiž v Australii a Polynesii, kdež se čítá toliko 4,232.000 obyvatelů. Sám Londýn jest více zalidněn než celé Sasko (2,972.800) aneb celé Švýcarsko

(2,100.000) aneb Bulharsko (1,998.680) a t. d. Na Moravě čítáme 2,153.407 obyvatelů, v Čechách pak 5,560.819; má tedy Londýn přes 1½ milionů více duší než celá Morava. Mimo čtyři jmenovaná města vyznamenávají se počtem svého obyvatelstva Petrohrad (886.570), Moskva (611.970), Cařihrad (600.000), pak Glasgow a Liverpool v Anglii přes 550.000 obyvatelů. Půl milionu obyvatelstva blíží se Neapole, přes 400.000 duší mají Hamburk a Birmingham. Těm se blíží Lyon ve Francii (372.890), Madrid, hlavní město ve Španělsku (367.280), Pešť-Budín v Uhrách (360.580), mimo jiné pak Varšava v ruském Polsku (339.340), Milán v horní Italii (321.840). Věčné město Řím čítá 300.470 duší. Vůbec honosí se Evropa 92 městy čítajícími přes 100.000 obyvatelů. Z těchto 92 připadá na Anglicko 26, na Německo 16, na Italii 12, na Francii 10, na Rusko 8, na Belgii 4, na mocnářství Rakouské, na Španělsko a Nizozemsko 3, na Turecko a Portugalsko 2, na Dánsko, Švédsko a Rumunsko 1. — Největší města rakousko-uherské monarchie jsou Vídeň, Pešť-Budín a naše královská Praha (162.323 duší, s obcemi sousedícími přes 200.000).

V. A.

Bajky a pověsti.

(Podle ruského vypravování podává Kar. Štastný, O. S. B.)

1. Netopýr.

Před dávnými, dávnými časy ptáci vedli krutou vojnu s čtvernohou zvěří. Bojovali a bojovali dlouho a žádná strana nemohla přemoci strany druhé. Ale netopýr byl opatrný a chytrý. Když ptáci vítězili, lítal vesele s nimi, a všichni divili se tomu nevidanému ptáku. Ale když čtvernožci vítězili, spojil se s těmi, lezl čtvernožky a vydával se za myš. Na konec obě bojující strany zemdely od boje a učinily mír a tu náhle odkryla se schytralost netopýrova. A od té chvíle všude ho pronásledují: ze čtyrnohých zvířat naň číhá kočka, a z ptáků — sova. A proto netopýr varuje se světla a nenáviděn jsa ode všech sám a sám lítá za tmavé noci.

2. Špaček a kukačka.

Špaček uletěl z města, kde sedával v kleci, na svobodu. I přistoupila k němu kukačka a zeptala se ho:

„Řekni mi, prosím tě, cos slyšel o nás a jak se líbil městu náš zpěv? Myslím, že nejednou mluvilo se o tom v městě. Co pak si povídají o slavíku?“

— „Nemohou se ho ani dochváliti.“

„A o skřivánku?“ ptala se zase kukačka.

— „Celičké město i jeho si pochvaluje.“

„A o drozdu?“

— „I jeho chválí, třeba ne vždy.“

„Nehněvej se“, mluvila kukačka dále, „že se tě ještě ptám; ale co slyšel jsi o mně, příteli milý; velmi ráda bych to věděla, neboť i já jsem zpívala.“

— „O tobě, mámli říci pravdu pravdivou, nikde ni slova neslychati!“

„Dobře tedy,“ kukačka na to; „oplatím jim to a sama o sobě budu zpívati.“

Strýček a dítě.

strýček (na potkání): Pozdrav tě Bůh, Marie!

Dítě: Pozdrav Bůh, milý strýčku!

Strýček: Ale Marie, dávno již odzvoněno pozdvihování a ty jsi ještě na cestě. Či nepůjdeš dnes na mši svatou?

Dítě: Dnes jest čtvrtek, strýčku, a tu nemáme školy.

Strýček: O tom vím, ale ty měla jsi přece čas jíti na mši svatou.

Dítě: Já bych ráda, ale nyní jest právě tak dlouho noc a mimo to ráno tak chladno!

Strýček: Máš pravdu, ale dej pozor, co ti řeknu. Co bys činila, kdybys ti řekl: V kostele můžeš nyní každodenně milé Jezulátko uviděti.

Dítě: Jak se můžete tak tázati, milý strýčku? Ó jistě bych každodenně do kostela chodila.

Strýček: A kdybych ti teprve pověděl, že milé Jezulátko tam vzácné perly a překrásné drahokámy rozdává, kdokoliv o ně prosí?

Dítě: O, to by bylo pěkné! Já bych Ježíška hodně, hodně prosila a donesla bych všechny tak krásné věci svojí matičce a rozdala bych též chudým lidem.

Strýček: Jest tomu tak, jak jsem pravil. Při každé mši svaté jest rozmilý Ježíšek v kostele a pokaždé můžeš od Něho drahocenných perel a vzácných drahých kamenů obdržeti, kdykoliv budeš chtíti. Ty patříš na mne s podivem, Marie? Nuže, vysvětlím ti to. Ty víš přece, že milý Spasitel po pozdvihování ve způsobě chleba a vína na oltáři přítomen jest?

Dítě: Ano, ano, vím to.

Strýček: Již mnohé zbožné a svaté osoby měly to štěstí, Spasitele skutečně ve svaté hostii uviděti, ba uviděly Jej často ve způsobě rozmilého pacholátka. Též ty můžeš sobě milého Spasitele ve svaté hostii představit jako malé děťátko.

Dítě: O, chci od nynějška tak činiti; ale té věci o těch perlách a drahokamech nerozumím ještě dobře.

Strýček: Byltě kdysi jistý zbožný muž, který Jezulátko ve svaté hostii uviděl. Mělo ručičky plné perel a drahých kamenů, a sice tak mnoho, že tyto téměř mezi prstíčky jemu přepadávaly. A Ježíšek podal je tomu zbožnému muži řka: Ó, kéž by byl, kdo by mi je odebíral!

Dítě: O, kéž bych byla při tom! Já bych ty drahocenné věci jistě od něho byla odebírala.

Strýček: Též tobě podává Ježíšek při mši svaté obě ručičky plné perel a drahých kamenů. Jen nesmíš se domnívati, že tím takové drahokámy a perly jsou míněny, z nichž se krásné šňůry na krk a prsteny dělají; nikoliv, takových věcí nemá chudý Ježíšek; on chce tobě však takové perly a drahé kameny dáti, s kterýmiž sobě krásné nebe koupiti můžeš a které milý Bůh tobě v nebeské koruně zasadí; Ježíšek míní tím nebeské milosti, které při mši svaté udílí, jak mnoho kdo chce, pro tebe, pro tvé milé rodiče a pro všechny, jimž ty je budeš chtíti vyprositi. Milý Ježíšek

běduje pořád: „Ach, kéž by někdo byl, kdo by je ode mne přijímal!“

Dítě: Nyní vám rozumím, milý strýčku! Ach, na to jsem ještě nikdy řádně nepomyslela! Ale nyní budu pilněji na mši svatou choditi, ach kdybych —

Strýček: Kdybys?

Dítě: Kdybych jen tak lenivou nebyla a raději vstávala a pozornější byla!

Strýček: Musíš jen dobrou vůli míti a v milého Spasitele důvěřovati. Pak půjde to pomalu lépe. Spasitel dá ti ještě i síly, aby jsi se stala v pravdě zbožným a pilným dítětem. Nyní však měj se dobře, milá Marie!

Dítě: S Bohem, milý strýčku!

(Z něm. Fr. Kubiš.)

Strýčkovy ořechy.

3
5 6

1. Pro počtáře. Pozorujte bedlivě tato čísla: 362. —

Suma prostřední příční řady obnáší 11 (totiž $5 + 6$). Tutéž sumu dá nám dolní příční řada: $3 + 6 + 2 = 11$. — Prostřední i pravá kolmá řada obnáší též jedenáct ($5 + 6$, $3 + 6 + 2$). Podobně levá šikmá řada obsahuje souhrn 11 (totiž $3 + 5 + 3$). Všechny pět zmíněných řad dá nám tedy souhrnem vždy 11. — Hledejte nyní podobně sestavená tři čísla (první jednociferné, druhé dvouciferné a třetí trojciferné); stejná suma má býti 17.

Suma všech šesti cifer obnáší 38.

2. Z následujících 24 slabik sestavte 8 slov tak, aby začáteční jich písmena shora dolů čtena dala jméno starožitného a památného místa moravského: li, zna, ry, vec, sti, van, dy, va, ro, lý, e, či, al, to, je, ko, hněv, e, kov, ška, mu, ský, ce, slav.

1. První slovo značí staročeský hudební nástroj.

2. Jest křestné jméno ženské.

3. Jest jméno jedovaté rostliny.

4. Město na Moravě. 5. Jméno spisovatele českého. 6. Jméno jednoho knížete moravské říše. 6. Řeka na Moravě.

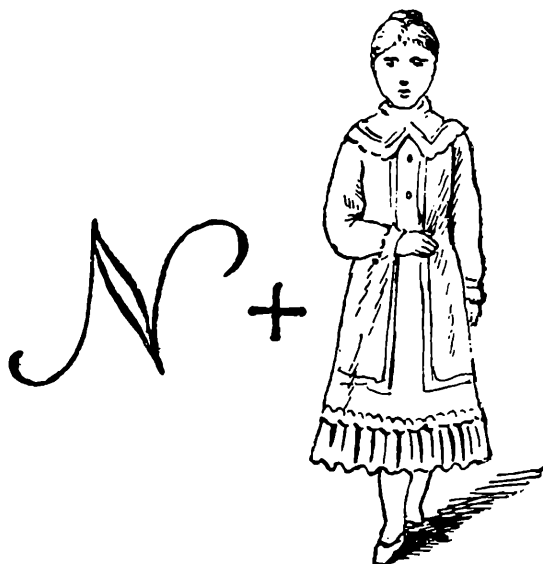
(Boleslav Hradištský.)

3. Ze slabik: O, nýz, pold, mě, mud, to, Jil, o, a, vi, jí, pa, tal, síc, Le, ce — mají se sestaviti slova tak, aby písmena shora dolů čtena dala jméno vojevůdce Přemysla II., a z dola nahoru čtena konečná písmena dala jméno místa, kde vojevůdce dlel.

Význam slov: 1. Těleso nebeské. 2. a 3. Jména světců. 4. Ves blíže Vyškova. Název mravouky židovské. 6. Bylina v domácnosti potřebná. (J. E. G.

Rebusy.

4.

5. **K**_a
a

6. **K** hlavní město ve Slezsku **j**^c

7. Obraz, kůň, kniha, slon **n**

8.

9. Který den má 744 hodin?

10. Písmena tři moje jméno tvoří,
žiji v potocích a v moři;
dáš-li **d** mi na hlavu,
nestvůrnou zříš postavu;
s **m** mne na nebi lze zříti,
s **p** pak zbraní mohu býti,
z mi napřed dej, a hned
skrývám v sobě celý svět.

(Vinc. Šolc.)

Rozluštění ořechů z čísla 1.

1. 28. 2. $7\frac{18}{36} + 2\frac{45}{90}$; $9\frac{85}{170} + \frac{23}{46}$; $7\frac{15}{30} + 2\frac{48}{96}$; $8\frac{36}{72} + 1\frac{45}{90}$.
2. Ku lhavému školáku nesedávejte!

Hádky slovné: Poděbrady, stárek, brambor, pampeliška, Semík, prakem, mramor, červánky.

Rebusy: 1. Protiva. 2. Kopřiva. 3. Pomezí české. 4. Kde nouze nejvyšší, tu Bůh jest nejbližší. 5. Předek a zadek. 6. Hospodin. 7. Komete.

Hádanka: Stín.

Obsah. Milé dívky! str. 25. — Nenaříkejme na Adama str. 28. — Obrázky z dějin vlasteneckých (pokr.) str. 30. — Bůh ví, čím člověka trestati str. 33. — Dva zvonečky str. 35. — Já jsem cesta, pravda a život str. 36. — Co jest jeden bilion? str. 37. — Malá pradelna str. 38. — Účinek průpovědi písma sv. str. 38. — Lampa ve svatyni str. 40. — Evropská veleměsta str. 43. — Bajky a pověsti str. 44. — Strýček a dítě str. 45. — Strýčkovy ořechy str. 47.

Andělům svým přikázal o tobě, aby tě ostříhali na všech cestách tvých.

Poslechněš-li hlasu mého a budeš-li činiti, co pravím, budu nepřítelem tvých nepřítel.

ANDĚL STRÁŽNÝ.

Časopis pro křestanskou mládež.

(Příloha „ŠKOLY“ na zvláštní předplacení.)

Vychází letos r. 1883 za měsíc jednou a předplácí se na něj **celoročně 80 kr.** — Zásылku vyplácíme sami a dáme každému předplatiteli za **premiu** krásný olejobarevný obrázek, který má býti za titul celému ročníku. — Vydavatelem a za redakci odpovědným jest **P. Placidus J. Mathon**, benediktin rajhradský **v Brně**, kam také jediné třeba zasýlati předplatné, dopisy, dotazy atp.

Milé děti!

Dáš strýček jest tentokráte smutný — ach velice smutný. A proč? Zaslal mu starostlivý jeden otec psaní, v němž velice žaluje na své dítě, že bývá vzdorovité, lživé a neposlušné. Zabolelo mne to psaní nevýslovně, a žalost má byla tím větší, když jsem uvažoval, že snad ještě mnohé jiné děti dobrým rodičům svým připravují trpké chvíle podobným hříšným chováním. Budiž jim následující na výstrahu!

Pohádka o divotvorné masti.

V malé vesničce žil otec se svými pěti dětmi. Jejich matička odpočívala již šest let tam dole pod drnem. Za to se otec tím bedlivěji staral o děti své, aby v bázni Boží byly vychovány. Miláčkem jeho byl nejmladší synáček Rudolf.

Pěstoval pak Rudolf malou zahrádku, ve které rozkvétaly nejvonnější květiny, a vyrůstaly rozmanité stromečky. Jeden takový stromeček nazýval se „Poslušnost“; jeho ne-sčíslné zelené lístky zářily leskem čarokrásným. Mezi nimi vykukovaly květy, modré a červené, a z nich tvořilo se ovoce lesklé jak ryzé zlato. Keříček „Pokora“ byl sice nízký, avšak byl obsypán tak vonnými modrými květy, že se každý u něho s radostí pozastavoval, a vonným dechem jeho se napájel.

Na stromečku „Dětinná láska“ zvaném rozvíjely se jemné, červené kalíšky květové, a každého rána napadla na ně bohatá rosa s nebes výšin, zavlažovala též jiné dobré stromečky a všem se dařilo výborně.

Ale bohužel! Za temné noci přiblížil se nepřítel, zpustošil zahrádku Rudolfovu, polámal mladé stromečky a vyhubil je z kořene. Přišli zlí kluci a naseli černého semena do půdy posud požehnané. A hle brzo klíčila černá semínka, a vyrůstal stromek sukovatý a kůry drsné a zprýštilé; ošklivo a zmrazeno bylo listoví, a na listech stálo zřetelně slovo: „Tvrdohlavec“. Vedle bujil stromek, na němž vyrůstaly listy černé a skřivené s napisem: „Lži huba“. A na vysmahlých listech třetího stromku, obsypaného divokými výhonky, bylo čísti slovo: „Neposlušnost“.

Otec Rudolfův vida zahrádku miláčka svého zpustošenu, zaplakal hořce, div že mu srdce nepuklo. Zármutek stal se jeho denním hostem, oči dobrého otce nezamhouřily se ku blaženému spánku, jenom slzy z nich kanuly, a vráskovaly ubledlé jeho líce.

Několik mil od vesničky, v tmavém, hustém lese žil zbožný poustevník, který dobrou radou svou již mnohou ránu vyhojil a mnohé srdce potěšil. K tomu putoval nešťastný otec a žaloval mu veškero své soužení. Poustevník vyslechl mlčky stesky smutného otce, a pak pravil: „Vezmi tento nůž, a uřízni mi tam z onoho stromku dvanáct čerstvých ratolestí a přines mi je. Připravím ti z nich divotvornou masť, kteréž upotřebíš, jak ti nařídím.“

Otec šel, uřízl ze stromu dvanáct ratolestí a přinesl je poustevníkovi. Tento vyhledal z nich sedm z nejlepších a nejšťávnatějších, svázal je pevným lýkem, říkal krátkou modlitbu a masť byla hotova.

„Nyní pospíchej domů,“ radil zbožný muž. Natři touto masť pětkrát listí stromu, který se nazývá „Neposlušnost“, podobně namasť listí „Lžihuby“, a pět pořádných obkladek dej „Tvrdohlavci“ a sice každého večera po tři dni.“ S tím otce propustil.

Potěšen vrátil se otec domů. Došel právě za večera. Vytáhl masť a učinil dle slov poustevníkových. A masť skutečně divy tvořila. Třetího večera jí nebylo více potřeba. Zlí stromečkové zaschly, Lžihuba ztratila svých listí, Neposlušnost odumřela, ba po Tvrdohlavci nebylo ani stopy.

Za nedlouho rozkvítaly v zahrádce Rudolfově opět květiny a stromečky ušlechtilé, z nichž blažený otec se mohl radovati. Masť však pověsil na hřebík na stěně, a visí tam podnes. Vypadá jak — březový prut. — Moudrému napověz !

Doufám pevně, že o žádném z čtenářů a čtenářek „Andílka“ neuslyším tak nemilých věcí, kterých jsem s vrchu podotknul. Co pak by tomu říkali vaši Andělé strážcové? Jak by musili zplakati nad vámi! Ano, milé děti, pěstujte v zahrádce srdce svého kvítka ctnosti, a vytrhejte koukol hříchu, kterýž snad v srdci bujně vzrůstati počíná. Učiňte tak hned, zvláště v posvátné době postní, kde se připravujete ku přijetí svatých svátostí. Ano mnozí z vás přistoupí ponejprv ku stolu Páně.

O kéž se stane ten památný a nejdůležitější den vašeho živobytí počátkem a základem vašeho časného a věčného blaha! Připravujte se k němu s největší pečlivostí, naplňte srdce vaše touhou po Ježíši, a když sobě zbuduje stánek v srdci vašem, a když Jeho lásce a milosti doporučovati budete sebe, vaše milé rodiče, učitele a dobrodince, nezapomeňte též na svého vás vřele milujícího

strýčka Ambrože.

Zahrádka Boží.

Znám já zahrádečku
plnou krásných květů,
ji bych nezaměnil
za cenu všech světů.

Bůh ji vypěstoval
v srdci zbožných dítek,
vlastní rukou vsadil
mnohý vonný kvítek.

Mezi všemi květy
jeden krásou slyne,
z něho mocným proudem
sladká vůně plyne.

Hlavinku svou něžnou
toužně k nebi vznáší,
stkvoucí jeho bělost
hříchu temno plaší.

Božský zahradníček
na kvítka se dívá,
milosti své rosou
všechny pozalívá.

A ta kvítka milá
jsoutě kvítka ctnosti,
ze všech nejvzácnější:
Lilie nevinnosti!

Vilém Ambrož.

Nenaříkejme na Adama.

Dle staré pověsti vypravuje Václav Kosmák.

(Dokončení.)

Nidé dobří, není snídání jako snídání, ale to snídání, které dostal drvoštěp se ženou na zámku, to bylo jak se patří snídání! Lepšího nemůže ani císař pán míti. To vám bylo kávy a jaké dobré a koláčů a másla a medu, až se stůl prohýbal. Ale našim dvěma známým přece jaksi nechutnalo, jak by mělo. Žena se před panem hrabětem styděla a drvoštěp se marně po kořalce ohlížel a jemu byla přece kořalka při snídání tím nejvzácnějším. Myslí si v duchu: „Tu kávu a všechno, co tady stojí, dal bych za notný kus slaniny a sklínku samožitné.“

Hrabě zpozorovav, že drvoštěpovi cosi není po chuti, tázal se ho: „Nechutná vám ta káva?“

„Poníženě prosím, chutná; jak by nechutnala, vždyť jsem jakživ takové nejedl; ale můj žaludek se těm dobrým věcem jaksi diví, není na ně navyklý.“

„A co pak jste doma snídával?“

„Poníženě prosím, co jsem měl: česnekovici, brambory a když už bylo nejlíp, tož kousek slaniny a kapku kořalky.“

„Chcete-li, řekněte jen bez obalu, poručím vám zítra k snídání také slaninu s kořalkou.“

„Aspoň pro začátek bych prosil,“ řekl drvoštěp, „aby ten můj sprostý žaludek té panské stravy se nepolekal.“

„Ale muži, jak to tak mluvíš?“ napomínala žena, „na panskou tabuli kořalka nepatří.“

Muž se zarazil a řekl nesměle: „Na to jsem nepomyslel. Však mohu posnídat někde na dvoře a při tom trochu dříví poštipat, aby mně ušel čas. V kuchyni bude dříví vždycky potřeba.“

„Chcete-li štipati dříví, můžete,“ řekl hrabě, „ale jíst musíte u mého stolu, tak jsme si to ujednali. Já jsem sám, nemám ani ženy ani dětí a jsem rád, mám-li při jídle s kým promluvit. Vaši slaninu můžete také zde snísti a kořalku vypít, když vám chutná, mně to nevadí.“

A při tom zůstalo. Od té doby snídával drvoštěp slaninu s kořalkou a pan hrabě s drvoštěpovou ženou kávu. Drvoštěpová ztratila brzo všechnu bojácnost a jedla beze studu jako doma.

A ty obědy, ty teprv byly dobré. To bývalo vždy masa a pečinek a piva a vína do Boha.

Milý drvoštěp počal poznenáhla tlustnouti a žena jeho rozkvetla jako růžička. Měli se dobře jak v ráji a pana hraběte ctili a milovali jako Pána Boha samého. Zapomněli na svou předešlou bídu a na budoucnost ani nepomýšleli; vždyť jim toho štěstí nikdo vzíti nemohl.

Jedenkráte, když přišli k obědu, donesli sluhové jako za dřívějších časů bývalo, několik mís s rozličnými masy na stůl. Naposled donesl nejstarší sluha velikou mísu pokrytou křidlí a postavil ji do prostředka.

Na to zašeptal hraběti cosi do ucha. Hrabě kývl hlavou a řekl: „Milí lidé, musím na chvílku odejít, jezte zatím, co chcete, ale té poslední mísy se ani nedotýkejte. Tu odkryju, až přijdu, já sám.“

Pan hrabě odešel a drvoštěp se ženou dali se do chutných jídel, až se bylo radost na ně dívat.

Když se už dost najedli řekl drvoštěp: „Trochu hladu si přece nechám, abych mohl také tam z té zakryté mísy jísti.“

„Co pak tam jen je?“ řekla žena a pohlížela zvědavě na mísu, „kde pak ten pan hrabě tak dlouho je; vždyť to v té míse vychládne.“

„Divná věc je to,“ přisvědčil muž, „nikdy nepřišla zakrytá mísa až dnes. Totě je jakési divné jídlo.“

Drvoštěpová vstala a sahala po míse: „jak pak muži, abych tu křidlu nazdvihla; aspoň uvidíme, co tam je; však to jídlo neuteče.“

Muž neřekl ani ano ani ne, proto že byl sám zvědavý, a žena nečekala také na odpověď, nazdvihla křidlu pozorně a — frňk, vyletěl z mísy krásný ptáček a oknem ven do zahrady.

Ženě vypadla křidle z ruky a leknutím zbledla.

„Ty nešiko!“ křikl muž zlostně, „teď's tomu dala.“

V tom však otevřel pan hrabě dvěře a vida, co se stalo, řekl vážně: „Proč jste neposlechli rozkazu mého? Což nemáte hojnost jídel na stole? Právě ta zakázaná mísa vás lákala? Vidiš, člověče nešťastný, naříkal's na Adama a chlubil se's, že bys byl nikdy tak lehkého přikázání nepřestoupil. Já jsem ti dal přikázání právě tak lehké, jako Bůh Adamovi; věděli jste dobře, že vás bývalá bída opět čeká, pakli neposlechnete a přece jste nedbali. Proto nejste žádného politování hodni. Sluhové, vyveďte ty nevděčníky ze zámku ven a vícekrát jich sem nepouštějte!“

S pláčem a nářkem odešel drvoštěp a jeho žena ze zámku. Muž vzal opět sekeru, teď už rezovatou, nabrousil ji a šel do lesa kácet drva. Sekal zase jako dříve v potu tváře své, ale vícekrát na Adama nenaříkal.

Š p a č c i.

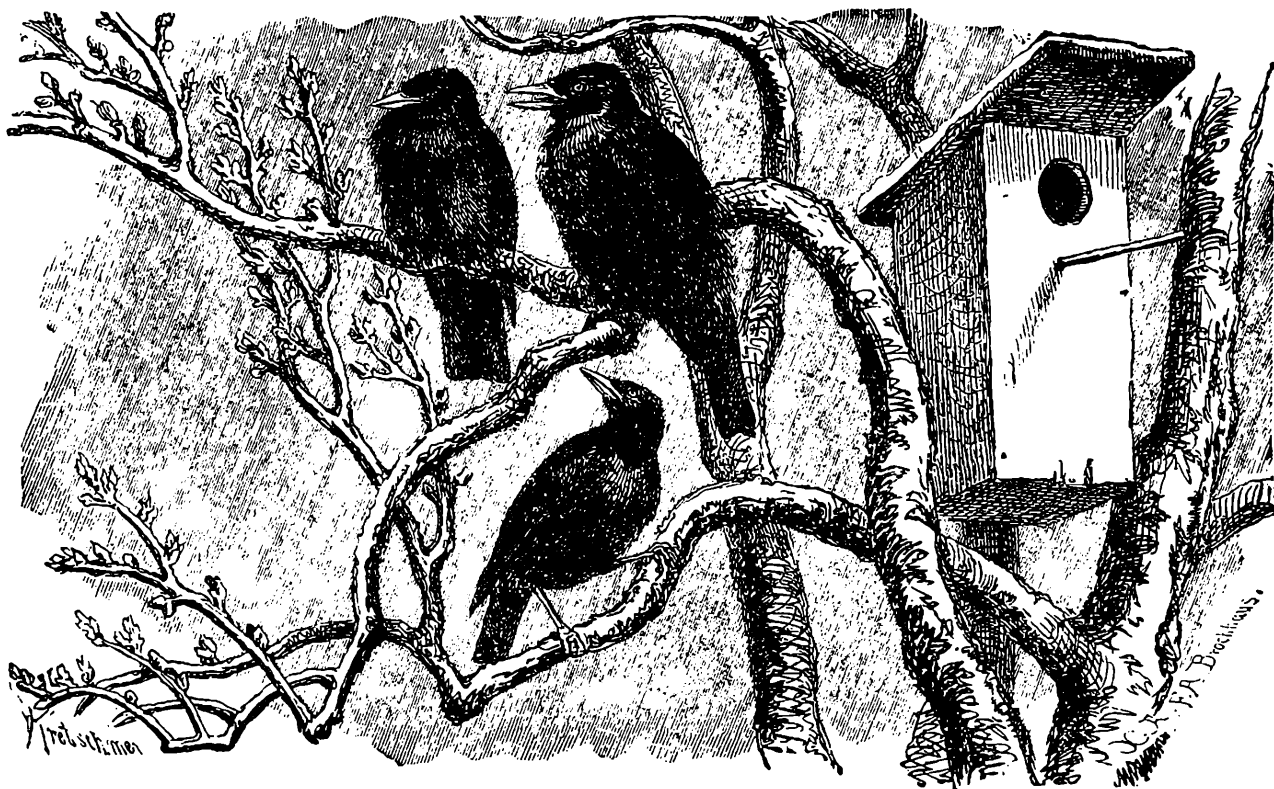

dálkových, teplejších krajín, z jižní Italie, ba ze severní části Afriky doletěli k nám známí hosté — veselí špačci. Měli k nám cestu dalekou a nebezpečnou a přibyli do krajín našich dříve ještě než se sníh roztál; avšak to nevádí nikterak jejich rozmaru. Vesele štěbetají písni své do světa, rozhlížejíce se s vysokých stromů na všechny strany.

Z tažních ptáků první se u nás objevují, dříve než matička země se probudila ze zimního spánku, a dříve ještě, než-li o výživu jejich náležitě bylo postaráno; než ani hlad jim ve veselosti nepřekáží. — Špaček se rovná do velikosti našemu drozdu a bývá dle stáří a rozličného ročního počasí rozličné barvy. Starší sameček má z jara kabátek černý do zelena měňavý. Na podzim však po pelichání se barva šatu mění; větší část perí dostane na konci barvu bělavou, čímž se špaček jeví bíle kropenatým. Zpěv špačkův nestojí sice za mnoho, ale zní tak vesele, že špačkům rádi nasloucháme. Špaček nápodobuje snadno a rád všechny zvuky, jež se v okolí jeho ozývají. Píská dle jiných ptáků, křehotá jak

sojka, kdáká jak slepice, vrzá jako dvěře, klepá, štěbetá, a je-li mladší i mnohým slovům lidským snadno se přiučí. Proto bývá lidem veselým společníkem, a šprýmovným svým chováním, skákáním a štěbetáním často smích vyluzuje. Mnohé veselé kousky se o něm vypravují. Jeden z nich snad i mnohým z vás bude znám.

Starý myslivec měl špačka, jenž několik slov uměl mluvíti. Tázal-li se ku příkladu: Špačičku, kde jsi? odpovídal pokaždé: Zde jsem! K myslivci docházel hošík ze sousedstva, a rád se bavíval se štěbetavým špačkem. Jednou se stalo,

že myslivec nebyl doma. Hošík jda ze školy zastavil se v myslivně, a vida, že myslivce doma není, uchopil špačka a strčil ho do tašky, chtěl s ním uprchnouti. V tom však vstoupil myslivec do jizby. Hošík se zalekl. Myslivec chtěje učiniti chlapci radost, tázal se: Špačičku, kde jsi? A špačiček v kabelce odpověděl: Zde jsem, Zde jsem! Tak se zloděj prozradil a neušel zaslouženému trestu.

Špaček jest ptákem velmi užitečným. Mají-li špačci mladé, donášejí jim bez ustání potravu. Lítají po zahradách a po polích, a nesnadno ujde hmyz jich bystrému zraku.

Často zabloudí špačci hledající pokrm pro mláďata svá i na dvory, a drůbež se diví neznámým hostům.

Pozorovalo se, že takto jediná pětičlenná rodina spotřebovala denně přes tři sta hlemýždů, červů, housenek a jiného hmyzu. Proto třeba špačků všudy šetřiti, a chvalitebno jest, že jim ve mnohých krajinách budují na stromích dřevěné boudky, ve kterých pohodlně hnízdití mohou. Přijdou-li

z pouti své na jaře do našich krajin, tu ovšem nastává špačkům perná práce.

Drzí a lenošní vrabci vkradli se v zimě do jejich příbytků, a bez boje se z nich vypuditi nedají. V našich krajinách zůstávají špačci až pozdě do podzimu a za příhodného počasí vydrží u nás až do konce října, kdež pak hromadně vydají se na dalekou pouť.

Vilém Ambrož.

Výpověď.

X daleka špačci přilítli
a pernou měli hádku:
host nezvaný se rozložil
tam v jejich letohrádku.

„O hrůza, pane manželi,“
špačkova zvolá družka,
„viz jak se drzá vrabčiska,
cpou do našeho lůžka!“

„A jak to v domě vypadá,
vše nohama je vzhůru;
ach vyžeň, drahý mužíčku,
tu drzou vrabčí stvůru!“

A špaček hned se rozkřičel:
„Ven, žebrácký ty kluku,
já pán zde jsem, toť můj je
dům,
hleď ať ti nenatluku!“

Než vrabec myslí netratí,
a drze z okna volá:

„Ty pán že jsi? Aj totě
div,
ty tulákem jsi zhola!“

„To na odvetu,“ špaček dí,
a se zobákem seká,
však ani vrabec nelení
a celinký se vzteká.

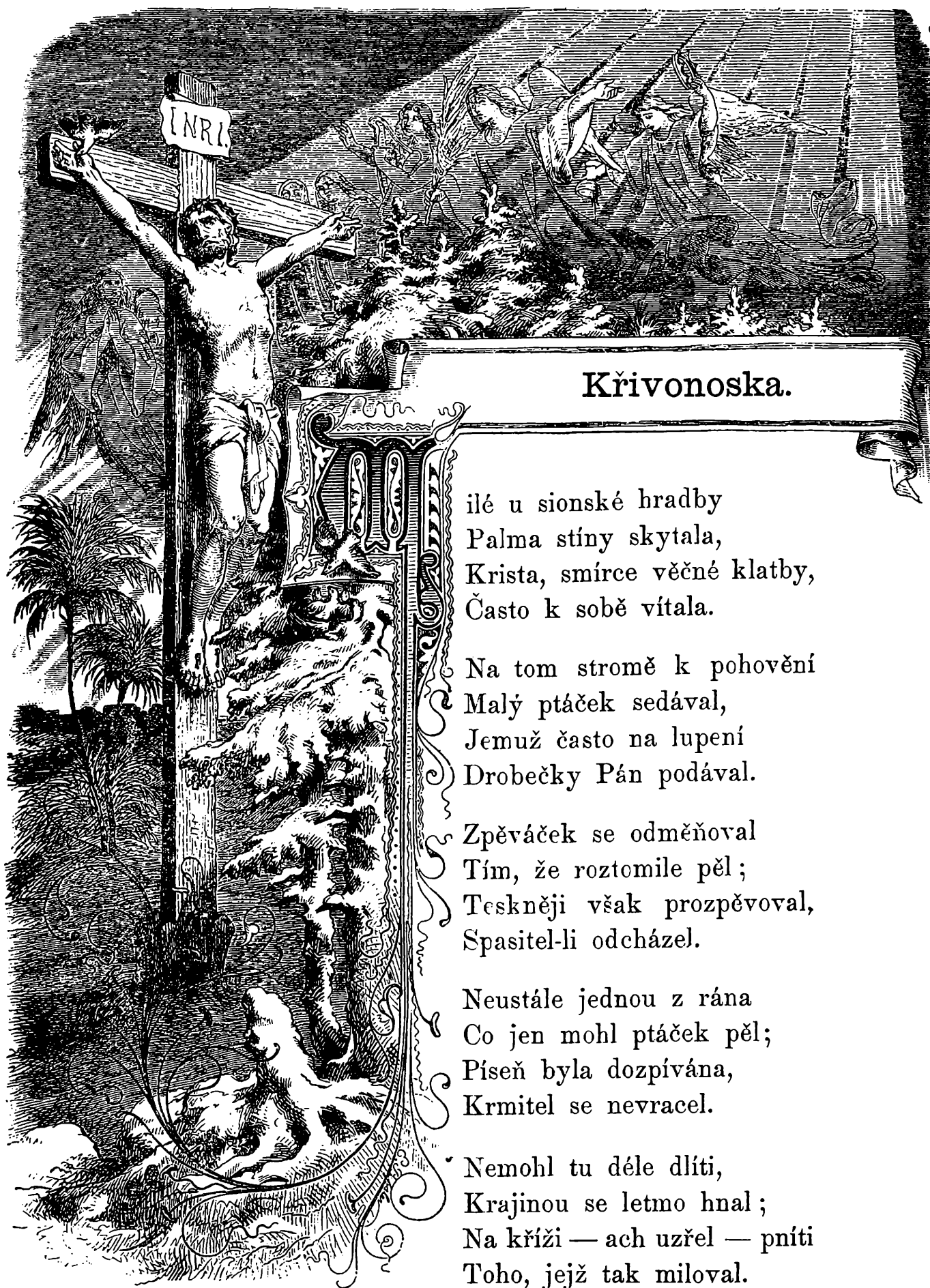

Tu vzplane náhle krutý boj,
sok se sokem se měří,
a s křikem vráží do sebe,
až z obou lítá peří.

Což platna vrabci udatnost,
kde přesila ho drtí?
Již prchá se svou vrabčicí,
by ušli kruté smrti.

„O jsi ty statný hrdina!“
vrabčice vrabce psuje —
„Má nejmilejší, což ty víš?
Moudřejší povoluje!“

Vilém Ambrož.

Křivonoska.

ilé u sionské hradby
Palma stíny skytala,
Krista, smírce věčné klatby,
Často k sobě vítala.

Na tom stromě k pohovění
Malý ptáček sedával,
Jemuž často na lupení
Drobečky Pán podával.

Zpěváček se odměňoval
Tím, že roztomile pěl;
Teskněji však prozpěvoval,
Spasitel-li odcházel.

Neustále jednou z rána
Co jen mohl ptáček pěl;
Píseň byla dozpívána,
Krmitel se nevracel.

Nemohl tu déle dlíti,
Krajinou se letmo hnál;
Na kříži — ach uzřel — pníti
Toho, jež tak miloval.

Uzřel ruku proraženou
Hřebíkem a krvavou,
Ruku, jež ho oblíbenou
Krmívala — potravou.

Uzavřel hned vydobyti
Z rány hřebík zobákem,
A tak Pána vyprostiti —
Nebe plesá nad ptákem.

Zobe, škube, vytahuje
Ptáček neunavený,
Až se zobák zakřivuje,
Zůstane pak zkřivený.

A když muže bolestného,
Jímžto míval zásobu,
Sňavše s kříže zesnulého,
Pochovali do hrobu:

I tu ptáče zarmouceno
Naposledy zpívalo,
A pak hořem utrápeno
Dozpívajíc skonalo.

Totě pověst o tom ptáku,
Jenž se hořem utrápil,
Zkřiveného od zobáku
Křivonoskou nazván byl.

Lampa ve svatyni.

Kapitola II.

Lampa svítí temně.

Bplynulo šest rokův ode dne, kdy učinili rodiče Mariiny
slib před oltářem Matky Boží. Byla to léta právě
spokojenosti a nezkaleného štěstí. Tu však nastala
v domě Pierotově změna, která zničila štěstí rodinné,
způsobivši žal a zármutek.

Nedaleko chaloupky Pierotovy usadili se dva cizinci
se svými rodinami; nikdo jich neznal aniž věděl, odkud přišli.
Koupili si kus pole opodál ostatních domků a vystavěli si zde
dřevěné chaloupky jako měli ostatní vesničané. Zdálo se jim
býti nemilé, když jich někdo pozoroval, a když byli se stavbou
hotovi, nezvali k sobě nikoho na návštěvu. Muži nedělali po
celé dny ničeho, a jejich manželky byly lenivy a nečistotny.
Přes to vše zdálo se, že se jim vede lépe než ostatním vesni-
čanům; neboť v neděli nosívali velmi drahý oděv. Nikdo
nevěděl co by měl o nich mysliti.

Za krátký čas po příchodu těchto lidí spozorovaly man-
želka i dcera na Pierotovi nápadnou změnu. Nyní nespěchával

s radostí do práce jako jindy, a nepracoval také již tak pilně, neboť jeho výdělek byl menší a menší. Byl nemluvný a zasmušilý: poprvé v životě přemýšlel o něčem, co tajil před manželkou a před dcerou. Jindy chodíval z práce přímo domů, aby se s nimi potěšil — nyní bylo jim obyčejně celé hodiny na něho čekati. A když konečně přišel, vymlouval se všelijak, proč opozdil se, a pak seděl dlouho nepohnutě aniž by pronesl slova k manželce nebo k dítěti.

Jednoho dne, odcházeje do práce, pravil: „Anno, mám vyřizovati dnes večer důležité věci a proto přijdu později domů než jindy — možná, že se zdržím až do rána. Nemějte o mne tedy starostí a jděte spat. Večeře mi nenechávejte.“

Po těch slovech odkvapil, nečekaje, co manželka na to řekne.

Byl to smutný den pro Pierotovou a její dcerušku; po celý den nepromluvily spolu téměř ani slova, hledíce jedna druhé zatajiti svůj zármutek. Marii minulo sice teprv osm let, ale přece pochopovala, na jakém bezcestí byl její otec. K večeru obě šly do kaple, by odlehčily na stupních oltáře svým stísněným srdcím. Obě pohřížily se tu v nábožnou modlitbu.

Jak nepatrné bylo neštěstí jejich u porovnání se zármutkem Matky Boží, které hříchy lidské vyrvaly z objetí jejího Syna. Paprsky lampy jako by vlévaly potěchu do srdcí matky a dcery, když na to pomyslily.

Pravili jsme, že Marie měla rozum vyvinutější než jiné děti jejího věku: než odešla s matkou z kaple, učinila Bohu slib, aniž matka její něco tušila. V té chvíli pocítila v srdci takovou radost, jako by byla ujištěna, že ten, jenž připravil sobě chválu z úst nemluvnátek, přijal její slib.

Nikdy nezdála se ani matce ani dceři chaloupka tak pusta jako dnes. V osamělosti své těšily se nadějí v pomoc Boží.

Druhého dne ráno Pierot přikvapil domů. Nepromluviv ani slova hodil na stůl váček naplněný penězi a vešel do komory, aby se trochu prospal.

Matka i dcera hleděly s podivením na peníze, a když Pierot po několika hodinách vrátil se do světnice, spatřil ku svému překvapení měšec ležeti na stole nedotknutý.

„Co to znamená?“ pravil k manželce. „Máš snad ten měšec za jedovaté zvíře, že bojíš se ho dotknouti?“

„Pierote,“ dí manželka, „odkud máš ty peníze?“

„Jsou poctivě vyzískány, buď jista,“ řekl muž; „což myslíš, že jsem je ukradl?“

„Chraň Bůh! Ale ty's v poslední době pracoval velmi málo, a kdybys byl velmi pilně pracoval, nevydělal bys svým zaměstnáním tolik za ten krátký čas. Že jsi tedy vydělal za jedinou noc měšec plný peněz, musí mi býti podezřelé.“

„Jenom neměj starosti,“ řekl Pierot, „peníze ty vydělal jsem poctivě. Poznal jsem hodné lidi, s nimiž podnikl jsem výnosný obchod. Myslím, že to nebylo naposledy.“

Pierotová upokojila se poněkud. Uschovala měšec, ale nemohla se odhodlati, aby za ty peníze něco koupila. Namáhala se dvojnásob, aby vydělala tolik, co by stačilo k výživě rodiny — peněz, které přinesl její muž, nechtěla se dotknouti.

Pierot přinesl po několika dnech ještě více peněz, ztrávil dvě noci a den mimo domov. Avšak ani matka ani dcera nedotkly se jich, neboť nevěřily jeho slovům.

Proč? — Pierot změnil se v poslední době docela: nebyl již tak pobožný jako dříve, chodíval jen v neděli do kostela a nejevil ani nejmenší radosti z výkonů bohoslužebných.

Jednoho dne k večeru prosila ho Marie, aby šel s ní do kaple. Učinil jí to k vůli; Marie poklekla na své obyčejné místo a nábožně se modlíc obnovila před oltářem svůj slib. Jako jindy zdržela se zde až do západu slunce. Když ukončila svou modlitbu, nespatriła již otce v kapli; čekal na ni venku, a když se ho tázala, proč nesetřval v kapli, odpověděl:

„Divím se, jak můžeš prodlévati tak dlouho v té místnosti, osvětlené jen spoře kmitajícím světlem. Mně připadá ta kaple jako hrobka; obrazy na stěnách děsí mne jako strašidla — i ten obličej Panny Marie zdá se pohlížeti na mne přísně. Proto vyšel jsem ven, abych okřál na čerstvém vzduchu.“

Marie pravila vzlykajíc: „Milý otče, vždyť jsi dříve nikdy takto nemluvil; ve tvém srdci stala se zajisté veliká změna, že nemůžeš již tak nábožně v kapli se modlívati, jako jsi dříve činil.“

Pierot krácel mlčky domů. Nějaký čas po tom pracoval pilněji a chodíval do práce den co den. Ale brzy počal opět zůstávati mimo dům a to mnohem déle než poprvé.

Sdělíme milým čtenářům příčinu nynějšího chování Pierotova. Cizinci, kteří se ve vsi usadili, náleželi k lidem, kteří živí se tajnou dopravou zboží přes hranice, aby nemusili platiti zákonem vyměřený poplatek čili clo za dopravu zboží. Takové tajné přenášení zboží není ovšem dovoleno, a po podloudnících, jak tito lidé se nazývají, pátrají pilně pohraniční strážé i četnictvo.

Cizinci, kteří se usadili blíže Pierotova domku, přenášeli za značný, však hříšný plat rozličné zboží z Francouzsko na území španělské. Poněvadž byli strážníkům již příliš dobře známi, necítili se býti déle jistými ve svém dřívějším obydlí a přestěhovali se proto do vsi, kde bydlel Pierot. Bylo jim známo, že pohraničné cesty blíže této vesničky nejsou tak přísně hlídány od strážníků, proto že nebylo v celém okolí ani jediného podloudníka. Však bylo jim třeba soudruha, který by je se všemi cestami a stezkami pohraničnými důkladně seznámil; seznavše pak obyvatelstvo celé vesničky umínili si, že přemluví Pierota, by se stal jejich společníkem, proto že byl nejchudší. Také očekávali, že jediným činem, ku kterému ho svedou, dostanou jej úplně ve svou moc, proto že jest povahy mírné a slabé.

Sešedše se s ním jako náhodou počali mluvit o jeho těžké práci, která poskytuje jen skrovného výdělku, a dali mu na srozuměnou, že by mohl jiným zaměstnáním více vyzískati. Pierot byl z počátku k jejich řeči lhostejný, ale za chvíli stal se zvědavým. Nešlechtníci vyjádřili se brzy zřetelně, tak že Pierot se ulekl.

Na to byli připraveni: řekli mu, že jsou poddaní francouzští, a že tedy nejsou vázáni zákony španělskými, které zapovídají přenášení zboží přes hranice. Jejich zaměstnání podobá se prý obyčejnému obchodu a není trestuhodné.

Pierot dal se přemluvit a účastnil se jedné výpravy s nimi. Podloudníci nalíčili věci tak, že výprava byla snadná, že se zdařila a přinesla hojný užitek. Tenkráte Pierot přinesl

měsíc plný peněz. Svědomí činilo mu sice výčitky, ale jeho baživost po penězích byla tak mocná, že nedovedl se přemoci.

Tak první hřích dovede zlomiti celou sílu slabého člověka, který pak víc a více do jiných upadá.

Když Pierot šel zase jednou se svou dceruškou do kaple a počal vésti opět spořádaný život, obávali se jeho soudruzi, že by mohl spolku s nimi se odřící a je zraditi. Umínili si tedy, že ho svedou k věcem ještě trestuhodnějším. Přemluvili jej, aby účastnil se s nimi ještě jiné výpravy. Tušili, že nevyhnou se tentokráte boji s pomezními strážníky; neřekli však Pierotovi ničeho.

Stalo se, jak předvídali: v boji byli strážníci přemoženi; několik jich bylo od podlouníků poraněno.

Po několika dnech došla do vsi tištěná vyzvání od úřadů, ve kterých byla slíbena značná odměna tomu, kdo by vypátral podlouníky; taktéž bylo slibováno odpuštění trestu jejich spoluvinníku, který by jména ostatních na úřadě udal.

Podlouníci sami ukázali toto vyzvání Pierotovi, vyhrožující mu, že ho vydají úřadům, nebude-li hotov s nimi ve stálém spolku setrvati.

Nyní byl Pierot v jejich moci — byl jejich nástrojem. On neměl již vůle: náležel jim úplně a účastnil se všech jejich činů. Nešlechtníci netajili již ničeho před ním, a Pierot poznal s hrůzou, že jeho soudruzi nejsou jen podlouníky, nýbrž pravými lupiči.

Tak hluboko Pierot však přece neklesl, aby se stal jim rovným: účastnil se sice i loupežných výprav jejich, ale hleděl býti jim docela neprospěšným a rozhodně odmítl vše, co mu nabízeli jako podíl z toho, co nakořistili. Tu přicházel domů zamračen a nevyspalý, ale bez peněz.

Život se mu zhnusil — byl mu čím déle tím nesnesitelnějším. Ano Pierot myslíval již také — na sebevraždu. Často postavil se na pokraj propasti, přemýšleje, nemá-li vrhnouti se dolů; ale tu zachvěl se hrůzou a ustoupil. Jeho tovaryši se mu smáli a vyzývali ho posměšně, aby svůj úmysl projevil.

Bohudík! Pierot věřil posud v trestající spravedlnost božskou a věděl, že by uvrhl duši svou v propast mnohem

hrůznější, než byly všechny propasti v horách Pyrenejských, kdyby uposlechl svých soudruhů.

Nebylo však podloudníků tajno, že Pierot nezůstane dlouho s nimi ve spolku. Viděli, že jest odhodlán ke všemu a že by je mohl prozraditi. Proto změnili své chování k němu: slibovali mu, že ho propustí ze svého spolku, pomůže-li jim ještě při jednom podniku. Pak že se opět vystěhují z této krajiny a nechají ho na pokoji.

Na pokoji! Což oni dbali toho, že oloupili Pierota o pokoj duševní, jehož nemohli mu více vrátiti! Nicméně byla jejich slova pro Pierota velikou potěchou: nerozmýšlel se ani okamžení jsa odhodlán dopustiti se ještě jedné nešlechtnosti, aby se vymkl z moci svých svůdců.

Den podniku byl ustanoven: mělo to býti za měsíc. Doba ta zdála se býti Pierotovi věčností. Často ptal se podloudníků, co hodlají podniknouti, ale nepověděli mu to. Pozoroval však, že ho nemíní oklamati, proto že činili přípravy ku stěhování.

Pierotová žila zatím se svou dceruškou ve stálém zármutku. Nevěděly sice, že Pierot dopouští se činů nešlechtných, proto že nepřinášel domů peněz; ale on vydělal nyní velmi málo, i když byl doma, protože nikdo mu nechtěl dávat práce. Tak byla úhledná jindy chaloupka obrazem zanedbalosti a chudoby; vnitř uhostily se zármutek a nouze. Čilý hovor, přívětivý úsměv a důvěra vystěhovaly se z tohoto příbytku. Matka s dceruškou ovšem si rozuměly, ale to bylo pouze srozumění jejich srdcí: slovy nechtěly jedna druhé zvětšovati zármutek a potlačovaly své slzy.

Ačkoli chování Pierotovo bylo již každému známo a vzbuzovalo opovržení, přece každý ctil jeho manželku a miloval jeho dcerušku. Vesničané byli k nim přívětivi, jako jindy, a mnohý dárek zavítal do chudobné chatrče — ovšem způsobem šetrným, aby nepodobal se almužně.

Při tom nezapomínala ani dcera ani matka na Toho, který neopouští svých věrných: každého večera klečívaly před oltářem Bohorodičky, kde nabývaly útěchy, které může dáti jen důvěra v Nejvyššího. — Tak sílily se ve svém neštěstí jen modlitbou, ale modlitba dodávala jim posily značné. (Pokrač.)

Štědrý král.

Roku 1439. zemřel král český Albrecht toho jména Druhý. Teprve za několik neděl po jeho smrti narodil se z manželky jeho Elišky syn Ladislav. Hošík tento, ježto mu popráno nebylo otce svého spatřiti, obdržel příjmení Pohrobek. Matka ustanovila mu za poručníka císaře Bedřicha IV., který byl jeho strýcem.

Tu našli se mnozí poctiví mužové, kteří práv sirotkových hájili. Mezi nimi byl zejména statečný rytíř Jan Jiskra, který byl narozen v Brandýse v Čechách. Váben jsa životem vojenským, odebral se do ciziny, aby v umění válečném se vycvičil. Jakožto vůdce porazil utiskovatele křesťanů, totiž Turky u řeky Dunaje ve třech bitvách. Tím se pověst o Jiskrovi tak rozhlásila, že ho královna Eliška nejvyšším hejtmanem syna svého Ladislava učinila.

On pak obsadil celé Slovensko lidem svým a mnoho krutých bojů za krále s protivníky jeho svedl. Pamětliv byl výroku sv. apoštola Petra, který v epištole své psal: „Pána Boha se bojte a krále svého v uctivosti mějte.“ V bojích těch, že je jen za právo vedl, nebe mu přálo tak, že často se 6000 svých vojáků porazil a rozehnal až 8000 nepřátel.

Jednou přišel do Nového Města u Vídně, aby navštívil krále svého tehdá šestiletého, za kterého, posud neznaje ho, válčil. Spatřiv krásu dítěte, zaplakal radostí a poklekna líbal mu ruku, řka: „Konečně tebe spatřuji, o králi můj! Kdybys věděl, čeho jsem pro tebe přetrpěl! Viz mé jizvy; otci tvému i tobě život celičký jsem zasvětil. Ty toho sice ještě nechápeš, ale Pane Bože dej, abych se dočkal toho času, až bys poznal těch, kteří ti byli věrnými.“ Na to královskému sirotku některé dárky dal a ptal se: „Co ty mi dáš za mé služby? Jaký žold udělíš svému hejtmanovi?“

Byl pak též přítomen královský almužník, i řekl Ladislavovi: „Tento jest, nejjasnější králi, nejvyšší tvůj hejtman. Dáš-li pak mu žold?“ Po těchto slovech vzal kralevič měšec almužníkův, ježto svého vlastního neměl, a vyndav šestero penízků, co jich v něm bylo, podal je Jiskrovi.

Mince tyto dal sobě Jiskra do zlata zasaditi a nosil je od té doby na šíji své zavěšeny, říkávaje, že z daru toho poznal, kterak bude Ladislav štědrý a dobrého srdce. Předtucha jeho se vyplnila. Ladislav Pohrobek dosedl roku 1452. na stolec královský a byl dobrým, štědrým i milovaným od svěřeného lidu svého vladařem. Ale již po pěti letech, v devatenáctém roce věku jeho, vyrvala jej bohužel smrt neuprosná národu českému. Celé království české zatruchlilo pro tak dobrého, záhy zvěčnělého krále.

Láska poddaných jest nejdražší poklad panovníkův !

Boleslav Hradištský.

Obrázek ze skutečnosti.

 české vlasti jest mnoho zámků starých i mnoho zámků nových. Nejednen takový zámek jest až dosud sídlem českého šlechtice. Ale také mnohý zámek jest zcela opuštěný, jiný pak slouží za obydlí úředníkům anebo i jiným neúředníkům. Ano i z mnohého zámku se udělala továrna. Vždyť na světě není nic stálého, ale všecko se mění.

V jednom takovém zámku, jenž má dvě poschodí a vydlážděný dvůr, ano i kostelík, bydleli před několika lety jistí rodičové, otec a matka, kteří měli dvě děti, chlapečka Jaroslávka a děvčátko Mařenku. Bylyť to děti velmi milé, neboť milovaly rodiče své, milovaly se vespolek jako bratr a sestra upřímně: co chtěl jeden, to učinil druhý, vždy se mezi sebou srovnávaly, nikdy mezi nimi nebylo té nejmenší vady. A byly také nábožné; modlilyť se rády, aby je také Pán Bůh měl rád. Často se stává, že již malé dítě projevuje přání, kým by chtělo býti, až dospěje. A také Jaroslávek měl takové přání, chtěl býti lékařem, a kdykoli se ho někdo ptal, kým by chtěl se státi, říkával: Lékařem, abych pomáhal lidem. Nejraději si hrával na lékaře se sestřičkou svou Mařenkou. Ta dělávala pacientku (nemocnou), položila se na pohovku a zavázala si hlavičku. Tu bylo pak posláno pro pana doktora Jaroslávka, který také hned přišel a tvářil se

jako opravdový lékař, vyptával se po lékařsku, klepal na prsou, sáhl na tepnu a jiné podobné věci, jak to vídal u lékaře. Na to přemýšlel, a když poznal, jaká by to byla nemoc, dával pak rozkazy, co má pacientka činiti, a konec všeho byl, že pak žádal papír, aby mohl napsati recept anebo předepsati léky potřebné.

Tak si Jaroslávek a Mařenka spolu hrávaly jsouce radostí rodičů svých. Spolu byly ustavičně ve vší lásce, beze vší hádky.

A jak mnohé dívky, bratříčkové a sestřičky, dokud jsou pospolu doma u svých rodičů, nejsou tak snášenlivy jako Jaroslávek a Mařenka. Často když si hrají, nemohou se porovnat, jeden chce to, druhý zase ono; nemohou se uchrániti křiku a hádek, neboť nikdo nechce povolit, a místo utěšené a příjemné hry konečně se dají i do pláče. Milé dívky, snášejte se vespolek, neboť tím se zalíbíte Ježíškovi, jenž k vůli pokoji přišel s nebe na zemi, jak to již andělé propěvovaly nad Betlémem: „Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.“ Chraňte se všeho křiku a každé hádky, i když si hrajete, neboť dívky takové, které se nesnášejí mezi sebou, nedělají ani radost rodičům. Jak často musí otec takové děti napomínati, jak často připravují takové děti trpkou hodinu milé matce, jak často musejí pak rodičové takové děti od sebe odloučiti, tak že jeden musí býti v jednom koutě, druhý v druhém koutě. A nesnášenlivé děti také i sobě kazí všecku radost. Vždyť přijde pro ně čas, že se rozejdou, aby se pak nikdy více nesešly. Jak to pak mnohý, když dospěl, litoval, že se dříve doma s bratrem neb se sestrou nesnášel.

Jaroslávek chtěl býti sice lékařem, ale Pán Bůh usoudil jinak měl ho rád a proto jej vzal rodičům a sestřičce a vzal si ho k sobě. Otec plakal, matka slzela, i Mařenka nemohla se ani upokojiti, že ztratila milého bratříčka. Avšak když uložili Jaroslávka do hrobu, aby si tam jeho tělo odpočinulo, až jej Pán Bůh opět vzkřísí, tu přistoupila Mařenka k otci dobrému a matince drahé a pravila: „Otčínku, matinko, nyní chci vás milovati jako Mařenka a Jaroslávek dohromady.“

A otec i matka slyšice dcerušku svou takto mluvit, pohledli na sebe a jakoby si porozuměli, pravili: „Bůh nám mnoho vzal, ale také nám mnoho nechal: nechal nám dcerušku dobrou.“ I upokojili se v hoři svém. A zajisté Mařenka dostála slibu svému je otci Jaroslávkem pilně se učic a je matince Mařenkou všemožně jí doma pomáhajíc.

A tak i vy dítky milujte se nejen vespolek, ale milujte i rodiče své. Dokud jste malé pilně se učte, ochotně i rodičů poslouchajte, a dá-li Bůh, že dospějete, pak pomáhejte rodičům svým.

H. H.

Členům sv. dětství.

Mezi členy „Andílka“ jest mnoho účastníků sv. dětství, proto zajisté bude je zvláště zajímati každá zpráva týkající se toho spolku a misí mezi pohany. Z obého podáváme vám tuto:

Slyšení vrchního ředitele sv. dětství u sv. Otce Lva XIII.

Požehnání sv. Otce. — Udělení nových milostí.

 červenci roku 1882 vrchní ředitel sv. dětství, pařížský kanovník du Fougerais, byl v Římě vyprosit nových milostí pro sv. dětství. Byv přijat v slyšení od sv. Otce, přednesl mu za všechny účastníky projev jich úcty nejhlubší a dětinné oddanosti.

Sv. Otec doptával se, jak se daří podniku tomu. I byl nemálo obradován ze zdaru jeho a všeho toho dobra, které za pomoci sv. dětství vykonáno bylo. Na konci udělil svého požehnání a sice těmito slovy:

„Žehnám velikému dílu sv. dětství, rádcům jeho a ředitelům, kteří horlivě pečují o to, by království Boží došlo rozšíření. Žehnám z plna srdce všem účastníkům jeho a zvláště rozmilým dítkám, které modlitbami svými a dárky otvírají ubohým dětem pohanským brány nebeské. I jest mým přáním nejvroucnějším, aby všechny dítky katolické celého světa staly se účastny krásného toho díla!“

Tak mluvil sv. Otec, jehož uznáváme a ctíme jako zastupce božského Spasitele svého, božského přítele dítek. Slova

a požehnání jeho stanou se zajisté všem mocnou pobídkou k vytrvalosti a nové činnosti horlivé. Obracím se zvláště k tobě, dítě milé, které jsi ještě ničím nepřispělo pro ubohé děti pohanské. Přeje-li si sv. Otec, abys se účastnilo v díle sv. dětství — a on si toho přeje, jak jsi právě četlo — bylo by to od tebe krásné, kdybys ho neposlechlo? Vždyť čeho si přeje sv. Otec, toho si přeje i božský Vykupitel náš. Zapamatuj si tedy dobře slova sv. Otce a řiď se jimi!

Sv. Otec také milerád udělil milosti, za které vrchní ředitel ho prosil. Jsou pak to milosti následující:

1. Stodenní odpustky, kterých lze získati denně těm, kteří určené modlitby denní vykonají a od 12 účastníků dárečky sbírají anebo aspoň se snaží 12 účastníků získati.

2. Kdo jednou pro vždy složili 40 zl., jsou účastníky sv. dětství po celý život a mohou všech odpustků získati, konají-li denně určenou modlitbu.

3. Stodenní odpustky, kterých účastníci získají v hod vánoční a o jiných svátcích svatému dětství zasvěcených, pomodlí-li se v ty dni dvakráte určenou modlitbu a přidají-li k obyčejnému dárku ještě nějaký dáreček pro ubohé děti pohanské.

Odpustků těch mohou získati také ti, kdo nejsou vlastními účastníky sv. dětství, když v takové dni dají nějaký dárek a se pomodlí předepsanou modlitbu —totiž Zdráva a „sv. Maria oroduj za nás a za ubohé děti pohanské!“

4. Odpustky ty mohou býti věnovány také věrným dušičkám v očistci.

Z c i z i n y.

List ctihodné sestry Benjaminy, představené kláštera v Saigomo, v západní Kochinchině.

Ústavy a školy sv. dětství. „— V našich sedmi ústavech je čilý život; pohané dávno již naznali, že nám křivdili, když nás podezřívali, že dítkám jejich ubližujeme a rádi nám svěřují děti své. Je radostno viděti, jak se děti rády modlí a učí, jak chce druh druhá překonati. O sv. hodě vánočním

bylo 15 dětí sedm až třináctiletých pokřtěno. Taková slavnost koná se každý druhý měsíc, tak že máme pořád na 20 dítek, které ke křtu sv. připravujeme. Na pohanský svátek Têt, náš nový rok, bývá nejvíce novo příchozích. Svátek ten trvá totiž tři dni a tři noci a když je po tom, nemá mnohý dělník ani krejcaru, nemůže děti uživiti a je rád, když je přijmeme.

Mimo tyto školy máme v některých městech ještě jiné školy pro přespolní děvčata. Tam učí se katechismu, čísti, psáti a počítati v mateřském jazyku; mnoho jim prospívá také učení ženským pracem ručním, kterých zde posud neznaly. Do každé školy chodí 153 děvčat pěti až patnáctiletých a mezi nimi je také mnoho pohanských a ty pak seznamují rodiče a známé své s naším sv. náboženstvím.“

Krásný příklad děvčete. „— Nezřídka vidáme na dětech vychovaných v ústavech našich dojemné příklady etnosti. Nedávno zemřelo 17leté děvče, jak umírají jen světice. Chtěli jsme ji provdati, ona však nechtěla. Tehdy ještě byla zdráva, ale za nedlouho počala chřadnouti, až dochřadla. Zprvu hrozila se toho, že by měla umřít, ale s milostí Boží přemohla hrůzu tu a zmocnila se jí touha po spojení s Bohem. Sestra, která ji ošetřovala, musila se s ní modliti pořád, pokud jen mohla.

Matka děvčete byla ještě pohankou a tak ujal se v dítěti záměr život svůj obětovati za obrácení matčino. Nedlouho před smrtí dala poprositi matku, aby k ní přišla; pak prosila matku dojemně, aby se odvrátila od pohanství, by napravila život svůj a duši svou zachránila od záhuby věčné skrze křest sv. Matka plačky jí to přislíbila. Od té chvíle nemocná nepomýšlela na nic jiného, než jak by se připravila na smrt. Denně přijímala velebnou svátost. Když jí lékař jednou řekl, že zase doufá v její uzdravení, odpověděla mu: „Toho jsi nepřeji a také tuším, že se brzo odeberu k Spasiteli svému, chož miluji.“ Brzo na to zemřela smrtí spravedlivých.

Strýčkovy ořechy.

1. Jsou čtyři čísla; každé z nich sestává ze stejných cifer, i všechna mají tytéž cifry. Součet těch čtyř čísel jest 8638. Která čísla to jsou?

2. Podivný latinský nápis: JAC. OBYL. ATUS. EPAS. UTUOC. OUNI. MUTAR. ASU. (Zaslal J. David.)

3. Jedna šestina žáků jistě třídy učí se nedostatečně; jedna třetina prostředně, a 24 žáků těší se plně spokojenosti p. učitelově. Kolik žáků jest v té třídě?

4. Kolik potřebuje kovář do kopyta dobře okutého koně hřebíků?

Hádanka (Slovo trojslabičné).

5. První předslovcem zve jazyk náš,
druhou zkrátíš-li, zlé zvíře máš,
dáš-li k druhé třetí slabiku,
neobejdeš se již bez křiku.
K celku dítky celou duší lnou,
také to máš právě před sebou.

6. 1234 Že ssavec jsem, dobře víš,
5678 beze mne nic nezvážíš;
12345678 rychle chceš-li něco míti,
jen hled' vždy mne použití.

(Th. Kunc.)

Rebusy.

7. KK k k   f f 8. Ř 9. K_E 10. ta
11. Či 10×10 ta zdraví. 12. AA
2

Rozluštění ořechů z čísla 2.

1. 4,98,485. 2. Varito, Eliška, lýkovec, Evančice, Hněvkovský, Rostislav, Almužna, Dyje. 3. Měsíc, Jiljí, Leopold, Opatovice, talmud, anýz. 4. Nádivka (rebus zaslala Eliška Gollero va). 5. Kanada. 6. Kopa vajec. 7. Slovan. 8. Samaří (zasl. Filumena Posltova). 9. Leden. 10. Rak, drak, mrak, prak, zrak.

Obsah. Milé dítky! str. 49. — Zahrádka Boží str. 52. — Nenaříkejme na Adama str. 53. — Špačci str. 55. — Výpověď str. 57. — Křivonoska str. 59. — Lampa ve svatyni str. 60. — Štědrý král str. 66. — Obrázek ze skutečnosti str. 67. — Členům sv. dětství str. 69. — Z ciziny str. 70. — Strýčkovy ořechy str. 72.

*Andělům svým při-
kázal o tobě, aby tě
ostříhali na všech
cestách tvých.*

*Poslechněš-li hlasu
mého a budeš-li či-
niti, co pravím, budu
nepřítelem tvých ne-
přítel.*

ANDĚL STRÁŽNÝ.

Časopis pro křesťanskou mládež.

(Příloha „ŠKOLY“ na zvláštní předplacení.)

Vychází letos r. 1883 za měsíc jednou a předplácí se na něj **celoročně 80 kr.** — Zásылku vyplácíme sami a dáme každému předplatiteli za **premiu** krásný olejobarevný obrázek, který má býti za titul celému ročníku. — Vydavatelem a za redakci odpovědným jest **P. Placidus J. Mathon**, benediktin rajhradský v **Brně**, kam také jediné třeba zasýlati předplatné, dopisy, dotazy atp.

Milé dětičky!

Říchází opět jaro, ta milá, radostná Vesna! Volá sladkým hlasem a probouzí kvítečka z tuhého spánku. Zavolá každé kvítečko jeho jmenem, a kvítka poslechnou jako hodné dětičky poslouchají hlasu své dobré matičky. Běloučná sněženka vystrkuje hlavinku, rozhlíží se udiveně kolkolem a pozdravuje teplounké paprsky sluneční; zavane jarní větyrek a potřásá bílými zvonečky, že se rozezvučí hlasem lahodným. Zvonečky zvoní: Vzhůru dětičky Vesniny! A vstávají všechny — bílé a žluté, modré a červené; i pokrývá se celá země pestrým, květovým kobercem. A přijdou veselí pěvci z dalekých krajin, zahudou píseň radostnou a vše se hotuje ku slavným radovánkám. Vzduch se naplňuje vůní květovou, a v něm krouží a víří skvělí broučkové v neunavném tanci jako při svatebním veselí.

Slunečko loudí všechno ven — a ven spěcháte i vy, milé děti, abyste písní veselou a radostnou hrou se připojily ku plesání omladlé přírody. Přeji vám, milé děti, z celé duše ušlechtilé zábavy. Zapějte si pěknou píseň, zotavte se společnou hrou, vždyť nevinná veselost vám nejlépe sluší. Avšak nezapomínejte, že zábavu musí předcházeti práce! Kdo se pilně učí a pilně pracuje, zasluhuje zábavy. Zábava má býti odměnou práce, a posilou ku pracím dalším. Lenoch však ať se klidí z kruhu veselých dítek!

Z veselých dětí zvláště se těšival sv. Filip Nerejský, jenž se narodil r. 1515 ve Florencii. V pozdějším věku svém bydlel v Římě nedaleko chrámu sv. Petra v domě řádu Oratorianů, jím založeného. Byl přesvědčen, že nikde tolik dobrého působiti nelze, jako u mládeže. S ní tedy rád obcoval, a v její hrách rád podílu brával. Ba již starcem jsa s mládeží veselou rád se zabýval. Měl z toho radost, když byly děti hodně vesely, ke konci hry však sedl si k nim na zem, a dával jim naučení, jak bohabojný život vésti mají. Když mladíci, kteří v jeho domě přebývali, hrajíce při tom veliký křik dělali, a někdo se nad tím pozastavoval, říkával Filip: „Pro mne mohou na mých zádech dříví štípat, jen když nepáchají hříchy.“ — Na obrázku připojeném mému listu vidíte sv. Filipa uprostřed veselé mládeže, již poučuje a s níž se baví. V pozadí vidíte velechrám sv. Petra v Římě, největší to chrám ve světě.

Veselte se tedy, moji miláčci, a nezapomínejte, že i při hře jest mezi vámi váš Anděl strážce! Nezarmucujte ho rozpustilostí a neslušným chováním! S hodnými dětmi vždy se raduje a radovati bude též váš upřímný

strýček Ambrož.

Hrej si, dítě, hrej !

Hrej si, dítě, hrej,
do hry chutě spěj;
hra je dětem k zotavení,
nedopustí zarmoucení —
hrej si, dítě, hrej !

Hrej si, dítě, hrej,
za hry zvučně pěj ;
píseň s hrou se mile pojí,
tělo sílí, ducha kojí —
do zpěvu se dej !

Hrej si, dítě, hrej,
lenosti se vzdej ;
lenost dětem tuze škodí,
z lenosti jen hřích se rodí,
ošklivost k ní měj !

Hrej si, dítě, hrej,
srdečně se směj ;
dokud žiješ bez starostí,
k zábavě a veselosti
upřímně se znej !

Hrej si, dítě, hrej,
zla se vystříhej ;
Andělíčka dobré děti
při hře mají na paměti —
hrej si, dítě, hrej !

I' Poldček.

Počítadla přede hrou.

(Z okolí Bystřického.)

Žába leze do bezu,
já tam za ní polezu,
kudy ona, tudy já,
chytím-li ji, bude má.

Sekeričko, sekej kola,
pojedeme do Tábora,
a z Tábora do kuchyně,
mezi dobré hospodyně ;
hospodář mezi nás,
a ty kluku ušpiněná —
var od nás !

Zaslal A. Brablec.

Pověst o vlaštovkách.

Podává *Fr. Chrysogonus.*

dkud pocházejí tito malí, letní jak střela rychlí
ptáčekové, z nichž mladí i staří stejnou radost pocítují ?

Odpověď, kterou dává přírodopis, jest zajisté všem
vám známa ; ale vím, že neznáte tu krásnou, zajímavou
pověst, ve které se vypravuje, že vlastní vlaštovek
jest — nebe.

Jak to ? Poslyšte !

Když ráj za prvními lidmi, kteří byli prarodiče naši, se
zavřel a oni ku lopotivé práci odkázáni byli, přicházely ná-
sledkem těžkých námah rozličné nemoci na ně a též na jejich

dítky. Otec na nebesích viděl to a smíloval se. „Odpustím jim,“ pravil, „ale do své zahrady jich více neuvedu; nesmírná dobrota a blaho svedlo by je k opětné nevděčnosti a pýše; dám jim však jiné znamení svého milosrdenství!“

A Bůh poslal jaro, které dosud jen v nebi bylo, na zemi, jejíž drsnatá, tvrdá půda se stala nyní úrodnou. Lidé nemusili si již chléb v potu tváře vydělávati, nýbrž mohli na práci jako na zábavu pohlížeti. Chtěje jim pak toto milosrdenství oznámiti, zvolil k tomu Všemocný dva malé ptáčky, jichž perí bílé jako lilie bylo. Ptáčkové tito lítali kol trůnu nejvyššího Pána; On vztáhl ruce a každý usedl na jednu; na to oba celoval svýma svatýma rtoma, řka: „Služtež „vlašťovky“ a buďtež vy i vaše mláďata ptáky požehnání. Slette ku lidem, uhnízděte se pod jich střechami, vaše bílá barva a vaše hnízda buďtež jim upomínkou mé lásky, mé milosti!“ Tu vzepjaly vlašťovky svá křídla, paprsek sluneční zastkvěl se a jaro bylo na zemi.

Pod střechami a okny stavěla bílá ptáčata hnízda a byla s mláďaty šťastna. Lidé je poznali a ctili v nich ptáky požehnání ukazující se vděčnými milosti Boží. Však na krátko. — Po několik let vedlo se lidem opět dobře, přemnoží zapomněli skromnosti a někteří již hledali zálibu v tom, že bourali vlašťovčí hnízda.

Jednoho rána shromáždily se pobouřené vlašťovky švitořice vespolek: „Poletme zpět do nebe, lidé nám zlé učinili a ještě se tomu smějí!“ — Vyrčeno, vykonáno; ptáci letěli k oblakům, s nimi však vzdalovalo se i jaro od lidí a drsnaté počasí se navracelo. Nyní naříkali lidé a bědovali: „Vlašťovky neměly by se přec pro zlý skutek jednotlivců na celé lidstvo horšiti. Útrpností pohnuti obrátili miláckové Boží let svůj ku zemi a stavěli jako dříve hnízda pod střechami a okny. Však jedné noci, když ptáčata spala, přišli lidé a odnesli je i s hnízdy do věže, kterouž uzamkli. Marné bylo úpění

vlaštovek, když se probudily. Jich prosby o svobodu nebyly vyslyšeny.

„Ježto jaro s vámi přichází a odchází,“ zněla odpověď lidí — vysměváčků, „nepřipustíme vícekrát, abyste nám všem odletěly, ublíží-li vám jediný z nás. Nechceme na rozmaru vašem záviseti, a proto zůstanete v naší moci!“

Poněvadž tedy nyní lidé věděli, jak upoutati jaro na zemi, oddali se brzy opět zpupnosti, hříšnému životu, zapomněli na Boha, na jeho milosrdenství a špatné myšlenky hlavou jejich probíhaly. Ano dva z nich radili, aby se vlaštovkám peří vytrhalo a tak by se překazil jich odlet, kdyby snad věž někdy špatně hlídána byla. Vylezli tedy na věž a počali své nešlechetné dílo se zlomyslnou radostí. Dole shromažďovali se diváci, ale žádný nezabraňoval tomu zločinu, ano každý spíše ruce vztahoval, chytaje bílá períčka. Ale místo jemných bílých pírek padaly studené, mokravé chomáčky, nebe zahalilo se hustou mlhou, chomáčky padaly hustěji a hustěji až pokryly půdu asi stopu vysoko. Jaro bylo sněhem zaváto, nikdy ještě nebylo tak studeno na zemi. Marně volali nyní venku stojící na zlomyslníky ve věži, aby vlaštovičkám jich peří nechali. Dvě z těch ptáčat byvše již zcela do hola oškubána spadla s věže a zabila se. V témž okamžiku se zablesklo, do věže uhodilo a hlas s výše volal na ostatní vlaštovky: „Vraťte se do nebe!“

Tyto roztáhly křídla a vzletěly hlasitě naříkajíce pro mrtvá holátka. Na zemi však zůstala zima. Nyní byli lidé bez útěchy. Vlaštovky lítajíce kol trůnu Nejvyššího, viděly smutek pozemčanů, slyšely jich náрек a žel: pojala je soustrast. „Smiluj se, Otče nebeský!“ úpěly, „dovol, bychom jaro zpět na zemi donesly. Či musí všichni pro vinu několika trpěti? Již jsi je dost potrestal, zajisté Tebe nezapomenou!“

Pán poslouchal vlaštovky mlčky; pak pravil: „Smiluji se, ale zároveň chci upomínku mezi lidem udržeti. Vy jim budete nositi jaro, na památku pak strastí a bolestí, které vám způsobili, zbarviž se většina vašeho peří černě a barva ta budiž jim znamením, jež k nim mluvití bude: „Běda! třikrát běda těm, kteří mým vlaštovkám zlé učiní a iich

hnízda zboří!“ Vy jim donášejte jaro, ne však věčné. Jedna polovice roku uplyne bez květu, studené chomáčky budou padati, lidé budou se namáhati, aby zlé myšlenky potlačili, budou trpěti bolestmi a nemocemi, aby soustrasti k ostatním bytostem, jež jsem stvořil, se učili. Druhé polovice roku však, dokud u nich budete meškati, ozdobí se země bylinami, zahřeje se sluncem, lidé pak budou šťastni. Lette tam, mé

vlaštovky, a uhnízděte se opět na obydlích lidských, až svého anděla pošlu, který vás zpět ke mně povolá!“

Vlaštovky letěly na zemi a s nimi jaro; po šesti měsících pak přišel posel Boží — anděl — a povolal je zpět do jich vlasti. Ony odletěly a opět přiletěly odnesše a přinesše s sebou jaro; což činí stále.

To jest pověst o vlaštovkách.

Lampa ve svatyni.

Kapitola III.

Lampa zhasla.

Ako zdá se nám světlo býti tím jasnější, čím větší tma jest vůkol něho, tak stkví se ctnost leskem větším, přebývá-li blízko ní nešlechtnost.

Tak bylo v rodině Pierotově: otec, upadnuv v osidla hříchu, nenáviděl život a celý svět — matka a dcera těšily se ve svém zármutku modlitbami.

Však i s Marií stala se v poslední době změna: sedávala smutně vedle matky, a chvílemi vkrádaly se jí slzy do očí. Matka spozorovala ovšem záhy tuto změnu a tázala se Marie, co ji trápí.

„Nebudu vámi ničeho tajiti, matinko,“ řekla Marie. „Vím dobře, že po několika dnech vyprší lhůta našeho za-

slíbení; pak bude mi odložití bílý oděv — ta myšlenka nedá mi pokoje.“

„A přece bude nám pak lépe, milé dítě,“ dí matka. „Pak budeš choditi na pole do práce, neboť jsi toho již schopna; já budu chodívati s tebou, neboť nyní nemohla bych tě nechat samotnu doma. Víš dobře, že máme nouzi, neboť —“ Dále nemluvila, nechtíc obviňovati svého manžela u přítomnosti dceřině.

„Vždyť já netruchlím proto, že budu choditi do práce,“ odvětila Marie; „ale zdá se mi, jakmile svléknu svůj bílý šat, že budu vydána nebezpečím a pokušením zlých lidí, že nebudu moci již utíkati se tak důvěrně o pomoc k Matce Boží jako nyní, kdy můj život jest jí věnován. Než, povím vám také, matinko, zač jsem prosila Boha, když jsme klečely spolu posledně v kapli. Prosila jsem Jež, abych směla nositi bílý šat až do své smrti; také jsem prosila Boha, aby přivedl tatínka opět na cestu ctnosti, že mileráda chci obětovati za to svůj život.“

Matka se zachvěla; „dítě, nepokoušej Boha,“ prosila. „Ano, kéž vyslyší tvou prosbu, ale nikoli pod tou výminkou. Však doufám, že nepožádá tvé oběti, neboť ještě nikdy nebyla jsi tak zdráva, jako nyní.“

Pak umluvily se, že půjdou téhož dne večer, kdy Marie odloží bílý oděv, spolu do kaple, kde Marie položí na oltář Matky Boží krásný věnec; potom že budou dlouho se modliti, aby neodnímal a jí nejsvětější Panna své ochrany a pomoci. Duchovní schválil jejich úmysl a slíbil jim, že nechá téhož dne kapli otevřenou.

Zatím nadešla doba, kdy Pierot měl posledně pomáhati svým soudruhům při skutku, o němž mu až dosud ničeho nepověděli. Všecko bylo připraveno, aby se mohli bez prodlení vystěhovati. Pierot byl ke všemu lhostejný: bylo-li vůbec něco, čím se mohl těšiti, byla to naděje, že bude brzy zbaven svých svůdců.

Tito připravovali poslední den malou hostinu; snažili se všemožně, aby zapudili Pierotovi jeho smutné myšlenky, nutíce ho, aky jedl a pil.

Teprve večer, když chystali se již k provedení svého záměru, pověděli Pierotovi, co zamýšlejí. Kaple Matky Boží měla býti oloupena: stříbrná lampa, zlatý kalich a jiné vzácné věci slibovaly zlosynům hojnou kořist.

Kdyby byl snad blesk udeřil vedle Pierota, nebyl by se více ulekl než nyní, když uslyšel tato slova. Však zpamatovav se poněkud počal vytýkati zlosynům jejich bezbožnost a zapřísahal se, že žádná moc nepohne ho, aby jim pomáhal při svatokrádeži.

Ale zločinci byli připraveni na jeho odpor, a proto je slova Pierotova nepřekvapila. Když poněkud se utišil, řekli mu, že jim pomoci musí, sice že hned jej obžalují, že on chce spáchat krádež v kapli a je že svádí, aby mu pomáhali.

Pierot byl zničen; ano, byl úplně v jejich moci, věděl, že by hrozbu svou provedli, kdyby jim nebyl po vůli. Pak by byl odsouzen na dlouhá léta do vězení, a jeho svůdcové byli by snad ještě odměněni za to, že jej udali. To byla hrozná myšlénka pro Pierota.

Ovšem, kdyby byl býval ještě takový, jaký byl dříve, byl by si pomyslíl: „Raději budu nevinně trpěti, než abych spáchal tak ohavný zločin,“ ale nyní neměl již té síly.

Bojoval sice dlouho sám se sebou, ale posléze zvítězila zbabělost nad křesťanskou statečností — Pierot odhodlal se zlosynům pomáhati.

„Vždyť je to naposledy,“ těšili ho svůdníci. Potom bude prý míti od nich na vždy pokoj. A bude-li chtít činiti pokání, bude to snad jedno, má-li na svědomí o jeden zločin více nebo méně.

Ale proč nevykonali loupež v kapli sami? — Ze dvou příčin: předně protože v kapli nikdy nebyli, ale dověděli se, že jest bohatě vyzdobena; Pierot býval dříve v kapli kostelníkem, a proto byli jisti, že ví o každé věci, kde leží. Za druhé věděli, že bude po lupičích pilně pátráno, a že Pierot padne do rukou trestající spravedlnosti, a oni sami že nebudou již stíháni.

Tak chtěli Pierota zničiti.

Nešťasten, kdo spolčí se s hříšníky! —

Podloudníci nutili Pierota, aby déle neváhal, neboť chtěli býti do rána daleko odtud. Jako bezduchý stroj potácel se za nimi. Jeden z nich vedl mezka a zůstal s ním státi venku, aby nikdo jeho soudruhy nepřekvapil. Pierot vešel s druhým lupičem do kaple.

Dvěře nebyly zamčeny, což je nikterak nepřekvapilo; neboť nikomu nepřipadla myšlénka, že by mohl někdo zneuctiti neb oloupiti svatyni. Na prahu se oba zastavili, pojeti hrůzou; i podloudník váhal jíti dále, tak působilo naň posvátné ticho na místě posvátném. — A za toho ticha slyšel Pierot, jak mocně buší mu srdce. — Lampa svítila jasně, ozařujíc svým světlem kapli — ještě nikdy nezdála se býti Pierotovi kaple tak krásnou jako dnes, kdy chtěl spáchati v ní ohavný zločin. Nemohl popatřiti na oltář — obával se, že spatří ležeti na stupních své dítě — nemocnou Marii. Ano, vše bylo tak, jako v onen večer, ale jak se vše změnilo od té doby!

Pierot vzhlédl opět vzhůru — jeho zraky upřely se na lampu; nikoli, při tomto světle nemohl spáchati zločin! Vždyť ty paprsky zdály se mu býti ohnivými šípy, které vnikaly do jeho nitra. Měl státi se lupičem?

Jeho tovaryš pozbýval zatím trpělivosti. Byl sice i on uchvácen bázní, však to trvalo jen okamžik — srdce otupělé přemohlo dojem hrůzy. „Rychle k dílu,“ pravil, „čas utíká.“

„Nemohu — nemám síly k tomu,“ pravil Pierot.

„Což jsi slabý chlapec?“ pravil zlosyn. „Jenom neváhej!“

„Nikoli — neučiním toho! Nezneuctím oltář, na jehož stupních vráceno mému dítěti zdraví — ach ta noc byla právě taková jako je dnešní“, šeptal Pierot.

„Nuze, chceš v tuto noc zničit zase své dítě i svou manželku? Chceš býti uvězněn a uvaliti na ně hanbu, chceš je zničit?“ vyhrozoval mu soudruh. „Neváhej ani okamžik, sice —“

„Budiž“, pravil Pierot, chvěje se, „dovrším míru svých hříchův, — ale nikoli při světle této lampy.“

„Proč ne, což nesvítí dosti jasně?“

„Až příliš jasně — ale neptej se — při tomto světle toho neučiním. Po tmě učiním, co chceš, nebo rozsviř svítilnu.“

Podlounník učinil mu po vůli -- vždyť ani jemu nebylo volno při světle lampy. — Otevřel tedy svou svítilnu, z níž probleskovalo začazeným sklem mdlé světlo, mísíc se v jasné světlo věčné lampy.

Pierotovi se poněkud odlehčilo. Jeho druh to spozoroval a pravil: „Rychle tedy k dílu! Lampa píchá tě tedy v oči, ha, ha, mne také. Vždyť je z ryzího stříbra, jak pravíš. Sejmi ji tedy dolů a zhasni — já zatím seberu svícny s oltáře.“

Pierot přistoupil k lampě, zastiňuje si rukou obličej; pak uchopil rychle lampu a zhasil ji

V tmě ozval se strašný výkřik — náhlý, plný hrůzy a úzkosti. Pierot ani jeho soudruh nevěděl, ozval-li se vedle nich nebo venku, přicházel-li s nebe nebo z podzemí. Trval jen okamžik — jen tu chvílku, co lampa zhasla.

Kapitola IV.

Lampa svítí opět jasně.

Hrozný výkřik polekal oba lupiče, že se chvěli po celém těle. Podlounník upustil svítilnu, která okamžitě zhasla. Po tmě dostali se ke dveřím a vyřítili se ven. Jejich druh, který stál venku, byl neméně polekán než oni.

„Slyšel jsi to také?“ tázali se ho, třesouce se.

„Ovšem že slyšel, — cítím to posud v celém těle“, odpovětil, chvěje se hrůzou. „Ne, nechme toho, vícekrát nechci vejíti v noci do kaple.“

Oba podlounníci spěchali domů, nechavše Pierota samotna. Pierot měl nyní poděkovati Bohu, že nedopustil dokonání ohavného činu, ale strach a hrůza poháněly jej odtud; i spěchal od kaple, jakoby ho někdo pronásledoval. Báł se ohlédnouti nebo se zastaviti.

Za chvíli přiblížil se k místu, kde byla úzká stezka na pokraji propasti, jak jsme o tom na počátku vypravovali. — Měsíc právě vyšel, a Pierot uzřel státi nad propastí lidskou postavu. Stála zde jako socha bez pohnutí, zírajíc dolů do propasti, její oděv a vlasy vlály větrem.

Pierot se ulekl, — chvíli zíral ustrašen na postavu; než, nemohl zde zůstat, musil pryč od kaple, musil jíti domů. —

Vzchopil se rychle a kráčel k postavě; již byl u ní, a přece sebou ani nepohnula. Pierot poznal — svou manželku.

Neviděla ho, neviděla snad ničeho vůkol sebe, zírajíc jen do propasti.

„Anno, co zde děláš, nač pohlížíš?“ tázal se Pierot úzkostlivě. Neodpověděla mu, ukazujíc jen do hloubky na nějaký bílý předmět.

„Co je to — snad kámen, či ovečka, která —“

„Ano, je to naše ovečka — naše dobrá Marie“ promluvila manželka teprve nyní.

„Marie, naše Marie?“ zvolal Pierot. „Co tam dělá?“

Při těchto slovech manželka se zpamatovala. „Ty zajisté nevíš,“ pravila, že je tomu dnes právě sedm let, co se naše Marie tak zázračně uzdravila. Zítra měla svléci bílý oděv; proto šly jsme dnes ještě do kaple. Vracejíce se zpět, došly jsme šťastně až k tomuto místu. Však tu náhle zhasla lampa v kapli. Marie učinila v tom okamžení krok — a zmizela ve propasti. „Já jsem hrozně vykřikla a padla jsem do mdlob.“ Pierotovi jakoby nůž vnikl do srdce. „Já jsem jejím vrahem,“ zvolal zoufale, „já jsem zhasil lampu!“ A nežli manželka mohla jej zadržeti, přehoupl se přes okraj propasti a slézal hbitě dolů, chytaje se vyčnívajících balvanů. Kamení hrnulo se mu přes hlavu, trní rozedralo mu obličej, ale Pierot dostal se šťastně cestou, které by se nebyl odvážil ani největší smělec, až dolů ku předmětu, na nějž byla ukazovala jeho manželka.

Byla to mrtvola jeho dcerušky, která zde ležela na zeleném mechu, jakoby spala klidný spánek. Ani jediný úd nebyl zlomen, její obličej jevil posvátný klid. Tělo nebylo poraněno, šat nebyl nikde roztržen ani pošpiněn. Byla nejspíš učinila větší krok, tak že padajíc nikde nedotkla se skály, a zemřela bezpochyby bez bolesti ještě dříve, než dopadla k zemi.

Pierot poklekl vedle ní a pohřížil se na chvíli v nábožnou modlitbu. Pak vzal šetrně mrtvolu své dcerušky do náručí a nesl ji zase nahoru, kde stála posud jeho manželka, pohřížena jsouc v myšlénky, neboť dnešní událost' nezdála se jí býti pouhou nešťastnou náhodou.

Vtisknuvši políbení na bílé čelo své dcerušky pravila

k muži: „Pierote, z čeho jsi se mi vyznal, to nechť zůstane naším tajemstvím. Ale na něco tě upamatuji: dnes je tomu sedm let, co jsi se modlil, aby Bůh naši dcerušku tak dlouho zachoval na živě, dokud nezhasí zločinná ruka lampu v kapli, — pamatuješ to?“

Pierot se zachvěl.

„Tvá modlitba byla vyslyšena, proto nemáš příčiny, abys naříkal. Však i Marie vroucně prosila Boha za dvě věci: aby mohla nositi bílý oděv až do smrti, — to se stalo. Bude-li druhá její prosba splněna, ještě nevím: Ona chtěla obětovati Bohu život svůj, přivede-li tě zase na cestu ctnosti.“

„Její modlitba je tedy vyslyšena,“ štkal Pierot.

V tom okamžiku dotekl se jejich obličejů světlý paprsek — lampa ve svatyni byla opět rozžata.

I nábožný kněz probuzen byl výkřikem Pierotovy manželky; vyhlédnuv oknem, viděl ku svému úžasu, že lampa v kapli nesvítí. Spěchal rychle do svatyně rozžal opět lampu. Naleznuv dvěře otevřené a na zemi svítilnu, poznal ihned, že zde byli lupiči. V tom zaslechl blížící se kroky; rychle vyšel ven, ale jak se ulekl, spatřiv manžely Pierotovy nesoucí mrtvolu své dcerušky.

Nešťastná matka vypravovala duchovnímu vše, zatajujíc jen jméno svého manžela.

Duchovní byl velice pohnut. „Netruchlete, moji milí,“ pravil po chvíli; „Bůh dcerušku vaši zajisté již ozdobil věncem slávy, neboť vyvolil si ji za ochránkyni této svatyně. Kdyby nebyla zemřela, bylo by toto posvátné místo zneuctěno a vyloupeno, neboť zločinci byli zajisté zastrašeni vaším výkřikem. Ona byla druhou lampou této svatyně — světlo její života zhaslo zároveň se světlem lampy.“

Rodiče položili drahou mrtvolu na máry uprostřed kaple, duchovní pak sepnal její ruce a vloživ v ně malý křížek ozdobil hedbávné její kadeře věncem, který byla dívka před chvílí položila na oltář.

Pierot nemohl se déle přemoci: padnuv důstojnému knězi k nohám, vyznal mu s pravou lítostí všechny své činy; odpuštěním hříchův bylo pak utiшено jeho těžce obtížené svědomí.

Potom poklekl u mrtvoly dceruščiny; zdálo se mu, jakoby její obličej na něho se usmíval.

Druhého dne zazněl s vížky kaple umíráček. Vesničané spěchali sem, neboť nebylo známo, že by byl býval někdo nemocen. Všichni se ulekli a prolévali hojné slzy, spatřivše mrtvolu zbožné dívky. Matky zvedaly dítky své, aby podívaly se posledně na Marii.

Dlouhou dobu potom bylo viděti na hřbitůvku vedle kaple malý hrob, který byl vždy lépe okrášlen nežli všecky ostatní. Všecky dítky o něj pečovaly. A kdyby se byl někdo tázal, čím je to hrob, byly by mu udiveny odpověděly: „Zde odpočívá Marie.“ Vždyť byla Marie známa v celém okolí.

Po mnohých letech byl tu po každé straně ještě jeden nový hrob; byly to hroby Mariiných rodičův, kteří zemřeli u vysokém stáří. Pierot vždycky si přál, aby lidé po jeho smrti vypravovali si, jak souvisely jeho ctnosti, jeho štěstí, jeho hříchy a jeho trest se světlem ve svatyni.

V o j n a.

Bude vojna bude,
kdo pak na ni půjde?
Půjdou na ni hoši naši,
ti se vojnou nepostraší;
v čele Vojta s praporem
kráčí celým před sborem;
třeba nemá ještě míry,
pod nosem přec nosí kníry,
a kdo kníry uhlídá,
do zaječích jistě dá!

Chvěj se strachem, nepříteli!
Hle jak statně vůdce velí,
šavličkou se ohání,
sokům strachy nahání;
a kdo šavličce se vyhne,
toho rána z pušky stihne. —
Vojna hrozí každou chvílí,
proto sčítejme své síly —
až ta vojna bude,
šest nás na ni půjde!

Vilém Ambrož.

Ježíšek, božský rozsevač.

Rozsevač vyšel na pole
a zasel dobré zrní,
však jedno padlo na cestu
a jiné mezi trní.

Přilítli ptáci nebeští
a sezobali sémě,
a druhé opět dusilo
zbujnělé trní plémě.

A jiné padlo na skálu,
kde nedostalo vláhy,
však sotva zrní klíčilo,
již uvadalo záhy.

Než jiné vpadlo v dobrou zem,
kde vzešlo beze škody,
že neslo hojný užitek,
ba stonásobné plody.

Tvé srdce, dítko milené,
též poli podobá se,
v němž símě, Bohem kladené,
má vzrůst v plné kráse.

To mnohoslibné se m e n o
jest spasné slovo Boží;
kéž nepadlo jen na cestu,
ni na skálu, ni v hloží!

Kéž padla vždycky v dobrou
zem

ta svatá Boží slova,
kéž v srdci dobrém, výborném
je duše tvá vždy chová!

Dej, božský rozsevači, nám
jen mysl bohabojnou,
ať ze srdečka našeho
žeň sklidiš dobrou, hojnou!

Vilém Ambrož.

Kytička fialek.

(Hodným dítkám vypravuje Josef Běkera.)

Uílerád zpomínám doby, kdy jsem jako vy, milé dítky, chodíval do školy. Pamatuji se, jak jsme se z toho těšili, když jsme mohli svým pánům učitelům nějakým způsobem vděčnost svou vyjeviti. Největší však mívali jsme radost z jara, když jsme mohli panu učiteli anebo velebnému pánu přinést do školy kytičku vonných fialek a položit ji na stůl dříve než přišli. Velebný pán když přišel a viděl kytičku, brával si ji do ruky, přivoněl si a zase položil ji na stolek; zde nechal ji až do odchodu, pak teprv si ji zase vzal. Avšak jedenkrát, bylo to blízko před svátky velikonočními, učinil něco jiného. Tentokrát odloživ klobouk a kabát nevzal do ruky kytičku. My divili jsme se všichni, co asi jsme vyvedli, že se na nás velebný pán hněvá. Ale příjemná jako obyčejně tvář nepředpovídala nám žádnou bouři. A nyní započal vypravovati nám velebný pán příběh, na který se podnes pamatuji a který vám nyní chci vypravovati. Snad se vám též zalíbí. Velebný pán započal vypravovati takto:

„Jedenkrát z jara šel dědeček s malou Mařenkou na pole. Mařenka cestou obskakovala vedle dědečka a ustavičně švitořila, tak že dědeček zapomněl při tom na všechny starosti, ba i na bolesti v pravé noze a také vesele kráčel se čtveračivou Mařenkou. Brzo pěšinkami došli silnice a tu spatřili, jak přicházejí k nim tři lidé. Dva byli velcí, jeden malý. Vlasy všech byly černé, přes ramena měli přehozený hnědý šat krátkému plášti podobný, celý pak obličej byl sluncem osmáhlý. Byli to dráteníci. Mařenka vidouc jich chudý oblek a tmavou tvář, zaškaredila obličej a pravila dědečkovi: Podívejte se, dědečku, jak oškliví, umazaní lidé jdou proti nám. Avšak dědeček, kterému nelíbila se tato slova Mařenčina, pravil: „Neposuzuj Mařenko nikoho, je to ošklivo. Právě tito lidé jsou hodni a pracovití. Vidiš, oni nemohouce doma vydělati, čeho potřebují, přicházejí až k nám a nabízejí nám své práce, aby vydělali si nějaký krejcar.“

Zatím však uběhla jim cesta, takže byli již u pole, kde otec Mařenčin pracoval. Pole to bylo na výšině, na jedné straně pole byla stráň a pod strání hrčel potůček. Mařenka pobíhala zatím po strání, co dědoušek mluvil s otcem. Tu však náhle ucítila příjemnou vůni. Sehnula se tudíž a našla v trávě ukrytých několik fialek. Hledala dále, až jich měla hojnost; pak urovnávši je v kytíčku svázala si je dlouhou travou a pospíchala k otci a ku dědečkovi, který již se po ní ohlížel chtě vrátiti se zase domů. Cestou radovala se Mařenka z vonných fialek a vystoupila i na špičky botek, aby dala povoněti také dědouškovi. Dědeček vyptával se jí, kde je našla a když mu Mařenka pravila, že byly v trávě ukryty, pravil: „Tak vidíš. Jak krásná je fialka a vůní svou převyšuje všechny ostatní květinčky a přece skromně ukrývá se našemu oku, kdežto mnohý škaredý bodlák vysoko vypíná svou hlavu. Takovou jako fialka buď i ty, Maruško, nikdy sebe nechval, vždy buď skromnou a mysl si, že každý jest lepší nežli ty. Když budeš tak pokornou, budou tě chváliti lidé, tak jako my jsme před chvílkou chválili skromnou fialku. Zle učinila's tedy, jak vidíš, když nehezky mluvila jsi dříve o oněch drátenicích.“ — Mařenka zastyděla se nyní za svá slova a slíbila dědečkovi, že nikdy více nebude jiného posuzovati. Za tím byli již u domova.“ —

A nyní když dopověděl nám velebný pán tento příběh a pozoroval, jak tiše ho posloucháme, tázal se nás: A víte-li pak, kdo ukázal nám nejlépe, jak máme každého člověka si vážiti a jak máme býti pokorní? Již minulou hodinu jsem vám vypravoval, že blíží se nám již zelený čtvrtek a v ten den budeme si připomínati, jak Pán Ježíš loučil se před svou smrtí se svými apoštoly. Dříve však než se s nimi rozloučil, sedl si a přinutil svaté apoštoly, aby si nechali od něho nohy mýti. My víme, že Pán Ježíš byl syn Boží a tudíž také sám pravý Bůh a přece prostým lidem umýval nohy, jako služebný umývá nohy svému pánu. Tu máte tedy nejkrásnější příklad, jak máme každého si vážiti, nikým nepohrdati, ale každému, kde můžeme, dobře činiti.

Po těchto slovech vzal teprv velebný pán kytíčku fialek

do ruky, ale nepřivoněl k ní, nýbrž připevnil ji na kříž Pána Ježíše na noze u hřebu a při tom pravil: „Protože Pán Ježíš nejvíce učí nás svaté pokoře, kterou připomínají nám i tyto fialky, budou nejlépe slušeti fialky ty Pánu Ježíši, když je dáme k těm svatým nohám, které nám připomínají pokornou jeho službu při poslední večeři.“

A od toho dne přinášeli jsme často kyticčky fialek do školy ale ne již jednu ale dvě vždycky. Jednu dali jsme Pánu Ježíši na kříž za starší zvadlou a druhou přichystali jsme velebnému pánu. Na kříž dávali jsme kyticčku vždycky na to místo, kam nejprve připevnil kyticčku pan páter.

A když přišly svátky velikonoční, a země vydala hojnost květin, umluvila se děvčata a na den vzkříšení Páně ověnčen byl celý Pán Ježíš krásným věncem, který holky samy upletly. A od té doby, kdykoliv zvadl věnec kolem Pána Ježíše, postaraly se některé hodné žačky vždycky, aby byl nahrazen novým čerstvým věncem. Věnce ty krášlily svatý kříž vždycky až do doby zimní, kdy nebylo více kvítí na poli.

Vypravování biskupa Slomška hodným dítkám.

I. Sluhové a služby smrti.

Ednou prý smrt v kostnici držela sněm, sedíc uprostřed svých sluhů a služek, jimiž jsou hříchy a nemoci. — „Vyvolte si jednoho z vás“, pravila smrt, „který jest nejzasloužilejším, aby nad vámi vládnul. A abychom snáze poznali, komu žezlo královské náleží, nuže nechať každý nyní se proslaví veřejně svými činy.“

Zimnice první se přihlásila, hned červená jako rak, hned zase bílá jako stěna, a pravila: „Jenom nahledněte do úmrtých knih a tam poznáte, mnoho-li já lidí ze světa zprovodím. Vždyť k tomuto blížím se loudavě, k onomu zase rychle, a jakmile krev cecati počnu, tu již také ubohý nemocný se světem se loučí. Vždyť vám zajisté všem známo přísloví, dle něhož

jest zimnice sedmdesatera a dvojí. Kdo z vás ostatních se může se mnou měřiti?“

Za zimnicí šmatrá se k řeč, a takto sám sebe vychvaluje: „Já ovšem jenom ponenáhlou lidem kosti lámu, ale jakmile se u někoho zahnízdím, tu se mne tak hned nezavím. — Kdo spočítá všechny mrtvé, jimžto jsem já v černé zemi ustlal lože?“

Nyní se přiloudaly souchotiny, a potichoune takovýto započaly rozhovor: „Já ovšem jenom pomalounku a polehounku oběti své k sobě lóudím, ale koho se přichytnu, ten se mne více nezpleje.“

Jako rachotivý povoz přihrnul se nyní mor se všemi svými sestrami a družkami, a pravil: „I jděte maňasové! Já lidem v blesku měním radosti v žalost a úpění. Slyší-li kdo o mně, tu již na celém těle se chvěje, a právě proto mně nikdo upláchnouti nemůže. Jáť jsem toho původem, že kosti i údy se rozpadávají, že kupy umrlců cestu mou označují tak veliké a bezpočetné, že jich sotva lze pohrobiti.“

Tak a podobně se jeden neduh vynášel nad druhý, vypravující věci takové, že až hrůza bylo jim naslouchati.

Ale tu pojednou jakási cizinka se mezi ostatní připlachtí, a praví: „Sestry, znáte-li pak mne která? Kdyby mne nebylo, neměly byste žádná zloha nic na práci. Já sedávám s lidmi za stolem při každých radovánkách. Já nad to potud je podpichuji a podpaluji, až se přesyť a přepijí; až pokrmů chutných přes míru požívají, pak ovšem jsou úplně v mé moci, já pak tobě smrti všechny věrně odvádím a odevzdávám. Všecky ostatní choroby a neduhy pouze zakončují, co já jsem započala. Avšak mne žádný neobviňuje, já vždy se vybavím, a ostatní sestry mé vinu mou odnesou. Vám sestřičky milé doháním přechetné zástupy mladíků a panen z tanců, plesů a radovánek. Vám dodávám nesmírný počet opilců, kořalečnicků, kávových tetiček, tabáčníků, soubojníků. Vám podávám ty, kdož rádi kapouny obírají, a všechny ty, kdož lahůdky a pamlsky milují. A což teprve dělníků, kteří nemírnou prací se schvátí. Jak značný počet ospalců, kterým se ráno z lože nechce, anebo kteří by celý den prospali. Není stavu, není věku, kde bych já ubohá neměla plné ruce práce. Vždyť lidé

sami mne podporují, abych je mohla umořiti. I ten rod slovan-
ský mne má rád, ač mnohdy ani jména mého neví a nezná.
Jedni mne nazývají hltavostí anebo žravostí, jiní mne jmenují
nestřídmostí, třetí zase obžerstvím a hltounstvím. Ale každý
také zároveň mne vymlouvá, pokud žije, že prý já nemám
viny žádné.

Páni nařikají na nepohodu a na počasí nezdravé při
první známce neduhu. Baráčníci pak zase praví, že je někdo
uhranul, a že nemohou nikterak nemoci se zbaviti. Tak jest
veškeren svět mým hřbitovem, já pak každému kopám hrob.
Smrtonoško! já jsem tvá první a nejslavnější služka.“

„Mlč, mlč!“ křičí smrt, „ať lidé toho nezaslechnou, co
ty potajmu troponíš. Veškery ostatní neduhy musejí tuto
veřejně vyznati, že ty nestřídmosti jsi mou první služkou. Ty
tedy buď matkou a královnou všech ostatních.“

Naučení. Tato povídka jest ovšem jenom holá báchorka,
ale nicméně pravdu, v ní obsaženou a nepopíratelnou, sám
Bůh potvrzuje slovy:

„Hojnost jidel plodí nemoci; nestřídmost jich mnoho za-
hubila; kdo však mírně žije, ten dočká dlouhého věku.“

P o v o d e ň.

Vypravuje F. J. Andrlík.

 u konci měsíce března nastala náhle obleva. Na
horách, údolích a širých rovinách leželo mnoho sněhu.
Vlažným deštěm a větrem tál sníh velmi rychle.
Nesmírné množství vody valilo se do koryt potůčků a
naplnivši je rozlévala se daleko široko po rovinách. Mírné
jindy a klidné potoky vzrostly, sesílily; staly se z nich
prudké a mohutné řeky. Běda bylo krajině, kudy si klestily
cestu; nešťastni byli obyvatelé, kteří měli blízko vody nebo
v údolí své obydli. Kam vnikl dravý proud, všude zůstavoval
nesčetných škod a spoust.

Kolem vsi Kroužína spěchá bystrá a bělavá Orlice. A zrovna
u samé říčky vyhlédá malá, maloučká chaloupka, jako

ta v babiččině pohádce : „O červené karkulce.“ Je to pazderna. Bydlí v ní obecní pastýř s rodinou.

Již odpoledne vystoupila Orlice z břehů, obklopila chaloupku a rozlila se po údolí až do vesnice. Avšak pastýř Burda nelekal se povodně, byla mu všední; neboť rok od roku se opakovala, a posud nepřihodilo se mu nižádné neštěstí.

K večeru voda stoupla. Burda nařídil dětem, aby ulehly na pecinu, kdež také matka usedla. Sám pak položil se na lavici a řekl: „Spěte jen s Pánem Bohem! Nebojte se vody, třebaš jí bylo ve světnici po kolena. Však zítra zas opadne!“ A po chvílce tvrdě usnul. Manželka, nemohouc oka zamhouřiti pro lomoz a hukot proudu hlídala.

Přes tu chvíli zaduněla rána do stavení, že se až zachvělo. Narážely naň ledové kry, jež se s hor svezly a vodou spláknuty daleko nesený byly. Nadto unášel proud urvané se skal kameny, kmeny z lesa smetené, dříví polenové, a vše to prudce doráželo na vetché zdi baráku. Když se hukot vln a jekot rozbouřeného živlu stále množil, sestoupila žena s peciny, aby muže probudila. Avšak, — o hrůza! octla se ve vodě! Byloť zatím vniklo do jizby vody po kolena.

„Muži, — slyšíš, muži!“ volá Burdová. „Pro Boha tě prosím, vstávej! Je s námi zle! Utoneme všickni!“

Burda vyskočil zděšen. „Co pravíš?“

„Hleď,hleď, již valí se voda okny! — Slituj se nad námi, dobrotivý Pane na nebesích! Nedej nám zahynouti!“

Pastýř chvíli naslouchal lomozu a pozoroval kruté řádění vln. Pazderna je obklopena zrovna mořem, — nikde nic, než sama voda! Od nikud nelze nadíti se pomoci! A stará, nepevně stavěná chatrč neodolá dlouho prudkým útokům a dravému proudu. I nejhlasitější volání přehlušuje hromové burácení větru a jekot vln. Jen ob čas připadá otcí, jakoby slyšel vyzváněti ve věži na poplach.

„Dobrotivý Bože! Shlédni na nás nešťastníky, a zachraň nás!“ zvolal pastýř a vystoupil ke kamnům, aby zbudil Mařenku a Josefa. „Klekněme, klekněme všickni a vzývejme Boha za pomoc a vysvobození; nebo zde již lidská síla neprospěje!“

Úzkostí a zimou se chvějíc poklekla celá rodina na lavici a vroucně se modlila, co otec předříkával. Ještě neskončili modlitby, když náhle zachvěla se chatrč, a jaké loknutí! — jedna stěna prolomila se do vnitř! Strašný, zoufalý výkřik vydral se současně ze čtyř hrdel.

„Jsme ztraceni!“ zvolal otec a seskočil po pás do vody, chtěje se pokusiti o poslední pomoc: vyvésti děti na střechu. Sotva však přiblížil se k ohromnému průlomů, zpozoroval, že vnikly do otvoru rozmanité věci, které byla povodeň, Bůh ví odkud, odnesla: mnoho trámů, stůl, kus střechy, — a nebesa! — tu vězí ostrou hranou ve trámové zdi zabodnutý člun, — jejž proud byl prudce ku stavení odhodil. Rychle chopí se pastýř člunu a volá: „Honem, honem, všickni ke mně! Nebojte se vody! Bůh nás vyslyšel, poslal nám pomoc!“

Matka uchopila obě děti do náručí a v okamžení vysadil je otec do člunu. Urvav ještě kus prkna, které mělo nahraditi veslo, vstoupil otec za nimi, vyprostil člun ze svírajících trámů a svěřil jej proudu.

V brzku zanesla voda člun k nedalekému městu. Tu stálo na břehu množství lidí a zíralo na spoustu vod. Když spatřili úprkem blížiti se člun, užasli. A sotva přistál ku břehu a rodina pastýřova šťastně vystoupila na pevnou zemi, nastalo nekonečné vyptávání: odkud mají člun, jak se dostali z Krouzína až sem, a mnoho jiného. Pastýř povělel zvědavým všechno.

„Totě šťastná náhoda!“ volalo množství. „Proud utrl někde loďku a zanesl až ku stavení! Hm, hm, — totě v skutku podivné!“

Ale Burda sňal čepici, sepjal ruce a obrátiv zrak svůj k nebi, zvolal v radostném rozechvění: „Díky Tobě, Bože dobrotivý, díky nekonečné! Jen vůlí a pomocí Tvou jsme zachráněni! Do nejdelší smrti budu Tebe velebiti a chváliti, — nebo jen Ty vládneš živly a bez vůle Tvé ni vlas s hlavy se nezmaří!“

Obrázek ze skutečnosti.

Právě v tom zámku, o kterém jsem vám vypravoval, bydlela v druhém poschodí jiná rodina, otec, matka a malé dítě. Jednoho dne chovala to dítě chůva; i vyšla s ním ven na chodbu a stojíc s ním u okna pohrávala si s okenicí. A tu se stalo, že okenice se otevřela, a dítě, jež se k okenici právě nahýbalo, vyklouznuvši z rukou chůviných spadlo ven a padlo dolů na dvůr, kterýž byl dlážděn. Chůva leknutím vykřikla, na křik ten vyběhla matka, a vidouc chůvu bez dítěte a okenici otevřenou, ihned se domyslíla, co se bylo stalo. Učinivši pokřik běžela dolů na dvůr k dítěti, a každý, kdo pokřik ten uslyšel, ihned také pádil dolů. Všickni se domnívali, že naleznou dítě mrtvo s roztráštěnými údy. Avšak když přišli dolů a dítě spatřili, poznali, že sice tu leží jako mrtvo, ale že nemá ani jednoho údu roztráštěného. A když matka dítě zdvihla a též ostatní je prohlíželi, našli ku svému největšímu udivení, že se dítěti nic nestalo, že zůstalo bez pohromy. I může si každý pomyslit, že i matka i všickni přítomní měli radost velikou. A matka díky vzdávala Bohu, že dítě její zachránil.

Tak, milé děti, chrání Bůh maličké andělem strážným jak na těle tak na duši, aby nepřišly k úrazu, jak to byl přislíbil. A proto hleďte, abyste také té ochrany Boží a té strážce anděla svého se staly hodnými svojí zbožností a poslušností. Nezarmucujte anděla svého, alebrž pamatujte na něho dbejte na jeho vnuknutí a vzývejte ho, když ráno a u večer klečíc se modlíte. Modlete se: „Anděle Boží, strážce můj!“

H. H.

Strýčkovy ořechy.

1. Nemocný otec pravil synovi: „Přines mi jedno jablko z panské zahrady, tím se uzdravím.“ Syn šel do zahrady. Byly však v zahradě tři strážce.

První strážník pravil: „Pustím tě do zahrady, musíš mi však dát polovici jablek a ještě půl.“ Druhý strážník žádal též polovici jablek a půl a rovněž i třetí strážník. Kolik jablek bylo synu utrhnouti, aby vyhověl všem třem strážníkům a otci též jedno jablko přinesl? — Podotknouti sluší, že se nesmí žádné jablko krájet. (Zaslal *Fr. Vonka*.)

2. 1234 odnesou tě na věčnost,
3214 každé okno musí mít,
3412 v zimě často hořký host,
1432 bez mne nemůž' krejčí být.

3. Sestavte do čtverce šestnáct čtverečků obsahujících čísla od jedné do šestnácti tak, aby součet čísel v každé řadě s hora dolů, s levé strany na pravou a též na příč byl — 34. Žádné ze šestnácti čísel nesmí se opakovati. (Zaslal J. Jandásek.)

4. Dva chtěli koupiti dohromady hodiny. Jeden měl jednu čtvrtinu ($\frac{1}{4}$), druhý jednu sedminu ($\frac{1}{7}$) žádané sumy. Oba měli dohromady $16\frac{1}{2}$ zl. Vypočítejte cenu hodin. (J. Šlegr.)

5. Přestavte písmena ve slovích „Český vokal“ tak, aby dala jméno slavného spisovatele českého.

6. Podivná latina: COMUNE. N. IRA. D. ITO. MUNE. NI. POMO. CI.

7. Druhý nápis latinský: HOR. OHO. R. OVIS. OCASI.

Hádanky.

8. Juchej, hejsa, hopsasa,
čtenářové malí rcete,
zdaliž napsat dovedete
tříkrát: zelí bez masa?
9. K potřebě jej v domě máme,
všelicos do něho dáme;
ubéřeš-li z zadu háček,
je to zase černý ptáček,
chytrější než sama liška.

Napsala Gollerova Eliška.

10. Hádanky slovné.

1. Jakou hlavu má Morava?
2. Kdo přede a ničeho nenapřede?
3. Co bije bez rukou?
4. Jaké platy mívají žebráci?
5. Jaký rok musí býti ve větě?
6. Která selka má mnoho hostí?
7. Který řemen není kožený?
8. Jakou radu nemůžeme jinému dáti?
9. Na jaké kytě není masa?

Rebusy.

1. k **g** k 2. t **M**ě 3. ík 4. **K** 3. osoba. $\frac{\text{str}}{\text{d}}$

Rozluštění ořechů z čísla 3.

1. 7777,777,77,7. 2. Já kobyla tu se pasu, tu okouním u tarasu.
3. 48 záků. 4. Žádný. 5. Pohádka. 6. Telegram. 7. Čtverák. 8. Kroměříž. 9. Kníže. 10. Samota. 11. Čistota půl zdraví. 12. Pára.

Obsah. Milé dívky! str. 73. — Hrej si, dítě hrej! str. 75. — Počítadla přede hrou str. 76. — Pověst o vlaštovkách str. 76. — Lampa ve svatyni str. 79. — Vojna str. 86. — Ježíšek, božský rozsevač str. 87. — Kytíčka fialek str. 88. — Vypravování biskupa Šlomšeka hodným dítkám str. 90i — Povodeň str. 92. — Obrázek ze skutečnosti str. 95. — Strýčkovy ořechy str. 95.

*Andělům svým při-
kázal o tobě, aby tě
ostrážali na všech
cestách tvých.*

*Poslechněš-li hlasu
mého a budeš-li či-
niti, co pravím, budeš
nepřitelem tvých ne-
přátel.*

ANDĚL STRÁŽNÝ.

Časopis pro křesťanskou mládež.

(Příloha „ŠKOLY“ na zvláštní předplacení.)

Vychází letos r. 1883 za měsíc jednou a předplácí se na něj celoročně 80 kr. — Zásylku vyplácíme sami a dáme každému předplatiteli za premii krásný olejobarevný obrázek, který má býti za titul celému ročníku. — Vydavatelem a za redakci odpovědným jest **P. Placidus J. Mathon**, benediktin rajhradský v **Brně**, kam také jedině třeba zasýlati předplatně, dopisy, dotazy atp.

Milé dítky!

Návě přisedl jsem si ku stolku, abych svým milým vnukům a neterím napsal psaníčko, an z blízkého chrámečku zavzněl zvonek, povzbuzující k modlitbě „Anděl Páně.“ Odloživ péro, pomodlil jsem se všem křesťanům známou a milou modlitbu. Tu mi napadl příběh ze života zbožného biskupa Sailera, o kterém jsem jednou četl. Bavorský ten biskup přijel na svých cestách do malého městečka. Obyvatelé vynakládali vše, aby milému pastýři svému ukázali lásku svou a náchyllost. Jemu na poctu uspořádalo se též dětské divadlo, k němuž se biskup milerád dostavil, jsa dítek velikým přítelem. Opona se vyhrnula, a na jeviště vstoupilo děvčátko asi desítileté, kterémuž připadla hlavní úloha. Všecko utichlo. Tu zavzněl s věže kostelní hlas zvonu na památku vtělení Syna Božího. Děvčátko

se poněkud zarazilo, avšak jen okamžik bylo na rozpacích; pak se obrátilo k obecenstvu a pravilo: „Nežli počneme, pomodlíme se pozdravení andělské.“ Na to pokleklo, znamenalo se svatým křížem a hlasitě se modlilo. Všichni v radostném rozechvění poklekli ku zbožné modlitbě. Když bylo po divadle, přivolal biskup děvčátko a pravil hlasem pohnutým: „Milé dítě, dobře jsi hrálo, ale že si na modlitbě více zakládáš než na divadle, zasluhuje chvály největší. To se líbí Bohu a všem dobrým lidem. Zůstaň jen vždy pobožnou a staneš se také šťastnou.“ Uslyšev pak biskup, že rodiče děvčátka jsou velmi nuzni, obdařil je hojně.

Zajisté, milé dívky, líbí se i vám jednání onoho zbožného děvčátka; kéž byste jen i vy podobně činily! Bohužel často již jsem viděl děti, které při klekání na modlitbu nepamatují. Nedávno bylo v podvečer pěkné počasí, a proto vyšel jsem si na procházku. Na prostranném místě hrálo si mnoho dětí. Tu zvonili klekání. Někteří hoši ihned sňali čepice, a děvčata se znamenala křížem — to byly zajisté hodné dívky, které pro hru nezapomínaly na modlitbu. Ale jiné děti bohužel hrály ba křičely dále, jakoby zvonu ani neslyšely. Ach jakž to zbolelo anděla strážného, jakž to zarmoutilo Matičku Boží! Ach prosím vás, moji milácci, buďte vždy horlivými v modlitbách, a slibte mi, že Rodičku Boží, Pannu Marii, budete rádi uctívati. Tato nebeská matka vás tak nevýslovně miluje a ráda by vás přivedla jednou k božskému Ježíškovi — o milujte ji též! Ukažte tuto lásku zvláště v měsíci máji, v měsíci marianském. Navštěvujte milerádi chrám Páně a modlete se od nynějška ještě pobožněji pozdravení andělské, a Matička Boží bude vaší ochranou nyní i v hodině smrti vaší.

Že prosbu tu jistě vyplníte, očekává s důvěrou váš

strýček Ambrož.

U obrázku.

Vypravuje Jos. Kovanda.

Bylo na večer po teplém dni prvního máje. U Podhorských nemohly se děti ani dočkat, až se otec s ostatními z pole domů vrátí. Čtrnáctiletá Mařenka pletla věnec z petrklíčů, chudobek a fialek, při kteréž práci jí mladší sestríčka Růženka pomáhala. František s malým Karlíčkem co chvíle chodili se dívat za humna, zdali se již rodiče nevrací. Konečně přichází Podhorský s čeládkou z pole. Karlíček ihned tázal se: „Půjdeme již, tatínku?“ „Až se posilním, synáčku, a bude po večeři,“ dí na to otec. Snad ještě nikdy nepojedly děti tak rychle jako dnes. Když měsíc jako zlatý mazaneček se vynořil z hájku Podhorských, který se nad vesničkou nacházel, a Podhorský onačejší kabát oblekl, byly děti hned na cestu připraveny. Když pak ještě matka s oběma služkama na cestu se připravila, vydali se všickni z domu, v němž kromě ostražitého psa Ořecha zůstal jen starý, churavý čeledín Tomeš.

Matka s otcem vzali Karlíčka každý za jednu ruku, za nimi ubírala se Mařenka nesouc věnec s Františkem a Růženkou, jakož i obě služby. Šli do hájku Podhorských, který se na malém návrší nad vesničkou prostíral, aby tam „u obrázku“ večerní pobožnost vykonali. Ačkoliv tam nebylo daleko, zdála se přece Karlíčkově cesta dlouhou býti a radostně vykřikl: „Už jsme tu,“ když stanuli v prostřed hájku u starého mohutného dubu, který široko nad cestou větve své rozkládal. Na dubu v dřevěné skřínce kapličky podobné visel na plátně malovaný obraz Panny Marie s Ježíškem, pod kterým v drátěném oku zavěšena byla lampička z červeného skla. Pod dubem bylo z drnu zeleného upravené „živé klekátko.“ Otec Podhorský smekl před obrazem klobouk, vyndal z kapsy láhvičku, nalil z ní do lampičky oleje a rozžehl světlo, Mařenka zavěsila pak pod obraz uvitý věneček. Obraz při světle lampičky byl roztomilý. Matka Boží jakoby se milostně usmívala a Ježíšek zdál tuliti se k ní. Listím sotva rozvitým šelestil jemný jarní vánek, korunami stromů prorážel

svit měsíčný jako stříbrné nití, z trávy a kvetoucích podleštníků vanula vůně jarní. Všickni příchozí mlčky stáli tu unešení jarním tím půvabem. Podhorský pokleknuv začal se modlit na hlas a s ním potichu i ostatní, modlitbu pak svou skončil překrásnou písní marianskou, kterou všickni zpívati počali :

Aj, což to libě zavání
sem z rozvitého háje?
To konvalinka vyzvání
nám příchod kněžny máje.
O vítej, vítej, světice,
královno rajských květů;
hlásejte luh i květnice
milostnost její světu!

Když poslední sloka písně té v háji dozněla, nechtělo se rodině Podhorských ani odtud a když Mařenka otce poprosila, aby tu ještě zůstali, svolil k tomu a usedli pod obrazem.

Karlíček, který se po celou pobožnost jen na obraz byl díval, zvolal: „Hleďte tatínku, Ježíšek se na mně usmívá a očkama po mně točí.“ „Ježíšek, jenž jest v nebi, usmívá se na hodné dítky, ale zde jest jen jeho obraz a ten se měniti nemůže,“ vysvětloval otec. „O ne, tatínku, hýbal Ježíšek očkama, dobře dal jsem si pozor,“ dotvrzoval Karlíček. „Tak se ti jenom zdálo, milé dítě, díváme-li se delší dobu na obraz, zdává se nám to, nebo snad jest toho příčinou mrkavé světlo lampičky,“ pravil otec. „Kdo sem zavěsil tento pěkný obraz?“ otázala se otce Rozárka. „Můj děd dal tento obraz v Brně malovati a sem jej zavěsil a to na pomátku události, kterou vám nyní povím.“

Před osmdesáti lety vpadla do naší vlasti nepřátelská vojska francouzská, která v krvavé a nešťastné bitvě u Slavkova spojená vojska rakouská a ruská porazila. Zvítězivší vojsko francouzské rozjelo se široko daleko po Moravě a vše drancovalo. I do naší dědiny, od bojiště dosti vzdálené vpadl náhle oddíl nepřátelských jezdcův, jichž vůdce tlumočnickem po obci rozhlásiti dal, aby mu občané v hodině odevzdali u starosty 2000 tolarů stříbrných, jinak že dovolí vojákům svým

drancovati a vesnici že dá zapáliti. I nastal pláč a naříkání; kde kdo jaký tolar měl zanesl jej starostovi; ale běda, v celé dědině válkou jakož i neúrodou zubožené shledáno pouze 800 tolarů.

Nemilosrdný vůdce dal tedy povel k drancování, vojáci rozjeli se po vesnici loupíce vše, co mělo jakou cenu a vraždíce každého, kdo se tomu opřel. Kam kdo jen mohl, utíkal před zuřivými vojáky. I do našeho statku přijel voják, slezl s koně, a na dědovi mém chtěl peníze, hroze mu vytasenou šavlí. Děd chudák co měl odevzdal již na rychtě, a proto, aby jen času k útěku získal, podal vojáku klíč a rukou na truhlici ve světnici ukázal. Mezitím co voják truhlici odmykal, dal se děd na útěk do tohoto háje, chtěje se zde v některé houštině ukryti. Na půl cestě uslyšel však za sebou dusot koně; voják ničeho nenaleznuv, sedl na kůň a hnál se s taseňnou zbraní za dědem. Utíkal chudák, seč byl, když pak doběhl k tomuto stromu, tu ho síly opustily, a on s povzdechem: „Ježíši, buď milostiv mně hříšnému“ padl na zem, očekávaje kdy šavle blížícího se jezdce konec učiní životu jeho. Leč v tom okamžiku slyšeti bylo z vesnice trubení na poplach, svolávající vojáky, aby se sjeli dohromady, dusot koně se vzdaloval, a v háji nastalo ticho. Po chvíli povstal děd a opatrně blížil se ku kraji hájku, aby viděl, co se děje, a tu spatřil, jak z dědiny naší, kterou nepřátelé na třech stranách zapálili, odjíždějí dobytek sebou odvádějíce. I spěchal domů, aby statek svůj, dosud nehořící, možno-li zhoubného ohně zachránil, což se mu také šťastně podařilo. Ale jak smutno bylo nyní v dědině. Dvě třetiny stavení lehly popelem, dobytek skoro všecken od nepřátel odveden a několik sousedů zabito nebo těžce zraněno.“

„Ach, to byly tehdá hrůzné časy!“ zvolal František.

„Takové hrůzy přináší válka, a proto prosili jsme dnes v modlitbě Boha, aby nás od hladu, moru a války milostivě ochránil,“ pravil otec a pokračoval ve svém vypravování: „Děd z vděčnosti, že u tohoto dubu od jisté smrti zachován byl, malovati dal tento pěkný obraz, učiniv slib, že po celý máj každodenně před obrazem Bohorodičky rozsvěcovati bude

světlo a pokud mu možno bude, vykonávati večerní pobožnost svou. Slib dědem učiněný konal i otec můj a po něm i já. Kdykoliv na mne starosti jaké naléhají, vždy v modlitbě před obrazem tímto nalézám upokojení.“

„Nebožka babička vaše vypravovala mně několikrát, že pobožnost, kterou zde konala již po smrti dědečkově, zachránila statek náš od požáru,“ přerušila matka manžela svého. „Modlila prý se v májový večer před obrazem, načež že byl teplý a měsíčný večer, usedla na klekátko a šťastně usnula. I zdálo se jí, ve spaní, že slyší hlas: „Běž honem domů.“ Rychle tedy povstala a spěchala domů. Vyšedši z hájku, pozorovala, že z naší stodoly vychází tenký sloup dýmu. Dala se tedy v útěk ku statku, vyburcovala domácí i sousedy, a oheň byl uhašen v zárodku, tak že kromě prohořelých dvou trámů jiné škody neučinil.“

„Ano, také jsem to od své matky slýchával,“ dotvrzoval Podhorský. „Leč musíme již jíti, nastává již citelný noční chlad, a mohli bychom se nastuditi.“

Všickni tedy povstali a ubírali se k domovu.

Než dítky na lůžko se odebraly, ptaly se ještě milého tatínka, kdy opět s ním k obrázku jíti smějí; načež on jim odpověděl: „Kdykoliv bude teplý večer, budete moci jíti se mnou. Když se tak rády modlíte, vezmu vás v některý den sebou do farního našeho kostela, kde se po celý tento měsíc několikráte v týdně konává večerní májová pobožnost k uctění Rodičky Boží, Marie Panny. Oltář postranní, na němž visí obraz Panny Marie s děťátkem, ozdoben jest kvítím a osvícen mnoha světly. S modlitbami, které kněz s lidmi říká, střídají se u průvodu varhan překrásné písně Marianské, tak že srdce lidské při takové pobožnosti zrovna okřívá.“

S těšením se na to usnuly dítky a Karlíček i ve snu viděl Ježíška „od obrázku,“ an se na něj milostně usmívá a po něm očkama točí.

Jan Valerian Jirsík.

ruchlivá zvěst rozletěla se bleskem dne 23. měsíce února 1883 po milé vlasti naší. Jeden z nejzdárnějších synů církve a vlasti odebral se na věčnost; věrný pastýř opustil stádce sobě svěřené a celý národ zaplakal nad ztrátou bezměrnou. Dne 23. m. února zemřel Jan Valerian Jirsík, slovatný biskup budějovický. Položil k odpočinku hlavu, která sešedivěla ve věrné službě církve a vlasti, jež obě miloval duší vroucí, jimž věnoval všechny šlechetné snahy své, pro něž mu nebyla velika nižádná oběť.

Dvě krásky spanilých duše mé ovládnulo stánek:

zemská jedna, druhá s výšiny pošla nebes.

Církev a vlast, ty v mojich milují sestersky se nádrech,

Každá půl, každá má moje srdce celé.

Tato slova proslulého básníka moravského, Františka Sušila, hluboko utkvěla ve šlechetné mysli jeho, a proto celý jeho blahodárný život dýchal láskou k těmto dvěma vyvoleným družkám.

Kolébka Jirsíkova stála v městečku Kácově nad řekou Sázavou. Narodil se dne 19. m. června roku 1798. Vystupovav na gymnasiích v Hradci Králové a v Litomyšli vstoupil do pražského kněžského semináře, po vysvěcení kaplanoval v Citové u Mělníka, v Roudnici, na zámku Zelené Hoře u Velvar, později byl duchovním správcem v Mimicích. Pro veliké jeho zásluhy byl povolán jako kanovník a kazatel ku velechrámu svatého Víta v Praze, kdež brzo proslul výtečným hlásáním slova Božího. Když po pěti letech (r. 1851) se rozletla zpráva, že milovaný Jirsík jmenován jest biskupem budějovickým, tu zajásala veškera vlast z povýšení věrného syna svého.

A působení jeho biskupské převýšilo ještě očekávání všeobecné. Byltě pravým pastýřem, ba pravým otcem svěřeného sobě stádce. Vida pak národ svůj zubožený vynakládal veškeren majetek svůj pro zvelebení jeho. Založil české gymnasium, českou vyšší školu dívčí, chlapecký seminář a

Jan Valerian Jirsík.

ústav hluchoněmých; staral se všemožně o to, aby milá mu mládež vychována byla v jazyku mateřském, a zbudoval si tím v srdci vděčného národa pomník nehynoucí.

A proto zakvíleli nesčetní zástupové nad hrobem jeho, zakvílela celá vlast a každé srdce slovanské, když dne 27. února vložena tělesná schrána velikého biskupa do hrobu. Vždyť zemřel otec, a dítky osiřelé nad hrobem zplakaly!

Jan Valerian Jirsík došel i jinak uznání své záslužné činnosti pastýřské a spisovatelské. Byl jmenován skutečným tajným radou Jeho Veličenstva, ozdoben byl velkokřížem řádu císaře Františka Josefa a stal se prelátem papežským.

Budiž tobě, milá mládeži, zemřelý šlechetný biskup vzorem lásky ku svaté církvi a vlasti! Obětuj i ty církvi a vlasti všechny síly své, neboť jsou obě tvým nejdražším pokladem!

Cti památku zesnulého biskupa následujíc ho v lásce, a pamatujíc na něho — modlitbou!

Vilém Ambrož.

Na mezi.

Mateří douška na mezi
dotknutím pouhým voní,
jako to slůvko "mateří"
do úška libě zvoní.

Po mezích také slzičky
Marie Panny rostou,
by věčně tklivým půvabem
jímalý mysl prostou.

Opodál planá růžička —
motýlek si tu hraje,
a kříčků celá skupina
meziček vroubí kraje.

Mateřidouška, slzičky,
ta růže jednolistá
půvabem věčným zůstanou
mezičkám dozajista.

Alois Potěhník.

Nebe naše vlast.

Jen hostem jsem tu na pozemské pouti,
tam v nebi domov můj, tam má jest otčina;
kéž rychlou perutí bych mohl k nebi plouti,
kde mizí zemský žal, říš věčná počíná!

Jen hostem jsem — a země skoupě hostí,
kdy růží podá skvost, i trní připojí;
však domov nebeský všech bolů duši prostí,
dá věčný blaha zdroj a z běd ji vyhojí.

Jen hostem jsem — kdy spatřím rajske nivy?
Kdy k sobě povolá mne sladký Páně hlas?
Kdy oko žasnoucí zří nebes věčné divy,
kdy připraví mi Pán tam v nebi rajský kvas?

„Buď vůle Tvá!“ — Tak volám z duše hloubí,
ať dlouhá pouť jest má, ať krátce putuji,
má vůle s vůlí Tvou se vezdy Pane snoubí,
vždyť zde jen hostem jsem — kéž k nebi
odpluji!

Vilém Ambrož.

O parostroji.

Vypravuje Jos. Kovanda.

šude, kamkoli se ohlédneme ať ve světnici nebo v Boží přírodě, shledáváme se s parou. Ona vystupuje z našeho těla, nad vodami vidíme ji ráno a na večer jako mlhu se vznášeti, ona tvoří oblaky, z kterých pozměněna opět k zemi dopadá v podobě deště, sněhu nebo ledových krup, nebo přimrzá na stromy jako jinovatka. Tyto proměny páry dějí se dle odvěkých zákonů vůlí nejmoudřejšího Stvořitele řízených. Chci vás, milé děti, upozorniti na vlastnosti páry velmi důležité, kterých člověk používá vydatně ku prospěchu svému.

Vaří-li se v odkrytém hrnci voda, vystupuje z ní pára hezky tiše do výše a v brzku naplní celou světnici, co hospodyně nerády vidávají. Co však naplat, pára nemůže dělati jinak. Máť ona tu vlastnost, že se neráda dá v malé místo zavříti, velmi se roztahuje čili rozpíná a sice potud, pokud jí to možným jest. Přiklopí-li se hrnec pokličkou, nemůže pára z hrnce vystupovati a hromadí se pod poklicí. Čím více se voda vaří, tím více páry přibývá, ona houstne, čímž ještě větší rozpínavosti nabývá, tlačí na pokličku tak dlouho, až ji nadzdvihne a frnk — je ven a hned naplní světnici. Kdybychom i poklici pevně na hrnec přidělali, tak, že by ani dost málo páry ucházeti nemohlo, nic platno, pára by si přece našla cestu kudy ven; tlačila by, tlačila tak dlouho, až by se hrnec — rozskočil. Že k tomu notné síly potřebí jest, uznáte zajisté a sílu tuto působí rozpínavost páry. A jak se má pára v malém prostoru, zbývajícím mezi vodou a poklicí směstnati, když z jednoho litru vody utvoří se 1700 litrů páry? —

Sílu páry znali lidé od pradávna, co začali v hrncích vařiti, nedovedli jí však ku prospěchu svému použití, až teprve asi před 100 lety důmysl lidský učinil z páry svého služebníka, neunavného dělníka, přesilného tahouna, jímž jest — parostroj. Počali totiž lidé zhotovovati veliké, dobře uzavřené, železné hrnce, parní kotly zvané, ve kterých se z vody ve-

likým teplem množství páry vyvinuje. Nenechají však páře kotel roztrhnouti, ponechávajíce otvor, jímž pára unikati může ale s podmínkou, otevře-li si jej sama. Zahražují totiž otvor ten pístem. Chce-li pára uniknouti, musí pístem semotam postrkovati, což děje se mnohokrát v minutě. Píst pohybuje kolem klikou k němu připevněným, pohyb pak jeho převádí se řemenem, na obvod jeho navlečeným tam, kde pohybu a síly je potřebí. Tím způsobem parostroj mele, přede, prkna z klad řeže, mlátí, oře, soustruhuje, železné tyče v plech rozvaluje, peníze razí, knihy a noviny tiskne a m. j.

Z vynalezení důležitého stroje parního děkujeme Jakubu Wattovi, jenž se narodil r. 1736 v městečku Greenocku ve Škotsku. Již ve svém mládí jevil nevšední vynalezavost, která se ještě více zdokonalila, když se strojnictví vyučil. Když bádavému duchu jeho podařilo se vynalézt parní stroj, proslavil se v celém světě. Zemřel roku 1819 jsa zámožným a velice váženým mužem.

Jeho následovníkem u vynalezavosti a zdokonnatelem parního stroje Wattova byl Jiří Stephenson narozený v Newcastleu (vyslov Ňukastlu) v Anglicku r. 1781. Otec jeho byl topičem parního kotla v uhelných dolech a nemohl malého Jiří do školy posýlati; musilť hlídati menší své bratry a sestry, by v nepřítomnosti rodičů k úrazu nepřišli.

Sotva 14tiletého brál otec sebou do práce, aby mu přikládaje uhlí pod parní kotel pomáhal. Jiří všímal si všeho a všechno kolem sebe bystře pozoroval, tak že vše dovedl brzy napodobiti. Aby nahradil to, čeho se mu v mládí nedostalo, navštěvoval po skončené práci večerní školu, v níž se teprve čísti, psátí a počítati učil, předčil však brzy všechny ostatní žáky. V prázdných chvílích četl knihy, o čteném pak důkladně přemýšleje.

Vší mavostí a vytrvalostí svou dovedl toho, že se různým pracím naučil; spravoval hodiny, šil boty, řezal kopyta pro obuvníky a opravoval porouchané stroje parní, při kterých práci přemýšlel stále o tom, jak by se parostroj upravit měl, aby se s místa pohyboval. Konečně po mnohých zkouškách podařilo se mu r. 1815 postavit první parovůz čili loko-

motiv, čímž stal se po celém světě slaveným mužem. Za vynález svůj byl i od panovníků vyznamenáván, pomníky mu za živa stavěny, ale Stephenson přece nezhrdl a pocty sobě odevšad činěné skromně zamítal s chloubou se nazýváje „dělníkem Stephensonem.“

Kéž by i vás, milé dítky, vedle zbožnosti a mravnosti ozdobovaly i vlastnosti slavného toho muže, skromnost, pilnost a v dobrém vytrvalost, neboť jen ta vede k cíli.

Vynalezením parovozu změnilo se mnoho ve světě. Cestování stalo se snadnějším a lacinějším, v krátké době lze dojetí na vzdálená místa, k čemuž dříve mnoho neděl bývalo potřebí.

Lidé různých krajín seznamují se vespolek, čímž se vzdělání šíří. Cena zboží cizozemského značně se dovozem po dráze snížila, a stihne-li některou zemi neúroda, nemrou lidé hladem, jak to dříve bývalo, neboť parovůz doveze v době krátké z krajín ve kterých Bůh úrody hojně nadělil, obilí i mouku.

Ó jaké důležitosti jest tedy pro lidi parostroj a parovůz!

První železná dráha v Čechách vystavena v roce 1845, jest tomu tedy teprve 38 roků, co naši vlastní projíždí „železný, oheň soptící drak.“ Tak, by asi nazvali předkové naši, železných drah se nedočkavší, kdyby z hrobu povstali, železniční vlak po kolejích rychle uhánějící. Co oni si jen v pohádkách představovali v přehrozně podobě, to koná nyní lidem služby nesmírné.

Vypravování biskupa Slomšeka hodným dítkám.

II. Mladí pstruzi.

ři mladí pstroužci obývali se svou matičkou pod křem v díře v bystrém a čistém potůčku. Křoví kolem díry krylo vodičku, skytajíc rybičkám utěšený chládek. Ale tento příbytek zdál se jim přece jenom těsný a protivný. A malý kousek odtud tak krásně slunečko do vody svítilo a v ní jako v zrcadle se zhlíželo.

„Mamičko!“ škemraly rybky, „proč pak neplujeme také my po vodičce, kde slunečko tak mile hřeje? Pořáde jenom v tom nemilém koutě dřepíme. Vždyť tam dále na hlubince bude drobounký písek, a tam bude mnohem veseleji.“

Ale matička ihned pokárala rybky, a pravila :

„Není všecko tak utěšeno a pěkně, jak se vám pozdává. Pravda, že tam slunečko krásně svítí, a že i hojně červíčků v písku se nalézají, ale právě také tam pod břehem bytuje nenasytný sumec, který každou rybu pozře, jakmile se k němu přiblíží. Nechodměz tedy na místo nebezpečné, byť nás tam i někdo lákal.“

Jednoho dne vypravila se stará pstružice z díry, aby mohla ohlednouti se po pokrmu. Ale než odešla, dala rybkám přísné napomenutí a pravila :

„Nechodte děťátka ven z tohoto zákoutí. Buďte pěkně ticho doma, až se zase vrátím.“

Rybyčky vesměs slibovaly matičce, že se z díry ani nehnou, ale že budou doma pěkně dávatí na všecko pozor.

Ale když matka už nějakou dobu byla venku, ozvala se nejstarší z rybyček :

„Mamička tak dlouho nejde domů, a my musíme stále v té černé, umazané díře trčeti. Což pak se nám může státi, kdybychom se trochu tam na slunečku proskočily? Vždyť kdo ví, je-li tam ten sumec, který by nás pohltil.“

Ale obě mladší rybyčky nechtěly nikterak ven a proto pravily :

„Ale copak by nám matička řekla, kdyby nás nalezla mimo dům?“

„Ale jděte,“ odsekla starší, vždyť není doma. Mamička nás nebude viděti. A jakmile mamičku uhlídáme, že se vrací domů, honem se schováme do křoví, aby nás neuviděla a nevěděla, že jsme byly venku.“

To pstroužek starší pověděv, ihned také na slunečko vyplul, kdež se mu tak zalíbilo, že i ostatní dvě mladší rybyčky za sebou zval. Prostřední rybyčka rychle také za starší vyplula a vesele s ní po vodě se proháněla. Ale nej-

mladší z rybyček pěkně matičky uposlechla a z díry ani na krok nevyšla.

Když obě rybyčky na voděnce sem a tam se proháněly, tu pojednou mladší pohledla na proud, a uzřevši tam jasný pablesk slunce, obřezující se o hravé vlnky, pravila ku starší sestřičce :

„Pohleď jenom sestřičko, jak krásně jest tamhle na tom utěšeném proudu!“

Starší na to :

„A jakž pak kdybychom se odvážily až tam, vždyť se nám nic zlého nepříhodilo, co jsme z domu vyšly, ač nám matička zapověděla, bychom z domu neodcházely. Jenom na chvilčinku se tam proskočíme, však nás tam sumec třeba ani neuvidí.“

Ale mladší pstroužek se tam přece jenom neodvážil a proto jenom starší tam odplul, proháněje se po rychlém proudu. Ale tu v náhle, střelmo veliká štika z vody se vy-mrštila, a uchopivši pstroužka, ihned jej celého pozřela.

Když pak stará pstružice navrátila se domů a nikde nejstaršího pstroužka neviděla, začala plakati a naříkati a tím přísněji ostatním dětem poručila, by ani na krok z domu neodcházely.

Zase matka odešla z domů a druhý starší pstroužek, který byl už jednou záповědi matčiny nedbal a mimo dům se proháněl, usmyslil si, že zase na novo po potůčku se poohledne.

„Pojď také ty sestřičko,“ tak oslovil nejmladší, „po-plujeme jenom po vrchu, abychom si trochu zadováděly.“

Ale mladší pstroužek takto staršímu odvětil :

„Což pak jsi už úplně zapomenula na tu velikou štika, která jedním hltém pozřela naší nejstarší sestřičku, že už nikdy domů se nevrátí?“

Ale starší odpověděla :

„Nic se neboj, však my nepůjdeme tam do té hlubočiny, kde ta hltavá štika se prohání, my jenom zůstaneme tady blízko domova na mělčině.“

„Atsi!“ odpověděla nejmladší rybyčka, „já přece nikam nepůjdu; protože nám to matička zapověděla, byť by i štika hltavá tam už nebyla.“

Ale rybyčka nedbala na odpor nejmladší sestřičky, nedbala také záповědi matčiny a hbitě z díry vyplula na voděnku. Hrá si a semotam se prohání, hledajíc a lapajíc po červíčku, který na vodě sem a tam sebou vrtí. Už ho má, už by jej ráda pozřela, ale červíček, navnaděný na udici, zachytil se rybyčce za dásně. Smýká sebou, ráda by se nyní vrátila domů, ale rybář už drží rybyčku pevně na udici, vytahuje ji z vody a dává do puténky, kdež už mnoho ryb měl nachytaných.

Už z dálky vidí stará pstružice rybáře, a jakýsi strach se jí zmocňuje, aby snad některé z dítek jí byl neulovil. Rychle pluje k domovu, a tu nejmladší rybička jí s pláčem vypravuje, že starší sestřička si vyšla na procházku, a že jí nyní nikterak nemůže dočkat.

Stará pstružice nejmladšího pstroužka od nynějška třikrát více milovala nežli dříve, protože tak ochotně a rád matky poslouchal.

Dětičky! Pamatujte si, že právě tak se stává dítkám, které rodičů svých neposlouchají; pekelný sumec je navždy na udici hrozně zatáhne do pekla.

Ministrant.

Xa horami záře vyskýtá se rudá,
ptactvo písňe ranní Bohu svému hudá.

A ten pacholíček vida zoři v kráse,
z lože svého vstává a v šat obléká se.

K modlitbě teď kleká, vzhlídá na nebesa,
a to mlade srdce v útrobě mu plesá.

I ty jeho tváře radostí se svítí,
že již může z rána do kostela jíti.

Pacholíčku milý, co se tobě děje,
že tak duše tvoje do kostela spěje ?

„Na oběť mše svaté musím pospíchati
čekají tam na mne andělové svatí.

Andělové svatí, oni při mši slouží,
proto moje duše do kostela touží.

Vroucně oni slouží, svatou láskou nyjí,
před Kristovým tělem křídloma tvář kryjí.

Křídloma tvář kryjí, hluboko se koří,
že ten oltář celý v lesku zlatém hoří.“

Jdi již pacholíčku na tu službu svatou,
dá ti tam Pán Ježíš radost přebohatou.

Převelikou radost udělí tam tobě,
a pak vezme tebe na nebesa k sobě.

Fr. Sušil.

Dědečkův obraz.

Daleko od nás, v Prusku, jest město, jež se jmenuje Gdąnsko. U brány tohoto města sedávala před dávnými časy stará matička, jmenem Eliška, v staré boudě prodávajíc všelike hračky, malované obrázky a také všelike vetešnické zboží. A jako byla již ta matička stará a věkem sešlá, rovněž tak byla i její bouda vetchá a schátralá. Vždyť Eliška v ní sedávala již jako dítě a prodávala v ní, když dospívala v kvetoucí pannu, když se stala nevěstou, manželkou a matkou hodných dítek. Této boudy neopustila, i když jí zemřel muž, ba i když jí zemřelo poslední její dítko, její drahý miláček, truchlila zde svojí ztráty s bledou tváří a s uplakanýma očima. Zde zažila mnohých radostí ale také mnohých žalostí; avšak třeba se jí špatně vedlo, zůstávala vždy trpělivou, těšíc se nadějí blahou, že opět Pán Bůh pomůže. Ač byla její důvěra pevná, přec nyní, když sešla věkem, stávali se jí dnové její čím dále

tím smutnějšími, neboť jenom zřídka zastavil se před její boudou nějaký kupec, ba často, velmi často neutržila za celý den ani krejcaru a nejednou uzavřela u večer boudu svou beze všeho výdělku.

Tu ovšem doléhala na ní nouze a jako krušný host zavítal k ní nedůstatek. Nezažilať sice nikdy takových dnů, aby byla měla všeho v hojnosti, vždy však vydělala si tolik, že mohla si všechno zaopatřiti, čeho pro sebe potřebovala. Ale v posledních dnech stávala se její bída mnohem citelnější, ana již po tři dny neprodala ani toho nejmenšího. A přec ji tížil dvojitý dluh! Bylať dlužna nájemné z malé komůrky, kdež přespávala; než tento dluh nedělal jí mnoho starostí, poněvadž bydlela u lidí rovně chudobných, kteří znajíce předobře, co jest bída, milerádi poshověli mnohem chudší stařeně. Ale jinak to bylo u muže, od něhož na úvěr kupovala hračky a malované obrázky. Ač byl velmi bohat, byl mnohem ještě tvrdšího srdce, neznaje žádného smilování s chudými. Nejednou hrozil Elišce, že jí boudu prodá a ji samu dá uvrhnouti do vězení, jestliže nezaplatí dluhu, který pro něho byl tak nepatrný. A proto plna jsouc starostí sedávala ubohá stařenka ve své boudě majíc hlavu skloněnu a své svadlé ruce v klín položeny. A takto sedávajíc hovořila sama se sebou a těšila se, jak jen mohla.

Venku v Boží přírodě vše bylo veselo, skřivánek ve vzduchu šveholil radostnou píseň svou, stromoví a křoví odělo se opět v zelené roucho své, neboť zase nastalo jaro. Avšak ubohé stařence nebylo tak veselo u srdce; toužilať po odpočínutí a proto si přála, by již tam jí ustlali, kde odpočívají její muž a její děti. A z tohoto rozjímání svého byla vyrušena příchodem cizince, kterýž nebyl již mladíkem, neboť měl vlasy hodně již prošedivělé; ostatně však byl ještě dosti statným mužem. Jaké bylo jeho zaměstnání, to prozrazovala jeho námořnická kazajka a jeho klátivá chůze; bylť námořníkem. Stanuv u boudy přeložil ruce své přes sebe a díval se kolem sebe, ale nebyl zde jaksi cizincem, nýbrž spíše se zdálo, že by zde byl dosti znám. Prohlíželť každý kámen, každé stavení bedlivě, a když vše prozkoumal, podíval se konečně i na

boudu a na stařenku, kteráž v ní seděla. Přistoupiv k ní, pravil: „Ba arci se mnoho změnilo v Gdánsku. Právě v této boudě sedávala druhdy čilá, mladá žena, od níž jsem jako školák mnohý obrázek byl koupil.“ Stařenka slyšíc tato slova bolestně se usmála a povzdechouc sobě, odpověděla: „Milý pane, touto mladou ženou nemohl býti nikdo leč já sama; vždyť sedám zde na tom místě již přes padesáte roků.“

Cizinec přejev si osmáhlou svojí rukou čelo, pravil „Arciž, já zapomněl, že jest tomu skorem čtyřicet roků, co jsem odtud odešel. Čas změnil mnoho, mnohý z mých sourostenců zajisté již zesnul, a ti, kdož ještě jsou na živě, nepoznají ani chudása námořníka, a mnozí ani se k němu nebudou chtít znáti. Dokud jsem byl doma, bydlel v dlouhé třídě jakýsi Petr Braun; zdaliž pak ten také již jest mrtev?“ „Sama jsem ho neznala, ale slyšela jsem o něm mnoho vyprávěti; zemřelť v chudobinci,“ odpověděla stařenka. „V chudobinci?“ zvolal cizinec všecek jsa zdrcen při zprávě té! „Muže toho potkal krutý osud,“ hovořila Eliška dále; „když byl v kolébce, nenadál se zajisté toho, že takto zemře. — Bylť synem Bernarda Brauna, jenž všeobecně byl považován za boháče. Když však náhle zemřel, nenalezlo se po něm žádné jmění, aniž co by mělo nějaké ceny, alebrž spíše se přihlásili věřitelé se znamenitými požadavky. Aby Petr Braun zachránil otcovo poctivé jméno, zaplatil všecky dluhy. Ale touto obětí schudl sám v takové míře, že nemohl jinak leč dopustiti, aby jeho ještě nedospělý syn šel do ciziny; stal se prý na nějaké lodi plavčíkem. Odchodem synovým osaměl starý muž docela. Začal ledacos, by jenom sebe uživil, ale cokoli začal, nic se mu nedařilo, a jeho bývalí přátelé odvrátili se od něho; chudí mu pomoci nemohli a bohatí mu ku pomoci přispěti nechtěli. I stalo se, že jsa churav a všecek omrzely z nezdaru svého, odešel do chudobince, kdež také skončil.“ Jako nebe se zasmušil, pokryje-li je mračno, tak i obličej cizincův se při těch slovech stařeniných zasmušil. I odvrátil se od stařenky, aby šel dále do města, avšak ještě jednou se k ní vrátil, tázaje se: „Kde pak jest pochován Petr Braun?“ „Na hřbitově chudých,“ odpověděla Eliška. Zdáloť se, že cizinec tuto odpověď očekával, i

sklopil zkalené oči své na chvíli. A když je opět pozdvihl, padl jeho zrak na starý, vybledlý olejový obraz, který visel v pozadí boudy mezi jiným vetešnickým zbožím. „Co chcete za tento starý obraz?“ tázal se cizinec. „Koupilať jsem jej před mnoha lety v dražbě za několik krejcarů,“ dala za odpověď stařenka. „Možná, že nemá žádné ceny, dosud ho nikdo nechtěl koupiti ode mne, ačkoli v starý obličej na obraze vyhlíží dosti zbožně a přívětivě. Líbí-li se vám, milý pane, můžete si ho vzíti za cenu, kterou sám určíte. Spokojím se se vším, co mi zaň podáte.“ Cizinec ani slova neříkaje položil na stůl španělský tolar a sáhl po obraze, aby jej s sebou vzal. „Ach, milý pane,“ zvolala smutně stařenka, „není mi možno proměnit vám tento stříbrný peníz, neboť bohužel již tomu tři dny, co jsem neutržila ani krejcaru.“ „Jenom si ho celý nechte, milá matičko,“ odvětil cizinec. „Jsem sice také sám chudrou, jemuž nic jiného nezbyvá, leč aby požádal o nějaké místečko v chudobinci, avšak trvám, že nezaplatím nikdy příliš draze, třebaš i posledním svým tolařem — obraz svého dědečka.“

A nečekaje ani, co asi stařenka řekne, odkvapil z boudy v tu stranu, kde ležel hřbitov. A také Eliška z počátku nebyla s to ni jediného slova ze sebe vypraviti, neboť byla spíše ulekána nežli potěšena.

Teprve když se poněkud ze svého leknutí probrala, počala uvažovati, co se bylo událo. I nemohla pochopiti, proč onen muž, jenž i dle svého oděvu i dle svých vlastních slov byl sám chud, jí dal celý tolar za starý a sešlý obraz, který neměl žádné ceny. Ani nechtěla věřiti svým očím, že by v rukou držela opravdový tolar a myslíc si, že všechno to jest jenom pouhý sen, obávala se, že každým okamžikem ten bělostkvoucí tolar v rukou zase jí zmizí, anebo že se promění v černý uhel, jak se to stává v pohádce. Ale nechtě si ho obracela jakkoli, peníz ten nezmizel aniž se v uhel proměnil. Tu pocítilo srdce její radost nevýslovnou a radost ta brzičko proměnila se ve zbožnou modlitbu. Vroucně děkovala Pánu Bohu, že jí poslal pomoc právě v tu chvíli, kdy její nouze byla největší; spolu žehnala svému dobrodinci, jenž samým

Bohem byl k ní poslán, aby ji vytrhl z její preveliké bídy. A na to vzpomněla si na svůj dluh, který byl příčinou její úzkosti, a umínla si, že tolar ten u večer donese svému ne- citelnému věřiteli kojíc se tou nadějí, že se tím penízem aspoň prozatím spokojí. Dokavád ubohá stařenka seděla ve svém krámku zabrána jsouc ve svých starostech a úzkostech, neměla žádných slzí, avšak nyní řinuly jí po lících slzy radosti a díků.

Než neminula ani hodina, a cizinec opět přikvapil k boudě. Byl však všecek proměněn. Tvář jeho takřka hořela jakýmsi vnitřním rozechvěním; každý, kdož jej spatřil, mohl si mysliti, buď že nemírně se napil silných lihovin, buď že se rozpálil přílišným hněvem. V největším chvatu vrazil do boudy Eliščiny a udeřil silnou svou pěstí na zboží zde rozložené, že jedním udeřením zlomil na kusy dřevěný vozík i s koníky do něho zapřaženými a celý pluk olověných vojáků.

„Milá matičko,“ zvolal ve své bezměrné radosti, „udělej mi to k libosti a vyhoď to celé haraburdí ven na ulici, aby také hoši měli radost, neboť již nebude třeba, abys budoucně zde seděla v bouři a větru a jen nouzi a bídu třela. Raduj se se mnou, zavítalo ke mně štěstí tak zázračně a tak nena- dále! Celých čtyřicet let jsem se honil za svým štěstím na všech mořích a hledal jsem je v každém podnebí, ale všudy přede mnou prchalo a mně se vyhýbalo. Ale sotva jsem se vrátil do své otčiny, tu mi přichází samo vstříc u hrobu mého otce. Odcházejí odtud, šel jsem na hřbitov ku hrobu svého otce, a když jsem jej spatřil tak osamělý a spustlý, bylo mi ku pláči. I vzpomněl jsem si, že před lety dávnými opustil jsem svého dobrého milého otce v té naději, že v cizině najdu kýženého štěstí. Mínil jsem, že nashromáždím si jmění prací svou a že stav se zámožným vrátím se domů, bych pak otce staříckého mohl ošetřovati. Avšak vše jinak dopadlo; člověk miní, Pán Bůh mění! Otec již odpočívá v zemi, a já jsem se vrátil ještě mnohem chudší, nežli jsem byl dříve. A vzpo- mínaje si na to, vyzdvihl jsem obraz dědečkův, za nějž jsem tobě dal poslední tolar svůj, chtěje se aspoň potěšiti patřením v jeho dobrosrdečný obličej, jenž se na mně tak často laskavě

usmíval, dokud jsem ještě byl klučinou. Avšak drže obraz ve výši pádnou svojí pěstí, rozlomil jsem rámec a ze zadní strany obrazu vypadly jakési papíry. Vzav je do ruky, zkoumal jsem, jaké by to papíry byly, i shledal jsem ku svému největšímu udivení, že jsou to dlužní úpisy anglické banky, jejichžto cena se zdvojnásobila prodlením času i běžícími úroky. Můj dědeček, jenž v poslední době svého života, co se tkne peněz, se stal příliš úzkostlivým, bezpochyby ukryl vše, co na penězích měl, v zadní straně svého vlastního obrazu, a když jej náhle zastihla smrt, nebylo mu možno, otci mému o tom úkrytu dáti zprávu. Našed tyto peníze, jedním okamžikem stal jsem se boháčem! Ony dlužní úpisy jsou v skutku mým nepopíratelným majetkem, neboť k nim také přiložil děd můj své poslední pořízení, v němž mne ustanovuje za svého zákonitého dědice pro ten případ, že by můj otec zemřel. Nyní koupím nazpět dům naší rodiny v dlouhé třídě a tento obraz dědečkův dám zase na ono místo, kde druhdy visíval. Se svým drahým otcem nemohu arci sdíleti své bohatství, ale ovšem s tebou, milá matičko, již Pán Bůh k tomu vyvolil, abys mé jmění opatrovala. Půjdeš se mnou do otcovského domu mého, a slibuji ti, že se ti dobře povede u Jiříka Brauna.“ — A tak se také stalo. Matka Eliška opustila boudu svou a přestěhovala se ze své chudičké komůrky k Jiříku Braunovi, jehož všickni nazývali jako druhdy jeho dědečka ne jinak leč bohatým Braunem. A Jiřík Braun i jinak dostal svému slovu. Eliška měla u něho dobré časy a on se o ni staral tak něžně, jako by byla jeho vlastní matkou, říkávaje, že jejím jest největším dlužníkem. Oba již dávno odpočívají v pokoji. Před svojí smrtí odkázal Jiřík Braun všecken svůj majetek, kterýž musil arci zde na zemi zanechat, chudobinci, kdež před lety jeho otec byl zemřel.

Z něm. přel. M. Kahounová.

Strýčkovy ořechy.

1. „Mnoho-li máš peněz u sebe?“ otázal se přítel přítele. „Kdybych tobě daroval polovici svých peněz a ještě 50 zlatých, zůstala by mi ještě třetina všech peněz, které mám;“ tak přítel odpověděl. Kolik měl peněz při sobě?
(J. Fišer.)

2. Ve hnízdě ptačím leží 5 vajíček. Rozpustilý chlapec vybere a rozbije všechna vajíčka. Kdyby však ptáčci se byli vylíhli, přinášeli by jim staří

po celý měsíc (30 dní) potravu. Každé pískle spotřebovalo by denně aspoň 50 housenek. Žije-li každá z ušetřených housenek ještě 30 dní a sežere-li každá denně jen jeden květ na stromech ovocných — kolik květů nezbedný hoch vybíráním vajíček zničil? A kdyby z těchto květů jen třetina vydala ovoce, kolik ovocných plodů hoch svým ničemným jednáním hospodářům ukradl?

3. Něco pro Francouze (musí se čísti výslovností francouzskou):
N'a chéz ce Traque asséz pas Seine Apal eaux où cout. (Zasl. A. Šmidrkalova.)

4. Vyjdeš-li na západ z Prahy ven, co máš na pravé ruce?

5. Které ryby mají oči nejbližší při sobě?

6. S r těší se naň včeláři, 7. Kdo ví, kolik jest dvakrát
s b neblaho vždy rodí, pět a dvacet?

s v čtyry kola vodí 8. Co jest delší — jitrnice nebo
s l potřebují mydláři. jelito?

(Zasl. El. Kvačkova.)

Hádanka (trojslabičné slovo).

9. Ze dvou slov sestávám, pozor si dej!

První když vrátí se, to vám je rej!

Na polích, na lukách práce je zas,

to jest ten nejlepší, nejkrasší čas.

Druhé — to značí cos milého nám,

při tom tak klidno, příjemno vám.

Celek — to kníže byl český.

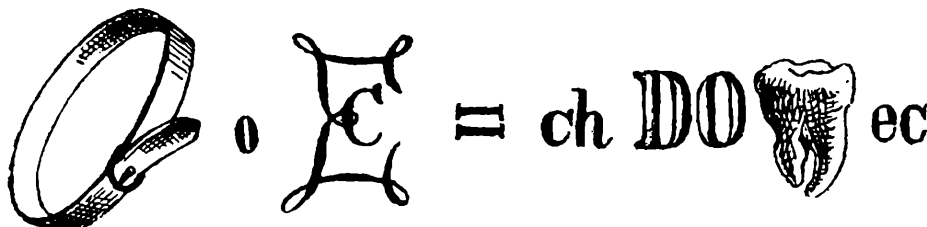
Tedy jen rozumek sbírejte hezky;

myslete, hádejte, kdo to as byl,

který tak podivné jméno nosil? El. Gollerova, žačka.

Rebusy.

10

11. $\frac{S}{T} + \frac{T}{J}$ K na 12. Š g 13. oq o 14. RET na 15. I^m 16. Kz + K z

Rozluštění ořechů z čísla 4.

1. Syn přinesl 15 jablek. Prvnímu strážníku dal $7\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 8$, druhému $3\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 4$, třetímu $1\frac{1}{2} + \frac{1}{2} = 2$, otci pak zůstalo jedno.

2. Máry, rámy, ryma, míra. 3. Do první řady: 1, 8, 14, 11, do druhé: 12, 13, 7, 2, do třetí: 15, 10, 4, 5, do čtvrté: 6, 3, 9, 16.

4. 42 zl. První měl $10\frac{1}{2}$ zl., druhý 6 zl. 5. Čelakovský. 6. Komu není rady, tomu není pomoci. 7. Horo, horo vysoká jsi. 8. Zelí, zelí, zelí. 9. Koš, kos. 10. Jíhlavu, kočka, hodiny, záplaty, výrok, veselka, křemen, bradu, na dykytě (nebo rokytě).

Rebusy. 1. Kolébka. 2. Předmět. 3. Jeník. 4. Zákon. 5. Strnad.

Obsah. Milé dítky! str. 97. — U obrázku str. 99. — Jan Valerian Jirsík str. 103. — Na mezi str. 106. — Nebe naše vlast str. 107. — O parostroji str. 108. — Vypravování biskupa Slomšeka hodným dítkám str. 110. — Ministrant str. 113. — Dědečkův obraz str. 114. — Strýčkovy ořechy str. 95.

Tiskem a nákladem knihtiskárny benediktinské v Brně.

*Andělům svým při-
kázal o tobě, aby tě
ostříhali na všech
cestách tvých.*

*Poslechněš-li hlasu
mého a budeš-li či-
niti, co pravím, budeš
nepřítelem tvých ne-
přítel.*

ANDĚL STRÁŽNÝ.

Časopis pro křestanskou mládež.

(Příloha „ŠKOLY“ na zvláštní předplacení.)

Vychází letos r. 1883 za měsíc jednou a předplácí se na něj celoročně 80 kr. — Zásылku vyplácíme sami a dáme každému předplatiteli za přeml krásný olejobarevný obrázek, který má býti za titul celému ročníku. — Vydavatelem a za redakci odpovědným jest **P. Placidus J. Mathon**, benediktin rajhradský v Brně, kam také jedině třeba zasýlati předplatné, dopisy, dotazy atp.

Milé dítky!

Krásný máj se svým tisícovým vonným květem nazýváme měsícem marianským a to vším právem. Neboť vonná kvítka připomínají nám bohatý věnec ctností, jimiž ozdobeno bylo srdce Panny Marie. Měsíc červen jest první měsíc letní. Slunce dosahuje největší výšky, a vysílá paprsky své na bujné nivy, aby dozrávala naděje rolníkova v žně hojnou. Měsíc červen zasvěcujeme proto božskému Srdci Pána Ježíše, z něhož vyšlehuji plameny a paprsky lásky věčné k veškerému lidstvu, a jehož milosti zahřívají srdce lidské, by rovněž zahořelo láskou ku svému Spasiteli a hojnou žně přinášelo v den, kdy Pán přijde odměnit věrných služebníků a služebnic svých. O jak milerád bych i vám, milé dítky, vštípl tu vroucí lásku k Pánu Ježíši do útlého srdečka vašeho! Kéž byste přilnuly láskou

k nejsvětějšímu Srdci Páně! Jak sladko byste na něm spočinuly, tak sladko jako na srdci své drahé matičky! Tam na oltáři v chrámech našich dlí božský Spasitel. Tam bydlí Pán váš s božským, láskyplným srdcem svým. V srdci tom uzavřeny jste všechny, nebo vás všechny miluje. Tam na oltáři ve svatostánku čeká, kdy z vás někdo přijde Spasitele svého pozdravit. Což byste nechtěly navštívit Pána Ježíše? Tak často chodíte okolo kostela. Což by to bylo pro vás tak velká obtíž, kdybyste se ve chrámu zastavily, byť i na krátkou dobu,

a klaněly se Bohu svému? O učiňte tak a často tak učiňte! O rcete k Pánu Ježíši: „O můj nejlaskavější Ježíši, já věnuji Tobě srdce své, abych proukázal Tobě svou vděčnost i napravil nevěrnosti své; docela se Tobě odevzdávám a zasvěcuji, a umínuji sobě, že s milostí Tvou nebudu více hřešiti!“

Anebo rcete: „Ježíši tichý a pokorný srdcem, učiň srdce mé dle Srdce svého!“ „Sladké Srdce Ježíšovo budiž mou láskou!“

Takto jednejte, milé dítky, a zajisté vaše srdcečko naplněno bude milostí Boží, a Pán Ježíš zůstane přítelem vašim.

Nezameškejte mi nikdy mše sv., ani ve všední den! Přečtěte sobě pozorně, co vám „Andílek“ o tom pověděl v čísle druhém!

Navždy vás a milé rodiče vaše doporučuje do ochrany božského Srdce Pána Ježíše vás

strýček Ambrož.

Důvěra v Boha základem spokojenosti.

Vypravuje F. J. Andrlík.

Nest už stár, sláb a ku práci neschopen. Však není divu: Bartákův děd napracoval se do šedesáti let do syta. Hospodář přeje mu zaslouženého výměnku a odměňuje všeho s dostatek. A děti hospodářovy by bez dědečka ani živý býti nemohly. A proč? Inu, děd vypravuje jim u večer rozmanité, hezké a poučné povídky. Ty táhnou dítky z domu. Dědoušek je vždy vítá usměvavou tváří. „Už jste zde zas, díblíci? Zajisté se vám stýská po mých povídkách? Nuže dnes vám povím novou. Právě jsem si na ni vzpomněl. Dříve mi však pověz, Vašíčku, co bys měl nejraději?“

Vašíček se usmál a pravil: „Já bych chtěl živého koně a kočár?“

„A co ty, Pepíku?“

„Já zas pěknou pušku, abych mohl choditi na hon!“

„A ty, Mařenko?“

„Hodně mnoho krejcarů, abych měla plninkou pokladnici!“

„Hle, každý z vás přeje si něco a každý něco jiného. Leč splní-li se vaše přání? — — I já míval rozmanitá přání. Jednou mi napadlo to, podruhé ono. Čekal jsem dlouho, splní-li se přec některé, — ale marně! — A zde počíná má povídka: „Nejvroucněji jsem si přával, abych se mohl podívati hodně daleko do světa, přes moře, do cizích zemí a mezi podivné lidi. Bůh dopustil, aby se mé přání splnilo. Seznámil jsem se s jistým bohatým pánem, který si byl umínil cestovati po moři. Svěřil jsem mu, že bych i já velice rád ony neznámé země spastril a s ním jel, — kdybych měl na to peněz.

Pán se mi hned nabídl, že mne vezme s sebou na své útraty, ano že mi ještě slušně zaplatí, budu-li ho na cestách provázeti. Můžete si pomysleti, jakou jsem měl radost! Bez meškání připravovali jsme se na cestu. Uposlechnuv rady pánovy, zařídil a opatřil jsem vše, čeho bylo na dalekou cestu třeba. V sobotu došel mne od pána list, že již v pondělí vydáme se do světa. Skákal jsem radostí!

Ale moudrosti božské zalíbilo se jinak a zajisté že tak bylo lépe. V sobotu byl jsem ještě zdrav jako buk, — a v neděli odnesli mne chorého na lože. Přikvapila na mne náhle zimnice a střídala se s horečkou tak prudce, že jsem za krátko nevěděl o sobě. Pán nemohl se ovšem zdržeti, aby vyčkal, až se uzdravím. Vydal se sám na cestu k moři a sám usedl na obrovskou loď.

Všechny mé krásné sny a přání byla ta tam! A nadto tonul jsem v nebezpečí smrti. Tehdy mi připadalo, že by lépe bylo, kdybych raději umřel; neboť jsem ve zpozdilosti své myslil, že již nečeká na mne nížádná radost na světě! Po šesti nedělích mohl jsem na loži seděti; sil opět rychle přibývalo. A opět po několika týdnech byl jsem docela zdrav a vydal se poprvé na trh do města. Zde mne čekala ohromující novina. V celém městě nemluvalo se o jiném, leč o neštěstí, jaké stihlo onoho pána, s nimž jsem měl cestovati. Hned druhého dne, kdy plul na moři, strhla se prudká bouře, která vrhla loď na skálu s takou silou, že se roztříštila. Větší část pocestných utopila se v rozzuřených vlnách. Mezi nimi byl i můj pán! — Co by se bylo dělo se mnou? — Sepjal jsem ruce a v ustrnutí zvolal: „O Bože můj, nevyzpytatelná jest moudrost Tvá!“

Od té chvíle jsem nereptal, potkalo-li mne co nemilého, věda, že to pouze k mému dobru. Ani jsem si nepřál nemožných věcí, které by mne mohly z počátku blažiti a v pozdější době zničiti, jako se stalo jednomu z mých známých. Jmenoval se Nedověra a měl jen malý statek, jenž vynášel právě tolik, že mohl býti bezstarostně s rodinou živ. Ale Nedověra neměl na tom dosti. Přál si peněz, hodně mnoho peněz; chtěl býti boháčem. A to se mu vyplnilo. Zdědil po

jistém příbuzném značné jmění. Jedva je obdržel, prodal statek a pole a odstěhoval se do Prahy. Zde zařídil si krásný byt, nakoupil drahého nábytku a zanechal vši práci. Také manželce své zakázal práci domácí se zabývati. A děti, dva čiperní hoši — rovněž nebyly vedeny k nížádné práci. Zvykly úplně lenosti a povalování. — Ale když synkové poněkud odrostli, rychle dávali z dlouhé chvíle zábavy, k nimž bylo nutně třeba peněz. Co jim otec dával, nestačilo; synkové pomáhali si k penězům hříšným způsobem; nešetřili jmění otcova, ani lidí cizích. První byl postižen a pykal za svůj zločin ve vězení; druhý prchl a bloudil jako věčný tulák v cizině. Rodiče pozbyli plýtváním větší část jmění, ponáhlu upadli v nouzi a bídu, — a v brzku zemřeli žalem a lítostí. — Prospělo-li Nedověrovi bohatství, jehož si byl tak vroucně přál? Nebyl-li by šťastnějším a spokojenějším ve své prosté chalupě? Hle, jak málo víme my lidé, co nám ku prospěchu a co k záhubě? Proto spolehejme ve všem na Boha, důvěřujme neskonalé jeho moudrosti a nežádejme věcí nemožných, nýbrž buďme spokojeni s tím, co nám Bůh nadělil a se stavem, který nám vykázal.“

Děti hluboce si oddychly, když ustal děd u vypravování. Po chvíli řekl Vašíček :

„Víte co, dědečku? Já už ani nechci živého koně, ani kočár. Mohl by se někde skáceti, nebo bych třebaš spadl — ne, ne, nechci ho!“

A Pepík řekl „To by se mně mohlo s puškou také přihoditi neštěstí! Bude lépe, když si nechám svou dřevěnou; tou sobě a jinému neublížím.“

Ale já bych přece měla ráda plnou pokladnici krejcarů!“ pravila Mařenka. „Těmi by se přece nikomu nestalo neštěstí!“

„Peníze by ovšem neublížily,“ usmál se dědoušek, „ale považ, co by ti byly platny, kdybys byla nemocná a musila jen na postýlce ležeti; nebo kdybys nemohla za ně koupiti, co bys chtěla; nebo kdyby ti umřela maminka nebo tatínek, kdybys byla smutná. Těšily by tě krejcarý?“

„To ne, dědečku, — to bych nechtěla!“ odpírala Mařenka.

„Nu hled! Proto buď spokojena s tím, co máš a že jsi zdráva a vesela; nebo to je veliký dar od Pána Boha, větší, nežli plné bedny zlata a stříbra. — Jděte však, děťátka, domů! Jest už svrchovaný čas na lože. A pozdravujte ode mne tatínka a maminku!“

Políbivše dědovi vděčně ruku, odkvapily děti vesele. Zapomněly na dobro svá přání.

D ě t e m.

Znáte andělíčka,
svého přítelička,
jenžto strážcem sluje,
že vás opatruje?

Když jde na svět dítko
jako slíčné kvítko,
anděl s ním jde spolu
s nebe na svět dolů.

Tam s ním pořád chodí,
po sadech ho vodí,
před vichrem ho chrání,
mrazům k němu brání.

Když spí dítě tiše,
on jde do své říše,
a mu v ráji vzatá
nese jab'ka zlatá.

V srdce dítko mladé
poklid s nebe klade,
duši medem kojí,
hod jí Boží strojí.

Když se dítě modlí,
v slasti při něm prodlí;
však když k zlému cílí,
anděl hořce kvílí.

Ó vždy mějte v lásce
andělíčka strážce,
poslušni ho buďte,
a ho nezarmuťte.

Tož ten anděl Páně
bude vám vždy k schráně,
bude za vás prosit,
a vám dary nosit.

Fr. Sušil.

Vypravování biskupa Slomška hodným dítětkám.

III. Děvenka a světluška.

V letě u večer seděla moudrá chůva Maruška na zahrádce, ukazujíc malé Aničce hvězdičky, které překrásně na nebi blikotaly. Ale v náhle se vydrala Anička chůvě z náručí, a pádila za jakýmsi podivným světélkem, kteréž bledou záři

rozlévajíc, sem a tam poletovalo, až je konečně Anička pochytla a Marušce s jásotem ukazovala. I šly obě do světnice; neboť už začínalo býti chladno, a při světle byla by ráda Anička prohledla to utěšené světélko, které na zahradě ulovila. Sotva že pak u světla otevřela hrst — no! — malilinká muška jí leze po ruce. I rozhněvala se Anička a hodila ji na zemi.

Tu teprve Maruška poučila Aničku, žeť to světluška, která pouze v temnu svítí, ale při světle úplně lesku postrádá, a přidala ihned:

„Takovou světluškou jest i každá děvenka, která jenom pouze pěkně se fintí, jenom o tělo a o šaty dbá, aby byly krásné, duši pak a srdéčko má umazáno a pošpiněno. A Pán Bůh všechny takové děvenky shodí právě tak s nebe na zemi, jako tys Aničko shodila světlušku z dlaně na podlahu.“

Naučení. Děvčeti tomuto nezkušenému podobá se každý světák, který pouze po časném statku baží, toho pak pranic nedbá, co nad námi jest. Kéž by i tito svůj omyl poznali jako Anička, že mají v ruce místo zlata, pouhý prach! —

IV. Vrabci a kos.

Byl už pozdní podzimek, slunce mile zářilo, dobytek si pochutnával na zelené travěnce, a na poli stály ještě hojné stohy obilí. Houf vrabců se tu pojednou přizene a usedá na zeleré křoví, v němžto si právě černý kos vyhledával červíčků.

Všickni vrabčící měli řeči a hovoru až nazbyt, a sotva že zahledli kosa, dali se mu chutě do smíchu, a jeden, který měl právě slovo, pravil:

„Ó ty nebohý ťulpo, jak ty zde v křoví osamocen po červech se sháníš a v zemi kutáš a marně nejednou se namaháš, a přec bys mohl míti život právě tak utěšený a bezstarostný, jako my. Pohledni na nás, jak my se živíme. Z jednoho pole na druhé, z jedné stodoly do druhé lítáme, a máme žluté pšenky a žluťounkého prosa až do heku. Je-li žitečko a obilíčko z pole uklizeno, však my je brzo najdeme.

Ano i na sýpku se dotřeme, bychom nemuseli nouzi tříti. Nuže není-li pak to život veselý a utěšený? A ty chudátko tady čumíš a jenom po červech slídíš.“

Ale kos velemoudře prostořekému mluvkovvi takto odpovéděl :

„Proč se mně vy tuláci smějete. Vy, kteří jenom z krádeže žijete, drahý čas čimčarováním maříte a z mozolů a potu lidského se živíte! Raději chci skromně, ale počestně živ býti, nežli s vámi po zlodějsku hodovati.“

Vrabec pak odsekne :

„Vidíte jej! Vždyť my nejsme sami takoví! U nás vrabců jest už tak obyčejem, že jsme vždy veselé mysli a dobré vůle. Pojď a poleť také ty s námi a poznáš, jaké máme všude hody.“

„Vari podloudníci, tovaryšstvo zlé nešlechtné s vámi bylo by mně nehodou. Já jsem spokojen s tím, co mám, vašich hodů mně netřeba.“

Se smíchem švitořivým se vrabci povznesli a přímo do stodole zaletěli. Ale tam už na ně sedlák nalíčil, a sotva že se páni vrabci pšenky nazobali, ihned byli chudátko v pasti, a za chvíli měli zakroucené krky. Pouze jeden smrti hrozné ušel, právě onen hovorka, který na křoví s kosem rozmlouval, ale chudátko na útěku zlámal nohu. Celý rozplakán po jedné nožičce ku kosu do kře se přižejbroyal, naříkaje a běduje :

„Ó nešťastné hříšné tovaryšstvo! Ó těch hodů ukrutných a bolestných! — Tys přece jenom moudřejší nežli my, že jsi do zlého tovaryšstva se nepřidal.“

Naučení. Po smíchu hříšníků přichází pláč.

Vezmi kříž svůj a následuj mne!

☉ nereptej, když mocná ruka Boží
kříž trapný vkládá na tvá ramena!
Ať těžké břímě, ať ti menší vloží:
kříž lásku Boží k tobě znamená.

Jen snášej mužně, nedbej strády žalné,
a k Bohu zvedni uplakaný zrak;
či duše v trudu k Všemocnému zalne,
aj toho nepřemůže kříže tlak.

Vždyť mocný Bůh, jenž ránou tebe stíhá,
též balsám vlévá na tu ránu tvou,
On křížem zemdleného opět zdvíhá,
a duši daří silou mladistvou.

Rád proto snášej břímě dne i vedra,
a zamiluj si kříže znamení,
pak ruka Páně všemohoucí, štědrá,
mzdou věčnou tobě v nebi odmění.

Vilém Ambrož.

Ojvín.

Cestopisný úryvek od Vil. Ambrože.

N jižní části saské Lužice, poblíže hranic českých, asi dvě hodiny od bohatého města Žitavy, strmí z údolí, lesnatými horami ověncěného, mohutná skála pískovcová, na způsob obrovského zvonu, romantický to Ojvín. Kolmo vystupují bělavé jeho stěny skalné z úvalu bujně zeleného do výše závratné, a vrcholy jejich, rozvalinami starobylého hradu a zříceninami gothického chrámu korunované, vznášejí se odvážně do výšin modrojasných nebes. Jako úponky břečtanové vinou se kolem strmých skalisk přivětivé, dřevěné domky rozkošné vesničky, jež sdílí jméno s horou Ojvínem. Působivé letohrádky vykukují z malebných skupin stromových, dovršující příjemný dojem, v jakémž se kochá mysl krásou opojená.

Kdykoli slyším anebo vyslovuji jméno Ojvín, nemohu se ubrániti nové touze po blažených okamžicích, jakých jsem zažil uprostřed velebné krásy, již na této částečce země vykouzila úžasnou měrou matka příroda. Zpomínky dávných časů, jakéž vyluzují mimoděk zbylé trosky někdejší nádhery uměním lidským zbudované, spojují se s krásou přírodní v ladný celek, unášejíce mysl pozorovatele do světů báječných.

Konám v mysli ještě jednou zajímavou pouť na Ojvín, a laskavý čtenář doprovodí mne na pouti této.

Kolem malého kostelíčka, jenž těsně ku skalním stěnám přiléhá, vede chodník příkrý, dílem skalinami protesaný hustým stromovím na horu. Kamenné schody zde onde usnadňují chůzi naši. Cestou zajímají nás velkolepé zříceniny starých zdí a bran hradních, jakož i polookrouhlá věž, ježto druhdy odolati měla útokům nepřátelským. Temnou stezkou vystupujeme do výše dosti patrné ku zříceninám starého kláštera. Vnější branou klášterní přicházíme na prostoru před samým chrámem se rozprostírající. Vysoko nad námi spojují se mohutné větvě prastarých buků v klenbu zelenou a skulinami této živé klenby podivujeme se obrysům zdí chrámových, světlem slunečním velebně ozářeným. Velkolepá brána prů-

čelná poutá v brzku udivené zraky naše a krokem váhavým, myslí jakýmsi citem sladkobolným rozechvělou vstupujeme do prostranného svatostanu. Tento okamžik nazvati sluší skutečně posvátným. Tajemná hrůza zmocňuje se nás uprostřed těch nádherných památek z dob dávnominulých. Než tajuplná nálada tato brzo mizí. Ta štíhlá, mistrovnou kružbou ozdobená okna, jež se směle do výšky pnou, ty nad míru něžné, obzvláštní původností vynikající růžice, každá hlavice sloupů volá k nám hlasem dojemným „sursum corda,“ vzhůru srdce! „Sursum corda“ hlaholí i ten zpěv veselého ptactva, jež chrámem volně proletuje; „sursum corda,“ toť hlásá to šumění mohutných jedlí a buků, jež zádušně hledí do vnitř chrámových zbořenin. A oko naše povznáší se vzhůru a hledí k nebesům, odkud jasné slunéčko vysílá žhavé paprsky do prostoru chrámového; klenba chrámová oku v tom nevadí, neboť dávno již sesula se, a větrové i déšť a zimní dobou i vláčky sněhové chrámem volně se prohánějí. Zvláště čarovný pohled poskytují malebné ty zříceniny, polévá-li je bleďá luna duchovitým svitem svým.

Připojil jsem se za svého pobytu na Ojvině též společnosti několika žitevských pánů, kteří za tichého večera při měsíčku zříceniny navštívili. S tlukoucím srdcem prošli jsme zbytky křížové chodby kláštera. Z polo rozpadlých zdí staré věže vyletovali netopýři, jenž neslyšitelným letem svým tajemně pusté ticho podivně oživovali. Přišli jsme do vnitra chrámového. Mohutným dojmem ohromeni stanuli jsme, téměř nedýchající. Lehounkým stříbrohlavem pokrývaly se ty kamenné trosky, a jako živým okem děsně shlížely na nás prázdné prostory oken bohatě zdobených. Před námi ležely rumy z bývalého hlavního oltáře. Jaké myšlenky tu kolovaly rozčilenou myslí mou? Stříbrné obláčky, jež poletovaly nad námi okolo kruhu měsíčního, vrhaly mlhavé stíny své na holé stěny a bujná obraznost oživujíc stíny ty vykouzlila si z nich ihned postavy mnichů dávno zesnulých, jenž kolem oltáře sedíce zbožným zpěvem naplňovaly pusté nyní prostory. A slyš! Není to již klam — jako jemných vánků vlnění doznívají k uchu mému velebné akkordy zbožného choralu, jako vichrů

síla rozvlňuje se mohutností čarovných těch zvukův a opět se rozplývají jako dálný, doznívající ohlas z říše duchové. — Společnost překvapila mne velebným zpěvem posvátným, jehož dojem za okolností tak neobyčejných byl také netušený. Mlčíce tiskli jsme sobě ruce a duše sobě porozuměly.

Než putujme dále. Křížovou chodbou vycházejíce překvapeni jsme pohledem tichého hřbitova nad míru malebným, jemuž do polohy a krásy původní není snad rovného. Tot pravý „campo santo“, pole posvátné, jež pozemského poutníka nikterak neodpuzuje, ale téměř vábí, aby zemdlenou schránku duše své uložiti dal ve svaté lůno matičky země. Zde prchá trudnota, jakouž pociťujeme krácejíce mezi hroby zesnulých svých spolubratří. Skrovný jest tento hřbitovek vesnický; nenalezneš zde nádheru umělecké, jakouž vídáme na rovech velikých měst, a přece jesti tak milým útulkem, místem tak utěšeným, že s těží jen se s ním rozloučíš. Na vysoké skále leží to místo posvátné, nebi blíže než ty domečky v hlubokém údolí, jichž obyvatelé zde na hoře docházejí věčného odpočinku. Do hlubiny bezedné spadají z jedné strany srázné svahy skalné, místy přerušené bujným křovím, a vrcholy staletých stromů hovoří mezi sebou řečí tajemnou, zrcadlíce se v čisté hladině malého rybníčku, který se z hlubiny na nás usmívá jako zářící oko nevinnosti. Totě tak zvaný „Hausgrund“, jenž jest zajisté pravou perlou krásy krajinné. S druhé strany průčelí zřícenin klášterních ve stínu bohatého stromoví se vypínající, tvoří pozadí nad míru půvabné. Zde každý roveček v bujnou zeleň vestlaný, byl by malíři vítaným předmětem náčrtu právě básnického. — Bol a radost mnohých věků chová v sobě tato hrstka země; zdeť uloženo tak mnohé srdce blažené a mnohý bol došel zde teprvé kýžené úlevy.

Nedaleko nás, pod stínem kříže dřevěného, na čerstvém rovečku klečí dítko rusovlasé, jehož jasnomodrá očka zápolí s barvou něžných nezabudek, jež vděčná jeho ruka dětská vetkala do věnce smutečného. S oka kanou bolné slzy na kvítka tak výmluvná — ta sirá dušička zajisté nikdy nepomene drahé matky své. V houští blíže hrobu klotá slavík svou milou píseň. — Slyš, co ti hlásá dítko truchlé?

Tentýž dobrotivý Bůh, jenž se stará o to ptáče v povětří, a kvítka polní zdobí šatem nádherným, neopustí zajisté ani tebe, ano se leskneš v nevinnosti své ještě více, než ta lilie bělostná! Vedle nového rovu a nového bolu tíží zvětřelý kámen již po mnohá století zpráchnivělé tělo statného rytíře. V kameni vydlabána rytířská postava věkem ovšem již porušená. Zelený břečtan zakořeniv se v trhlinách kamene, objímá pevně tuto památku z dávných časů. Hrob ten chová pozůstatky rytíře Petra z Debčic, jenž byv roku 1550 na Ojvině návštěvou u bratra svého Sigmunda, náhle zemřel. — Prohlednuvše četné jiné náhrobky a nerádi opustivše posvátné tiché město, obrátíme kroky své k nepatrným rozvalinám starého hradu loupežného, jenž druhdy hrozivě ziráje se strmité skály v okolí, bohatým kupcům pravým byl postrachem. Z někdejšího hradu nezbyly než holé zdi, skrovné zbytky dvou věží a hluboká studně.

Z hradu se vrátivše dostoupíme po dřevěných schodech nejvyššího vrcholu Ojvinu, 512 metrů nad hladinou mořskou. Z besídky zde vystavené otevírá se nám vyhlídka nevyrovnaná. V popředí hledíme na překrásné, dvojím pohořím omezené údolí, poseté mnohými vesnicemi, a v dále stkví se v záři slunečné přívětivá Žitava. Vyhlídka, ačkoliv není příliš rozsáhlá, naplňuje nás pro čarovnou krásu a rozmanitost svou skutečným podivem.

Zotavivše se na duchu, musíme po dlouhé pouti též pamatovati na daň, jíž tělu svému povinni jsme. Tou příčinou opustíme besídku a zabočíme do švýcarského domku, jenž roku 1854 pro hosti byl vystaven. Rozkošnou zahrádku kolem něho lemuji převislé skály, na nichž připevněny jsou pamětné desky vzácné návštěvy připomínající. Na jedné čteme jmeno saského kurfiřta Jana Jiřího III., jenž již roku 1665 zříceniny na Ojvině navštívil.

Roku 1790 přivítal na horu též veliký básník německý Gothe s vévodou Karlem Augustem z Výmaru. Tehdáž žil ještě horský vůdce Hübel, jenž sobě o Ojvinu nemalých získal zásluh. Již tenkrát střílelo se na hoře, jakož se i podnes děje pro velikolepou ozvěnu z hmoždířů. V témž

okamžiku, kdy se měla rána vypáliti, popadl Göthe klobouk vůdcův a posadil jej na zátku. Rána vyšla, a klobouk pro-
ražený tancoval za hlasitého smíchu všech přítomných v po-
větří. Za svůj lek byl nebohý vůdce hojně odměněn.

Konečně zasedneme ku stolu; úslužná sklepnice nám postavila právě chladnou chmelovinu na stůl, a nyní teprv odpočívající máme kdy, pomýšleti o dějinách památného Ojvínu, kteréž jsou pro nás tím větší zajímavosti, jelikož nám uvádějí na pamět Otce vlasti, Karla IV

Již v letech 1253—60 založil Chval z Lipého na temeni Ojvínu lovecký zámek, který však brzo vzal za své, jsa loupežným rytířům útulkem, až konečně měšťanostou žitavským z peleše této vypuzeni byli. Teprv okolo roku 1312 páni z Lipého vystavěli hrad kamenný, jehož zříceniny až podnes se uchovaly. Avšak tím nebylo loupeži zabráněno. Hejtmani sami loupili kde a jak jen mohli. Na rozkaz krále Jana bylo Jindřichu z Lipého hrad opustiti, a v náhradu mu dány některé statky na Moravě, načež příbuzní královi se v majetek hradu uvázali. Roku 1343 dostal se mocí do hradu pověstný rytíř Jan p Michlsperku, jenž míru všech nepravostí dovršoval. Množství nešťastníkův úpělo ve vězeních hradních, jenž nemohouce za drahý peníz sebe vykoupiti, hladem bídně pomírali.

Tak hnusnému řádění učinil konečně přítrž Karel IV. Roku 1349 obsadil vojskem svým zlopověstný hrad, jehož po nesmírném namáhání za tři neděle konečně dobyl. Michlsperk nemoha sebe zachrániti, vrhl se zoufale do propasti. Jelikož při dobývání hradu tak mnoho lidí zahynulo, velikomyslný císař slibem se zavázal, že na hoře vystaví klášter, aby Bůh byl veleben na místě, kde dříve tak četnými nepravostmi bylo uráženo jméno jeho. Krása krajiny přiměla Karla IV k tomu, že sobě též vystaviti dal dům, „Kaiserhuz“ zvaný, jehož trosky dosud se ukazují. Také viděti na hoře dosud tak zvaný „stolec císařský“, na němž císař hradu dobyv odpočíval.

Mniši Coelestíni, řádu sv. Petra, Karlem z Avignonu přivedeni byvše, počali roku 1369 stavbu vznešeného kláštera. Roku 1384 byl nový chrám arcibiskupem pražským vysvěcen

a Karlem IV. hojnými výsadami obdařen. Klášter blahodárně působiv, nabyl moci veliké. Poslední převor Baltasar Gotšalk zemřel r. 1568 v Žitavě. Dne 24. března 1577 uhodil blesk do nádherné budovy, jenž zapáliv ji osmidenním ohněm všecko v rupy obrátil. Nyní náleží Ojvín městu Žitavě, jež se majetkem tím právem honosí.

Tisíce cestujících navštěvují každého roku památný Ojvín a zajisté každý odcházeje přeje sobě: „Kéž bych tě ještě jednou spatřil!“

Vrásky babiččiny.

Babíčko, co to máš za čelo,
vráskami že se ti postřelo?
Hladko jest, viz jen, to čílko mé,
odkuď máš, babíčko, vrásky své?

Vrásky ty, malé i velké co zříš,
hloubala v líce mi života tíž.
Malým těm vráskám kol brady a úst
menší ty starosti podaly vzrůst.
Vrásky, co sešly se v oči kout,
vyryl mi slzí hojný proud.

Zda-li však, babíčko, původ znáš
velkých čtyr vrásků, co na čele máš?

První jsem dostala, holoubku můj,
když sešel se světa dědeček tvůj.
Na to když tatíčka povolal Bůh,
k prvnímu druhý se připojil pruh.
Naposled zemřela matička tvá,
odtud ta třetí je vráska má.

A čtvrtý pruh — babíčko nebohá,
ten se mi nejhlubším býti zdá?

Ovšem! Meč ostrý, jenž vrásku tu ryl,
projel mi srdcem, všech dotknul se žil.
Jeden z mých synů se ničemou stal —
umlkni, dítě, — a neptej se dál.

Dle něm. Vilém Ambrož.

Dva sousedé.

Z franc. přel. Václav Šrám, katecheta.

Byli jednou dva sousedé, z nichž každý měl ženu a několik malých dítek; jedinou starostí jejich bylo, by rodiny své vyživil.

To právě jednoho velmi znepokojovalo; neboť říkával: „Zemru-li, neb onemocním-li, co stane se s mojí ženou a dětmi?“ Této myšlenky nemohl se zbaviti; hlodalat v jeho srdci, jako červ hlodá v ovoci, v němž se skrývá. — Podobně druhého souseda podobná napadla myšlenka; ten se ji však nezděsil, neboť říkával: „Bůh, jenž zná své a pečuje o všechny tvory, postará se také o mne, o mou ženu a o mé dítky.“ Soused ten žil také spokojeně, kdežto druhý vši spokojenosti, vši vniterné radosti postrádal.

Jednoho dne pracoval první soused na poli; byl smuten a celý zdrcen; tu pojednou spatřil dva ptáčky, jak do blízkého křoví zalétli a opět z něho vylétli; brzy na to vrátili se opět. Zvědavostí puzen šel ke křoví a uviděl tam dvě hnízdečka, jedno vedle druhého, a v každém z nich několik právě vyklobaných a ještě holých ptáčátek.

Vrátiv se k své práci pohleděl vždy po chvílce ke křoví a viděl opět, jak staří přilétají a odlétají, nosíce mládětkům potravu. Když tu jedna ze samiček opětně s plným zobáčkem ke křoví letěla, napadl ji ostříž a uchopiv ji ostrými drápy vznesl se s ní do výše; ubohá živitelka marně krutému objetí se vzpouzejíc, žalostné vydávala zvuky.

Tím však náš soused ještě více se zarmoutil, neboť rozumoval sám s sebou: „Smrt matky jest zároveň smrtí dítek; moje děti nemají nikoho než mne. Co by se s nimi stalo, kdybych já jim chyběl?“ Po celý den byl zasmušilým a zaraženým; v noci nemohl ani usnouti. Druhého dne vracel se již s pole, pravil: „Rád bych viděl mládětká té ubohé matky; několik snad jich as zhynulo?“ I šel ke křoví; a popatřiv blíže, viděl, že se jim dobře vede a ani jediné z nich nouzi netrpí. Podivil se tomu velice a schovav se za křoví, bedlivě pozoroval, co se bude dále dít.

Po chvílce zaslechl jemný hlas ptačí a tu již objevila se druhá samička, přinášejíc s chvatem potravu, již byla nasbírala, a rozdělujíc ji všem mláďátkům bez rozdílu; stačila pro všechny a malí sirotci nebyli více opuštěnými.

Tento otec, jenž byl nad prozřetelností Boží již zoufal, vypravoval večer druhému otci, co byl viděl.

Ten mu pak odpověděl: „Proč se znepokojujete? Bůh svých nikdy neopouští. Tajemnáť jest jeho láska, čehož my ani pochopiti nemůžeme. Věřme, doufejme, milujme a spokojeně můžeme jíti po své práci. Zemru-li před vámi, budete vy otcem mým dítkám; zemřete-li vy přede mnou, budu já otcem dítkám vašim. A zemřeme-li oba dříve, než naše děti budou tak dospělými, by nejpotřebnější okstarati si dovedly, budou míti ještě otce — Otce nebeského.

Cesta do školy.

Což jest ta cestička do školy daleká!
Bratříček se sestrou přec se jí neleká.
Jak by se lekali cesty do školy,
ptactvo-li veselé písňě šveholí?

Kvítečka líbezným očkem je zdraví,
vůni jim přivanou vánkové hraví.
Tabulka s houbou se ve vzduchu houpá,
proto si Vojtíšek vesele stoupá.
V kabelku oběma matička přemílá
pro mladé zoubečky zákusek vložila.
Bude té pochoutky po škole třeba,
po práci zachutná krajíček chleba.
Ubíhá cestička zpěvem a řečí:
hle jak to Vojtíšku s Haničkou svědčí!

Vil. Ambrož.

Zázračné zachránění.

(Pověst z okolí Kutnohorska, vypravuje F. K. Heřmanický.)

Město Kutná Hora v Čechách za starých časů slynulo stříbrem, kteréž se tam u velikém množství dobývalo. Celé město, majíc více než šest hodin cesty v objemu, sestávalo většinou z chatrných chýžek horníků, kteří se dobýváním stříbra zaměstnávali. Práce hornická jest nejen namáhavá, ale i nebezpečná, jelikož horníkům brozí neustále smrt zasutím. Horníci to dobře vědí, proto žijí velice zbožně. Dříve než se do šachet spouštějí, znamenají se vždy sv. křížem a odříkávají kratičkou modlitbu, prosíce Boha za ochranu proti možným nehodám a neštěstím.

V dolech, pokud jim možno, zpívají nábožné písně, aneb se při práci modlí.

V neděli, kdy mají den odpočinku, viděti jest je obcovati dopoledním i odpoledním službám Božím, a to s velikou pobožností a duše pohnutím. Nyní jest větší část dolů kutnohorských zasypána, neb vodou zatopena. Jen málo stříbra dobývá se ještě na nedaleké „Skalce.“

Stará pověst, která sáhá do doby, kdy většina města tohoto sestávala ze zmíněných chýžek hornických, praví:

„Jednoho dne šli tři horníci, kteří společně pracovali v jedné štole, jako obyčejně do práce. Pomodlivše se dle

obyčeje, a požehnavše se sv. křížem, spustili se do dolů. Každý pracoval na vykázaném místě. Ale nepracovali ani dvě hodiny, an tu na blízku zavzní ohromný rachot. Horníci ihned pochopili povstalý hřmot a zvolali jako jedněmi ústy :

„Bůh nám buď milostiv ! to se zasypala štola,“ a jako na povel pádili všickni k ústí štoly.

Ale běda ! nikde východu. Štola se skutečně zasypala. Ubozí horníci ! Ve smrtelných úzkostech volali o pomoc, ale nikdo se neozýval. Jen dutý hlas ozvěny zavzněl štolou, jakoby hlas umíráčku.

Od nikud ubožákům spása nekynula, neboť větší část štoly byla zasypána tak, že i kdyby s druhé strany jim ku pomoci přispěti chtěli, nebylo by to nic prospělo ; byliť by ubožáci dříve hladem zemřeli. Byli tedy za živa zakopáni. Ach, jen pomyslete, milí čtenářkové, býti za živa zakopánu hluboko v zemi. Ubozí zasypání nahlédli nemožnost pomoci lidské, a proto tím vroucněji jali se o pomoc prositi Boha a Pannu Marii svou ochranitelku. Padše na kolena, modlili se vroucně. Když nabyly modlitbou útěchy a posily, usadili se, by posledně poobědvali.

Sotva však pojedli kousek chleba, byli nasyceni. Horníci pracující pod zemí, kde je ustavičná noc, mají malé kahance, jimiž si při práci svítí. I naši horníci měli takové kahance. Aby pak nemusili poslední okamžiky strávit po tmě, uhasili druhé dva kahance, a svítili toliko jedním.

Ale naděje, ta ochrankyně všech nešťastných, neopustila i naše horníky.

Ač myslili, že nelze jim nikudy vyváznouti, přece přemýšleli, nebylo-li by snad možno život zachovati.

A aj ! nebe bylo jim příznivo !

Nejstarší z nich pamatoval se, že jako mladík pracovával ve štole, která musí s tou, v níž se nalézají, sousediti po pravé straně. Myšlenky této se rychle ujali, nový život vjel do ubohých horníků, krev obýhala jim rychle v žilách, chopíce se nástrojů svých, jali se raziti si cestu do domnělé sousední štoly. V naději, že přece uvidí ještě světlo Boží, zpěvovali si při práci nábožné písně, nebo se vroucně modlili.

Tak pracovali po mnoho hodin, až jsouce umdleni, ustali, aby se občerstvili. Prací vyhladovělí, chopili se svých uzlíkův, kde měli svůj oběd, černý to chléb. Jak si na něm ubožáci pochutnávají.

Ale co to ?

Již odkládají chléb, což jsou již syti? Vždyť pojedli teprvé několik kousků, a tak namáhavě pracovali. Skutečně, ač tak dlouho pracovali a byli vyhladovělí, přece necítí hladu.

Raději si trochu pospí, aby nabyli nových sil. Práce jim jde velmi zvolna ku předu, neboť jest jim z počátku protesávati se silnou vrstvou kamene.

Tak ubíhal horníkům čas v stále namáhavé práci. Po mnoho hodin pracovali, pak maličko si odpočinuli a pracovali zase. Manželky a děti jejich oplakávali je zatím jako mrtvé. Dni a týdny uplynuly nad hlavami jejich a oni myslí, že to teprvé jeden den.

Jednoho dne, když umdleni jsouce prací ustali pracovati, jali se vzpomínati na své milé.

„O kéž mi dá Bůh ještě rok a den žíti se svou manželkou a dětmi,“ pravil nejmladší z nich.

Druhý odpověděl na to : „Já bych si přál, abych mohl s manželkou a milými svými ještě jednou poobědvati,“ pak bych milerád zemřel.“

A třetí vytyasiv se tolikéž s přáním, děl : „Kdybych jen ještě svou milou manželku uzřel, kterak bych potom rád zemřel.“

V tak milých vzpomínkách usnuli. Všichni ve snu se usmívají, zajisté se jim zdá o domovu. V tom zavzní na blízku rachot. Všichni pohlízí na se udivení. Pak ale pobádání jsou jednou myšlenkou, běží k průkopu. Báli se, zdaž se jim průkop nesesypal.

Ale jaká radost! Malá vrstva hlíny a drobného kamení, která je ještě od domnělé stoly dělila, se v noci svou vlastní tíží sesula, a tím utvořil se malý otvor, kterýž mohl se snadno zvětšiti. Se srdcem mocně tlukoucím jali se odhrabávati hlínu, aby povstalý otvor zvětšili. Záhy rozšířili otvor tak, že jim bylo snadno proléztí.

Nedovedu vylicíti ty pocity, s jakými ti ubozí horníci opouštěli místo, jež jižjiž se mělo státi jich hrobem.

Ale kam nyní?

Žádný se v místnostech, do kterýchž se průlomem dostali, neznal. Ani ten, který byl řekl, že v těch místech jest štola, ve které pracoval, nemohl se v místě tom poznati. I pustili se na „zdař Bůh.“ Kráčeli as hodinu, když se náhle octnuli u poboční chodby, v níž se v dálí kmitalo světélko, jakoby kahance hornického.

Pustili se chutě za světlem. Dlouho kráčeli aniž se přiblížili světlu, zdálo se, že toto před nimi utíká, stále se zvětšujíc.

Zrychlili tedy krok. Jižjiž jsou u světla, kteréž se nyní znamenitě zvětšilo.

Ještě několik kroků a zasypaní horníci stanuli u vchodu štoly, která ústila na povrch zemský. Paprsky sluneční vnikající do štoly, tvořili tak světélko, kteréž horníci z dálky spatřili. Všichni, jsouce dlouhý čas skoro ve tmě, byli náhle slunečními paprsky tak oslněni, že praničeho neviděli.

Uvyknuvše zrak na světlo denní, vystoupili z otvoru. Jak zaplesalo srdce jejich, když spatřili opět světlo Boží, známou krajinu a rodné město! Čas strávený pod zemí zdál se jim býti jedinou nocí.

Pak pokleknuvše, modlili se vroucně, děkující Bohu a blahoslavené jeho Matce za mocnou jich ochranu. Povstavše, chvátili k domovu, vyšliť otvorem, jenž se nalezal na opačné straně města, kde bydleli.

Milé své našli právě na modlitbách. Modlili se za ně. Pověst o návratu zasypaných horníků roznesla se rychle městem. Lidé odevšad přicházeli, přesvědčiti se o její pravdivosti. Tu však vyšlo na jevo zázračné jich zachránění. Byl tomu právě rok, co byli zasypani, a po celou tu dobu živili se chlebem, kterýž byl určen na jeden den, svítily olejem, kterýž jinak vydržel sotva dva dni. Bůh vyslyšel modlitby jejich. Všickni nyní společně děkovali Bohu. Ale neměly se bohužel manželky a dítky svým otcům dlouho těšiti. Vyplnilť Bůh i přání zasypaných horníků.

Třetí horník, kterýž si přál jen milé své uviděti, sotva že je všecky objal, klesl a zemřel. Též druhý poobědvav s milými svými sklonil hlavu a rovněž zemřel. Třetí pak dočkav dne a roku, následoval své spoludruhy.

Zbožní horníci postavili na místě, kde zasypaní po roce zázračným řízením Božím opět vyšli, kapličku, kteráž zasvěcena jest blah. P. Marii, již zemřelí vroucně ctili.

Chůvy malého Ježíška.

(Legenda.)

Vesna (jaro): Budiž pozdraveno! Budiž pozdraveno! Krásné děťátko Boží! Já jsem příjemná Vesna, kteráž obsypává květem zahrady, nivy i luhy; přináším Ti náručí kvítí všeho druhu; ale srdce mé touží, abys si mne vzal za chůvu. Ach! líbím-li se Ti, krásný, maličký Ježíšku, vezmi si mne za chůvu!

Ježíšek: Ó ne, ne! Nechci, abys ty mne kolébala, tím méně, abys mne líbala! Jsi příliš lepá a vyšňořená! Nebeské kouzlo skromnosti jest ti neznámo. Nechám si však přece ze kvítí tvého malý proutek, větvičku trnovou, která by ověncila jednoho dne moje božské čelo nyní jdi a hledej si službu jinde: nechci abys ty mne zavíjela v moje chudé plénky!

Léto: Budiž pozdraveno! Budiž pozdraveno! Krásné děťátko Boží! Znáš-li mne dobře? Já jsem léto, v obličeji jsem sluncem opálena. Přináším Ti v dar snopek obilí, jež se třpytí jako nejjemnější nitky zlaté; ale srdce mé touží, abys si mne vzal za chůvu. Ach! Líbím-li se Ti, krásný, maličký Ježíšku, vezmi si mne za chůvu!

Ježíšek: Ó ne, ne! Nechci, abys ty mne kolébala, tím méně abys mne líbala! Jsi příliš veselá a nepokojná. Z pěkného daru tvého vezmu si přece něco slámy pro své lůžko a také trochu zrní pro chléb nebeský nyní jdi a hledej si službu jinde: nechci abys ty mne zavíjela v moje chudé plénky.

Jeseň (podzim): Budiž pozdraveno! Budiž pozdraveno! Krásné děťátko Boží! Já jsem bohata, všecky plody jsou mé, neboť já jsem jeseň, kteráž je shromažďuje. Přináším Ti v dar košík vybraného ovoce všeho druhu; ale srdce mé touží, abys

si mne vzal za chůvu. Ach! Líbím-li se Ti, krásný, maličký Ježíšku, vezmi si mne za chůvu!

Ježíšek: Ó ne, ne! Nechci, abys ty mne kolébala, tím méně, abys mne líbala! Jsi příliš bohatá a příliš bujná. Z tvých plodů vezmu si nejkrásnější brozny, abych z nich připravil božský nápoj nyní jdi a hledej si službu jinde: nechci, abys ty mne zavíjela v moje chudé plénky.

Zima: Budiž pozdraveno! Budiž pozdraveno! Krásné děťátko Boží! Vidíš-li dobře? Běda! Jsem zima všecka chudá a mrazivá. Nemám, čeho bych Ti darovala než trochu dříví; a nedovedla bych Tě ani chovati, kdybys si mne vzal za chůvu. Ach! prosím, nebeř si mne za chůvu!

Ježíšek: Ach pojd'! pojd' ty! Chci, abys ty mne chovala a mne také líbala! Neboť ty jsi skromna a všecka chuda a oděv tvůj jest hrubý! Přijímám dřevo tvé: onoť bude jednou spásonosným stromem hříšníkům.

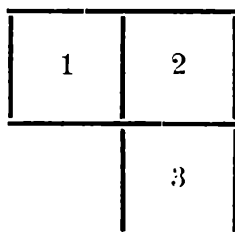
Pojd' tedy! pojd'! K nikomu již nechod' hledat si služby. Nechám si tě, abys mne zavíjela v moje chudé plénky.

Z jazyka franc. přel. Vojtěch Kameš.

Strýčkovy ořechy.

1. Velni jste sobě, milé dítky, blavy nalámaly rozluštěním ořechu prvního čtvrtém čísle „Andílka.“ Nejsme však ještě s úlohou u konce. Zodpovíte ještě tyto tři otázky: 1. Kolik musel chlapec zaplatiti zahradníkovi, od něhož povolení k trhání vzácných jablek obdržel, když první 2 jablka stála 8 krejcarů, a každé následující dvě byla dohromady o krejcar lacinější? 2. Kolik utržil hoch peněz, když prodal prvnímu a druhému strážci první dvě jablka za 6 krejcarů, a další dvě vždy o krejcar laciněji, třetímu strážci pak dvě jablka prodal za 4¹ krejcaru? 3. Mnoho-li měl hoch prodeje užitku?

2. Otec zanechal čtyřem synům tři veliké kusy pole tvar čtvercového

Kterak se musejí dělití, aby podíl jednoho každého měl stejný tvar a stejný rozměr?

Někdo si koupil 4 hromádky ořechů po krejcaru, snědl jich za $\frac{1}{2}$ krejcaru, a zůstalo mu ještě 21 ořechů. Kolik ořechů bylo na každé hromádce (totiž za krejcar) a kolik si koupil všech ořechů?

(Zaslal Fr. Božek.)

4. Staletou rostlinu značí
slovo prvé z daných dvou,
listem jejím vojín krásí,
vítěz-li je, hlavu svou.

Slovem druhým zeměkoule
ve dva díly se dělí,
na tom místě slunce praží,
v létě, v zimě, rok celý.
Slova ta-li k sobě dáš,
Dalmatinské město máš.

(Jan Veselý.)

Kratičké jsem jméno,
podstatným se nazývám,
z předu-li či z zadu čteno,
vždy se stejně ozýv'm,
výborně mne každý zná,
nebo na mně hlavu má. (Zasl. M. Germanova.)

6. Pro dobré jazýčky: Před našim okénkem roste keř pepře; at
se pře, kdo se pře, přec ten keř pepře nepřepře. (Zasl. J. Míčka.)

7. Dvouslabičné jméno jsem,
pozoruj mne s důvtipem:
první kachna vyslovuje,
druhou kůň se zastavuje:
celek voda uhostuje. (Zasl. Anna Pestova.)

8. Nedávno nalezen tento starý nápis: K. Dijenou. Zenej. Vi. Šibivap.
Omocbo. Ž. Jnejbli. Ši. Nápis zdá se pocházeti z Mexika. (Lud. Šebestova.)

9. Peří to má, nelítá to; čtyři rohy netrká to. Co je to?

10. Voják to má v zadu, kuře v předu a korek v předu i v zadu.
Co je to? (Zasl. M. Jiríčková.)

11. Máme kůl, který $\frac{1}{4}$ délky své jest v zemi, ve vodě a 5 metrů
nad vodou; jak jest ten kůl dlouhý?

Rebusy.

1.

(Jan Veselý.)

2. BYSccc. 3. $\frac{n}{L}$ 4. ŘI či ŘI. 5. K K K K 6. K + Z

Rozluštění ořechů z čísla 5.

1. 300 zl. 2. 225.000 květů, 75.000 plodů. 3. Naše straka se pase
na palouku. 4. Pět prstů. 5. Nejmenší. 6. Roj, boj, voj, loj. 7. 2×5 a $20 = 30$.
8. Jitrnice, jelikož má více slabik. 9. Jaro, mír, Jaromír. 10. Pasovec
jest chudozubec. (J. Goller.) 11. Podstatná jména. 12. Štěp. 13. Otec.
14. Nazaret. 15. Naim. 16. Příkaz a zákaz.

Obsah. Milé dívky! str. 121. — Důvěra v Boha základem spokojenosti
str. 123. — Dětem str. 126. — Vypravování biskupa Slomška
hodným dítkám str. 126. — Vezmi kříž svůj a následuj mne!
str. 129. — Ojvíň str. 130. — Vrásky babiččiny str. 135. — Dva
sousedé str. 136. — Cesta do školy str. 137. — Zázračné za-
chránění str. 138. — Chůvy milého Ježíška str. 142. — Strýčkovy
ořechy str. 143.

Andělům svým přikázal o tobě, aby tě ostrážali na všech cestách tvých.

Poslechněš-li hlasu mého a budeš-li činiti, co pravím, budeš nepřítelem tvých nepřátel.

ANDĚL STRÁŽNÝ.

Časopis pro křesťanskou mládež.

(Příloha „ŠKOLY“ na zvláštní předplacení.)

Vychází letos r. 1883 za měsíc jednou a předplácí se na něj **celoročně 80 kr.** — Zásылku vyplácíme sami a dáme každému předplatiteli za **proml** krásný olejobarevný obrázek, který má býti za titul celému ročníku. — Vydavatelem a za redakci odpovědným jest **P. Placidus J. Mathon**, benediktin rajhradský v **Brně**, kam také jediné třeba zasýlati předplatné, dopisy, dotazy atp.

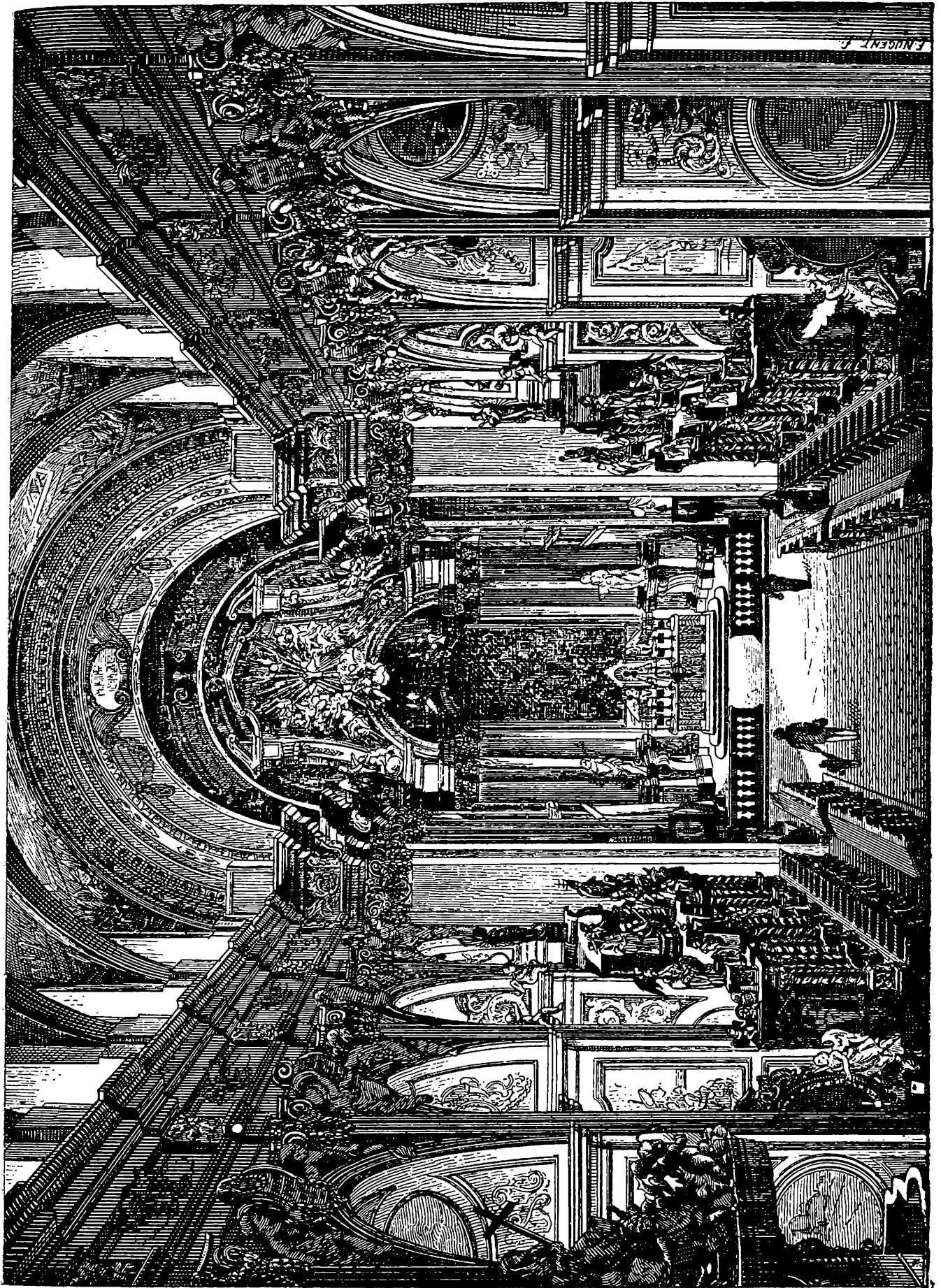
Milé dítky!

Bude to radosti, bude, až za nedlouho vám řekne pan učitel: „Dítky, zítra začnou prázdniny!“ A radosti té vám nezazlívám, jen pilně-li jste pracovaly po celý školní rok, a potěšíte-li rodiče milé dobrým vysvědčením, aby viděli, že nebyla bez úspěchu veliká péče o vás. — Co pak si počnete v prázdninách? Jeden z mých miláčků se těší, že pojedje k dědečkovi a k babičce, druhý půjde ke kmotřence, třetí zase k jiným příbuzným; tam si zahrají a pohrají podle chuti, tam bude jablek a hrušek a jiného rozdivného ovoce, a všechno se jim podá s láskou, která dar činí tím vzácnějším. Věřím rád, že se tak mnoho těšíte a radostí poskakujete při zpomínce na milou cestu; však kdož budete tak šťastni, nezapomeňte poděkovati milému

Pánu Bohu, že vám takové radosti a tak blažených dnů dopřeje. — Jiné dítě nepojede nikam, a praví strýčkovi: „Já zůstanu doma u svých milých rodičů, a budu jim pomáhati při práci na poli a v zahradě!“ Dobře tak činiš, milé dítě; budeš-li vždy pilným, a práci-li uvykneš, nezarmoutíš rodičů svých, a Pán Bůh dá ti svého požehnání. Nebuď závistiv, uvidíš-li dívky, kterým více času zbude pro hru a zábavu, než tobě; vždyť práce, kterou s radostí a poslušností konáš, také tě oblaží, a Bůh ji zaznamená do knihy života. Zpomeň si na dvanáctiletého Ježíška, jak on pracoval v domě svého sv. pěstouna. — Opět jiné dítě musí venku dobytče pásati. Nic si z toho nedělej! Však král David a mnozí svatí také pásávali, když byli ve vašem stáří, a kdo četl pozorně lonský ročník „Andílka“, upamatuje se na vypravování z mládí biskupa Slomšeka, jenž rovněž ovečky pásával a otce svého hned z mládí v práci musel podporovati. A kdo z vás snad pozapomněl, přečti si to ještě jednou na str. 176.

Než budete, milé dívky, kdekoli, a čímkoli se budete zaměstnávati v prázdninách, nezapomeňte na svého svatého Anděla strážce! Mnohé dívky, nemajíce ničeho na práci, pomýšlí bohužel na zlé věci a jiné dívky ku zlým řečem a činům svádějí — o varujte se jich! Hodné dítě si též v prázdninách vyhledá užitečnou práci; přečte si ještě jednou, co mu „Andílek“ vypravuje, bude louskati oříšky strýčkovy anebo zazpívá si pěknou píseň buď nábožnou, buď vlasteneckou, a bude z toho mítí zábavy ušlechtilé nazbyt. Těším se z toho vždycky, když dívky pěkně si zazpívají. Kdo rád zpívá písně ušlechtilé, mívá také ušlechtilé srdce. Ve škole jste se zajisté naučily mnohým písním, ve kterých jevíte radost nad tvorstvem Božím, ve kterých velebíte svou milou vlast' aneb svou milou mluvu mateřskou. O milujte vždycky ty lahodné zvuky řeči mateřské, řeči české; učte se již z mládí obětovati síly své pro svůj národ český, jehož jste dcery a synové!

Přikládám vám krásnou básničku slavného našeho básníka Boleslava Jablonského:

Krásná jesti outlá růže, ve svém prvním něžném puku, stydlivě když zardívá se ve květném svých sester pluku.	}	Krásný jesti mladý slavík ve sladkém svých písni zvuku, když tu hlásá stinným hájům blaho své i svoji muku.
---	---	--

Ptáš-li se, co nad to krásší —
polož sem svou pravou ruku;
jest to srdce, synu milý,
ve svém pro svůj národ tluku!

Prál bych sobě, abyste pěkným těm slovům se naučily
nazpaměť!

Pátého července slavíme svátek sv. věrověstců našich
— Cyrilla a Methoděje; opakujte, co vám „Andílek“ vloni
o těch našich sv. patronech pověděl, a následujte oba svaté
bratry ve zbožnosti, v lásce k církvi a vlasti! Spojte své
modlitby s tisíci poutníků, kteří se sejdou na posvátném
Velehradě, aby odporučili národ náš ochraně a přímluvě našich
sv. apoštolů. Poněvadž nemůžete všichni na Velehrad, přináší
vám „Andílek“ vyobrazení vnitřku velechrámu Velehrad-
ského, a bude-li vám někdy možno, navštivte tuto nádhernou
svatyni, a zulíbejte posvátnou půdu, po níž kráčeli sv. bratři
Cyrill a Methoděj!

Buďte s Bohem, milé děti! Váš

strýček Ambrož.

L í p a.

Hle vizte, děti, jaký strom ta lípa v kráse svojí; na tisíce má kvíteků, v nichž včeličkám med stojí.	}	A víte, kdo ta lípa jest, toť učitel váš milý; a včelky rovněž známy vám, toť žákův roj jest čilý.
A včelky znají dobře ji, se téměř o ni derou; kol bzučí, létaj', pilejí, med z kvítků sladký berou.	}	Jak včeličky tam se stromu med sladký pilně ssají: tak hodné děti všech vždy slov z úst učitele dbají.

A jak tam včeličky med ten
voul snášejíce kladou:
tak děti chovaj' slova ta,
jež v žití jim jsou radou. —

B. Hakl.

Radosti dítek.

Radostí dítkám bez počtu
života jaro dalo:
paměť je věrně zachová,
byť je i stáří vzalo.

Vzpomenu jarní chudobku,
prostinký tento kvítek:
co kdysi schválně stvořen byl
pro radost malých dítek.

Vzpomenu jarních fialek
rozsetých ve kři v koutku:
jež asi milý Pán Bůh dal,
svým dítkám na pochoutku.

Na růži pestrý motýlek —
dítky se po něm ženou:
motýlek chytrák zmizel jim
před tváří udivenou.

Jakátě radost z hnízdečka
tam v koutku v tmavé klesti:
o mladých ptáčích zvěděti —
jak veliké to štěstí!

Červené v lese jahůdky —
pro dítky nová těcha:
cesta se ani netrhne,
již tolik jich tam spěchá.

I v zimě dítkám veselo —
na ledě prý se zhřejí:
a já jim takých radostí
ze srdce toho přeji.

Alois Potěhník.

Odpouštějme svým vinníkům.

(Obrázek z dějin českých.)

Bo smrti slavného knížete českého Boleslava II., kterýž také zván byl Pobožným, klesala sláva česká velmi rychle s vrchole svého. Nástupce Boleslavův, jeho syn Boleslav III., též Ryšavý, byl slabý a nestatečný oproti nepříteli, ale nad míru krutý ku svým poddaným. Svým dvěma bratrům Oldřichovi a Jaromírovi tolik činil příkoří, že před ním ze země utéci museli.

Jeho nestatečnosti užili Poláci, zmocnivše se všech za otce ku knížetství českému připojených zemí.

I do samých Čech vtrhli a Prahy se zmocnili.

Boleslav, aniž by se polskému knížeti Boleslavu Chrabremu na odpor postavil, prchl.

Ale nedlouho Poláci v Praze hospodařili. Boleslavem vypuzení bratři, Oldřich a Jaromír, s pomocí německou Prahy opět dobyli a Poláky ze země vyhnali. Na Boleslavem

opuštěný stolec knížecí dosedl Jaromír. Jaromír miloval poddané své, a byl od nich milován. Zdálo se, že vracejí se zlaté časy Boleslava II.

Dlouho však Jaromír nevládl. Ctižádostivý a vládyčtivý Oldřich, nemoha se dočekať, až Jaromír sám vlády se vzdá, zmocnil se násilně stolce knížecího.

Trůnu zbavený Jaromír utekl se o pomoc k Němcům. Ale těmto odvěkým nepřátelům jména českého zdálo se býti výhodnějším, když na knížecím stolci českém bude seděti nezkušený Oldřich, než povážlivější Jaromír. Nesliť se hned tenkrátě všecky jejich snahy k jednomu a témuž cíli — trvalému opanování země české.

Proto Jaromíra jali a Oldřichovi vydali.

Ten pak, obávaje se, že by i jinde proti němu pomoci vyhledávati mohl, kázal jej oslepiti, a držel jej v zajetí na hradě svém. Co s Boleslavem se stalo po jeho z Prahy útěku, nikdo nevěděl. Od té doby, kdy Oldřich vlády se zmocniv bratra svého uvěznil, uplynulo mnoho let, slavných pro Oldřicha, trudných pro Jaromíra.

Ubožák, po ten čas, kdy uvězněn byl, tak sestaral, že byl jako stařec 80letý. Byl by snad i zemřel, kdyby nebylo události, již se on i bratr jeho Oldřich, nejméně nadáli. Snad že to bylo řízením tajné, všemocné ruky, jež mocně řídí otěže osudů lidských, jak chudása, tak boháče a krále.

Přišel totiž jednoho studeného podzimního dne na knížecí hrad bídně oděný a hladem velice zmořený muž. Sotva že se vlekl po nádvoří hradním. Chtěl mluvit s knížetem. Leč hradní chasa nebyla tak hned hotova předpustiti knížeti ledajakého sběha. Ubohý ten muž byl by zajisté odešel s nepořízenou, kdyby Oldřich náhodou na nádvoří nesešel a po sobě se tázati neslyšel. Kázal chase, která si z muže šašky tropila, odstoupiti a tázal se: „Čeho sobě přeješ ode mne ubohý muži?“ Ten však místo odpovědi zvolal: „Oldřichu, bratře, což mne neznáš, zapomněl jsi již snad na svého bratra Boleslava?“ Oldřich se zarazil. Nenadál se takového s bratrem shledání. Tisíce dávno již v mysli zaniklých dojmů bídy a strasti, jichž příčinou byl Boleslav, oživlo opět v jeho paměti.

Viděl před sebou státi toho ukrutníka, jenž na národ český tolik bídy, tolik utrpení uvalil, jenž v trýznění svých poddaných veliké jevil zalíbení. A rozhořčen tolikerymi vzpomínkami zvolal: „Co hledáš zde? Jdi, ať nevidím tě více, ty skvrno rodu knížecího, ty schráno vši nešlechetnosti a nepravosti, ty .“ „O bratře, Oldřichu, buď milosrdným, odpusť mi, pro lásku k matce naší, již oba vroucně milujem . . .“

„A již jsi krásnými skutky svými před časem sklátil v chladný hrob, není-liž pravda,“ horlil Oldřich. „O já nešťastník,“ zalkal Boleslav. „Slyš Oldřichu,“ mluvil po chvíli, „přicházím z daleka, až z Polska, bych vyprosil si na tobě a bratrovi odpuštění a smíření. Či necháš mne bídně zahynouti bez útěchy, bez naděje? Vyslyš prosbu mou, buď milosrdným, nevíš, zdaž také milosrdenství potřebovati nebudeš.“

Při posledních slovech Boleslavových objevila se po boku Oldřicha choť jeho Božena. Majíc Boleslava za prosícího o almužnu chudása, přimlouvala se, aby mu Oldřich almužny udělil. Oldřich jí vše vysvětlil. I jala se tím více Oldřicha prositi, až tento, jsa přemožen prosbami jejími, pravil:

„Budiž ti tedy Boleslave odpuštěno. Dosti veliký trest vystál jsi již za ukrutnosti své. Vše budiž zapomenuto.“

„Tisícere díky tobě, bratře, za šlechetnost tvou,“ zajásal po těch slovech Boleslav a slzy vděčnosti a radosti polily osmáhlou jeho tvář.

„Ale kde jest bratr Jaromír, či není ho již mezi živými? Snad nezemřel dříve, než jsem jej mohl za odpuštění poprositi? Rci bratře, kde jest, ať i on mi odpustí.“ Oldřich však váhal. Bratrova otázka připamatovala mu náhle jeho vlastní vinu. Zbledl. Božena to pozorovala. Domnívaje se, že by takto oba bratry smířiti mohla, pravila prosebně:

„Pošli Oldřichu pro něho, ať úplné jest již smíření vaše.“

Pokynul. Jaromír byl přiveden. Byl bídný. Tvář jeho byla vpadlá a vousem silně zarostlá. Byl tak sláb, že jej museli při chůzi podpírat. I sám Oldřich se ho ulekl.

„Viz Jaromíre, bratr tvůj Boleslav přišel tě prosit za odpuštění,“ vypravil ze sebe konečně.

„Jaromíre, nešťastný bratře, můžeš mi odpustiti?“

Lítostí přemožen, klesl Boleslav před Jaromírem.

Byl to okamžik velice dojemný. Božena slzela.

Ale i Oldřich byl velice pohnut. Přistoupil k Jaromírovi
řka: „I já, milý Jaromíre, velice jsem ti ublížil, můžeš i mně
odpustiti?“

A Jaromír, pln jsa šlechetné radosti a lásky ku bratrům
svým, zvolal: „Z celého srdce rád vám odpouštím, milení
bratří, kéž vezmou si z nás příklad potomkové naši a na-
hlédnou, jak záhubný jest rozbroj bratrský.“

Zvednuv u nohou klečícího Boleslava, vřele jej objal i
políbil. Rovněž i Oldřicha, kterýž k němu přistoupil. Tím
na vždy pohřben jest dlouholetý svár a hvězda lásky bratrské,
dlouho jsouc černými chmûrami bratrské nesjednocenosti za-
stiňována, tím skvěleji zazářila nad hlavami smířených.

O pozdravu.

byčej pozdravovati je velmi oblíbený a prastarý, ná-
sledovně i chvalitebný.

Podle čeho asi soudí cizinec jdoucí obcí, jak zdárna
je mládež její? Zda ne podle toho, umí-li krásně po-
zdravovati? Ó zajisté!

Když Mojžíš přišel k Jethrovi na poušť, pozdravili se
„slovy pokojnými“. Z toho soudíme, že v době, kdy žil
Mojžíš, bylo zvykem tehdejších lidí vespolek se pozdravovati.
O Davidovi čteme v písmě sv., že když k němu přišel
Achymaas, pozdravil jej slovy: „Zdráv buď!“ Kníže Amasij
pozdravil krále Davida, řka: „Pokoj, pokoj tobě!“ Z toho
jeť na určito zjevno, jak se lidé za dob Davidových pozdra-
vovali. Za dob pozdějších i jiné pozdravy byly v užívání.
Když se anděl ukázal Gedeonovi, oslovil jej pozdravem:
„Pán s tebou!“ Anděl Gabriel pozdravil Pannu Marii slovy:
„Zdravas Maria!“ a „Pán s tebou!“ Kristus Pán a sv. apo-
štolové pozdravovali se vzájemně slovy: „Pokoj vám!“ nebo
Zdráv buď!“ Prvotní křesťané navykli si překrásnému po-

zdravu, jehož sv. Pavel užíval, když psal Římanům, navykli si pozdravu, jehož dosud křesťané užívají a to: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!“

Za našich časů užívá se mnohých pozdravů jiných a rozmanitých významů. Některými pozdravy činíme se před někým pokornými („Služebník!“) nebo vyslovujeme svou úctu někomu („Má úcta!“) anebo konečně někomu něčeho přejeme: („Na zdar!“ Dobré jitro!“ „Dobrý večer!“ Dobrou noc!“ „Zdař Bůh!“ „Pomáhej Pán Bůh!“ „Pozdrav Bůh“ a p.) Smekání čepice znamená, jako bychom se činili menšími, pokornými před někým. Všecky tyto pozdravy týkají se lidí.

Nade všecky pozdravy významnější a krásnější je pozdrav křesťanský, jelikož týká se samého Boha; převznešeným pozdravem „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!“ a obnažením hlavy při tom oslavujeme jméno Boží a koříme se samému Bohu.

Člověk, jakož veškerý tvor Boží, stvořen je k oslavě Boha. Oslavování Tvůrce je nejpřednějším naším povoláním. První prosba „Otčenáše“, tedy nejdůležitější prosba je: „Posvěť se jméno Tvé!“ Aby bylo „jméno Páně“ čili „Bůh oslavován“ (co je téhož smyslu jako „posvěcován“), na to máme netoliko sami ustavičně pamatovati, nýbrž i jiné na setkání upamatovati na jejich nejpřednější povinnost a to krásným pozdravem: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!“

Srdce lidské má býti tedy naplněno oslavováním Boha, i má se každé chvíle na křídlech skřivánčích vznášeti ke trůnu Nejslavnějšího. Tak však bývá: „Čím srdce přetéká, to ústa mluví“ a „co na srdci, to na jazyku.“ Člověku je vrozen pud sdílnosti; co cítí, o to se rád s jiným sdílí. Zajisté přirozeno jest, že horlivý křesťan, jemuž jde nejvíce o oslavu Boží a jehož srdce nebeským tím citem plane, často i ústy si přeje, aby Bůh byl oslaven.

Že důstojný to pozdrav ten křesťanský, nejen rozum nás o tom učí, než i dějiny nám to dotvrzují. Papež Sixtus I. schválil tento pozdrav roku 1585 a papež Benedikt XIII. oznámil odpustky pro ty, již pozdravu toho by vždy a bez ostýchání užívali. Protestantský básník německý Klopstock

obdivuje se tomuto pozdravu kdysi doložil na konec: „Ani vysloviti vám nemohu, jak velice mne toto pozdravení došlo.“

Žel Bohu však, že tak vůčihledě zanedbává se tohoto krásného pozdravu a že tak mnozí se za něj i stydí!

Ale, ty mládeži drahá, slib mi a ustanov pevně u sebe, že chceš a budeš vždy beze všeho ostýchání chváliti Boha a jemu čest' vzdávati křesťanským a nejkrásnějším pozdravem: „Pochválen buď Pán Ježíš Kristus!“

Jan Večeřa.

Chutě k práci!

Chutě k práci, milé dítě,
Bůh ti k práci síly dal,
v ďáblovy ten padá sítě,
kdo se práce vzdaloval.

K práci zve Pán všehomíra!
Viz jen včelky chvatný let,

kterak ze květin sbírá
neunavně sladký med!

Mravenečka div se pílí,
která nezná únavy;
ač mu Bůh dal skromné síly,
velká díla popraví.

Věnuj práci mladá léta, k práci stvořen lidský rod, mladost vonným květem zkvétá, z něhož vzejde hojný plod.	Práce duši, tělo šlechtí, člověk-Bůh sám pracoval, a kdož pracovati nechť, božských nezaslouží chval.
---	--

Proto pracuj hlavou, rukou,
dokud Bůh ti síly dá;
práce nebudiž ti mukou —
pak ti Pán Bůh požehná!

Vil. Ambrož.

Na výletu.

Vypravuje Jos. Kovanda.

Napsaly jste již své úlohy školní? ptal se měšťan Horlivý svých dětí navrátiv se s nimi v neděli z ranních služeb Božích. „Ó ano, milý tatínku,“ odpověděly děti, „pracovaly jsme je včera odpůldne.“ „Tož se připravte, půjdete se mnou na výlet,“ řekl otec. „Půjdeme na výlet!“ jásaly děti a dvanáctiletý Antonín optal se radostně: „Kam půjdeme, tatínku, vidíte, že hodně daleko?“ „Do Bučiny, ku strýci lesníkovi,“ odvětil otec, z čehož radovaly se dívky velice.

A jak by se neradovaly! Strýčka měly rády, neb jim, kdykoliv jej navštívily něco pěkného vypravoval a mnohou zábavu u myslivny jim zařídil. Šestiletý Stanislávek samou radostí, že půjde k strýčkovi, po světnici poskakoval, těše se na medovou pomazánku, které se mu od tetičky dostane. Vypravovala mu sestra Marinka, že strýček má několik úlů včeliček, od nichž má vždy hojnost medu.

Matinka tedy strojila děti na cestu příkazujíc jim, by cestou od tatínka neodbíhaly a ku strýci i tetičce způsobně se zachovaly. „Vy nepůjdete s námi, matinko?“ tázal se Slávek. „Nepůjdu,“ odvětila matka, „nemohu nechat čeládku bez oběda a hospodářství bez dohledu, přijdu vám ale s večera naproti.“ Děti rozloučivše se s matkou radostně daly se s otcem na cestu. Nemohlo snad ani býti lepšího dne k vycházce, nežli byl tento. Na nebi nebylo ani mráčku a teplo dopolední

mírní chladivý vánek, který činil v obilí vlny, že se pole podobalo zeleným, rozčeřeným rybníkům, což bylo dětem pěkným podíváním.

„Že se nezlámou tenká stébélka, když jimi větříček tak klátí!“ divila se Marinka. „O to se postaral moudrý Stvořitel zbudovav stéblo z takových látek, aby větříku odolalo,“ vysvětloval otec. „Také jsem o tom ve škole slyšel,“ pamatoval se Antonín. „Trávy vybírají si kořínky svými z půdy kyselinu křemičitou a ta podmiňuje pevnost stébla.“ „Ano trávy, ty jsou kratší a proto tak lehko se nezlomí, ale jak obilí?“ vyzvídala Marinka. „Aj, sestřičko, divím se věru, že dosud nevíš, obilí že jest také travou,“ ve smíchu řekl Antonín. „Nediv se, Antoníne,“ řekl otec, „Marinka se tomu ještě neučila, tys to také nevěděl, když jsi mladším byl.“ Otec vzal dcerušku za ruku a pravil: „Trávy poznáváme, milá Marinko po oblé, duté lodyze kolínky přepážené, po dlouhých úzkých, špičatých listech, jakož i po pluchách květ obkličujících. To vše nalézáme i na obilí a proto řadíme je ku travám. Ty jsi arci myslila, že jen rostliny na lukách a mezech rostoucí trávy se nazývají. Trávy jsou ze všech rostlin nejrozšířenější a nejužitečnější. Jimi vyživují se přemnohá zvířata a z jejich semen připravují lidé většinu svých pokrmů.“

Za této řeči blížili se výletníci k lesu, kudy jde cesta k myslivně bučinské. Slávek byl u něho nejdříve a začal volati: „Honem sem pospěš, Antoníne, jest tady u keře nějaký brouk, a pere se s ošklivou housenkou!“

Děti pospíšily ku Slávkovi a skutečně: brouk mědí se lesknoucí kusadly svými dotíral na velikou, chlupatou housenku. „To jest střevlík!“ zvolal Antonín, jakmile brouka zhlídl a shýbl se, aby jej lapil. Brouk zanechal své oběti, a dal se na útěk ku křoví, ale Antonín si pospíšil za ním. „Počkej, udatný hrdino, neboj se nás, nechceme ti ublížiti; ukaž nám lesklé brnění své“, pravil chlapec, když byl brouka lapil. „Ukaž jej Marince a Slávkovi, nechť si ho dobře prohlédnou,“ řekl otec docházeje k nim.

„To jsou krásná křídla, jakoby z kovu byla udělána!“ divila se Marinka brouka pozorně prohlížejíc. „To nejsou křídla, milé dítě, nýbrž krovky, jimiž příkrývá brouk jemná blánkovitá křídla, by se mu nepoškodila,“ vysvětloval otec. „Tvar a barva krovek jsou důležitými znaky, podle kterých jednotlivé brouky poznáváme. Vizte krovky střevlíkovy; jest na nich po třech podélných ryhách, mezi nimiž jest řada vypuklinek, což není na krovkách chroustových. „Opravdu!“ dotvrzovala Marinka, „jako krásný kovový řetízek!“ A jak svými růžky proti mně míří!“ smál se Slávek. „To jsou tykadla, kterými brouk věci se dotýká a je ohmatává,“ opravil Slávka otec a pokračoval: „Střevlík má dlouhé, tenké nohy k rychlému běhu způsobilé, na hlavě silné čelisti, kusadla zvané; obrátíme-li jej, vidíme, že tělo jeho je vespod černé. Brouk tento, milé děti, jest zvířátkem užitečným; živý se samým masem i larva jeho. Jsa velmi žravým pohubí za leto mnoho škodlivých housenek, pondrav, slimáků a dešťovek. Podle barvy krovek rozeznáváme střevlíky fialové, zlaté, černé a měděné, z nichž jednoho právě prohlížíte.“

„Podívejme se mu ještě na křídla, jež tak úzkostlivě pod krovkami skrývá!“ vybízela Marinka. Antonín jal se krovky brouka od sebe rozdělovati, když tu střevlík silnými čelistmi prst jeho stiskl. Chlapec ihned hodil jej na zem, načež se střevlík ukryl v křoví mezi kamením. „Čtverák, jak si umí pomoci?“ pravil chlapec prst prohlížeje. „Bránil se jen proti násilí, jímž jsi mu chtěl krovky rozevřítí,“ mínil otec. „Divím se, že nepoužil i druhé své zbraně; vypouští on na obranu z těla svého nelibě páchnoucí šťávu.“

Vstoupivše do lesa libovali si všickni ve chládečku lesním. Kukačka ozvala se veselým „kuku,“ jakoby výletníky vítala v bájenství svém, a čilé sýkorky s větvice na větvi poskakující volaly na děti: „cik, cik, cik!“

Slávkovi, jenž málo dosud v lese býval, líbilo se vše; tu obdivoval vysoký strom, onde košatý keř, tu zas kameny kyprým mechem pokryté zdály se mu býti lenoškami zeleným sametem vyloženými. Asi v polovici cesty přišli ku skále, na

níž mimo mech tu a tam rostly břízy, borovice a jeřáby, což bylo dětem na podiv.

„Kdo asi nasázel na skálu tyto stromy?“ ptal se Antonín tatínka. „Vítr je tam naseł,“ odvětil otec a pozoruje, že děti jaksi nedůvěřlivě na něho pohlížejí, zvedá se země borovou šiškou, odloupává šupinu a vyndává seménko. „Hleďte, děti, toť jest semeno borovice, jež se „nažka“ jmenuje; ono jest opatřeno blánkou jako malým křídélkem, kterým pomohlo si i na vysokou skálu. Když totiž semeno uzrálo, rozevírají se šupiny šišky, nažky vypadávají a vítr roznáší je daleko po lese.

Nejen borovice ale i smrk, jedle, modřín, klen a javor mají semena okřídlená.“ „Ale seménka jeřábu vězíci v červené bobuli nejsou okřídlena, jak asi ta dostala se na vrchol skály?“ doptával se Antonín. „Kvíčaly je tam zanesly; živíť se jenom masem bobulí semen neztravující.“

„A nacházejí kořeny stromů na skále potřebné potravu ke vzrůstu svému?“ poznovu ptal se chlapec. „Seménka zaletěla do rozsedliny, kterých jest v každé skále dosti, v té nalézalo se již něco trouchu, zetlelého to listí větrem tam nanešeného, a v kterémž seménka sklíčila a kořínky zapustila.

O potravu další postarala se jinť pohostinná skála; neboť ona působením vzduchu, vody a mrazu ruší se na povrchu svém — zvětrává, čímž stává se z ní úrodná půda, z níž budují rostliny tělo své. Tuto proměnu skály sotva že lze pozorovati, protože děje se ponenáhlu, a že zvětranou část její déšť stále smývá a vodní přívaly ji do nížin zanášejí.“

„Pojďte blíže ku skále, ukáží vám jeskyni,“ pravil otec veda děti ke sluji skalní, jejíž vchod ukryt byl v hustém křoví. Děti vstoupivše do jeskyně, velkému, ve vápenci vytesanému sklepu se podobající nemálo byly překvapeny. „Kdyby sem vnikalo více světla, mohli by tu věru i lidé přebývati,“ pravily děti jeskyni procházejíce. „Za dávných časů obývali lidé jeskyně skalní,“ řekl otec. „Někteří lidé pohrdnuvše marnými radostmi světa v hlubokých lesích ukryté jeskyně za obydli si zvolili, aby zde nevyrušováni Bohu mohli cele se oddati. Zde žili v tiché samotě na modlitbách trvající; po-

travou byly jim kořínky, jahody, plané ovoce a med včel lesních, nápojem byla jim voda z pramene skalního a lůžkem tvrdý kámen v jeskyni mechem postlaný. Že místa tato pustá byla, sloula poustevnami a obyvatelé jejich poustevníky.“

„Svatý Prokop zůstával též v takovéto jeskyni, když jej kníže Oldřich našel. Četla jsem to ve své čítance,“ pravila Marinka.

„Byl také poustevníkem,“ potvrzoval otec a dodal: „Těší mne velice, milé dítě, že si článků čítanky bedlivě všímáš.“

Když z jeskyně vyšli, běželo kolem nich nějaké zvíře, ale tak rychle, že je nemohly děti ani dobře pozorovati. „Co to bylo?“ ptaly se otce. „Liška,“ odpověděl otec, „má nejspíše ve skále své doupě a rozmluvou jsme ji vyplašili.“ Slávek litoval, že lišky nezahlédl a vykřikl: Liško, liško! „Liško,“ ozvalo se temněji z lesa. Chlapec se zarazil a ptal se: „Kdo to volal?“ „I nikdo; to byla jen ozvěna tvého hlasu,“ vysvětloval mu Antonín. „Zavolej ještě a přesvědčíš se, že se to bude opakovati.“ Slávek i Marinka hodně nahlas „liško“ volaly a ozvěna jim odpovídala, což oběma potěšení působilo. „Víš-li pak, milý Antoníne, jak ona ozvěna povstala?“ otázal se otec. „To věru — tatínku — nevím,“ odpověděl chlapec ohlížeje se po sestřičce, jestli mu výsměchem neodplácí. „To ti musím něco o příčině ozvěny pověditi,“ řekl otec. „Zvuk tvoří se chvěním těles, čímž povstává ve vzduchu chvějící těleso obkličujícím, vlnění. Hlasem Slávkovým povstaly také vlny ve vzduchu, došly do ucha našeho a narážely tam na jemnou blánku bubínkovou a ta počala se chvěti. Chvění to přejal nerv sluchový a donesl pocit tohoto chvění mozku a — tu jsme slyšeli „liško“ poprvé. Vlny zvukové šířily se ale na všechny strany a také došly ku stěně skalní, o níž se odrazily a vrátily se do ucha našeho opět a tu jsme slyšeli „liško“ podruhé a to byla — ozvěna. Hřmění, jež při bouřce slyšíme, jest jen ozvěna povstálá mnohonásobným odrážením rány bleskem způsobené o nakupená mračna.“

„Proč ale neslyšíme ozvěny ve světnici, kdež se zvuk o stěny také musí odrážeti?“ mínil Antonín. „Proto že stěny

ve světnici jsou příliš blízky. Aby ozvěna povstala, musí býti stěna vlny zvukové odrážející nejméně 17 metrů vzdálena,“ pravil otec.

(Pokračování.)

Šetrný a štědrý.

e velikém obchodním městě anglickém, Londýně, chtěli vystavěti z dobrovolných příspěvků sirotčinec. Ku sbírání peněz byli požádáni dva mniši, kteří ochotně uvázali se v nesnadný tento úkol. Chodili dům od domu a příspěvky se čím dále tím více množili; že jim bylo i mnoho ústrků snášeti, netřeba doložiti. Jednoho dne přišli ku jednomu stavení na pohled jednoduchému, ale čistému, aby majitele o nějaký dar též požádali. Přišedše ku dveřím zaslechli svádu: „Jest to jistě nešetrností, když zapalujete najednou dvě zápalky, jedna by vám byla též postačila; kdyby se bylo náhodou stalo, že by byla vám uhasla, mohla jste teprve upotřebiti druhé.“ Nemile dojata velikou touto lakomostí pánovou, vešli do vnitř a mysleli si, že zde budou krátce odbyti.

Přednesli mu svou žádost, kterou s velikou pozorností pán vyslechl a odešel do druhého pokoje vrátil se po chvíli s váčkem, v němž bylo 30 liber sterlinků (300 zl.) Mniši zarazili se nad tak velikým darem, což když štědrý majitel zpozoroval, pravil: „Snad vás, pánové, zarazilo plísnění služby, že místo jedné zápalky upotřebila dvou. Ale bez šetrnosti nebyl bych se stal, čím nyní jsem. Před 20 lety byl jsem malým kupcem, avšak šetrností svou a Bůh že přál obchodu mému, dostal jsem se v tato místa.“ — Mniši uctivě se poroučeli děkující a blahorečící jemu. I vy, milé dítky, můžete přispívati dobrovolně na vykupování dítek pohanských, řídíce se slovy písma svatého:

„Kdož máš mnoho, dávej mnoho, kdo málo, dávej málo.“

(Zaslal Jan Micka).

Vypravování biskupa Slomška hodným dítěm.

V. Vlašovice a mravenci.

„Co pak robíte?“ tázala se mladá vlaštovénka pilných mravenců.

„My se hledíme zásobiti pro zimu,“ odpovídali mravenečkové.

„Totě dobře,“ pravila vlaštovénka, a hned také dala se do lapání a chytání mouch a motýlků, kteréž pak do hnízda pečlivě zanášela.

„Ale k čemu ti to všechno bude?“ tázala se stará vlaštovička mladé.

„Pro zimu si to všechno snáším, milá mamičko! jenom také vy pilně sbírejte a snásejte do hnízda, jako tamhle ti pilní mravenečkové,“ odpověděla mladá vlaštovice.

„Nechej těch pozemských mravenců sbírat věci pozemské,“ odvětila stará mladé. „Co jim se hodí, nám nebylo by k užitku a prospěchu. Nás všemohoucí Tvůrce ku vznešenějšímu cíli ustanovil. Neboť sotva že nám zde leto pomine, tu ihned také odletíme do jiných krajín. Tam pak potud se zdržíme, až zase nové léto nás v krajiny tyto pozve. K čemu by nám tedy bylo tam zboží, zde nahromaděné?“

Třebať ovšem hned v mládí s mravenečkem pilně pro stáří pracovati, ale nutno také jako vlaštovice na vlast nebeskou nezapomínati.

VI. Pavouk a myška.

Myška, uvyklá samým lahůdkám a pamlskům, všemožně jenom po nich se sháněla. Suché zrní už jí jaksi nechutnalo, a na tvrdých kůrčičkách chlebových už si také nechtěla pochutnávat. Ale lízati sladkou smetánku a píti sladounké mlíčko, to se myšce zamlouvalo. Všecky kouty prohledává, všecky hrnce vylizuje, a konečně také i kousek slaniny oňuchává, která na hrnci byla nastražena.

Vesele si tu myška poskočila, shlednuvši pečenku tak tučnou, ale ihned také chuďátko přeskobrtla se do hrnce,

z něhož vyléztí už nemohla. Tu už ani neměla chuti na tučnou pečenku. Celá ustrašená a dolekaná sem tam v hrnci běhá, všecky kouty vymetá, také i po hrnci na vrch se škrábe, ale ubožátko z hrozného hrobu nikterak nemůže se vyprostiti.

„Ach těch nešťastných pamlsků!“ vzdychá a pláče myška, „kam mne nyní přivedly! Snadno jest do neštěstí vléztí, ale nesnadno mu ujíti. Co já ubohá nyní si počnu?“

Tak myška nad mlsnotou hořekovala, a strachem se třesouc v koutku v hrnci se schoulila.

S vysokého stropu souká se veliký pavouk po pavučině jako po provaze dolů. Zpouští se na hrnec, leze po něm, aby se na ubohou myšku ve vězení podíval, ano i k ní po pavučině do hrnce na dno se souká.

„Ó dobře že sem přicházíte, drahý příteli!“ pozdravila myška příchozího, „alespoň budu míti v nehodě soudruha, a snáze také neštěstí své poneseme, když jsme zde dva.“

„I kde by se vzalo,“ dí na to pavouk myšce. „Takové hloupé lichotě jako jsi ty nejsem já podoben. Já jsem cesty z hrnce jako ty nepotratil. Já si jenom zde trochu odpočinu, a potom zase půjdu, odkud jsem přišel. Tys ovšem chudero už cestu zpátečnou ztratila, a proto přijdeš o hlavičku. Kdo hned zprvu neuvažuje a nerozmýšlí kam jde, ten snadno sám sebe v záhubu přivede jako ty nyní.“

Po těch slovech se pavouk pozvednul, a právě po tom provázku pavučinovém soukal se z hrnce ku stropu, po němž se stropu do hrnce byl se zpustil.

Jako chycené myšce tak se stává i mládeži rozmazlené a umlsané. Mlsák a zloděj jsou bratří, a neštěstí je provází všude.

VII. Včela a ovce.

„Máš-li pak člověče lepšího a užitečnějšího živočicha mezi tvory, nad nás včely?“ tázala se bzučivá včelka.

„Ó mám,“ odvece člověk.

„A kdo pak jest ti užitečnějším nad nás?“ dí včelka.

„Ovce jest mně i potřebnější i užitečnější, nežli ty. Její vlna jest mně nevyhnutelně potřebna, tvůj pak med jest pouze sladký, ale ne nevyhnutelně potřebný. A proto čeho potřebuji, více si vážím nežli toho, co mně pouze život oslazuje.“

„A nad to ještě něco ti povím, proč mně ovce milejší, nežli vy včeličky. Ovečka mně ochotně a ráda vlnu dává, vy pak včelky, беру-li vám med, nemilosrdně pícháte a žiháte. Kdo však rád dává, dvakrát více dává.“

Co ruka dává, nechať jazyk nebéře.

Přítel mládeže.

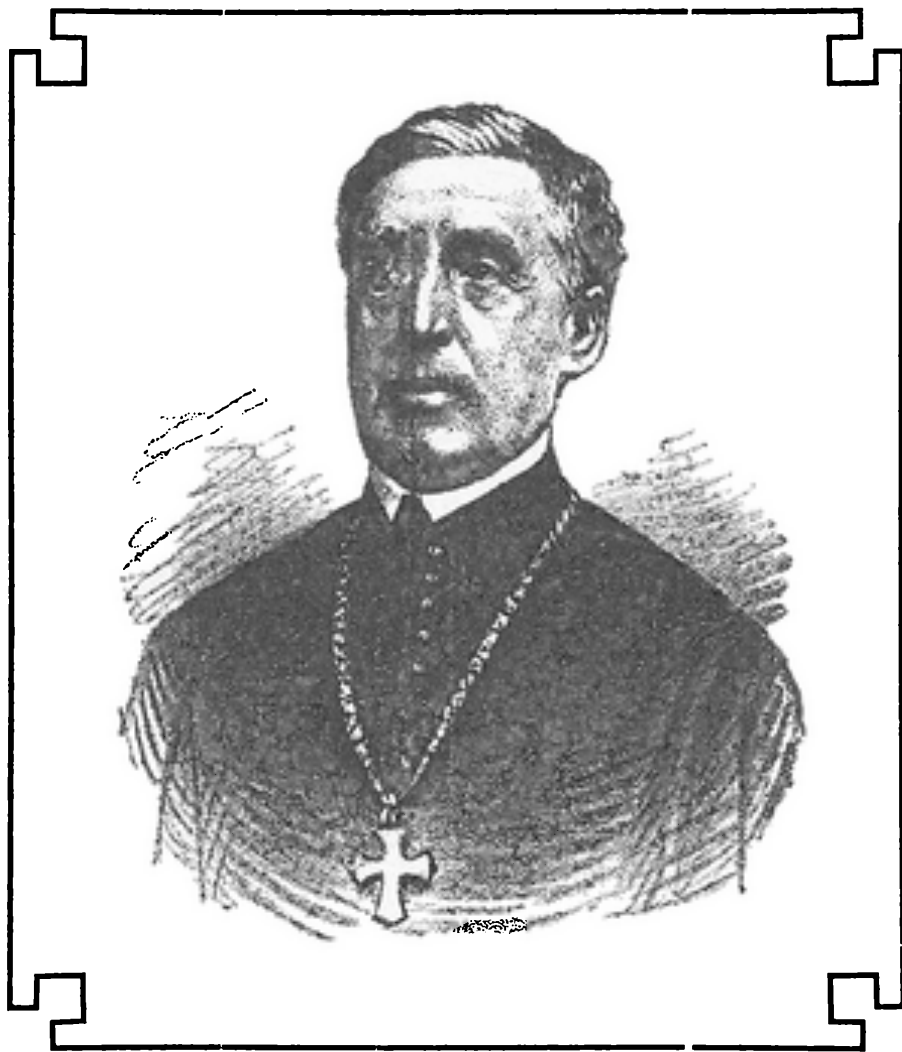
Šlechtné srdce jeví se zvláště láskou k bližnímu, láskou k dětem, podle nauky a příkladu Krista Pána, jenž pravil: „Milovati budeš bližního svého jako sebe samého,“ (Luk. 10, 27.) a „Nechtež dítek přijíti ke mně, a nebraňte jim: nebo takových jest království Boží.“ (Marek 10, 14.) A takové šlechtné srdce měl † opat rajhradský Gunther Kalivoda. Pocházel ze zámožné řeznické rodiny v Brně, která chudíně přála. Zbožná matka Alžběta svému miláčkovi Janovi, jak se křestným jménem nazýval, zajisté záhy vštípila lásku ke bližnímu, a když do škol latinských chodil, rodiče na jeho přimluvu mnohého chudého studenta laskavě podporovali.

Když vysvěcen byv na kněze stal se katechetou v Opatovicích u Rajhradu, s jakou radostí spěchával do školy mezi ty maličké, aby, jak nám říkával, s nimi se pohostil a pobavil.

Kterak mládež školní miloval, ukázalo se, když se stal professorem v Brně. Žákům svým byl otcovským přítelem, a proto všichni k němu lnuli a se tulili jako k otci. Na jeho pokynutí všechno se stalo. Ale netoliko o vědecké vzdělání svých žáků staral se professor Kalivoda, on pečoval též o tělesné potřeby chudých žákův. Seč byl, podporoval je ze svého, a když to nedostačovalo, obracel se ke svým přátelům, k zámožným rodinám, prose pro své žáky za podpory, za

obědy. A když roku 1849 byla drahota, neostýchal se pan professor i chodil žebraje pro studenty po pekařích, mydlářích atd. sbíraje chléb a svíčky, aby studenti bez hladu při světle učit se mohli.

Jeden chudý student, jenž se vyučováním v rodinách živil, těžce ochuravěl, tak že musil do nemocnice. Pan professor Kalivoda chudáka tam navštívil. Ubožák bědoval, že ztratí .onu vyučovací hodinu a s ní též živnost. Pan professor ho

těšil, aby se nestaral, aby jen hleděl pozdraviti se; o ostatní že se Pán Bůh postará. Nemoc trvala hezky dlouho. A když se ubohý student pozdravil, ubírá se s tlukoucím srdcem k rodině, kde vyučoval. Ale kterak žasne! Na jeho místě sedí pan professor Kalivoda a vyučuje; na to mu pan professor místo postupuje a odevzdává plat za dobu vyučování.

Kolik asi jiných krásných obrázků šlechetného srdce profesora Kalivody mohli by bývalí jeho žáci ještě podati!

A jako opat kláštera rajhradského kterak se staral o tu chudinu, o ty chudé žáky! O tom by mohla nejlépe vyprávěti mládež školy rajhradské.

S veledůstojným panem opatem Guntherem Kalivodou zemřel v pravdě přítel maličkých, přítel mládeže. A proto, milé děti, zasluhuje, abyste na něho nezapomínaly, nýbrž za něho vroucně se modlily.

Umírající stařec.

Z franc. přel. Václav Šrám, katecheta v Poličce.

V předměstí sv. Marcela v Paříži, kde bída jen a nouze obývala, řádil zle skvrnitý tyfus a na sta obětí si vyžádal. Hrobaři měli plné ruce práce; umrlčí vůz již od čtrnácti dnů popojížděl od domu k domu a vždy býval mrtvolami až přeplněn. Kněžím jmenované osady, kteří k zaopatřování umírajících nestačovali, dostalo se výpomoci v ctihodném muži z řádu kapucínského. Ten volán byv k nemocnému přišel do jakéhosi sklepení, kde opět jedna oběť hrozného, nakažlivého nemoci k smrti pracovala. Byl to umírající stařeček, ležící na ošklivých hadrách. Byl samotný; otýpka slámy byla jeho přikrývkou i podhlavničkou; ani kouska nábytku ani židle tu nebylo; prodal vše, když nemoc naň přikvačila, za trochu silné polévky. Na holé, začazené zdi visela sekera a dvě pily; to bylo celým bohatstvím starcovým, počítaje k tomu i jeho páže, dokud jimi hýbati mohl; nyní ovšem neměl již ani tolik síly. „Nepozbývejte mysli, příteli,“ pravil zpovědník, „velikou milost vám dnes Bůh prokázati chce; brzy opustíte tento svět, kde jen nouze a bída byly vaším údělem.“ „Jaká bída?“ odpověděl stařec hlasem přitlumeným; „mýlíte se. Byl jsem úplně spokojeným a nikdy na osud svůj jsem nežehral. Neznal jsem ni závisti, ni touhy po bohatství; spal jsem vždy klidně. Za dne jsem se upracoval, v noci jsem odpočíval. Nástroji, jež na zdi vidíte, zjednal jsem si dostatečného chleba, který vždy s velikou chutí jsem požil, a nezatoužil jsem po hodech, jež tu a tam jsem vídával. Přesvědčil jsem se, že bohatý náchylnějším jest ku mnohé nemoci, než kdo jiný. Byl jsem chud, ale vedlo

se mi vždy dobře. Uzdravím-li se, o čemž pochybuji, půjdu opět do dřevníka a neustanu dobrořečiti Bohu, jenž vždy po otcovsku o mně se staral.“ Řeholník byl touto řečí velmi překvapen; nevěděl hned, jak by si s takovým nemocným počínati měl. Nemohl pochopiti, jak to bídné lůžko se srovnává s chvalořečí umírajícího. Přece ale vzpamatovav se, pravil: „Milý synu, ačkoliv nebyl vám protivným život váš, musíte se přece připraviti, byste jej opustil; neboť třeba odevzdati se do vůle Boží.“ „Zcela dobře,“ odtušil hlasem pevným umírající, jehož oko zářilo nepochopitelnou slastí: „jedenkaždý musí překročiti jednu práh věčnosti, dovedl jsem žíti, dovedu i zemřítí; děkuji Bohu, že mi života popřál a nyní smrt na mne sesílá, bych k němu dostati se mohl.“

Pravým zajisté mudrcem byl stařec ten; a člověkem tímto, dokud žil, pohrdal snad mnohý bohatec, který nedovedl života, jak náleží, užívat, a který nešťastným jest jako zbabělec, když má zemřítí.

Z c i z i n y.

List ctihodné sestry Benjaminy, představené kláštera v Saigomo, v západní Kochinchině.

Nemocnice. Sestry konají také službu ve čtyřech vojenských nemocnicích pro francouzské vojsko a mimo to ještě ve pěti nemocnicích pro domorodce: všichni bez rozdílu víry a vyznání jsou tam přijímáni. V nemocnici čtvrt hodiny od Saigonu vzdálené na příklad jest nemocných dvě stě ze všech zemí asijských: jsou tu Annamisté, Číňané, Malabaři — všichni pohané nebo křesťané. Nikdy netážeme se příchozích, jaké víry jsou, a přece často za několik neděl ti, kteří hluboko vězeli ve bludech nevěry, žádají býti vyučenu v naší svaté víře. Tak dojímá je obsluha laskavá a pečlivá.

Onen oddíl nemocnice, kam malomocní přicházejí, vždy četně jest obsazen muži, ženami a dětmi rozličného věku; ti právě jsou miláčky našimi a nikdo nás nepředejde v posluhování jim; byvše vyhnáni z osad svých a opuštění ode všech příbuzných, našli milý útulek a jest jim tu blaze; tím, že poznávají božské pravdy našeho svatého náboženství, otevírá se jim také naděje věčné spásy nebeské. Tím roste

také jejich horlivost, kajicnost a trpělivost. Ano často již umírajícím dostává se milosti té, že přineseni do nemocnice v posledním okamžiku poznávají jednoho pravého Boha a přijavše svátost svatého křestu k němu do vlasti nebeské zpřímá se ubírají.

Zcela patrně ukazuje Hospodin zvláště smilování svoje na nemocných, kteří jako zarytí nepřátelé křestanů do nemocnice přicházejí, a ještě tu při každé zmínce o Bohu, životě věčném nadávkami a kletbami odpovídají. Tu zachováváme obvyklou mírnost, laskavost a trpělivost, a tím je přemáháme: brzy docela se změní. Tím horlivěji pak se modlíme a skutky své Bohu za ně obětujeme, a sotva kdy týden uplyne, aby někteří z nich nežádali vyučenu býti ve svatém náboženství, aby netoužili po sv. křestu: ti pak jsou nejlepšími syny církve katolické, v nížto buď brzy po tom anebo po delším ctnostném životě blaze umírají.

Strýčkovy ořechy.

1. Kdosi jsa tázán, mnoho-li má peněz u sebe, odpověděl: Kdybych měl o třetinu více a ještě 10 zl., měl bych dvakrát tolik peněz, jako mám teď. Kolik peněz měl u sebe? (Zaslal *Fr. Kousal*.)

2. Ve čtyřtřídní škole bylo 142 žáků; v druhé třídě bylo o 5 žáků méně než v první; v třetí třídě o 7 žáků méně než v druhé, a ve čtvrté třídě o jednoho žáka méně než v třetí. Kolik žáků bylo v každé třídě? (*Fr. Maršálek*.)

3. Otec dal svým třem synům 90 jablek, aby je prodali. První obdržel 50, druhý 30, třetí 10 jablek. Všichni tři dávali po 7 jablekách za krejcar a každý musel 10 kr. utržit; po čem dávali zbytek? (Zasl. *J. Bednář*.)

4. Kterak ze tří věcí vedle sebe položených dostane se krajní do prostředka, anižby se jí pohnulo? (Zasl. *Ed. Garlík*.)

5. Čím více to svázáno, tím více to běží; co jest to? (Zasl. *Er. Hanslík*.)

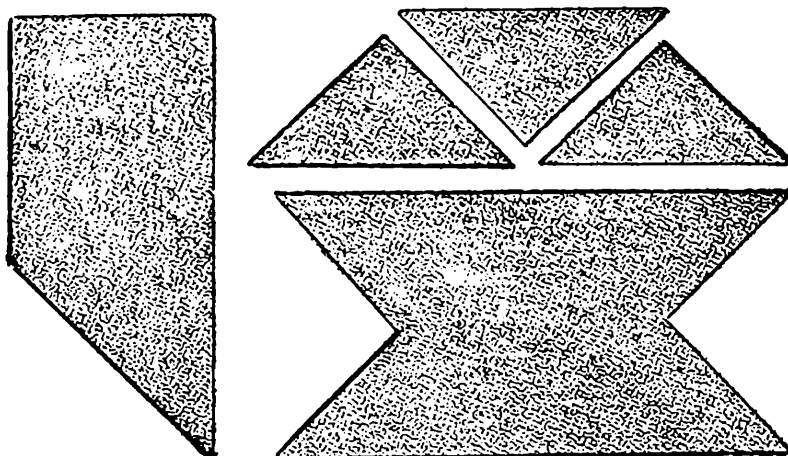
6. Které ovoce nám příroda nejzdvořileji podává? (Zaslal tentýž.)

7. Kdy má člověk tolik očí, kolik v roce dnů? 8. Kdo má oči v hlavě i v rukou? (*R. Richterova*.)

9. 123 strana světa takto sluje
1265 místo vrby bývá vedle cest,
4565 sopka často vychrluje

1234565 jedno z větších měst moravských jest. (*J. Kovanda, uč.*)

10. Sestavte z těchto pěti tvarů kříž.

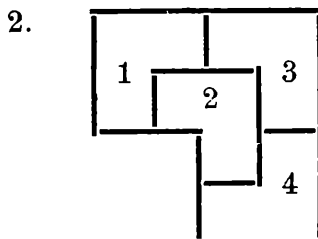

Rebusy.

11. $K_a^i BL$ (*J. Kovanda.*) 12. $Y^b S$ 13. $K_{li} pe$ (*Ed. Garlík.*)
 14. $qnp \overset{\vee}{E} \begin{smallmatrix} jo \\ jo \\ jo \\ jo \end{smallmatrix}$ (*Fr. Posltova.*) 15. $\times K_{di} C$ (*Jindřiška.*) 16. $\check{R}_i$ (*J. Popeka.*)

Rozluštění ořechů z čísla 6.

1. Zaplatil $35\frac{1}{2}$, utřžil $33\frac{1}{2}$; tedy jablko, jež přinesl otci, měl za dva kr.

3. 24 ořechů, na každé hromádce bylo jich šest. 4. Dubrovník.
 5. Krk. 7. Kapr. 8. Kdy je nouze nejvyšší, bývá pomoc Boží nejblíží.
 9. Peřina. 10. Písmeno k. 11. 12 metrů. Rebusy. 1. Krejčí u kamen šije (u k menší je). 2. Bystři 3. Nathanael. (*Fil. Posltova.*) 4. Meziříčí.
 5. Pětka. 6. Kazatel.

Obsah. Milé děti! str. 145. — Lípa str. 148. — Radosti dítek str. 149. — Odpouštějme svým vinníkům str. 149. — O pozdravu str. 152. — Chutě k práci! str. 154. — Na výletu str. 155. — Šetrný a štědrý str. 160. — Vypravování biskupa Slomška hodným dítkám str. 161. — Přítel mládeže str. 163. — Umírající stařec str. 165. — Z ciziny str. 166. — Strýčkovy ořechy str. 167.

*Andělům svým přikázal o tobě, aby tě
ostřihali na všech
cestách tvých.*

*Poslechneš-li hlasu
mého a budeš-li čí-
niti, co pravím, budeš
nepřitelem tvých ne-
přátel.*

ANDĚL STRÁŽNÝ.

Časopis pro křesťanskou mládež.

(Příloha „ŠKOLY“ na zvláštní předplacení.)

Vychází letos r. 1883 za měsíc jednou a předplácí se na něj **celoročně 80 kr.** — Zásylku vyplácíme sami a dáme každému předplatiteli za **promíl** krásný olejobarevný obrázek, který má býti za titul celému ročníku. — Vydavatelem a za redakci odpovědným jest **P. Placidus J. Mathon**, benediktin rajhradský v **Brně**, kam také jedině třeba zasýlati předplatné, dopisy, dotazy atp.

Milé dětičky!

Když mi zaslal dobrý váš přítel Fr. Chrysogonus, který vám již dříve napsal do „Andílka“ pověst o vlaštovkách, psaní, v němž mi mimo jiné sděluje tento příběh, který mu vypravoval starý vysloužilý voják.

Šťastný lék.

Když jsem ještě nebyl na vojně, bylo mi tehdy asi 22 let, cestoval jsem jako pomocník krejčovský po Čechách hledaje si práci. Jednou však trval po celý týden déšť a já nejen že jsem nemohl dostati v tom městě práci, nýbrž nemohl jsem pro déšť dále jíti. Nechtěl-li jsem zůstatí již déle na témž místě, musil jsem obětovati posledních pár krejcarů, jež

jsem v kapse měl, a sednouti do poštovního vozu. Ve voze seděli již dvě osoby: jeden byl pán, bezpochyby nějaký úředník, jak svědčil jeho oděv, druhý byl vojín již pokročilejších let. Já byl tedy třetí. Byla noc a cesta hrbolitá, tak že nikdo nemohl ani oka zamhouřiti; neboť kdyby nás byl i spánek přemáhal a nám zavíraly se oči: tu hops, hops, vůz vyskočil, nahnul se na jednu stranu a my byli rádi, že se nestalo žádné větší neštěstí kromě toho, že jsme několikrát narazili hlavami o sebe. Tu vzpomněl jsem si mimoděk na písničku:

„O radostné cestování,
jaké mají velcí páni

a tu chtěl jsem býti raději opět „malým pánem“, sprostým krejčovským pomocníkem a jíti pěšky v suše, nežli vézt se jak „velký pán“ a stále býti ve strachu, že mne voзка převrhne do příkopu. Ale šťastnou náhodou se to nestalo. Niž trpělivosti docházela již všem třem, ale nejvíce to dával znáti na sobě starý vojín, který každé kolísnutí vozu doprovázel mocným zaklením a hlasitým láteřením. Nyní to šlo chvíli lépe. Silnice byla rovnější, ale spánek byl již ten tam, již se nedostavil do roztřeseného těla. Mlčky hleděli jsme všichni tři nějaký čas do té noční tmy, ale to nás brzy omrzelo; a seděti jen tak bez povídání nevydrží též nikdo příliš dlouho. Proto počal voják vypravovati příběh ze svého vojenského života. Zda-li každé slůvko pravdou bylo, a nevychloubal-li se mnohdy příliš hloupě, nechci tvrditi, však nechci tomu ani odpírati, ježto jsem při tom nebyl. Vypravování toto bylo silně klením, zlořečením a braním jména Božího nadarmo okořeněno, a nebylo téměř ani jediné větičky, ve které by byla ta ostrá paprika scházela. Mnoho vojinů to má již v obyčeji klíti, a jak soudím, myslí ti hlupáci, že jest to hrdinské hodně klíti a že to na posluchače dělá hlubší dojem. A přivykne-li tomu člověk jednou, pak vyjíždí mu klení z úst i tam, kde by právě ani die smyslu býti nemělo, kam se nijakým způsobem nehodí.

Když vojin příběh svůj dokončil, počal jsem i já vypravovati dobrodružství ze svých cest.

„Považte, drazí páni,“ pravil jsem, „co se mně přihodilo. Jsou tomu již skoro tři léta, když jsem po této cestě šel v noci tmavé jako trubky, píšťaly a dudy, an jsem tu náhle vyrušen byl lomozem jezdců, kteří za mnou cválali na koních jako trubky, píšťaly a dudy.“

„To jest nemožno!“ zvolali spolucestující.

„Píšťaly a dudy,“ zvolal jsem s horlivostí, „bohužel jest to pravda . . .“

„Ohlédnuv se spozoroval jsem, že mne jezdci již skoro dohonili trubky, píšťaly a dudy. Ihned jsem se zastavil trubky, píšťaly a dudy.“

Na vojínu jsem již pozoroval, že začíná býti netrpělivým, že se mračí a odkašlává. Ale nedaje se tím vytrhovati, jako bych nic neviděl, vypravoval jsem dál: „Náčelník jezdců se mne trubky, píšťaly a dudy otázal, neviděl-li jsem tou cestou prchatí vojína trubky, píšťaly a dudy . . .“

„Račte odpustiti, pane, přerušuji-li vás v řeči, ale na mou d . . ., co máte pořád s těmi čertovými trubkami, píšťalami a dudami, že je do svého dobrodružství vplétáte? Něco podobného rád vyslechnu jednou, ale ne tak často po sobě, k tomu je třeba dobrého žaludku.“

„Nuže! já chtěl zcela dle vašeho způsobu vypravovati, aby se vám to líbilo,“ odpověděl jsem, „vy jste proplétal svou řeč též množstvím klení, zlořečení a zapřísahání se, o nichž jsem nemohl nijak mysliti, že by patřily ku věci.“

Napomenutí účinkovalo. Několik okamžiků bylo ticho ve voze, pak uchopil voják mou ruku a stiskl ji se slovy maje slzu v oku:

„Drahý pane, děkuji vám za účastenství, jež jste měl s cizincem jako jsem já, děkuji vám za hojivé ponaučení. Doufám, ano mohu s jistotou říci, že napomenutí vaše nebylo marné. Vyhojil jste mne z klení.“

Proč jsem vám tento příběh sdělil, snadno se milé dívky, dovtipíte. Bohužel slyšel jsem již přecho, kterak dívky při hře anebo při rozprávce klnou, ustavičně se dušují a svatých jmen zneuctívají, není-li jim něco právě po vůli. Takové klení však jest ošklivo, uráží Boha a jest křesťana naprosto

nehodno. Pán Bůh dal nám řeč a jazyk, abychom jimi Boha velebili, jiných a sebe ušlechťovali. Klením a nadarmo braním jména Božího však zneužíváme drahocenného daru řeči, a činíme se daru toho nehodnými. Proto mějte se v řeči na pozoru; budou-li řeči vaše vždy jen bohumilé, zavděčíte se hodným lidem, budete oblibou Bohu, a potěšíte tím svého vás milujícího

strýčka Ambrože.

V tureckém kostele.

Vypravuje F. J. Andrlík.

 edu tě, milé dítě, opět daleko na jih, do země turecké. Zajedeme do města. Je lhostejno do kterého, nebo všechna jsou sobě velice podobna, totiž: z největší části bídná, chatrná a až hrůza nečista, a procházíme se jím mezi živými sochami — Turky. Ale vyhledejme si honem některého známého nebo průvodce, jenž by nás vodil; budeme alespoň jisti, že v úzkých uličkách neza-bloudíme. Právě se ubíráme podle budovy s vysokou a štíhlou věží, jichž je v každém městě několik. To je kostel — džamie. Je obehnán zdí; uprostřed nádvoří kamenná kašna, s křišťalovou vodou. Budova je zánovní a veskrz z kamene a kryt břidlicový. Totě v skutku v těchto končinách něco neobyčejného!

Zmocňuje se nás touha prohlednouti džamii. Projevíme smělé přání bez obalu průvodci. Nenamítá ničeho; popojde k Turku, nepochybně úřad kostelnický zastávajícímu, neboť má v ruce svazek klíčů a zavírá právě vysoké dvěře, aby nám dovolil nahlédnouti do džamie. Vyjednav nevyhnutelný bakšiš, odměnu, bez níž se cizinec v Turecku ani na píd před se nedostane, volá nás průvodčí blíže. Ale hodža, — kostelník, měří nás od hlavy k patě, zastupuje cestu, ano vyhání se stupňů, jež ku vchodu vedou.

„Musíme se vyzouti!“ připomíná vůdce. „Obutí se do vnitř nedostaneme!“

Podepřeme se o zeď, vykonáme, co poručeno. Ale co s obuví? Chopíme ji pod paží a pospícháme přes stupně. Ale Turek už zase nás drží, ba tahá s posledního stupně.

Průvodčí se směje: „Nechte obuv na prahu, zde podle mě!“

Rozmýšlíme se: „Máme, či nemáme? Kozel věř turecké poctivosti! Máme s sebou jen jediné boty; štípne-li je někdo, poputujeme domů bosi!“

Však ochotný průvodčí ví si rady. Zavolá kluka a vykládá mu nad slunce jasněji o jak důležitou věc tu běží a důrazně klepe za řeči na veliký měďák, jako náš čtyrkrejcar. Hoch mlaskne jazykem a sedá k botám. Jsme bez starosti. Už tedy pojďme!

Vůdce zmizel za dveřmi; ale nám posud nedaří se vniknouti do chrámu. Hodžů drží nás a urputně okazuje na nohy. Co ještě chce? Průvodčí nemoha se nás dočkati, vrací se, a vysvětluje: „Máte zouti také punčochy!“ Obětovali-li jsme boty, oželíme i punčochy. Konečně vcházíme ve vsí slávě bosi do džamie. Kráčíme po měkkých kobercích; ale už na těch, ač jsou některé dosti cenné, viděti žebrotu: každý kus z jiné vsi. Vedle žlutého zelený, podle růžového rumělkový a tak dále v pestrém a křiklavém, našemu oku odporném nesouladu barev. Chceme také věděti, zda-li je podlaha dlážděna, nebo prkena, či pouze utlučený mlat. Odkrýváme koberec, ale Turčín nás předešel: šlápnuv na koberce, zabránil jej zvednouti. Než čtvercové desky hlazeného kamene jsme přece uviděli.

Stěny džamie natřeny jsou světlohnědou barvou. Jen několik bílých obdélníkův kolkolem vynecháno; v těch napsány jsou průvědi z písma tureckého — koranu. — Okna, počtem dvanácti, zasklena pestrobarevnými tabulkami, opět bez ladu a skladu. V dolní třetině výšky džamie jest zbudována kruchta, ve dvě části rozdělená. Prvé oddělení chráněno pouze prkeným zábradlím; druhé je obrovská klec, jejíž látkovými mezerami dětská ruka neproklouzne. Obě tyto kruchty jsou pouze pro ženy a dívky; první určena prostým, druhá, zamřížovaná, vznešenějším. Muži a jinoši bez rozdílu

stavu sedí nohama skříženými dole na kobercích; na kruchtě nemá nikdo z nich přístupu. Téměř u samého stropu a kolem celého vnitřku jest ještě jedna kruchtá, vlastně úzká pavláčka, na níž by pouze jediný člověk volně prošel. I sem směřjí pouze nejvzácnější Turkyně a při některých obřadech i turečtí kněží.

Po pravici, směrem k Mecce, kde pohřben jich prorok Mahomed, zříme ve zdi výklenek se sedadlem, jež určeno vyššímu hodnostáři, kdykoli do chrámu zavítá. K němu také obracejí se Turci, vykonávají-li pobožnost.

V průčelí, kde stává v křesťanských chrámech hlavní oltář, jest připevněna budka z hoblovaných prken a podle ní stojí řebřík. Marně se ptáme, k čemu je; hodža se jen mračí a mlčí jako dub.

Ještě jeden, poslední rozhled po chrámě. Nezapomněli jsme na nic? — Ah, — tu po celé délce a šířce kostela nataženy ve dvou řadách silné dráty; na drátech střídavě: lampička — koňský ohon, — lampička — koňský ohon, a tak po celé džamii. Prosím vás, děti, nesmějte se této „okrase“! Vůdce upozorňuje, že by nás hodža jednoduše a bez okolků vystrčil. Raději pojďme ven!

Kluk sedí na stupni jako přikován. Honem do bot! Ledově a ledabyly přijímá hadža vyjednanou odměnu; patrně je rád, že se nás zbavil.

Na posledním stupni zastavuje nás vetchý, nesmírně spustlý Turčín. Maje ruce křížem přes prsa, ustupuje, vlastně potácí se několik kroků nazpět a opět s hlubokými poklonami a jakousi deklamací vrací se k nám. Rozumíme mu jen: „Allah, Allah!“ Tuto komedii opakuje několikrát, že se hnusí člověku ta přemrštěná pokora. Náhle přistoupí před některého z nás, uchopí jeho šos a líbá jej; teď stojí s hlavou skloněnou a rukama skříženými jako socha.

Soudíme: buď je blázen, aneb má nás za blázny. Ale průvodčí, vida naše podivení, dí: „Turecký žebrák! Žádá za almužnu! Je prý pocestný; nemá peněz, ani chleba, ani kukuřice!“

Bída jeho námi pohne ; dáme mu piastr — asi desetník — a chceme odejít. Leč žebrák nás zadrží a vzdává díky. Snad jim nebude do večera konce. Levici tiskne křečovitě na srdce, pravici zvedá, oči obracejí se k obloze, modlí se hlasitě a vroucně, a opět líbá šosy a se klaní, — ne, už to nevydržíme, — je nám ubožáka velice líto ! —

Z c i z i n y.

List ctihodné sestry Matildy z Yohokamu v severním Japonsku
12. listopadu 1882.

Ústavy sv. dětství zvětšeny. Na rychlo vystavěly jsme dům, ve kterém bydlí 60 dítek s opatrovnicemi. Mimo jiné potřebujeme zvláště kaply ; nynější naše modlitebna sotva polovici sirotek pojme. V Tokiu bylo nám vystavěti spárnu pro 150 dítek, které až do té doby spávaly, jídaly a učily se v budově školní, což bylo nepohodlné a nezdravé ; na nemocnici pro ně nebylo dosud lze pomyslit, ač by ji bylo velmi potřebí.

Pěkné vzory stálosti a horlivosti. Kuma, mladá Japanka, přivedena k nám od macechy, která ji nemohla strpět pro její tělesnou ošklivost ; mimo to se děvče chovalo nepřívětivě a zpuřně. Přece však bylo lze pozorovati na něm cosi dobro-srdečného a šlechetného ; tím přese vši ošklivost a nevlídnost brzy se zalíbilo našim sestrám. Přijavši za několik měsíců sv. křest, stávala se pořád milejší, pěkné vlohy se vyvíjely a o 17 letech, kdy opustila školu, byla již s to, aby učila a vychovávala jiné sirotky.

V rodině její na zapuzené dítě brzy zapomenuto ; macecha však uslyševši, jak výborně Kuma v ženských pracích vzdělána jest, pomyslila si, že by takhle jí zase mohla potřebovati, a jednoho dne ji navštívila. Vyprávěla jí, že otec nemocen, že on i dítky obsluhy potřebují, a nějakými dárky hleděla ji přimět k návratu. Kuma však odepřela rozhodně řkouc, že nemůže žít v pohanské rodině. Co však macecha ne- učinila ? V neděli potom zase přišla, všemožně se přetvařujíc,

že prý ona i s mužem a celou rodinou stali by se křesťany, kdyby ona, Kuma totiž, odhodlala se k nim se vrátiti vyučit jich ve víře: sem přijíti není prý lze, ana osada velmi je vzdálena, otec nemocen a jiné podobné věci. To působilo na dobré srdce Kumino, vždyť dávno toužila po tom, jak by obrátila příbuzné své na pravou víru: my jsme ji ovšem ani dosti málo nezdržovaly ale spíše pobádaly. Odešla tedy domů. Prvých 8 dní minulo tiše. V neděli chtěla, by s ní šli do kostela, ale nikdo se k tomu neměl. V pondělí pověděno jí, že nikdo již nemá chuti dále se dáti vyučovati, jest prý škoda času na věc tak směšnou. Kuma prý nejlépe udělá, vrátí-li se k pohanství; vzali jí růženec, modlicí knihy, škapulír, chtějíce to spáliti; ano nutili ji do pohanského chrámu, což pevně odepřela. Proto ztrýzněna ohavně. Kuma poznala, že byla oklamána; přece však obstála, po 6 měsíců nejtěžší práce v domě konajíc. Jedenkráte přinutila ji macecha jíti do Shibaiye (nemravného divadla), jakých v Japonsku mnoho; ona však na cestě utekla a odebrala se k nám: rády jsme ji ovšem uvítaly vědouce, co vystála. Nyní je šťastna v domě Božím, kde chráněna všeho nebezpečí vydatně nám pomáhá v ošetřování dítek a nemocných.

Jedno z dítek našich mohlo velké bohatství zděditi, kdyby bylo chtělo se odebrati k pohanskému strýci; ale zřekla se všeho, neboť víra jí byla nade všecko, zůstala u nás učitelkou.

Mina, jiné dítko, modlitbou, zvláště k Marii Panně obrátila děda a babičku svou, 2 sestry a 4 bratry; i otec dal se k tomu pohnouti, jen matka ani slyšeti nechtěla. Mina stále se za ni modlíla. Misionář jistý zjevil jí, že teprve za tři leta neustálé modlitby matka se obrátí. Hodnému dítěti bylo to ovšem věčností. Čekala však modlíc se tím více, čím určený čas se blížil. Matka onemocněla, a lékař uznal nemoc za nevléčitelnou. Mina zavedla misionáře k matce, který sice zdvořile přijat byl, ale o křesťanství dosud nemocná nechtěla ani slyšeti. Ona 3 leta již byla uplynula. Tu jedenkráte Mina bděla u matky. Se slzami a modlíc se vroucně patřila na obraz Matky Boží, který pořád u sebe měla. Najednou procitne matka a volá: „Jsi tu, Mino? Pojď pokřesti

mne, chci se státi křestankou; chci do nebe se dostat.“ Mina nepozorovala, že by nemoc byla tak nebezpečná, a řekla, že až ráno zavolá misionáře. Matka odpovídá: „Chci býti pokřestěna, věřím vše, co ty věříš. O jak je krásná! Viděla jsem ji, byla u mne! Spal ty ničemné modly! Kterak jen jsem se tak dlouho dala jimi mámiti!“ Mina ptá se jí, co tedy viděla. „Viděla jsem ji skutečně,“ dí matka, „celou světlem obkličenu, a jeden z paprsků, jež vysílaly ruce její, zasáhl mé srdce.“ — Potom opět ztratila vědomí, ale ráno vše vyprávěla misionáři, od něhož nábožně přijala sv. křest a za několik hodin zemřela. Že duše její zachráněna na věky, zajisté bylo zásluhou vytrvalé modlitby dětinné a důvěry v Matku Boží.

Kvítka nejkrásnější.

Jest jedna velká květnice,
v ní květin velmi mnoho;
je síla Boží pravice
na půdě světa toho.

A květnice ta církev jest,
a květy — duše drahé;
v té květnici má každý květ,
mít ctností vůně blahé.

A Pán tou kráčí zahradou,
vše milostí zalévá;
ku všem se kloní láskou svou,
rád u všech zaprodlévá.

Však jedny nejradě květiny
má přec, a ty jsou малы;
jsou skromny, něžny, prostinky,
jim z úst jeho jdou chvály:

„Ó nechtež malých přijít blíž,
nechtež jich, praví, ke mně;
nebť jejich jest nebeská říš,“
tak hlásá sladce, jemně.

„Nebť nemáte-li synovství
jako maličci tito,
nebude v díl vám království,
jež v nebesích jest skryto.“

Ó kéž to znaly dětičky,
že nejkrasší maj' býti
v zahradě Boží kvítečky, —
tak Ježíš je chce míti.

B. Hakl.

Na výletu.

Vypravuje Jos. Kovanda.

(Pokračování.)

oto jsem utrhl pod stromem u skály,“ vmísil se Slávek do rozmluvy, ukazuje otci bylinu s lodyhou asi 2 dcm. vysokou, s čtyřmi vejčitými, na lodyze v přeslen sestavenými listy, nad nimiž byla modročerná bobule velikosti malé třešně. Otec vzav od Slávka rostlinu, řekl: „Toť jsi našel jedovatý „vranovec“ čili „vraní oko.“ Celá rostlina tato, obzvláště ale bobule její, jest jedovata. V lékárnách připravují z ní jed „strychnin“ zvaný, jehož se užívá k otravování škodlivých zvířat, jako lišek, krys a p. v., ba i co léku, ovšem v dávkách velmi skrovných. Z toho poznáváme, dítky milé, že Pán Bůh nenechal ani jedovatých bylin bez užitku pro člověka, miláčka svého.“

Vypravování otcovo zaujalo všecku mysl dítek, tak že ani nepozorovaly, že les řídne a že již jsou nedaleko myslivny.

Když výletníci vyšli ze stinného lesa, zazářilo jim polední slunko do očí, uprostřed louky kynula jim myslivna, na jejímž štítu zavěšeny byly veliké parohy jelení. Ze tří stran obstoupená byla myslivna košatými buky a javory. Veliký ohař oznamoval štěkotem, že se někdo k tiché myslivně přibližuje a proto lesník vyšel ven. „I toť jsou k nám hosté!“ volal radostně, když uzel bratra svého s dítkami přicházeti. „Vítám tě, milý bratře,“ pravil, líbaje Horlivého. „Bolí vás nohy, vidíte, milácci moji?“ litoval strýc dětí.

„I nebolí, milý strýčku,“ odvětily děti, líbajíce strýčkovi ruku, „cesta uběhla nám letem v milé zábavě.“

Strýc lesník uvedl hosty do světnice, tetička laskavě vybídla je, aby ku stolu zasedli a obědem se posilnili.

Oběd chutnal hostům výborně, z čehož měli hostitelé upřímnou radost. Po obědě bavit se strýček s otcem ve světnici při sklenici pěnivého piva, co zatím tetička zavedla děti do zahrady na srstky, načež hrály si pod stinnými buky, kdež jim strýček houpačku zřídit dal. Tetička přinesla jim

k svačině plný talíř medu a domácí chutný chléb, aby si hodně namazaly, čímž Slávkovi vyplnilo se přání jeho.

Slunce na své pouti bylo se již značně ku západu snížilo, když otcův hlas volal děti od zábavy, aby se na cestu k domovu připravily. Ihned poslechly a loučily se s dobrou tetičkou za všechno jí děkující. „Vyprovodím vás,“ řekl strýček, dáváje lesknoucí se pušku na rameno, z čehož se otec i děti velmi potěšily. Ba těšil se z toho i sám ohař Chňap, jehož radostný štěkot, sáhodlouhé skoky a podivné vrčení dětem nemalé potěšení působilo. Došedše k lesu, ohledly se děti ještě na myslivnu, v níž blažené půldne byly zažily, a spatřivše tetičku dosud na prahu státi, šátky jí na rozloučenou mávaly.

„Povedu vás kratší cestou přes paseku,“ hovořil strýc, „nadejdete si o dobré půl hodiny.“ Cesta vedla mlázím, jehož stromky dosahovaly Slávkovi sotva po paže. Chlapec měl z toho nemalou radost, že jest obrem v malém tom lese. Za mlázím byla paseka, kdež leželo množství pokácených kmenů z kůry oloupaných. Jen tu a tam byl kmen korou pokrytý, ten byl ale silnými větvemi podložený. Nad tím se děti pozastavily. Antonín tázal se strýčka, proč jsou kmeny neoloupané dřevy podloženy? „To jsou lapáky,“ odvětil strýc. Děti daly se slovu „lapáky“ do smíchu, z čehož strýc poznal, že o účeli kmenů takových ničeho nevědí a proto začal jim vypravovati takto: „Kmeny podložené jmenují se lapáky proto, že se na nich lapá brouk „kůrovec“, jinak lýkožrout zvaný. Kůrovec, milé děti, jest nejškodlivější hmyz lesní. Zavrtává se do kůry, v níž si dělá chodby a žlábký, vyžíraje lýko, pročež nemůže míza strom vyživující postupovati a strom usychá. Strom, do něhož se kůrovci nasadili, poznati lze po vadnoucím a od vrcholu dolů žlutnoucím jehličí jeho. Kůrovec zavrtává se sice do starších, chorobných stromů, do vývrátů, nebo do stromů skácených, rozmnoží-li se ale příliš, dá se i do stromů zdravých, jako se to stalo před několika lety. Velikými větry vyvráceno bylo množství stromů, které nemohly v čas z lesů vyveženy býti, a tu rozmnožili se kůrovci tak, že rozsáhlé hvozdy Šumavské jimi byly ohroženy a úsilovně musilo o zahubení hmyzu toho býti pracováno.

Aby se přílišnému rozmnožení kůrovce předešlo, ihned odváží se z lesa poražená dřeva a není-li to možno, oloupá se kůra jejich a spálí, čímž zničí se všechna vajíčka i brouci pod kůrou se nalézající. Krom toho skáceno bývá několik stromů — lapáků, z těch se kůra neoloupá a ony podloží se válečky, aby brouci měli k nim se všech stran volný přístup. Kůrovci slétají se hojně k lapákům a zavrtávají se do kůry, aby do ní vajíček nakladli. Když se z vajíček larvy vylíhly, oloupá se pozorně kůra a spálí.

Velikými nepřátely kůrovců jsou datel a žluva. Tito velmi užiteční ptáci z daleka sletují se do lesů kůrovci zachvácených v počtu hojném, jakoby se byli k výpravě na ně smluvili.“

„Toť bychom kůrovce velmi rády poznaly!“ zvolaly děti, když strýc domluvil.

„Pojďme k lapáku, ukáži vám je,“ řekl strýc a přikročiv ku kmenu, odloupl kousek kůry, pod níž spatřily děti černé broučky, velikosti rýžového zrna, těla válcovitého, s malou hlavičkou, krátkými, kyjovitými tykadly opatřenou. „Tu je máte,“ pravil strýc. „Prach a broky, tu je jich, jako když nepřátelské vojsko dobytou pevnost obsadí!“ zvolal, když se blíže podíval.

„Tuto jsou jejich chodby ; mají podobu podivných písmen,“ divila se Marinka. „A co je tu škaredých červíků!“ prohodil Stanislávek.

„To jsou larvy vylíhlé z vajíček kůrovců,“ vysvětloval strýc. „Co nejdříve vyvinuli by se z nich dokonalí brouci a začali by se rojit, kdyby se tomu nezabránilo.“

„Což se kůrovci rojí jako včeličky?“ tázaly se děti.

„Ba že rojí, bezmála jako včely. Vylítnou z kmenů a zavrtávají se do nových stromů, aby vajíček nakladli, z nichž by se za krátký čas vylíhlo nové pokolení a tomu říkají lesníci „rojení,“ z něhož ale nemívají takové radosti jako včelaři. Zítra dám lapáky oloupati a kůru s larvami spáliti,“ pravil strýc k otci Horlivému, když od lapáku odcházeli.

„Do ohně s nimi ! Jiného škůdcové tito nezasluhují,“ rozhorleně prohodil Antonín.

(Dokončení.)

Potrestaná mlsavost.

Kuchařka z domu odešla
a mlsná kočka praví:
„Teď já chci býti kuchticí,
vždyť nemám hloupé hlavy.“

Na krbu praští ohýnek,
nad ohněm hrnec stojí,
snad macinka se nezradí,
drobet-li z hrnce pojí.

K bokům si modrou zástěrku
hned chytře uvázala,
a bílý čepec kuchařčin
si na hlavičku dala.

K ohýnku hbitě přiskočí,
vařečkou v hrnci míchá,
i nedbá mlsná kočice,
že kouř jí v oči píchá.

Slzy jí kanou s očí již,
však pazourkem je stírá,
zamlaskne mlsným jazýčkem,
a do hrnečka zírá.

V hrnečku vře to klokotem,
jak se ten čas jen krátí, —
teď rychle musí ochutnat
než kuchařka se vrátí.

Vařečkou z hrnce nabere,
jazykem mlsným líže,
však žalostně hned zamňouká,
bolest jí hrdlo víže.

V hrnečku klíh se rozvařil,
ten ústa lepí, pálí,
kočice mlsná v bolestech
se po ohnisku válí.

A než se vrátí kuchařka,
kočice za své vzala;
krutý to ovšem pro ni trest —
kéž nikdy neřádně!

Vilém Ambrož.

Krakonoš a chudý sedlák.

(Horská pověst.)

Dřed dávným časem stál v horách krkonošských, nedaleko města Liberce, na malém pahorku chudý statek. V tom bydlel rolník, Vít jmenem, který se svým sousedem dlouhý čas se soudil a při tom celý svůj majetek prosoudil. Když mu konečně soud jeho poslední krávu odňal, nezůstalo mu nic jiného, než ztrápená žena a půl tuctu nezaopatřených dětí. Zbývaly mu sice ještě dvě zdravé, silné ruce, ale těmi nebyl s to tak četnou rodinu vyživiti.

«Stem tolarů», pravil své ženě, «bylo by nám pomozeno; mohli bychom rozpadané hospodářství zase zříditi a prodati, a daleko od hašteřivého souseda nové vlastnictví si zjednati. Ty máš bohaté strýce za pohořím, já tam půjdu a povím jim jakou bídou souženi jsme; snad se některý z nich slituje a dobrosrdečně nám ze svého nadbytku na úroky půjčí, jak mnoho potřebujeme.»

Sklíčená žena sice k tomu svolila, aby se její muž k přátelům odebral a je poprosil, by jim aspoň nějakou částku peněz zapůjčili, ale s malou nadějí. Muž opásal dříve svá hedra, a mezi tím, co svou ženu a děti opouštěl, pravil jim k útěše: «Neplačte! Mé srdce mi ustavičně povídá, že naleznu nějakého dobrodince.» Na to schoval si tvrdou kůru chlebovou do mošny a odešel. Unaven a umdlen parnem slunečním a dlouhou cestou, dorazil večer do vesnice, kde jeho bohatí strýci bydleli; ale jak viděl se sklamána, když se žádný k němu neznal, a žádný nechtěl mu ani noclehu u sebe dáti. S horkými slzami v očích vypravoval jim svou bídu, ale zatvrzelí lakomci nedbali na to, ano ještě chudáka nebohého trápili výčitkami a posmívali se mu rozličným příslovím. Jeden pravil: «Pýcha

předchází pád» druhý: «Jak seješ, tak žneš» třetí: «Každý bývá strůjcem svého štěstí.»

Tak ho haněli a posmívali se mu, nazývali ho lenochem a zahálečem a konečně ho ze dveří vystrčili. Takového a podobného přijetí byl by se chudý strýc od bohaté přízně své žený nikdy nenadál. Mlčky a smutně kráčel odtud, a poněvadž neměl, z čeho by nocleh zaplatil, musil přenocovati na poli v kupě sena. Zde očekával bez spánku pomalu se blížící den, aby zpáteční cestu k domovu opět nastoupil.

Když nyní již opět do pohoří přišel, pojalo ho takové hoře a taká lítost, že byl blízek zoufalosti. «Mzdu za dva dny jsi ztratil», myslil u sebe, umdlen a vysílen hořem a hladem. bez útěchy, bez naděje. «Když se nyní domů navrátíš a šest malých červíčků bude před tebou hladem zmírati a zdvihati ruce, aby od tebe posilnění obdrželi, a ty na místě sousta chleba jim musíš kámen podati — otcovské srdce! otcovské srdce! jak to můžeš snést! Rozlom se ve dvě chudé srdce dříve než tento hrozný okamžik pocítíš.»

Na to vrhl sebou pod křoví, aby svým těžkým myšlenkám se oddal.

Jak ale na kraji zkázy duše ještě poslední síly napíná, aby nějaký prostředek na zachránění vymyslila, tu přišel mezi tisíce a tisíce myšlenek a nápadů zarmoucený Vít na myšlenku, aby se obrátil se svou prosbou na ducha pohoří. On slyšel o něm mnoho dobrodružných pověstí, jak on často pocestní sužoval a trápil, ale též někdy jim mnoho dobrého prokázal. A proto odvážil se zavolati, jak jen mohl:

«Krakonoši! Krakonoši!»

Na toto zavolání objevila se hned postava podobná umouněnému uhlíři, s dlouhým rudým vousem, který dosahoval až po pás, s ohnivýma, vyvalenýma očima a ozbrojen sochořem jako vratidlo tkalcovské, kterýž zlostně pozdvihl, aby drzého posměváčka zabil. «S ponížeností, Pane Krakonoši», pravil Vít docela lhostejně; «odpusťte, jestliže vás dobře neoslovuji; vyslyšte mne, a pak číňte, jak vám libo.» —

Tato smělá řeč a strastný obličej muže, jakož i smutek, který z obličeje jeho možno poznati. ukrotily poněkud hněv

tohoto ducha. «Zemský červíčku», pravil, «co tě k tomu dohání, abys mne znepokojoval? Víš-li pak, že musíš tento odvážný kousek životem zaplatit?»

«Pane», odpověděl Vít, «nouze mne k vám dohání. Mám jedinou prosbu, kterou vy mně velmi snadno vyplniti můžete. Půjčte mně sto tolarů, a já vám je zaplatím, na mou česť i s úroky, po třech letech.»

«Blázne», odpověděl Krakonoš, «jsem já lichvář, který na úroky půjčuje? Jdi ku tvým lidským bratrům a vypůjč tam, kolik potřebuješ! mne ale nech na pokoji.»

«Ach», odpověděl Vít, «s lidským bratrstvem jest již konec!» Na to vypravoval mu celou svou příhodu jak následovalo, a vyjevil mu svou trapnou bídu tak pohnutlivě, že mu Krakonoš prosbu jeho odřící nemohl, a kdyby tento chudák byl i méně útrpnosti zasluhoval, přece zdálo se Krakonoši za dobré, aby mu peníze půjčil, neboť si byl tohoto srdnatého muže velmi oblíbil. «Pojď, následuj mne», pravil a vedl ho na to hlouběji do lesa do odlehlého údolí, k příkré skále, jejíž úpatí husté křoví krylo.

Když pak se Vít se svým průvodcem pracně skrze křoví prodrali, přišli ku vchodu tmavé jeskyně. Dobrému Vítovi nebylo při tom volno, když tak ve tmě musil tápati; hrůza ho obešla, studený pot vyrazil se na jeho čelo a vlasy se mu ježily. «Krakonoš již mnohého oklamal», myslil u sebe, «kdo ví jaká propašť mi snad před nohama leží, do níž se při prvním kroku sřítím.» Při tom slyšel strašné hučení vody na povrchu zemském, kteráž se do hluboké propasti vylévala. Čím dále kráčel, tím více svírala mu bázeň a hrůza srdce.

Konečně spatřil přece v dáli modrý plamének poskakovati; skalní dutina rozšiřovala se v široký prostor, plamen hořel jasně a pohyboval se jako kahan uprostřed dutiny. Na dlažbě této síně uzřel Vít veliký měděný kotel, kterýž byl samými tvrdými tolary až po vrch naplněn. Jakmile Vít poklad spatřil, opustila ho všechna bázeň a srdce mu radostí poskakovalo. «Vezmi», pravil Krakonoš, «kolik potřebuješ, ať jest to mnoho, nebo málo, jenom mně vystav dlužní úpis, jakkoliv psáti umíš.» Dlužník přisvědčil, odčítal si svědomitě

sto tolarů, ani jeden více, ani méně. Krakonoš dělal jakby si pranic nevšímal toho, jak Vít čítá, obrátil se pryč a hledal zatím potřeby ku psaní. Vít napsal dlužní úpis tak stručně, jak jen mohl; Krakonoš zavřel ho do železné pokladny a pravil při rozloučení: «Jdi! můj příteli a užívej peněz s rukou pracovitou. Nezapomeň, že jsi mým dlužníkem a pamatuj si vchod do údolí a tuto skalní dutinu docela dobře. Jakmile třetí rok uplyne, zaplatíš mně jistinu i s úroky; já jsem přísný věřitel; jestli že nesplníš co jsi slíbil, budu tě bez ustání pronásledovati.»

Počestný Vít slíbil, že v pravý den vše zaplatí, nedal na to hned duši, jak mnozí lehkomyšní dlužníci dělávají, a odloučil se s vděčným srdcem od svého věřitele v údolí, z něhož snadno východ našel.

Těch sto tolarů působilo u něho tak mocně na těle tak na duši, že posilnil se okamžitě tou měrou, jako kdyby balsám života byl vypil, a že si nic více nepřál, než aby jen opět světlo denní uzřel. S radostí a posilněn na všech údech kráčel nyní ku svému obydlí a vkročil do bídne chatrče, když již den se ku konci chýlil. Jakmile ho zmořená žena a dítky spatřily, křičely skoro jednohlasně: «Chléb, otče! jen sousto chleba! Tys nás nechal dlouho hladem.» Umořená žena seděla v jednom koutě a plakala, obávalať se v mysli málomocná toho nejhoršího a domnívala se, že příchozí smutnou litanii spustí. On ale podal jí přívětivě ruku a poručil na oheň rozdělati; neboť nesl v ranci kroupy a kaši z Liberce, a proto hospodyně musila uvařiti tak hustou kaši, že v ní až lžice zůstávaly. —

Potom jí počal vypravovati, jak pochodil. «T'voji strýci», pravil, «jsou velmi hodní lidé; nevyčítali mně mou chudobu, rádi mne tam uviděli a nevystřčili mne snad s nadávkami za dveře, nýbrž přívětivě pohostili, srdce a ruku otevřeli a sto tolarů, jakožto půjčku na stůl vysázeli.»

Tu spadl dobré ženě kámen ze srdce, který ji dlouho tížil. «Kdybychom», pravila, «hned k nim byli šli, byli bychom si mnohé nepříjemnosti ušetřili.» Na to vychvalovala své strýce, o nichž dříve mnoho dobrého nemluvila a byla skutečně hrdá

na své bohaté příbuzné. Muž jí po tolika svízeli toho s radostí popřál, ale když konečně nepřestávala bohaté strýce vychvalovati a mnoho dní tak činila, byl již vychvalováním lakomců syt a unaven, a proto pravil k ní: «Víš-li pak, když jsem u pravého dobrodince byl, jaké mně dobré naučení dal?» Ona pravila: «Které?» «Každý», pravil, «jest strůjcem svého štěstí, a železo se musí kovati, pokud jest horké. A proto dejme se do práce, abychom mohli něco zahospodařiti a tak vypůjčené peníze i s úroky po třech letech zaplatiti, abychom všeho dluhu prosti a svobodni byli.» Na to koupil kousek pole a louku, pak zase jedno a ještě jedno pole a konečně — celý lán.

Peníze od Krakonoše byly tak požehnané, jakoby pod nimi ležel nějaký volavý tolar. Vít zaséval a žal, a byl již v obci považován za bohatého muže, a jeho pokladna obsahovala vždy nějaký kapitál k rozšíření jeho majetku.

Třetího léta pronajal si již ku svému lánu veliký statek, který mu hojný výtěžek poskytoval; v brzkú stal se Vít mužem, kterému se vše, cokoliv počal, se štěstím neminulo.

Čas, kdy měl peníze zaplatiti, se již blížil, a on měl již tolik zahospodařeno, že mohl bez obtíže svůj dluh zaplatiti. Přichystal si peníze a v určený den vstal brzy, zbudil svou ženu a všechny děti; poručil jim, aby se umyly a učesaly a též nedělní šaty oblékly. On sám oblékl sváteční kabát a zvolal oknem ven: «Jene, zapřahni!» «Muži! co zamýšlíš?» pravila žena; «vždyť dnes není ani svátek, ani posvícení. Co tě činí tak dobré mysli, že jsi nám blahý život připravil a kam nás chceš zavést?» Vít odpověděl: «Chci s vámi bohaté strýce za pohořím navštívit a věřiteli, který mi svou půjčkou zase pomohl, dluh i s úroky zaplatiti; neboť dnes jest den k placení.» To se zajisté paní líbilo; vystrojila sebe i děti velmi skvostně, a aby přátelé o jich dobrém postavení pochybovati nemohli, uvázala si řetěz ze samých dukátů kolem krku. Vít strásl těžký měsíc, vzal ho k sobě, a když bylo všechno připraveno, sedl on i se svou paní a svými dětmi do vozu. Jan poháněl bičem čtyři hřebce, a tito zmužile klusali do hor krkonošských.

Před příkrým úvozem poručil Vít vůz zastaviti, vyskočil a poručil, aby i ostatní tak učinili: po tom řekl pacholkovi: «Jene, jeď pomalu do pohoří; na hoře u třech topolu» počkej na nás, a kdybychom prodlévali, tedy nech koně oddechnouti a trochu se napásti. Já vím zde o jedné pěšince; zajdeme si sice trochu, ale za to jest tam velmi milo kráčet za jasného dne letního.»

Po tom šel v průvodu své ženy a dětí poněkud hlouběji do lesa, hustě prorostlým křovím a hledal sem a tam, tak, že paní myslela, že její muž zabloudil; proto napomínala ho, aby se vrátil a aby se raději ubírali po silnici. Vít se ale najednou tiše zastavil, shromáždil svých šest dítek kolem sebe a mluvil takto: Ty se domníváš, milá ženo, že k tvým příbuzným jedeme; na to já nyní nemyslím. Tví bohatí strýci jsou skrblic a lakomci, kteří, když jsem k nim jedenkrátě přišel a útulku a pomoci u nich hledal, mně nadávali, haněli a konečně ze dveří ven vystrčili. Zde bydlí bohatý strýc, kterému my, za své dobré postavení, děkovati máme, jenž mně peníze půjčil, které tak mnoho v mé ruce vyzískaly. Na dnešek rozkázal mi, abych přišel, jistinu i úroky zapraviti. Víš již nyní, kdo jest naším věřitelem? Pán z pohoří, Krakonoš nazvaný.

Žena se touto řečí velmi poděsila, učinila před sebou veliký kříž, a děti se trásly bázní a hrůzou, že je otec před Krakonoše vésti chce. Ony slyšely velmi často o něm v přádelně, že jest to ošklivý obr a lidožrout. Vít vypravoval jim celou svou příhodu, jak se Krakonoš v podobě uhlíře na jeho zavolání objevil, a co s ním ve skrýši vyjednával; chválil jeho dobročinnost vděčným srdcem, a to tak pohnutlivě, že mu horké slzy po přívětivých tvářích dolů kanuly. «Počkejte zde» pokračoval, «já jdu nyní do skrýše svou záležitost uspořádati. Nebojte se; já tam dlouho nebudu a jestli že toho od pána pohoří dosáhnu, tedy ho k vám přinesu. Nestydte se dobrosrdečně svému dobrodinci rukou potřásti, ať jest černá a umouněná; on vám neudělá nic zlého a zajisté se těší ze svého dobrého skutku a z našeho blahobytu; buďte jen srdnatí. on vám dá zlatá jablíčka a krásné hračky.»

Ačkoliv nyní bojácná žena mnoho namítala proti nebezpečné chůzi do skalní jeskyně, a též děti se třásly a plakaly a ustavičně kolem něho obcházeły, odstrčil je na stranu, a když se mu na šosy věšely, přece je mocí odtrhl, vklouzl do hustě prorostlého křoví a brzy došel, jak se domníval, ku známé skále. Našel všechna znamení, která mu ještě až dosud velmi dobře v paměti utkvěla; starý, na polo shnilý dub, právě tak, jak před třemi lety stál; přece ale o nějaké stopě po jeskyni nebylo ani památky. Vít pokoušel se o to všemožnými způsoby, aby vchod do jeskyně našel; vzal kámen, klepal na skálu, neboť ta se měla, jak se domníval, otevřít; vytáhl z kapsy měšec, cinkal tvrdými tolary a volal jak hlasitě jen mohl: «Duchu pohoří, vezmi zde, co jest tvého!»

Ale přese všechno namáhání nenechal se duch pohoří ani vidět ani slyšet.

Poctivý dlužník musil se tedy se svými penězy zpět navrátit; byl zamyšlen a velmi zarmoucen, že svůj dluh věřiteli splatit nemohl; posadil se ku svým na trávník a uvažoval, co by měl činit. Tu mu přišel na mysl jeho starý odvážný kousek. «Chci», pravil, «ducha pohoří jeho nadávkou zavolat, ať ho to třeba i dozlobí; ať mne bije a rve, jak jen chce, přece aspoň na toto zavolání uslyší.» Na to křičel co nejvíce: «Krakonoši! Krakonoši!» Úzkostlivá žena prosila ho, aby mlčel, ano chtěla mu i rukou ústa zadržeti; on ale nedal si v ničem překážeti a počínal si vždy hůře. Náhle dral se nejmladší chlapec k matce a křičel bázně: «Ach, černý muž!» Potěšen pravil Vít: «Kde?» «Tam naslouchá za oním stromem», a všechny děti tlačily se do chumáče, třásly se bázni a křičely bojácně. Otec šel se podívat za onen strom, avšak ničeho tam neuviděl; byl to jen klam a pouhý stín — zkrátka, Krakonoš se nedal více uvidět, a všecko volání bylo nadarmo.

Rodinná karavana nastoupila nyní zpáteční cestu; otec Vít kráčel zarmoucen a smuten po široké silnici. Tu zdvihl se od lesa vítr, a libý vánek zavál mezi stromovím. Štíhlé břízy skláněly své vrcholky, pohyblivé listí osyk se třáslo, hučení přicházelo vždy blíž a vítr klátěl daleko rozprostřenými větvemi skalních dubů, poháněl suché listí a stébla trav před sebou a

činil takto na cestě malá mračna prachová. Na tomto veselém podívání obveselily se děti a nemyslely více na Krakonoše a skákaly po listech, jimiž vítr pohrával. Mezi suchým listím přeletěl též list papíru přes cestu, na níž jeden z chlapců honbu držel. Tento jakmile papír spatřil, hned za ním utíkal, aby ho chytil, ale vždy, jakmile po tomto listu sáhl, pozdvihl ho vítr a nesl ho dále, tak že on jej chytiti nemohl. Proto hodil po něm svůj klobouk, a tak podařilo se mu ho zadržeti. Poněvadž to byl krásný, bílý papír, a spořivý otec každou maličkost ve svém hospodářství využítkoval, přinesl mu chlapec svůj nález, aby si malé chvály zasloužil. Když otec skroucený papír rozmotal, aby viděl, co by to bylo, uzřel, že jest to dlužní úpis, kterýž on před třemi roky Krakonoši vystavil; hora byl roztržen, a dole bylo napsáno: «S poděkováním zapláceno.»

Jak Vít to zpozoroval, velmi ho to dojalo, i zvolal radostným srdcem: «Raduj se, milá ženo a vy dítky, vespolek, radujte se; on nás viděl, on slyšel naše poděkování, náš milostivý dobrodinec, který nás neviditelně obléтал, ví, že jest Vít počestný muž. Jsem své přípovědi prost a zbaven; nyní se navraťme s veselým srdcem domů.» Rodičové i dítky prolili ještě mnohé slzy radostí dříve, než ku svému povozu dospěli. Poněvadž žena snažně prosila, aby své příbuzné za pohořím navštívili a je o dobrém svém postavení přesvědčili, sjeli rychle kopce dolů, dojeli podvečer do vesnice a zastavili, jak se zdálo, před domem, z něhož Vít před třemi roky byl vyhozen. Tentokráte však počínal si náš Vít zcela srdnatě a ptal se po hospodáři. Tu objevil se jim neznámý muž, který ani ku jich přátelům nenáležel; od tohoto dověděl se, že bohatí strýci špatně dohospodařili. Jeden umřel, druhý všechno pozbyl a třetí se odtud odebral do jiné krajiny; jich domů nebylo více ve vesnici nalezeno. Vít přenocoval i se svou rodinou u onoho pohostinného hospodáře, který jemu a jeho ženě všechno dopodrobna vypravoval. Potom se vrátili následujícího dne do svého obydlí a k svému povolání. Vít spravoval bedlivě dále své hospodářství a zůstal bohatým a zámožným mužem po celý svůj život.

Z něm. Květoslav Šlapánský.

Vypravování biskupa Slomška hodným dítkám.

VIII. Kozel a zvonec.

„Ó kéž bych jenom mohl míti na krku zvonec! Jak bych si já pěkně vyzváněl a sem tam se zvonkem hopkoval,“ tak pravil kozel, nemoha se nikterak dočekatí zvonce na krk. A byl chuderka celý smutný.

Tu pojednou napadlo ovčákovi, že by mohl kozlovi, který pyšně nesl hlavu a rád trkal, dáti na krk kravský zvonec. Kozel nyní zvonil zvoncem až mu v uších brnělo. Všude musel jít první ve stádě, všude musel ostatní stádo po neschůdných cestách voditi.

Jak rád by si byl často ve stínu a v chládku odpočinul; avšak sotva že nebožák ulehl a zvonec přestal zvoniti, tu ihned ovčák jej sehnal, aby zvoncem stádu zvonil. Rád by se byl nyní zvonce pozbavil, rád by byl býval nyní mezi stádem pozadu, ale přání jeho vyšlo na plano.

Tak i člověk zhusta si přeje neštěstí. A nač se nejvíce těšívá, z toho obyčejně největší mívá žal. Toužiti po vznešených úřadech a důstojnostech jest nebezpečno.

IX. Trní a vinná réva.

O jednom překrásném jarním dni na mezi nad vinohradem stálo trní, obsypáno bílými květy, ohřívajíc se na slunci. Celé zpyšnělé nad svou krásou, pohrdlivě na vinnou révu zhlíží, a praví :

„Proč pak ty se lépe neoblečeš vychválená révo? Není-li tě hanba, že tak prostě ve vinohradě stojíš a slzy cedíš? Nepochybně máš vztek a zlost na mne, protože mám lepší oděv, nežli ty. Vidiš-li pak jak hošíkové kolem mne poskakují a děvčátka ku květům mým voní, a tebe chuderko nikdo si ani nevšímne.“

Ale vinná réva ani jedinkým slovem nehlesla, všecky ty úštěpky a úsměšky mile snášejíc. Beze vší chlouby potichouнку odkvětla. A sotva že na podzim hrozničky do-

zrály, tu mladí i staří přicházeli do vinohradu, aby si na hrozničkách pochutnali. Každý z nich révu pochvaloval:

„Ó ty přeušlechtilá vinná révo, tys radost a útěcha naše!“
Ale na trní se nikdo ani neohlédl.

„Sousedě!“ ozvala se nyní vinná réva, „nechtěl bys mně nyní říci, kdo z nás více platí, kdo větší lásky požívá? Tvá nedočkavá chvástavost rychle pominula. Po tvém krásném květě narostlo kyselé ovoce, a před tvým píchlavým trním každý se má na pozoru. Mého však nepatrného květu plody rodí sladké hrozničky, obveselujíc dítky, posilujíc muže, a každý mne miluje a chválí.“

Schlouba předčasná ti ceny nikdy nepřidá. Pouze pokora nám chystá pravou cenu.

Strýčkovy ořechy.

1. Která čísla nutno znásobiti, aby se v součinu objevilo: 222.222?
(*F. Andrlík.*)

2. Opravte nepozornému žáku následující větu: Petr. veliká. zimy.
ruka. ruda. les. vrch. úval.
(*Týž.*)

3. Co je to? Běžela dvounožka se třínožkou po ulici. Potkala je čtyrnožka. Dvounožka hodila třínožkou po čtyrnožce a porazila ji. Čtyrnožka se však zpamatovala a rozhněvána pádila za dvounožkou tak rychle, že dvounožka zapomněla na třínožku a byla proto doma bita.
(*Týž.*)

4. Otec umíraje chtěl své peníze rozdělit mezi syny své. Kdyby dal každému 20 zl., nedostávalo by se mu 10 zl., a kdyby dal každému 10 zl., zůstalo by mu 20 zl. — Kolik bylo synů a kolik měl otec peněz? (*—ay.*)

5. Co stojí mezi horou a údolím?

6. Proč sežerou bílé ovce více než černé? (*Zasl. Fr. Maršálek.*)

7. $0 + 0 + 0 + 0 = 30$. Přidejte ku každé nule cokoliv, aby součet všech činil 30. Odebrati se nesmí ničeho.

8. Pro dobré jazýčky: Naleju-li já, nenaleju-li já? (*Zasl. J. Štř.*)

9. Hádanka.

Bydlím po lesích a nejsem myslivec,
mezi skalami a nejsem jezevec;
žádné řeči nerozumím,
a přec každou dobře mluvím,
vždy mám slovo poslední;
kdo jsem, hádej, kdo to ví?
(*Zasl. A. Krámpel.*)

10. Hádanka (dvouslab. slovo).

První žádá opilec,
druhou opět churavec,
obojí pak lakomec.

(*Zasl. Ed. Fistr.*)

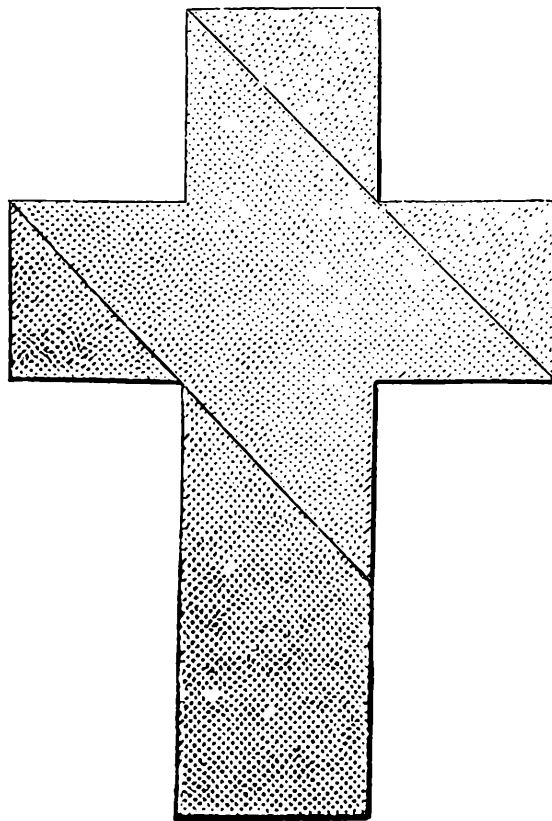
Rebusy.

11. S ccc 12. LK (Zasl. J. Roubal.) 13. Ji Š (Zasl. —ay.)
S_{lo} m.
Slo s U b
14. Slo (Zasl. L. Povec.) 15. u (Zasl. B. Foitlova.)

Rozluštění ořechů z čísla 7.

1. 15 zl. 2. V první třídě 43, v druhé 38, v třetí 31, ve čtvrté 30 žáků. 3. Ze zbytku prodávali jablka po třech krejcařích. 4. Druhá krajní položí se vedle na opačný kraj. 5. Noty. 6. Žalud (přináší se na talířku nebo na kalíšku). 7. Druhého ledna. 8. Kdo plete punčochu. 9. Jihlava.

10.

11. Kain a Abel. 12. Rebus. 13. Předpeklí. 14. Budějovice. 15. Krátká udice. 16. Říjen.

Obsah. Milé dívky! str. 169. — V tureckém kostele str. 172. — Z ciziny str. 175. — Kvítka nejkrásnější str. 177. — Na výletu str. 178. — Potrestaná mlsavost str. 181. — Krakonoš a chudý sedlák str. 182. — Vypravování biskupa Slomšeka hodným dítkám str. 190. Strýčkovy ořechy str. 191.

Andělům svým přikázal o tobě, aby tě ostrážali na všech cestách tvých.

Poslechněš-li hlasu mého a budeš-li činiti, co pravím, budeš nepřítelem tvých nepřítelů.

ANDĚL STRÁŽNÝ.

Časopis pro křesťanskou mládež.

(Příloha „ŠKOLY“ na zvláštní předplacení.)

Vychází letos r. 1883 za měsíc jednou a předplácí se na něj celoročně 80 kr. — Zásылku vyplácíme sami a dáme každému předplatiteli za přeml krásný olejobarevný obrázek, který má býti za titul celému ročníku. — Vydavatelem a za redakci odpovědným jest **P. Placidus J. Mathon**, benediktin rajhradský v **Brně**, kam také jedině třeba zasýlati předplatné, dopisy, dotazy atp.

Milé děti!

íte již zajisté všechny, že jsem vaším dobrým přítelem; a že vám teď píšu psaníčko, jest toho přátelství novým důkazem. Avšak řekne mnohé z vás: „To by bylo, abyste nám teď nepsal, strýčku, když máte prázdniny a nemnoho na práci!“ Než nesudte rychle, milé děti!

Právě v prázdninách nezbude mně času ku psaní, jelikož doma se nezastavím, nýbrž v lesích, v hájích a polích, v horách a údolích cestuji, a víte, že tam venku není ani inkoustu, ani papíru. A přece na vás často zpomínám, a v duchu vás shromáždžuji kolem sebe. I dnes jsem se s vámi obíral. Seděl jsem v šumném boří na měkkém mechu. Slunéčko mile hrálo, a vzduchem poletovali pestří motýlové. Kvítečka vonná usmívala se kol kolem, u nohou pak mi hrčel stříbrojasný

potůček. Bylo mně tu tak volno, a myšlenky moje poletovaly po těch četných městech a vískách, kde moji synovci a moje neteře rovněž tráví milé prázdniny. Snad jsou též v lese, a radují se se mnou z krásy Boží přírody! Kéž jim působila také tolik radosti, jako mně! — Myslil jsem sobě, co as ten potůček ustavičně bublá? Přemýšlel jsem o tom, a výsledek svého dumání obléknul jsem do slov malé básničky, kterou vám, milé dítky, tuto posílám :

P o t o k.

Potůčku ty čilý,
což se v temném boří
stříbrojasné vlnky
tvoje nahovoří!

Jak by neplesala
stříbrná má ústa,
tisícera krása
kolem nich kdy vzrůstá?

Šepci o kameni,
přes nějž vlnka houpá,
mluvím o květince,
co se ve mně koupá.

Zpívám o slavičků
snivém klokotání,
suslím o větérkův
milodechém vání.

Rozmlouvám já s borem,
nade mnou co šumí,
volám vášním hlasem
laněk plaché tlumy.

Motýlu se divím,
jenž se letmo blíží,
vítám nebes krásu,
co se ve mně shlíží.

Hlásám mocnou ruku
nebeského krále :
pěj ty se mnou, pěvče,
stále k Boží chvále !

Odpustíte mi, že psaní své již ukončuji, a spokojíte se se srdečným pozdravením, které vám a milým rodičům vašim posílá váš věrný

strýček Ambrož.

Bůh neoslyší modlitby.

Vypravuje F. J. Andrlík.

Foučín je vesnice na svahu česko-moravského pohoří, a mám-li prozraditi více, nedaleko řeky Švarcavy. Mimo několik sedláků je tu samý bídný lid, odkázaný k milosrdí a výživě bohatců. Ale nejchudším ze všech je krejčí Vondráček. Proto však nenaříká, nevycítá a nereptá; nýbrž živí se poctivě a je vzorem pilnosti a spořivosti. Třebas byl výdělek sebe skrovnější, nenedostává se přece dětem chleba, ani oděvu.

Ale Bůh někdy dopouští na člověka spravedlivého zkoušky; sesylá mu útrapy, aby dokonale seznal jeho víru a oddanost. I rodině Vondráčkově nadešla trpká zkouška. Povšechnou neúrodou zdrazily se potraviny, ceny stále stoupaly; brambory shnily a chleba nebylo lze vůbec dostati. Ubohá rodina octla se v nouzi. Mimo to klěsl výdělek; lidé šetřili na potravu a nebyli s to, aby si nový oděv opatřili. Tak přiházelo se, že sedával krejčí zhusta několik dní na prázdno, nemaje práce a výdělku. A děti volaly o chléb, děti přece chtěly den ze dne jísti!

Otec chvěl se pomyšlením na budoucnost. Už dříve neměli mimo česnekovou polévku a vdolky z kukuřičné mouky jiné potraviny, a nyní — ach! — nyní nelze jim ani toho opatřiti! Nezbyvá, leč prodati cennější nábytek. Kus za kusem putoval z domu a bez naděje, že se opět vrátí. Posléze jest jizba prázdná; již nelze ničeho prodati — a na zejtrí není ani špetky pokrmu v domě! Ubohé děti prosí matku, otce, — prosí úpěnlivě za dost malé sousto; avšak nešťastní rodiče nemají, nevědí, kde by je vzali. Srdce jim žalem puká nad lačnými dětmi. Sami na sebe nepamatují; necítí, kterak i v jejich útrobach zuří krutý hlad.

Teprve po dlouhé chvíli vzpamatoval se otec a pravil: „Dnes nemůže vám maminka dáti snídání. Nemáme ani peněz, ani mouky; ale v poledne se za to najíte do syta!“

„A kdo vám dá, otče, peníze nebo mouku?“ otázaly se děti dychtivě.

Otec zvednuv oči, okázal k nebi; ale rychle se odvrátil, neboť zalévaly se oči slzami. Je mu nesmírně líto ubohých robátek. Nemůže se déle na ně dívat. Vytratil se z jizby a zmizel v komoře. Zde klesl na kolena, sepal ruce a modlil se třesoucím hlasem: „Ó Bože, Otče náš! Moje děti jsou i Tvými dětmi! Smiluj se nad nimi a ustrň, jenž živíš ptáky ve vzduchu! Víím, že nedopustíš, aby moje děti přede mnou a matkou hladem zemřely. Zajisté jim pošleš chleba, aby nasýtily hladové žaludky. Ach, pošli jen, Otče, brzo, rychle — hned, neboť jest nouze naše nejvyšší!“

Nešťastný muž, skončiv modlitbu, byl klidnější. Čekal jistojistě, že mu Pán Bůh sešle vnuknutí, nebo prostředek, jímž by dětem chleba vydělal. Přemítal už půl hodiny, přemítal hodinu a posud nevěděl, co počítí.

Náhle zaklepal kdosi na dvěře u komory. Vondráček se velice ulekl. Zírá překvapen na dvěře.

Klepot se opakuje.

„Kdo to?“ táže se otec.

„Já, tatínku!“ ozve se sedmiletá Mařenka. „Máte jít do světnice; čeká na vás cizí panímáma a chce s vámi mluvit.“

Kvapně vyšel otec z komory. V jizbě byla neznámá selka ze sousední vesnice Košťálova.

„Vážím cestu až k vám, Vondráčku,“ promluvila po uvítání. — „Jen máte-li kdy?“

„Ó mám, panímámo, mám!“

„Mohl byste tedy do příští neděle dceři a mně ušítí nové šaty? Pojedeme na pouť do Topolnice, a proto jich nutně potřebujeme!“

„S největší radostí!“ usmál se Vondráček a chvil se rozčilením.

„Ale jistě! — Abyste měl větší chuť ku práci, přinesla jsem vám tuhle něco na zub!“ Za posledních slov shýbla se pro koš.

Všechny děti slyšíce, že cosi přinesla, kvapily ke stolu a tlačily se, aby honem uzřely poklady, jež jsou v koši ukryty. Jak velice užasly, vidouce bochník chleba, trochu hrachu, čočky, ano i kousek másla a uzeniny! Vesele tleskajíce,

poskakovaly kol stolu, smály se a radostí objímaly, a posléze se rozplakaly.

Rodiče stáli němi; i jim zarosil se zrak.

Ale povězte mi přece, co to znamená?“ divila se selka, vidouc nenadálou změnu.

„Ach, milá panímámo,“ jal se vysvětlovati krejčí, „nemohu vám vylicíti, jakou jsme měli nouzi. Dnes už neměli jsme ani dětem co dáti. Od včerejška nedostaly sousta, a proto ta nesmírná radost z vašeho daru. Sám Bůh vedl vaše kroky k nám!“

Selka byla velice pohnuta; oslzelá. Měla velikou radost, že poslechla vnitřního vnuknutí, šla až k Vondráčkovi, a tak nešťastné rodině pomohla. Po chvíli pravila: „Dobře, že jsem vás poznala. Ode dneška nemáte již hladu trpěti. Zbývá nám ještě dosti na sýpce, abyste i vy se nasýtili. Pošlete jen někoho ke mně, kdykoli se vám nebude dostávat chleba; dám s radostí, mnoho-li bude třeba. A chcete-li mouky, nebo hrachu, nebo jiného, prodám vám za nejlevnější peníz a netřeba hotovými platiti; nýbrž jen po částkách a dle možnosti. Mám také děti a nemohu věděti, v jakých se někdy octnou okolnostech. Možno, že i ony budou nuceny dovolávat se milosrdí bližních, a dovedu si představit, jak by je bolelo, kdyby byly oslyšány, odmrštěny. Mějte se dobře a spolehejte na má slova. S Pánem Bohem!“

Překvapená rodina trvala chvíli ve hrobovém mlčení. Ano Vondráček zapomněl selku vyprovoditi. Vyběhl za ní teprve, když byla již hodný kus od stavení.

Krejčová ihned zatopila, a v hodině seděli všickni kolem stolu. Chutnalo jim znamenitě; vždyť jest hlad nejvýbornějším kořením.

Selka splnila slib. Rodině Vondráčkově nenedostávalo se od toho času nutného pokrmu, a do smrti děkovala milosrdné ženě i Bohu za ochranu a pomoc v největší bídě.

Žeň Boží.

Políčko stkví se ve zlatě,
plným se vlní klasem,
a žatvě hojně přivolá
Pán žence mocným hlasem.

V políčku dozrál bujný klas,
na zrno požehnaný —
než vzešla spolu koukol zlá,
i vzrostl klásek planý.

Sežali ženci obilí,
lesklými žali srpy,
a k zemi padla koukol též,
klas planý, modré chrpy.

Obilí kladou do stodol,
děkují za dar Boží,
však smet', již nasel nepřítel,
do ohně k palbě vloží.

Země též Božím polem jest,
semenem lidstvo zve se;
v den soudný Pán Bůh nad všemi
soud přísný jistě vznese.

Přivedou ženci — andělé
ctnostné tam v nebes kraje,
a duše hříšné uvrhnou,
kde oheň věčný plaje.

Srdce-li tvé se v ctnostech stkví,
klasem jsi blahoploďným,
však hříchem-li se poskvrní,
jsi jenom býlím škodným.

Semenem Božím, dítko, jsi —
plným máš klasem býti,
bys mohlo věčnou odměnu
tam v rajske vlasti vzíti.

Vilém Ambrož.

Na výletu.

Vypravuje Jos. Kovanda.

(Dokončení.)

Sotva vstoupili do vysokého lesa, začal ohař Chňap v houštině nedaleko cesty „vydávati“, jak myslivci psímu štěkotu říkají.

„Jistě žene pes zajíce“, prohodil otec. „Zastřelíte nám jej, strýčku?“ ptal se Slávek. „Ó nikoliv, milé dítě; v tento čas se zvěř stříleti nesmí, nýbrž jen na podzim a v zimě“, pravil strýc. „A proč se nesmí nyní zvěř stříleti?“ zvídal chlapec. „Protože mívá v tom čase zvěř svá mláďata, a kdyby se matka mláďat zastřelila, všecka by musila chuďátka zahynouti“, pravil strýc.

Když pes „vydávati“ nepřestával, ani z huštiny nevybíhal, šel za ním lesník, co zatím děti s otcem na cestě stanuly.

„Pojďte sem, děti!“ volal z huštiny strýc, „je tu ježek“.

Děti radostně hopkovaly větvemi se prodírajíce. Pod smrčkem ležel nepohnutě v klubíčku ostnatý ježek, na něhož Chňap ze vsí síly štekál, zuby cenil a vrčel. Několikrát i na něho se vrhnul chtěje jej trhati, ale vždy s kňučením žalostným odskočil.

„Dobře ti tak, Chňape, proč jej nenecháš na pokoji“, pravil strýc. Děti divily se ostnům ježkovým, které jej před psem bezpečně ochránily. „Však jest to jediná zbraň, kterou moudrý Stvořitel ježkovi dal, aby se jí nepřátelům svým bránil.“ — „Kdo by tak užitečné zvíře pronásledoval!“ divil se Antonín. „Ba, milé dítě, dosti má nepřatel ježek. Nejvíce pronásledují jej lišky a nevědomí lidé, kteří by jej jistě nechali na pokoji, kdyby věděli, jaké množství škodlivého hmyzu, žab, myší, hlemýžďů, ba i jedovatých zmijí za jediné leto zahubí,“ vypravoval strýc. „V letě jest ježkovi hej, ale v zimě, chudák, má dlouhý půst“, řekl otec. „A co dělá v zimě?“ zvídal Slávek, dobře věda, že v zimě nejlépe jest seděti u teplých kamen. „Zimu prospí ukryt v doupěti, jež si byl mezi kořeny stromů vyhrabal“, odpověděl strýc. „Prospí?“ divil se

Slávek, „a ničeho nežere?“ — „Kdež by co chudák našel, když vše pokryto jest sněhem“, řekl Antonín. „To má asi na jaře notný hlad“, prohodila Marinka. „Arci že má hlad, milá dceruško, vyhlíží jako louč, ale za to si to v letě hojně nahrazuje“, pravil strýc, když odcházeli z houštiny. „Tu jsme na cestě, po které jste šli ráno k nám. Máte již jen nepatrný kousek cesty lesem“, řekl strýček, načež se s bratrem rozloučil. Děti poděkovaly mu za pohostění a ruku mu políbily. Rozcházeje se s nimi zval je, aby brzy i s matinkou do Bučiny zavítaly.

„A nyní popilme sobě, abychom přišli za světla z lesa“, pravil otec k dětem.

A byl věru nejvyšší čas spěchati, neboť když z lesa vyšli, ponořovalo se již slunéčko do zlatostkvoucích červánků, jakoby celodenním putováním po obloze unaveno ku spánku se sklánělo. Děti pozorovaly, jak paprsky jeho osvětlovaly ještě pozlacené rafije hodin na věži kostela městského, pak již jen střechu, jak paprsků rychle ubývalo až poslední z nich utkvěl jako políbením na pozlaceném kříži na vrcholu věže vztyčeném, načež celý kostel ponořil se do stínu večerního. S věže zahlaholil zvon do tiché krajiny a otec sejmuv klobouk nahlas modlil se s dětmi pozdravení andělské.

Po nábožné modlitbě šli dále k domovu. Nešlo to ovšem již tak vesele, jako na počátku cesty, zejména Slávek naříkal, že ho nohy bolí.

„Však již jsme jako doma“, těšil jej otec.

Počalo se rychle stmívat, to však nepřekáželo cvrčkům provádějícím v obilí cvrkotem svým hlučnou hudbu, koroptev svým „kyrrryk“ svolávala drobná mláďata pod ochranná křídla na noc do jetele a ve struzu na lukách chraplavě pokřikoval chřastál.

Když děti uzřely matinku vstříc jim přicházeti, radostně běžely k ní, s ní se objímaly a vypravování nebylo konce. Ba Slávek dokonce zapoměl, že jej nohy bolely.

„Půjdeme zase brzy na výlet, tatínku?“ ptaly se děti doma otce. „Budete-li hodny, opět si někam vyjdeme“, při-

sliboval otec. „Budeme!“ ujišťovaly jej děti, „a matinka půjde jistě také s námi!“

Výborně chutnala dnes dítkám večeře, výborněji ještě milý spánek unavenému tělu jejich. Anděl Boží, k němuž zaletěl poslední paprslek slunéčka s kříže pozlaceného, posiloval je ve snu k nové práci příštího dne a k nové vděčnosti ku milým rodičům a k Otci všech — Pánu Bohu.

Vypravování biskupa Slomšeka hodným dítkám.

X. Sekyry a stromy.

Vezlit' jednou plnou fůru sekyr od kováře hustým lesem na trh. Slunce mile svítilo, a ostří, sluncem ozářené, tak se lesklo, že stromoví v hustém lese samým strachem před těmi ostrými sekyrami se chvělo a tráslo.

„Kdo pak nás od těchto nepřátel našich osvobodí? Vždyť nás ty sekyry všecky do jednoho porubají.“

A tak to ubohé stromoví, větrem klátěno, sem a tam se hýbalo, a šumotem žalostným strach a bázeň před blízkou smrtí na jevo dávalo.

Ale tu pojednou starý a mohutný dub stromy těšil, a pravil:

„Nic se nebojte a nestrachujte, pokudž nikdo z nás nedá sekyrám topůrka, dotud nám nemohou sekyry nic uškoditi, ať jsou sebe více nabroušeny.“

Nižádný náš nepřítel a odpůrce, byť i velmi byl mocný, nemůže nám uškoditi, pokudž my samotní topůrka nebo-li příležitosti mu neposkytneme.

Zrádce a škůdce největší bytuje v našem srdci.

XI. Pavouk a moucha.

Pavouk pilně a neunavně předl pavučinu, ana tu moucha okolo bzučí a pavouka plísni:

„Kdo pak ti poručil, abys právě tuto na cestě svou nešťastnou pavučinu soukal? Cesty mají býti prosté a volné,

a proto nemáš k tomu práva, abys přes ně táhl své nemilé tkaniny a provazy.“

Pavouk odpověděl:

„Tvůrce všemohoucí sám mně tomu vyučil, jak bych měl pavučinu zplétati, a kterak i volné cesty mohu pavučinou zalíknouti a uzavříti.“

Moucha na to:

„Když jsi tedy ty ve škole u nejmoudřejšího Stvořitele takovému umění se vyučil, prosím tě, buď nyní také mým učitelem, a vyuč mne také něčemu užitečnému a prospěšnému.“

„Milerád,“ odvece pavouk, „jenom také dbej pilně mého naučení. Kdo chce šťastně a blaženě býti živ, musí míti moudrou hlavu a šlechetné srdce. Dobře se dívej, kam jdeš, abys někde neuvázla. Obou očí nikdy nezavírej, toť mé první naučení.“

„Druhé pak jest toto: Obezřetně kráčeť a vždy napřed se dobře podívej, než někam stoupneš. Kdo jest moudrý, moudře si všude vede, nerozvážlivec všude pobloudí. Vždy ať noha jde za okem, nikdy však nechod' oko za nohou, sice snadno přijdeš k úrazu.“

„Třetí pak ponaučení, a jak se mně zdá i nejpotřebnější, měj toto: Čím zdáš se býti jistější, tím více se měj na pozoru. Čím více ti někdo slibuje, tím méně se na sliby takové spolehej. Moudrý uhýbá a vyhýbá všemožně nehodám a neštěstí. Ale blázen bezstarostně kráčí, snadno také v nehodě uvázne, ze které se vyprostiti nezdolá!“

„Zapiš si tedy toto mé naučení, a obezřetně lítej, všude kolkol se ohlížeť, kam nohama stoupáš. Ano i na to pomýšlej, kam chceš usednouti. Mé sítě jsou uchystány pro nemoudré létavce, mé lečky jsou nástrahou neumělým, a má tkanina jest pouze nemoudrým nebezpečna.“

Moucha převelmi pozorně naslouchala, ano se i divila tomu moudrému ponaučení, ba je i také vychvalovala, řkouc:

„Ach jak krásné, věru překrásné dals mně ponaučení. Jakživa jsem ještě tak krásného kázání neslyšela.“

Ale pavouk ihned odpověděl:

„Naslouchati pouze učení a vychvalovati je, toť nikterak nedostačuje. Třeba také, abychom, co jsme slyšeli, i skutkem konali.“

Moucha se nyní slušně a pěkně poděkovala a s pavoukem se rozloučila. Ale na dobré ponaučení pavoukovo brzo zapomenula. Hbitě sem a tam lítá, bzučí a leze, jako prvé, z místa na místo, až konečně v síti pavoukově uvázla.

Pavouk ihned síť zatáhnul, ale moucha se zlobila a hněvala na ukrutného pavouka. Tento pak ji krátce odbyl:

„Vždyť jsem ti dal nejedno dobré naučení, ale tys nechtěla se dle něho řídit a spravovati. Nyní sama se můžeš o tom přesvědčiti, o čem jiní marně tě slovy přesvědčovali.“

Pavouk po těch slovech mouchu opletl, a rozlomiv jí kosti, ubohou zardousil a ztrávil.

XII. Lev a veveřice.

Praví se, že prý jednou lesní zvěř měla sněm pod jakýmsi košatým dubem. Královský lev sedí uprostřed svých poddaných majestátně ve stínu, a na tu pojednou veveřice na dubě s haluze na haluz poskakujíc, šelmovské kousky provádí, ano konečně i na lva žaludy hází. Lev přísně a zlostně na veveřici pohlednul, jako by ji zrakem chtěl probodnouti, leč slova nepromluvil.

Veveřici obešla při pohledu tomto hrůza, ale hned na vše zapomenula a takto sama sebe chlácholila a těšila:

„Ó dobře, že na mne dosáhnouti nemůžeš“, a zase lva dráždíc, žaludy na něj hází. Veveřice ještě jednou hodila, načež lev tak hrozně zařval, že až země se zatřásla, a ubohá veveřice strachem s halouzky na zemi upadla.

Všecka se chvějíc a třesouc v drápech lvových se svíjí a každou chvíli smrti čeká, že ji lev roztrhá a zahubí.

Veškera zvěř se strachem a bázní na výjev tento patří.

„Nebudeš mne už nikdy dráždit a hněvati, nebudeš“, pohrozil lev veveřici; „ale nejsi věru hodna, abych tě roztrhal“, tak nyní lev pravil, a veveřici propustil.

Veškera zvěř se nyní lvu uklonila, vzdávajíc mu povinný královský hold.

Naučení. Nemoudře jedná, kdokoli mocného dráždí, snadnoť ubožáka může zničiti. Ale šlechetně jedná mocný, nemstí-li se na slabém, leč moc svou dokazuje nejlépe ten, kdo protivníku milerad odpouští.

Anděl Strážce.

Jak krásný jest anděl každé chvíle,
chceš věděti, dítě milé?
Tak krásný jest on v libé tváři,
jak dnové jarní v slunce záři;
jest očí modrých, usmívavých,
a vlásků jemných, kadeřavých.
Jak stříbrný měsíce lesk,
taký jest křídélek jeho blesk.
V také kráse
bdí andělé ku lidské spáse.

Chceš, jak anděl lítá každé chvíle,
věděti, ó dítě milé?
Tak jak snížek vzduchem poletuje
a měsíc vesmírem se pohybuje;
tak tiše, jak zrno z země klíčí,
jak líbeznou kvítka vůni dýší,
tak jak tiše list šelestí,
tak jak světlo tmou si cestu klestí,
ó, tak zase
lítá anděl tiše k naší spáse.

Proč jest anděl Strážce, každé chvíle
ochrancem tvým, dítě milé?
Kde v nouzi chudšas lká a kvílí,
anděl s chlebem hned tam pílí;
kde u chorého dítěka matka dlí,
tam jistě anděl Strážce nad ním bdí;
pláče-li kdo, nařiká
v nebezpečí svého života,
již sem spěchá
anděl Strážný, tvá útěcha.

Dítě, zda-li pak toužíš anděla míti
a s ním v nebi se sjíti ?
Pak hled' povždy ctnostným býti,
a rodičů i bližních ctíti ;
hled', bys vždy bohabojně žilo,
a Bohu i lidem se zalíbilo,
abys po vezdejší pouti
samo mohlo andílkem též slouti,
jiné střežiti,
nuzné a nešťastné těšiti.

Frant. S. Studený.

Svatý Václav.

(Svému synovci Václavovi vypravuje strýc.)

 a křestu sv. jsi obdržel jméno „Václav“, jméno to svatého knížete české země. Máš jméno to nejen proto, aby tě mohli jím volati a jmenovati, ale i proto, aby svatý tvůj patron za tebe v nebi u Boha prosil. To bude jen sv. Václav tehdy činiti, budeš-li se k němu modliti a budeš-li takovým, jako byl on. Tak se také zalíbíš Bohu. Sv. Václav budiž ti vzorem, svící v životě tvém ! Abys věděl, jak máš příkladu svého sv. patrona následovati, povím ti něco o životě jeho.

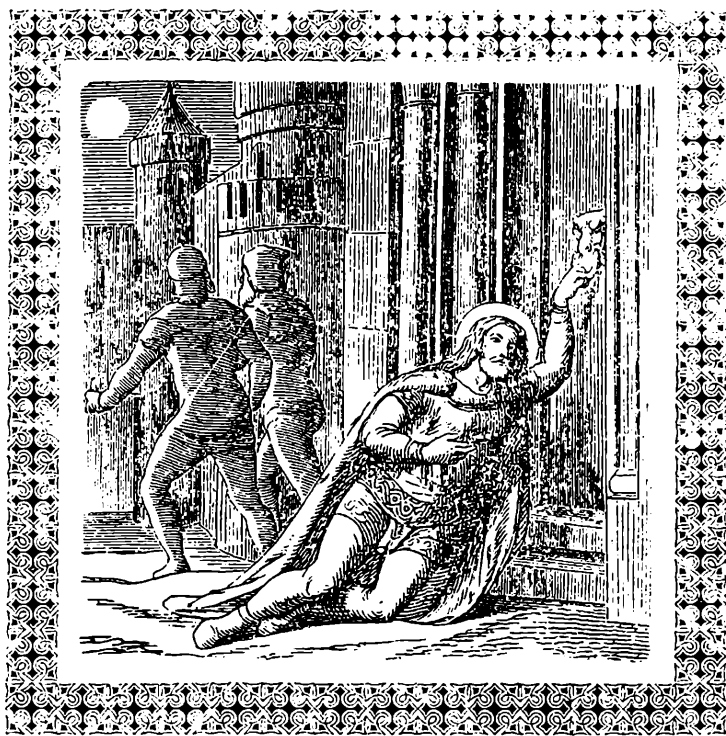
Jak víš už ze školy, přišli Slované do zemí česko-moravských v 5. století a byli tuto ještě po 400 let pohany. V 9. století byl na Moravě knížetem Rostislav. Ten poznáv víru křesťanskou od kněží německých dal se od nich pokřtiti. Jelikož chtěl, aby i jeho poddaní stali se křesťany, vyprosil si na Moravu svaté bratry Cyrilla a Methoda z císařství řeckého, a ti obrátili téměř všecken lid moravský na víru křesťanskou. Tedy o rozšíření víry křesťanské na Moravě zasadil se nejprve Rostislav a po něm jeho následovník kníže Svatopluk.

Za Svatopluka byl knížetem v Čechách Bořivoj s chotí Ludmilou. Bořivoj dojížděje na Velehrad ke Svatoplukovi naučil se víře křesťanské od arcibiskupa Methoda. Brzo na to dal se i s kněžnou pokřestiti od arcibiskupa velehrad-

ského ve chrámě Panny Marie. Po příkladu knížecím dali se velmi mnozí v Čechách na víru Kristovu.

Bořivoj byl tedy prvním křesťanským knížetem v Čechách. Po něm byli knížaty českými po sobě jeho synové Spytihněv a Vratislav. Vratislav měl za manželku pohanskou Drahomíru. Manželé tito knížecí měli dva syny, Václava a Boleslava.

Václav narodil se roku 908. na Vyšehradě, knížecím sídle. Otec jeho jsa hodný a nábožný křesťan, nechtěl tomu, aby Václav byl vychován ve víře matčině; proto svěřil jeho výchovu babičce Václavově — Ludmile. Tato po smrti chotě svého Bořivoje odešla s Vyšehradu na Tetín, kdež vedla

život velmi nábožný. U ní byl Václav od útlého mládí. Od své babičky a kněze Pavla Kaicha byl vychováván vzorně v duchu právě křesťanském.

Co činila jeho svatá babička, toho si pilně všímal a činil tak po ní. Rád se modlíval, rozdával almužnu chudým, navštěvoval nemocné s babičkou a t. p. Následoval příkladu své vychovatelky. — Vidíš-li na jiném něco dobrého, následuj toho!

„Kdo dobré zná a nekoná, dopouští se hříchu.“

Písmo sv.

Když poněkud Václavek povyrostl, dal jej otec na učení do školy Budečské, kteráž byla tehdy jedinou v Čechách.

Tam se velmi pilně učil a mravně se choval. Následuj i ty příkladu Václavova a uč se pilně. Aby se Václav něčemu ve škole naučil, bylo mu jíti do ciziny. — Ty máš školu doma; važ si toho!

„Všudy dobře, doma nejlíp.“

Když bylo Václavovi 18 let, zemřel mu otec Vratislav roku 926. Jako prvorozený syn dědil Václav po něm korunu knížecí. Jelikož byl nezletilý, vládla zatím jeho matka ovdovělá s ním. Potřebuje mladý panovník mnohdy moudré rady, utíkával se s prosbou ku své babičce Ludmile. Tak stávalo se, že nepodařily se Drahomíře často zlé její úmysly, když Václav jednával po radě babiččině. — Jako Václav ber rád u moudrých radu.

„Dojde k cíli, kdo se řídí
moudrou radou dobrých lidí.“

Ze msty a žárlivosti dala Drahomíra tchyni svou tajně zavraždit. Václavovi tím způsobila matka bolest ohromnou, an babičku miloval velmi. K tomu její vinou vtrhlo do země české až k samé Praze nepřátelské vojsko německého císaře Jindřicha I. Václav vida ohroženou vlast, sebral vojsko a táhl naproti Jindřichovi. Avšak nechtěl, aby se svedla válka, nýbrž v dobrotě se s nepřítelem vyrovnal, slíbiv mu, že chce ročně raději něco platiti, jen aby se krev neprolévala. Tak podobně i ty se s nepřítelem v dobrotě porovnej a raději ustup!

„Ach, proč sváry mají mezi vámi místa,
již jste sjednoceni v církvi Jezu Krista!“

Sv. Kliment Římský.

A „kdo je moudrý, ten ustoupí.“

Když vrátil se Václav, neviděl jiné pomoci, než ujmouti se sám vlády ve 20. roce svého věku. Matce za učiněné krivdy se nemstil, než vypověděl ji jen na Budeč, odkudž ji však brzy přivedl nazpět na knížecí dvůr jako hodný syn.

„Ó přičiň se, ať mír a klid
se zase vrátí ve tvůj byt.“

Václav byl také hodný bratr. Dal totiž Boleslavu, bratru svému, kus země své, kdež si dal tento postaviti hrad

Boleslav (nyní Stará Boleslav), a vyhlásil jej veřejně za dědice své země.

Tak jako s každým chtěl jen v míru žiti, tak i ze srdce rád odpouštěl svým nepřátelům. Jakýsi lech Radslav (český pán), loupil v knížectví českém ze ziskuchtivosti. Václav chtěje přítrž učiniti nepravému počínání, táhl na něj s vojskem. Nechtěje však prolévati krve, nabídnul Radslavovi, že by mohli bojovati sami mezi sebou. Radslav nabídnutí přijal s radostí. Když už jeli proti sobě, tu objevili se po stranách Václavových andělé hroící Radslavovi. Toho zjevení se ulekl Radslav a prosil Václava na kolenou za odpuštění. Svatý vítěz mu odpustil a napomenul ho. — Nemsti se nepřátelům!

„Kdo se mstí — sám sebe bodá.“

Sv. Bernard.

Dbal náš kníže svatý nejen o blaho věčné svých poddaných; nýbrž vždy otcovsky staral se o jejich blaho vezdejší. Kdy a jak jen mohl, konal skutky milosrdné. Chudé zapotřeboval potřebami vezdejšími, ujímal se nuzných vdov a sirotků, navštěvoval a těšil nemocné a nešťastné, pochovával dával slušně mrtvoly nemajetných, navštěvoval a vysvobozoval vězně a tak podobně. Tehdy stával se každý dlužník otrokem věřitelovým, když nemohl dluhu zapraviti. Václav vykupoval otroky takové a platil za dlužníky. — Vidiš z toho, že miloval tvůj patron bližního svého, jak málo který křesťan umí. Sám žil velmi skrovně, aby jiným pomáhal. Miluj bližního svého, jako sebe sama!

„Co jste učinili jednomu z nejmenších bratrů svých, mně jste učinili.“

Písmo sv.

Kde nemohl pomoci skutkem, tam prosil za pomoc Boha. Poněvadž ve dne byl zaměstnán pracemi panovnickými, věnoval na modlitby čas noční. Navštěvoval se svým věrným sluhou Podivenem za času nočního chrámy; chodíval na tyto zbožné vycházky obyčejně bosý i v zimě. — I ty se tak rád modlívej a navštěvuj chrám Páně!

„Modlitba upřímná sílí, těší v práci,
a všeliké dílo k dobrému obrací.“

Největším ctitelem byl nejsvětější svátosti oltární. Nejen že rád klaněl se na modlitbách v kostele tomuto nejsvětějšímu tajemství; nýbrž vlastníma rukama tlačil víno a pekl chléb ke mši sv. potřebný. — Když přijímáš Tělo Páně, čin tak se zbožností největší!

„Pojďtež ke mně všici, kteří pracujete
a obtíženi jste, a já vás občerstvím.“

Písmo sv.

Při mši sv. často sám knězi ministroval a nestyděl se za to. — Neostýchej se, sloužiti Bohu před lidmi!

„Kdo mne vyzná před lidmi, toho
i já vyznám před Otcem nebeským.“

Jsa oddán úplně ve službu Boží staral se všemožně o rozkvět právě vzrůstající víry křesťanské v Čechách. Staral se o vykořenění zůstalých tu ještě zvyků pohanských, volal do země hodné kněze, podporoval je. Dal vystavěti mnohé chrámy; ke znamenitému chrámu sv. Víta v Praze položil Václav základ.

Při všem tom svém životě nábožném nezapomínal kníže na svou povinnost panovnickou. Věděl, že je na místě Božím a vlast svou i národ miloval vřele. Chodil po své zemi a osobně se dovídal o potřebách lidu a otcovsky jim vyhovoval. — Konej svou povinnost a miluj vlast!

„Proti své krvi bojuje,
kdo svůj národ nemiluje.“

Ačkoliv vedl život příkladný a užitečný, přece měl Václav nepřátel mnoho, ano i sám Boleslav, jemuž Václav se ukázal tak dobrým bratrem, přemýšlel, jakby zbavil ho koruny ve vlastní svůj prospěch.

Za úmyslem tím hříšným pozval Boleslav knížecího bratra na svůj hrad ke dni 27. září 935, kteréhožto dne měla býti tam pouť chrámová. Ač chtěl Václav po službách Božích jeti domů, přece nechal se uprositi od bratra a zůstal na zejtrí. Když druhý den ráno šel na mši sv. do kostela, potkal se ve vratech s Boleslavem. I chválil Václav svého hostitele za včerejšek; Boleslav však tasil meč a ťal jím Václava do hlavy řka: „Takto chci tě dnes lépe častovati.“ Václav jsa

silnější, vyrval mu meč a pravil: „To ti Bůh odpust, bratře!“ Boleslav jakoby byl sám přepaden, volal za pomoc. Služebníci jeho přišli, obořili se zuřivě na knížete; tento od Boleslava již raněný utíkal ke chrámu a jsa bolestí umdlen zachytil se kruhu u dveří chrámových. Tu překvapil služebník Hněvsa a probodl Václava mečem. Tedy stal se mučéníkem Václav rukou a vinou bratrovou, jemuž přál to nejlepší. — Neočekávej odměny za prokázané dobrodiní; spíše nevděku se ti dostane.

„I bys dlouho hledat musil,
nenašel by se jediný,
nevděku jenž nezakusil
za svá mnohá dobrodiní.“

Když se Drahomíra dověděla o tom, že Václava zavraždili, přišla, padla k jeho srdci a hořce plakala. Jakmile rozletěla se truchlivá zpráva o smrti milovaného knížete po vlasti, rozplakal se národ a hned se zbožností vypravovali o „svatém mučeníku“.

Boleslav později litoval velice svého hříchu a učinil zadost tím, že byl dobrým panovníkem a zdárným podporovatelem náboženství křesťanského.

Když hodný člověk nedojde uznání za svého života, tož aspoň po smrti. A neuznají-li toho lidé, Bůh bude mu odplatitelem.

„Nebaž po té chvále lidí,
která chvilkou již se mění;
věz, že ten tvé činy cení,
jehož oko všudy vidí.“

Svatý Václav.

Po horách a dolech snížek poletuje,
do chaloupky chudé chladný vítr duje.

V chaloupce té chudé ubohá dlí vdova,
Kol ní čtvero dětí, jedno v klíně chová.

A ty děti k matce blíž a blíž se toulí,
jako když kuřátka pod křídla se choulí.

Málo jich ta matka, málo poohřeje,
na celém se těle sama zimou chvěje.

Ale tím je vroucněj k srdci svému vine,
a z těch očí jejích slza na ně plyne.

Ale vdova s dětmi na kolena padá,
od Boha jen mocná přichází rada.

„Ó ty Bože dobrý, sirotci jsme pouzí,
rač se smilovati nad námi v té nouzi.“

Aj tu svatý Václav závějemi spěchá;
ó s ním vejde jistá do chaloupkytěcha.

Vždyť jak posel Boží po krajině chodí,
kam krok jeho vstoupí, všady slast se rodí.

Nyní dřeva nese, noha tone v sněhu,
ale svatý Václav spěchá na svém běhu.

Nebeský ten oheň, jímžto v hrudi hoří,
sama kvítka rajská ze sněhu mu tvoří.

A ten anděl Páně, ten ho vede přímě,
aby nezabloudil v sněhovité zimě.

A již tamto klepá na ty nízké dvěře,
již se s nůší těžkou do chaloupky běře.

Vdova s dětmi svými v slasti blahé tonou,
před Václavem svatým na zem nice klonou.

Fr. Sušil.

Něco z cizích krajů.

O misionářství mezi národy pohanskými.

ajisté není to žádným pohodlím, misionářiti mezi národy pohanskými, zpustlými, nevědomými, není to zábavné cestování, jaké podnikají k. př. Angličané a jiní Evropané jen ze zvědavosti a pro dobrodružství. Nemožno všechny vyčítati a vypověděti útrapy, kteréž misionářům jest zakoušeti: Jeden se plaví přes moře do Afriky; zde po poušti se potuluje a jde lesy, horami a dolinami — písek je mu za lůžko, smrdutá voda nápojem, lecjaké

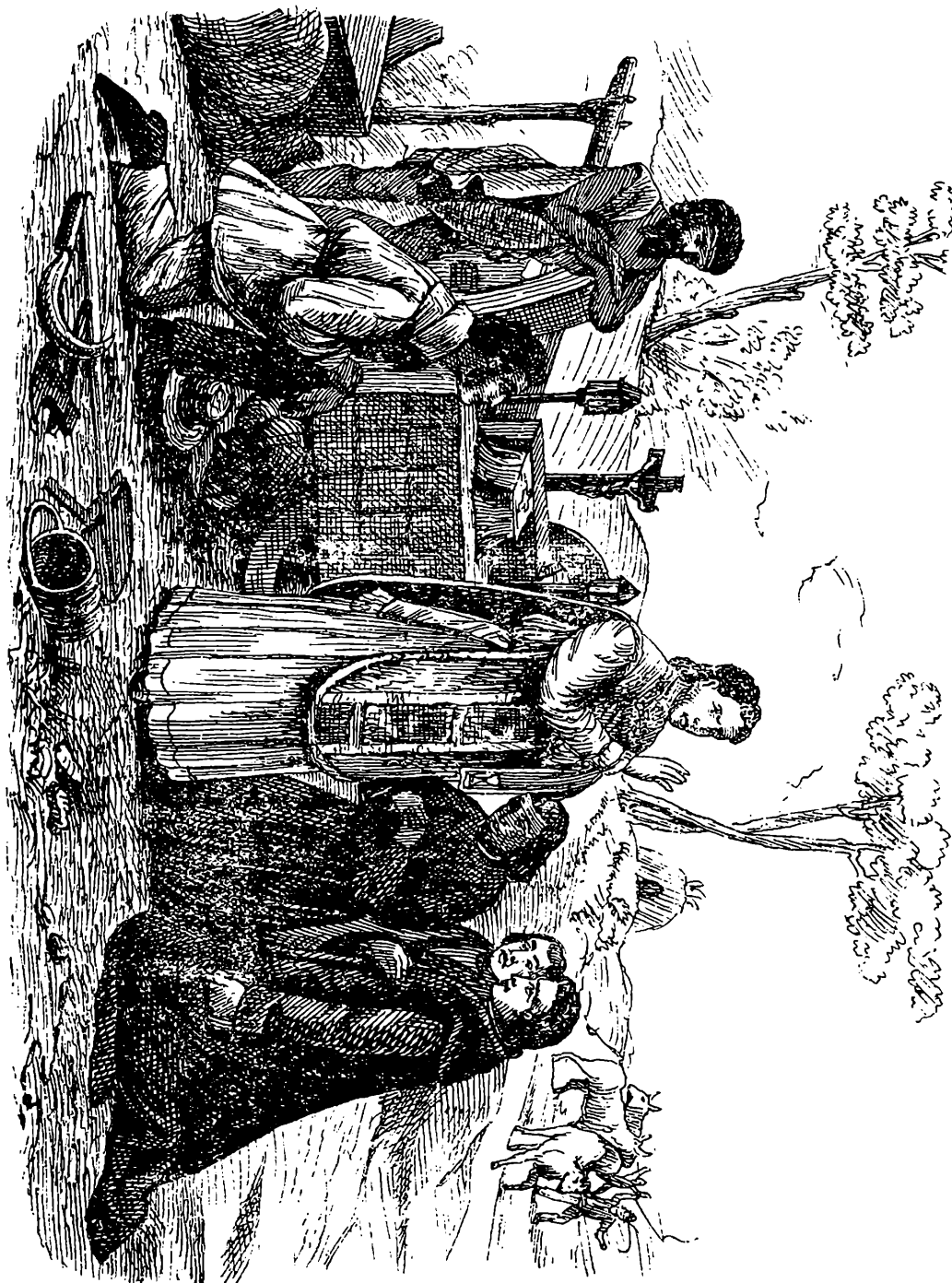
bídné ovoce pokrmem; hledá — hledá, až konečně po hrozných útrapách přijde k tlupě — divochů; laskavě se k nim chová, ale ti ho nelaskavě přijímají: jedni před ním utíkají; jiní příkoří mu činí, mnohdy hned životu konec učiní! To však neodstraší jeho soudruha, misionáře druhého, kterýž všemožně se vynasnažuje, aby seznal řeč a mravy těchto divochů, a aby je takto Kristu získal. — Jiný ubírá se do Asie. Když přešel zde hory, kterýchž posud neviděl, snášeti jest mu horko, o kterém před tím ani zdání neměl; jest se mu plaviti často po řekách, kdežto každým okamžikem nebezpečenství života mu hrozí; jest mu bojovati zde s divokou zvěří, — a dojde-li někde k nějakému obydlí lidskému, tu odehnán bývá; ani nápoje, ani pokrmu, ani přístřeší mu poskytnouti nechtějí. — Jiný ubírá se do Austrálie, a zde prolízá močály, bařiny a lesy, kde ještě noha lidská nekráčela; musí si vyhledati teprve lidi, přiučovati se jejich řeči a zvykům, učiti je stavěti atd., a pak teprve Krista Ježíše jim hlásati. — Opět jiný ubírá se do severních končin amerických: zde pod sněhem vyhledává příbytky lidské; jest mu boje podstupovati s medvědy; vycházeti na lov, aby hladu nezemřel; usilovati, aby ulovil soba, a takto kůží jeho před krutou zimou se zachránil.

Zkrátka, není lidské bídy a obtíže, které by misionář nezažil: přináší srdce, které by všechny oblažiti chtělo, a nenachází než odpor; ujímá se člověka, kterýmž každý opovrhne — ano on z divocha činí „člověka.“ A pak-li se mu podaří, získati nějakou osadu, jakých teprv obtíží jest mu podstoupiti! — Častokráte některý den jest mu jíti, než se ku svým ovečkám dostane.

Vším opovrhnouti, vše opustiti a vydati se do širošířého světa a zde všechny bídy a strasti, lopoty a boje snášeti, — pravou vzdělanost rozšiřovati, a za to jen zneuznánu býti a smrt podstoupiti — toho dovede jen ten, kdož víru má — kteráž stojí u člověka v nebezpečenství jako rádce, v boji jako strážce, v nemoci jako sestra milosrdná, — a ve smrti naň hledí jako anděl radostí nebeskou. — Misionářem býti, toho dovede jen ten, kdož pravým synem církve katolické!

Jak pravdiva věc tato je, o tom nás úryvek z benediktinského misionářství australského přesvědčí.

Roku 1835 vypuzeni byli „svobodomyslnou“ vládou španělskou klášterníci z vlasti své. Mezi nimi byli též dva

benediktini proslulého Compostellského opatství sv. Martina, Josef Serra a Rosendo Salvado, kteréž Pán Bůh sobě za apoštoly západní Austrálie vyvolil. Právě toho času prodléval msgr. Brady, generalní vikář západní Austrálie, v Římě. I dání mu jmenování benediktini za spolupracovníky. 5. června

roku 1845 udělil jim Řehoř XVI. na rozloučenou audienci a apoštolské požehnání.

Mimo tyto dva benediktiny získal pro své misie msgr. Brady: Sedm kněží, jedenáct klerikův, dva bratry a šest řeholnic. 17. září nastoupili z přístavu Gravesendského dalekou cestu do západní Austrálie. Cesta dlouho sice trvala, ale za to se vydařila. 7. ledna r. 1846 konečně od námořníkův nadšeně povoláno „země!“ I přistáli v zálivu Freematském a ráno následujícího dne „Tě Bože chválíme“ a litanii k Panence Marii prozpěvující vstoupili na půdu Australskou. Mnoho zvědavých se dostavilo; mezi nimi byli i Australští domorodci. Pohled na tyto bídné a takřka nahé postavy lidské pohnul misionáře k útrpnosti; i vynasnažovali se s nimi rozmanitými znameními se dorozuměti. „Maragua, Maragua!“ t. j. „chleba, chleba!“ volali divoši; i podal jim P. Salvado chleba s tím vroucím přáním, aby brzy přežádoucí chvíle nastala, kdež by jim jiný chléb, chléb andělský podán býti mohl. I v Perthě, hlavním městě, potulovali se nešťastní domorodci a zde žebrali; i přesvědčili se misionáři, že kolonisté s nimi nejinak než jako s nerozumnými zvířaty nakládají a zacházejí.

Když se misionáři za několik dní zotavili, rozdělil msgr. Brady celou novou rozsáhlou vinici na tři okresy: severní, jižní a střední. Avšak všeliké počínání bylo marné ve všech okresích; po nevýslovných strastech, trampotách a namáháních opustiti museli vykázané pole misionářské. Prozřetelnost Božská častokráte na služebníky své rozmanité pohromy dopouští jmenovitě při počátku díla toho kterého, aby takto uznali, že netoliko své práci, ale milosti Boží zdaru a vítězství třeba připisovati.

Msgr. Brady usnesl se na tom, že španělské benediktiny prozatím ustanoví za duchovní správce Evropanův. John Scully, katolický kolonista, donesl biskupovi potěšitelnou zprávu, že na blízku jeho polností při „řece labutí“ jest velmi úrodná půda a že ve vůkolních lesích přemnoho divochů žije. I dali se benediktini do prošení, aby k těmto divochům na misionářství vyslání byli; vyhověl msgr. Brady naléhavým prosbám jejich, tou koje se nadějí, že snad se jim podaří tamo sítě

spásky zaseti. O poselství svém misionáři nám následující vypravují:

„16. února 1876,“ vypravuje msgr. Salvado, „došli jsme jsouce úplně na cestu připraveni, s mošnou na zádech, s křížem na prsou, s holí v rukou do kostela, kdež nás biskup již očekával. Lid dral se zrovna do kostela, biskupského kostela Perthského; protestanti i katolíci chtěli nám „s Pánem Bohem“ dáti, a sice, jakž se domnívali, na vždy. Biskup měl promluvu, kteráž hluboce dojala posluchače; když nám své požehnání udělil a nás políbil, odebrali jsme se z Perthu; více než míli nás náš vrchní pastýř doprovázel a s ním mnoho Perthských obyvatelův. Měsíc cestu naši ozařoval; dva vozy, na něž nejpotřebnější oděv, hospodářské nářadí a oltář jsme naložili, nás doprovázely. Ubírali jsme se písečnou krajinou; bylo to přetěžné cestování. Pod obrovským eukalyptem konečně se nám podařilo přenocovati. Jakmile začalo svítati, opět jsme se vydali na cestu; šli jsme hustým lesem. Tu najednou přijdeme na rozcestí, které nás přivedlo do veliké nesnáze. Šťastnou náhodou setkali jsme se s divochem, kterýž v jedné ruce kopí a ve druhé hořící pochodně držel. I voláme „More, More!“ — tak se jmenoval nejbližší irský kolonista — což nám bylo rozuměl; i doprovodil nás k nejbližší usedlosti. V domě pana Moore byli jsme uhostěni; zde jsme také naposledy pod střechem přinesli oběť novozákonní; od té chvíle dlouho — dlouho sloužili jsme mši sv. pod širým nebem. (Pokračování.)

Strýčkovy ořechy.

1. Číslo 144 jest dělitelno 12. První a poslední cifra čísla 144 dá součtem 5; — hledejte ku prostřední číslici (4) jinou první a poslední, jichž součet by činil zase 5, a nové trojciferné číslo aby opět bylo dvanácti dělitelno.
2. Které číslo jest o 12 větší, nežli jeho polovice a čtvrtina? (*—ay.*)
3. Kterého čísla jest polovice o 12 větší nežli téhož čísla čtvrtina?
4. Dennice to roztrousila, slunce sebralo a měsíc navrátil. Co je to?
5. Čím se více myje, tím jest černější. Co je to?
6. Čeho jest za krejcar plný pokoj? (*Zasl. J. Vymětal.*)
7. Šel muž se ženou a bratr se sestrou; našli 3 jablka, a když se podělili, měl každý jedno. (*M. Künstler.*)
8. Vím o malém domku, který nemá ani oken ani dveří. Chce-li domácí pán z domku ven, musí jíti skrze zeď. (*Zasl. J. Zdvodný.*)

9. Písmena slov „In a Labe“ mají se sestaviti tak, aby dala jméno země na Balkáně. *(Jos. Novák.)*

10. Podivná latina: JAC. SED. OLES. A. VOLAT. AC. SE. S. LES. AOZI. VA. *(Jos. Hladík.)*

11. 12345 — rostu, kvetu, živím, hořím,
124 — počet značný jistě tvořím,
543 — lidí často na sta zmořím,
5412 — mokřý hrob mám, když se bořím.

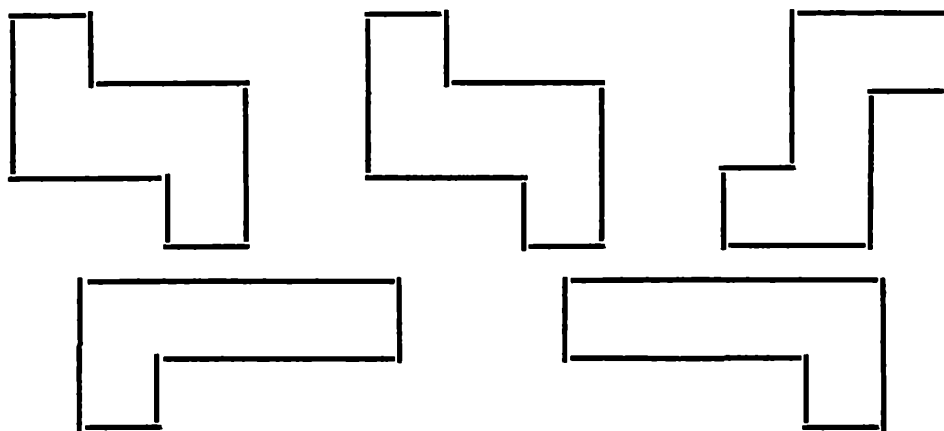
12. S „p“ po vodě dříví plaví,
s „ch“ příbytek jest boží,
s „t“ potřebují, když se staví,
s „k“ má všelijaké zboží. *(Zasl. Jos. Š. a.)*

13. (Dvouslabičné slovo.)

Dávno minulý věk vyjádříme prvou,
houf domácích zvířat poznačíme druhou;
celek často uslyšíme,
když se k ohni postavíme. *(Jan Fišer.)*

14. Velmi známé mám já jméno,
nazpět může býti čteno,
velmi často ho snad vyslovuješ,
některou-li dívku pojmenuješ. *(J. Možnar.)*

15. Sestavte z následujících tvarů kříž podobný onomu v předešlém čísle.

Rozluštění ořechů z čísla 8.

1. 407×546 . 2. Petr velí Kazimíru: Káru dále s vrchu val!
3. Dvounožka = ševcovský učeň. Třínožka = ševcovo sedátko. Čtyrnožka = pes.
4. Tři synové, 50 zlatých. 5. Samohláska: a. 6. Proto že bílých bývá více. 7. $9 + 6 + 9 + 6 = 30$. 9. Ozvěna. 10. Pytlík. 11. Ustříce.
12. Bodlák. (Sazeč vynechal před L K [.] bod.) 13. Izaiáš. 14. Tříсло.
15. Kolumbus.

Obsah. Milé dívky! str. 193. — Bůh neoslyší modlitby str. 195. — Žeň Boží str. 198. — Na výletu str. 199. — Vypravování biskupa Slomšeka hodným dítkám str. 201. — Anděl Strážce str. 204. — Svatý Václav str. 205. — Svatý Václav (báseň) str. 210. — Něco z cizích krajů str. 211. — Strýčkovy ořechy str. 215.

*Andělům svým přikázal o tobě, aby tě
ostříhali na všech
cestách tvých.*

*Poslechněš-li hlasu
mého a budeš-li čí-
niti, co pravím, budu
nepřítelem tvých ne-
přítel.*

ANDĚL STRÁŽNÝ.

Časopis pro křesťanskou mládež.

(Příloha „ŠKOLY“ na zvláštní předplacení.)

Vychází letos r. 1883 za měsíc jednou a předplácí se na něj **celoročně 80 kr.** — Zásylku vyplácíme sami a dáme každému předplatiteli za **promil** krásný olejobarevný obrázek, který má býti za titul celému ročníku. — Vydavatelem a za redakci odpovědným jest **P. Placidus J. Mathon**, benediktin rajhradský v **Brně**, kam také jedině třeba zasýlati předplatné, dopisy, dotazy atp.

Milé děti!

apočala vám opět práce — nastal nový školní rok. Těšte se z toho! Zotavily jste se v prázdninách na těle i na duchu, shromáždily jste síly k novému namáhání, chutě tedy pracujte, abyste na konci školního roku sklízely stonásobné ovoce veškerých prací svých. Každé hodné dítě těší se z toho, že mu jest popřáno ve škole vyvíjeti vlohy Bohem mu dané, aby jednou k radosti svých milých rodičů a učitelů zdárně mohlo působiti, až vlastní silou s pomocí Boží bude mu pracovati ve věku pokročilejším v životě veřejném. Hleďte, abyste se staly zdárnými syny a dcerami drahé vlasti své, aby církev sv. s chloubou na vás kdysi patřila, vidouc srdce vaše zušlechtěné a zdobené všelikou ctností křesťanskou! To budiž vždy vaší snahou. Toho-li

dosáhnete, nebudou marny všechny ty starosti, jež o vás mají ti, kterýmž Pán Bůh uložil dílo vychování vašeho. A vím, zajisté že uposlechnete strýčka svého, jenž vás miluje, a jemuž jste již mnoho radostí připravily věrným plněním rad jeho a přání jím vyslovených. Proste jen Pána Boha, aby práci vaší požehnal; vždyť znáte přísloví: „S Bohem začni každé dílo, podaří se ti až milo!“

V naději, že od vašich pánů učitelů a katechetů o vás nejlepší chválu uslyším, posílám vám všem srdečný pozdrav a: Zdař Bůh!

Strýček Ambrož.

1. Sv. Method.

Moravanům statným pravil svatý kněz :
„**E**jhle, odznak spásy neseš Vám dnes.
Touhu Rostislava, jeho národu
Hospodin Bůh plní, posílá Vám obrodu.“
Otcům našim hlásal Krista učení,
Dal s Cyrilem základ vědy, umění.

2. Hostajnov.

Hrůza války na Moravu kvačí
Okolí Hostýna Tatar svírá,
Sotva Hana pojati jej stačí :
Tolik hord tatarských sem se sbírá.
Avšak Hospodin křesťany spasil.
Jaroslav rek pádný meč vytasil,
Na dva kusy vůdce Tatar roztal —
Obloha vyslala blesky, hromy :
Vítěz zbavil západ zlé pohromy.

3. Morava (řeka).

Mám své zřídlo na Sněžníka stráni,
Olomouc mé vlny jasné chrání.
Ráj Hanáků statných zavlažuji
A úrodou hojnou oblažuji.
Vody moravské se do mne lejí,
A já s nimi do Dunaje spěji.

4. Morava (země).

Můj lid českou řečí mluví milou,
Orlici mám v štítě zlatobílou.
Rodím hojně žita, pšenky zlaté
A mám v lůně rudy přebohaté.
Velehrad a Hostýn, místa dávná,
Až podnes jsou všem Slovanům slavná.

Jan Funtíček.

Ubohý hošík — šťastný muž.

Vypravuje F. J. Andrlík.

Bohý hošík! — Lituji ho srdečně, kdykoli vzpomenu na jeho mládí, a politovaly byste ho, dětičky, zajisté i vy, kdybyste věděly, co zakusil. Tatíčka nepoznal; umřel, dokud byl nemluvnětem. A matička, ach, dobrou mamičku ztratil, aniž sám věděl jak! U večer s ním ještě rozmlouvala, — ráno spala, — spala celý den a ještě jeden, a pak ji uložili do dlouhé, úzké postele, přikryli víkem, odnesli na hřbitov, — a od toho okamžení neuzřel Jiřík mamičky. Násilím odtrhli plačícího chlapce od hrobu, násilím uvedli ke staré Formánkové do pastoušky.

Jiřík rostl a sílil; ale na maminku nezapomínal. Kdykoli pásal housata, nebo štípal na pecině louč, šeptával si, co mu teta Formánková odpověděla, když se ptal po matce: „Holečku, tvá matka spí hluboko v zemi; neuzříš jí dotud, dokud neodejdeš za ní. Až tamhle v té nebeské říši shledáte se opět!“ A vždy si Jiřík při vzpomínce zaplakal. Přál si viděti matičku dříve; ach — hodně brzo; přál si, aby už za ní šel. Chtěl také do nebe.

Přání dítěte se nesplnilo; dobrý Bůh tomu nechtěl — pro blaho Jiříkovo. Chlapec dospěl dvanácti let; ale za celou tu dobu býval ve škole řídkým hostem. Neměla Formánková nikoho na široším světě, kdoby jí pomáhal vydělati na živobytí; proto ujala se chlapce, proto ho odchovala. — Ale Jiřík snažil se dohoniti při pasení, co byl špatnou docházkou školní obmeškal. Čítal i psával velice pilně. A teta Formánková

nemohla mu o svatém Mikuláši větší radosti učiniti, nežli když mu přinesla z města dva archy papíru a krejcarovou tužku. Jiřík byl šťasten jako král; neboť se vyplnil nejkrásnější jeho sen. Přál bych vám, dětičky, abyste byly viděly, kterak papír šetřil. Jen v neděli odpoledne sedal ke stolu a tužkou psal. Ale jak! Jedno písmeno jako druhé a nikdy víc na řádku, ani méně. — Tak si osvojil vlastní píli nejnutnější počátky lidského vědění.

Ale co teď počne Formánková s hochem? Má ho neustále přidržovati k pasení hus a domácí práci? To přece nelze! Vždyť i sám soused Plichta nedávno řekl: „Dejte hocha někam do statku za pohůnka. Dostane oděv, — vám dá peníze. Za tři, čtyři léta bude z něho čeledín, a pak máte vyhráno!“

Není lepší rady, ani pomoci. Co také jiného, nemá-li hoch kromě těla a duše ničeho? — Obešla několik sedláků a pověděla svou těžkost; leč nikde nepotřebovali pohůnka. Posléze zavítala i ke Spurnému a ten — div divoucí — Jiříka ochotně přijal. Soused Plichta sice hned Formánkové prorokoval, že chlapec u Spurného nevydrží; je prý tam mnoho práce a málo na zub. Ale Formánková měla za to, že Jiřík je silný a obratný, a v jídle skromný; krátce: že může u Spurného obstáti.

Půl léta obstál Jiřík skutečně u sedláka; než co mu bylo zakusiti hladu, bití, — nemohu vám ani vysloviti. Nechtěl se přičiňoval sebe více, hospodáři se nezachoval. Každá maličkost byla s to popuditi ho, a v záchvatu hněvu trestal ubohého chlapce nemilosrdně.

Bylo právě v sobotu. Se strnišť vál chladný vítr. Jiřík přihnal domů stádo, uvázal a opatřil je jak obyčejně. Ale ve statku měli hosta. Přišel z města kominík a navštívil i statek Spurného. A kominíka Vitáska měli všude rádi, vzdor nepřilíh hezkému zevnějšku. Byltě švitorný, veselý a zvláště děti míval rád. Jinde rozbíhaly se děti, vidouce kominíka. Před Vitáskem neuteklo ani jediné. Jiřík znal ho již od maličkosti; mnohokrát ho vídal bráti se z Leštiny do vsi a vždy chlapce vlídně oslovil.

Uzřev ho na dvoře hovořiti s domácími, přiskočil Jiřík k němu. Ale v tom nastal veliký poplach v kravíně. Zlá straka proháněla se po chlívě a polekala ostatní dobytek. Honem pospíchali všickni do kravína, a Vitásek pomocí hospodáře a čeledína učinil opět pořádek.

Ale Jiřík špatně pochodil. Třebas chvěl se úzkostí, jak osykový list, hospodář mu neodpustil. Dělal: „Dostaneš na pamětnou, abys podruhé lépe dobytek přivázel! Však se už nikdy již cos podobného nestane!“ Domluviv, jal se chlapce nelidsky trestati.

„Dost, — pantáto, — dost! Jiřík nemůže za to, že se straka odvázala, — mějte přece rozum!“ volá Vitásek.

Ale Spurný jako by neslyšel, vede neustále svou.

To bylo mnoho. Mírný jindy Vitásek se rozpálil a přiskočiv, vyškubl hochu z rukou Spurného. „Běž!“ zvolal, — a Jiřík, bázní hnán, uposlechl. Že prchne chlapec až k tetě Formánkové, toho se ovšem Vitásek nenadál. Tím méně mu napadlo, že už nebude chtíti k hospodáři nazpět. — Avšak pozdě bycha honit!

Spurný také nechtěl již o pohůnkovi věděti. Pravil: „Utekl-li, nechť mi již nepřijde na oči!“

A Formánková zas naříkala a chlapci domlouvala za nepředložený čin. Vida, že nemůže u pěstounky prodlévati, přemýšlel Jiřík, co má učiniti. Avšak nepřipadá mu nic moudrého na mysl. Sotva něco vymyslí, už to zavrhuje.

„Dojdeš do Leštiny!“ vytrhla z nenadání Formánková chlapce. „Zaneseš paní Prokopové tuhle přízi!“

Jiřík poskočil a v okamžení klusal po silnici. — Vyřídív ve městě poslání, měl se již k návratu. V tom zahlédl mezi vraty nízkého domu komínika Vitáska. Zamířil hned k němu.

Vlídny muž vyptal se, co dělá, jak se má teta, a co ve Lhotě nového. „A ty posud neučíš se ničemu?“ optal se konečně.

„Neučím!“ odvětil smutně Jiřík.

„Hm, hm, to je chyba! Jsi už hezky stár. Něco bych pro tebe věděl, jen bude-li se ti líbiti?“

„A co, co?“

„Chtěl bys býti kominíkem?“

„Kominíkem?“ žasl Jiřík.

„Nu ano; co na tom divného? Vzal bych tě do učení. Po čase bys vydělal slušné peníze a mohl tetu podporovati. Rci, chceš-li, či nikoli?“

„Chci! Vždyť nemám jiného; musím se spokojiti se vším!“

„Dobrá tedy; v pondělí tě budu očekávati. Pověz o tom tetě a pozdravuj ji ode mne!“

Kvapně měřil Jiřík cestu ke Lhotě. Novina ho pálí, rád by ji honem zvěstoval tetě.

„Hodný Vitásek!“ chválí Formánková, slyšíc, jaké nabídnutí učinil Jiříkovi. „Stará se o tebe jak otec! Půjdeš k němu!“

„Kdyby to alespoň byla ševcovina,“ přiznává se Jiřík upřímně, „ale kominictví se mně příliš nelíbí!“

„Cože? Tobě že se nelíbí? I ty nerozumný hochu! Aby tě Bůh netrestal za zhýralost! Hleďme, kominictví by se mu nelíbilo — — —“

„Vždyť půjdu rád k Vitáskovi, tetičko, jen se nehněvejte!“ chlácholil hoch. A skutečně šel.

Nový svět otevřel se Jiříkovi. Mistr nakládal s ním vlídně a mistrová neméně. Jiřík dovedl tuto velikou výhodu oceniti, a proto snažil se, aby se zachoval. Z počátku ovšem nebyl mnoho platen; avšak po několika měsících mohl mu mistr svěřiti čistění komínů beze vší starosti.

V Leštině byl také zámek. V zámku bydlela paní hraběnka s několika dětmi. Do tohoto zámku docházel Jiřík s mistrem a vždy odnášel si nějaký dárek od dětí hraběcích. Jednou se však mistr náhle roznemohl. Jiřík byl nucen práci po městě sám obstarati. Došel i do zámku, aby vyčistil komíny. Vykonav povinnost, bral se po špičkách chodbou. Z nenadání octl se v neznámé místnosti. Zmýlil si východ a vstoupil, poněvadž byly dvěře otevřeny, do nádherného pokoje. Nebylo tu nikoho. Jiřík stanul zaražen na prahu a zíral u velikém překvapení na veškeru skvostotu. Nedaleko dveří byl nízký stůl psací a nad ním visely překrásné, drahokamy vykládané hodinky. Okamžik pohlíží na ně, pak se ohlédne:

posud je samotén. Rychle sejme hodinky se stěny a zvědavě obrací a omakává.

„Ach, totě krása!“ šepce. „Jsou jistě za mnoho peněz! Kéž bych měl jednou takové hodinky! — Ale to není možno, nikdy nebudu mítí tolik peněz!“ Jiřík se zamlčel a smutně pohlížel na skvost. Náhle však pohodil hlavou a pravil šeptmo: „A přece je můžeš mítí a jak lehce! Schovej hodinky rychle do kapsy a vytrať se, nikdo o tom nezví, nikdo tě nevidí! Paní hraběnka je tuze bohata a může si velmi snadno nové koupiti! Ty však jsi chudás, veliký chudás a musíš se bídne živiti. Kdybys tyto hodinky prodal, — jej — což by to bylo peněz! Ach mnoho, mnoho peněz! Byl bys bohatým, koupil bys sobě krásný oděv, — byl bys šťastným!“

To našeptával sám ďábel.

Ale anděl strážný, bdící nad každým člověkem, jej varoval. Jiříkovi napadlo: „Vezmeš-li hodinky, budeš zlodějem; dopustíš se těžkého hříchu, neboť sedmé přikázání Boží praví: „Nepokradeš!“ A písmo svaté dí, že zloději nemají podílu na království nebeském. Ne, ne — pověs hodinky na své místo, neboť jich!“

„Ale byl bys hned boháčem,“ nutí zlá žádost, „a nebylo by ti třeba komíny prolézati, v kouři se dusiti. Jen je vezmi, utec rychle ze zámku a doma je uschovej! Nikdo o tom nezví!“

„Oho! Bůh přece ihned zví, že jsi zlodějem a zlé svědomí tě bude po celý život pronásledovati! Nechej každému, což jeho jest; nebaž po cizím jmění!“ varoval anděl strážce.

Jiřík byl na rozpacích. Dlouho stál u dveří, dlouho rozvažoval, co by měl učiniti; zda poslechnouti dobrého vnuknutí, či zlé žádosti. Náhle přejel dlaní čelo, přistoupil ke stolu a pověsil hodiny, řka: „Ne, nechci, — nevezmu je!“ Poctivost zvítězila, přemohla úklady.

Potichu, jako byl přišel, vytratil se z pokoje, proklouzl chodbami a pospíchal domů. Na cestě děkoval Pánu Bohu, že ho lidské oko nespátrilo, an tonul v pokušení. Lekal se vzpomínky, co by si byli o něm pomyslili.

Ale zmýlil se! Vyskytl se svědek, jenž veškero počínání a řeč slyšel a pozoroval. Hned ve vedlejším pokoji dlela

paní hraběnka. Jakmile zaslechla, že kdosi vešel do prvního pokoje, přistoupila k pootevřeným dveřím. Vidouc Jiříka držícího hodinky, odstoupila a sledovala kradmo, co učiní. Kdyby byl hodinky schoval, byla by rychle vyšla a chlapce odevzdala sluhům, by byl odveden k zasloužené pokutě na úřad. Když však pověsil opět hodinky na své místo, zůstala v úkrytu a nechala Jiříka v tichosti odejít.

V neděli ráno zavítal k mistru Vitáskovi sluha v krásném, stříbrem lemovaném oděvu. Všickni domácí velice se podivili neobyčejné návštěvě.

„Je doma váš učeň?“ optal se sluha.

„Je! — Co si přejete?“

„Milostivá paní hraběnka vzkazuje, aby váš učeň ihned přišel do zámku!“

Jiřík zbledl jako stěna.

„Co se přihodilo?“ optal se mistr, vida že se chlapec strachem chvěje.

„Nevím; mám pouze nařízeno učně vzítí ihned s sebou!“

V nevýslovných úzkostech potácel se Jiřík k zámku. Neměl za jiné, nežli že ho kdosi přece viděl, an hodinky se stěny snímal a prohlížel, a nyní že bude za všetečnost potrestán. Ale jaké bylo jeho překvapení, když hraběnka promluvila :

„Těší mne, že tě mohu pochváliti! Viděla jsem onehdy, kterak jsi měl v ruku tyto hodinky a rozuměla všemu, co jsi mluvil. Dobře jsi učinil, že jsi je vrátil! Kdybys je byl odcizil, byl bys velice hřešil a Pána Boha těžce urazil. Pozoruj, že jsi spořádaný hoch, i že máš na paměti sedmé přikázání Boží. Zůstaň takým vždy a pamatuj, že tě oko Boží vidí všude! — A nyní mi pověz upřímně, kterak se ti líbí tvoje řemeslo?“

„Milostivá paní hraběnko,“ koktal Jiřík, — „ó líbí, — ó ano, — musí se mně líbiti!“

„A proč se ti musí líbiti?“

„Proto, — protože se nemohu učit jinému! Teta Formánková nemá peněz, a —“

„Kdyby však měla peníze, čím bys chtěl býti?“

„Ó je! — Chtěl bych se hodně učit ve škole, a pak — ale to bych si teprv rozmyslil!“

„Nuže dobrá! Chceš-li chodit do školy a pilně se učit, pomohu ti!“

„Ó milosti — — —“ zvolal Jiřík a padl na kolena.

„Zůstaneš ode dneška v zámku! Mistrovi a tetě pošlu list a zpravím je o všem, co chci učinit. Doufám, že nebudou ničeho namítati!“ usmála se šlechtná paní.

Toho se Jiřík ani ve snu nenadál. Jak by mu bylo také na odchodu napadlo, že již nikdy více neoblékne na se učazený šat kominický? Byl by rád slyšel, co tomu asi dí mistr a co teta. Teprve později dověděl se souhlasného mínění obou: „Jiřík má veliké štěstí! Bůh seslal mu vzácné a štědré dobrodince!“ — Přání Jiříkovo, aby směl chodit do školy, vyplnilo se měrou vrchovatou. Ano hraběnka nelitovala nákladu ani na studie.

A chcete, milé děti, zvědět, čím je Jiřík dnes? — Optejte se na Lipenském panství kohokoli, — třeba i malého školáčka — kdo že bydlí tamhle v úhledném dvoře? Dostanete v odpověď: „Tam bydlí náš pan správce! Je velmi hodný a všichni ho máme rádi!“

A tento pan správce není nikdo jiný, nežli náš — Jiřík. Vystudovav, oddal se hospodářství, spravoval statky hraběnčiny, a po její smrti i mladého hraběte.

Šťastný muž! —

Modlitba dítek.

O můj milý Ježíšku,
opatruj mou dušičku,
bych se hříchů varoval,
Pána Boha nehněval.

O můj milý Ježíšku,
opatruj mou dušičku,
bych rodiče miloval,
rád se modlil, pracoval.

Ježíšku přišlý s nebe
pokorně prosím Tebe,
bys rodičům zdraví dal,
jejich pracem požehnal.

J. Boj. F.

Založení hradu Orlíku.

(Pověst dle Mikovce. Vypravuje F. K. Heřmanický.)

Nsi deset mil na jihovýchod, od naší matičky stověžaté Prahy, rozkládá se při silnici, vedoucí k Písku, úhledná vesnička Čimelice. Malé, pěkně obílené domky vyzírají zespod věkovitých hrušní a jabloní, jež celou vesničku obklopujíce, nemálo ji zdobí.

Pravý „zemský ráj to na pohled.“

Od Čimelice as hodinu cesty, na severozápad, jest hustý, stinný háj, jehož bujnou zelení prokmitají mohutné, věkem sešedivělé zdi hradu Orlíku. Mohutná a ještě dosti zachovalá věž hradní věští již z daleka přichozímu pána svého. Neset velikou korouhev s barvami pánů ze Šternberka, nebo ze Slivna.

Starobylý tento velikán pne se nad velikou roklinou, již dno oplakuje stříbropěnná Vltava.

Nad míru zajímavý jest zde břeh Vltavin. Hradu nejbližší část jeho rukou předvednou proměněna jest v překrásný park, jemuž rovných málo by v Čechách našel. Příroda pak nedajíc se zahanbiti dovedností lidskou, nešetřila krásou i v ostatní části břehu. Mohutná, všem navštěvovatelům (a těch málo není) vždy otevřená brána zve nás k vejítí. Vedle obydlitelné části hradu, jež svědčí o bohatství majetníkovu, zajímá nejvíce krásná kaple blah. P. Marie, v níž pochován jest Karel Filip, kníže ze Švarcenberku, známý hrdina Lipský.

Jako všecky hrady a zámky naší milé vlasti obestírá tajemný závoj pověstí a bájí, tak jest i s Orlíkem. Stará pověst, kteráž ústy okolního lidu koluje, vypravuje o divném založení jeho :

„V pradávných časech nevypadala krajina kolem Orlíku tak přívětivě a malebně. Nebylo zde úhledných domků, úrodných polí a rozkošných zahrad ; celou tu krajinu pokrýval dalekosáhlý, hustý a divoký les. V tajných skrýších břehu vltavského sídlil s družinou svojí zlý zbojník. Celé okolí tráso se před jeho ukrutnostmi, a již při pomyslení na něho „husí kůže“ po celém těle naskakovala. Jen jediný prý

tvor na celém širém světě těšil se jeho lásce. Byla to jeho malá dceruška.

Kdykoli vycházel na noční své výlety, přísně nakazoval, ba nejkrutějšími tresty vyhrožoval opatrovatelce svého pokladu, staré ženě, aby neustále nad dívkou bděla.

Jedenkrát, dí pověst dále, vyšla si opatrovatelka s dívkou na procházku k blízkým břehům. Posadivši dívku do jemného písku, nechala ji hráti; sama pak, jsouc unavena nočním bděním, usnula. Ale jaké bylo její zděšení, když, probudivši se, dívku nenalezla. Strachem poháněna, probíhala les na všechny strany, volala, křičela, ale nic platno, hledaná dívka nikde se neozvala.

„Nemůže být jinak,“ myslila ubohá, „než že přiblížíc se neopatrně k sráznému břehu, spadla do Vltavy.“ Co počíti?

Domů vrátiti se bála. Vědělať dobře, co by ji potkalo u rozzuřeného otce. „Musím stůj co stůj utéci,“ usnesla se, a již s velikou nad obyčej u staré ženy silou šplhala po příkré skále k vysokému skalnímu výstupku, kdež chtěla se zatím ukrýti, vědouc, že navrátiťší se otec bude ji po celém lese hledati. A nemýlila se!

Zbojník vrátil se tentokráte nějak brzo z obvyklého výletu. —

Nevidal ani chůvy ani dcerušky, jal se je ihned hledati. Prošel všechna známá místa, kde chůva s dceruškou sedávala, ale marně, nikde jich nenalezl. Neznámá mu dosud bázeň sevřela srdce jeho.

V divokém běhu procházel s družinou svou les kříž na kříž, proběhl všechny rokliny a jeskyně vltavské, volal ztracenou těmi nejsladšími jmény — leč nikdo se neozýval — jen skály vltavské odpovídaly v dutém ozvuku. Tu ustoupila bolest kruté pomsty. Musel neopatrnou chůvu potrestati, strašně potrestati! Ale kde jen jest?

„Ó však ona dobře tušila, co ji očekává za její neopatrnost, proto se asi dobře ukryla,“ zvolal rozzuřený zbojník, „ale já tě najdu, já tě vyhledám, byť jsi i zašla v končiny světa, já musím potrestati tvou neopatrnost.“ A divoká honba počala znova.

Dlouho, dlouho marně hledali, již klonilo se slunce za vzdálené chlumpy, již počali pochybovati zbojníci o výsledku hledání, ano tu oko vůdcovo spatřilo kus šatu ženského na nedalekém výstupku.

V okamžiku vyšplhal na vysoký výstupek a v druhém již držel třesoucí se chůvu železnou paží svou. „Kde máš dítě?“ zahřměl na ni.

„Tam — tam —“ pravila, ukazujíc třesoucí se rukou k řece, „tam dole v chladném lůně Vltavy.“

„Nuž buď i ty potravou hladových ryb,“ v šílené zlosti zvolal zbojník a ničeho nedbaje, vlekl ubohou k nedaleké roklině.

Jižjiž vrhnouti chtěl oběť svou v studený hrob, když tu za rachotu větví vyletí orel z blízké borovice. Jediný pohled k borovici — rozružený otec pouští oběť svou, — běží k borovici — šplhá rychle vzhůru — a než se chůva poněkud vzpamatovala, snáší opatrně dolů — svou vlastní dcerušku, bledou sice strachem, ale zdravu, neporaněnu. Radostí přemožen a pln vroucích díky klesá blažený otec na kolena, a po dlouhé, dlouhé době pohybují se rty jeho ve vřelé modlitbě. Dlouho klečí a modlí se v středu druhů svých, kteří v němém úžasu na vůdce svého pohlížejí. Konečně vstal a nevšimna si žádného odnášel si spící dcerušku.

Divokého řemesla zanechal úplně. Na místě, kde borovice stála, vystavěl hrad, jemuž dal název Orlík, na znamení, že dcerušku svou našel mezi mladými orlíky. Družina vidouc vůdce svého tak změněného, rozešla se rovněž. V okolí Orlíku utichla brzo pověst o ukrutných loupežnících, ale lid za to bude si dlouho vypravovati o divném zakladateli jeho.“

Legenda o vrabci.*)

Napsal Frant. Hrnčíř.

do z vás, milí čtenářové, nezná vrabce, ať dá ruku vzhůru! — Aj, nikdo se nehlásí? Tedy všickni znáte vrabce! A jak byste neznali tohoto neunavného společníka vesnických stodol a domků! Jak byste neznali tohoto panáčka, oblečeného v ošumělý fráček rezavě hnědý, obutého v botky umazané, na hlavě s čepičkou tmavou a špinavou! Znáte také jeho drzost, kterou dovolí si přilétnouti až do stodoly, kde se mlátí, aby tam ulovil nejlepšího zrnka, jež od cepu bylo odlítlo. Znáte jeho mlsnotu, kterou tím dává na jevo, že nejsladší a nejchutnější třešně okouše a vyzobe. Znáte jeho nepořádnost, která mu nedovoluje, aby udělal si pořádné hnízdo; víte, že příbytek jeho skládá se z několika stébel slámy a peří, hrubě a neúhledně stočených. Znáte jeho lehkomyšlnost, že nestará se v létě, co jísti bude v zimě. Znáte i jiné a jiné jeho špatné vlastnosti. Ejhle, kdo z vás chce podoben býti vrabci, ať dá ruku vzhůru! — Aj, nikdo se nehlásí? Věru, že jsem tím potěšen! Kéž nikdo z vás nemá ani jediné špatné vlastnosti, kterou pověstným je vrabec!

Kdo z vás nevšíml si té zvláštnosti, kterak vrabec po zemi z místa na místo se pohybuje? Komu z vás nebyla by známa početní hádanka: „Za sto roků — kolik udělá vrabec kroků?“ a zároveň odpověď: „Žádný krok — samý skok!“ Ale to jistě nevíte, proč vrabec nemůže choditi řádně po zemi jako každý jiný pták, nýbrž musí skákat, jakoby měl nohy svázané podobně zločincovi! Když jste mi slíbili, že všech špatných vlastností, které má vrabec, se vystříháte, povím vám legendu o vrabci. Nuže slyšte!

Když přišla hodina, ve které měl Spasitel náš Ježíš Kristus za hříchy nejen minulých a přítomných, ale i budoucích pokolení obětovati svatý život svůj na dřevě kříže, odebral

*) Slovo „legenda“ pochází od latinského slova „legere“, což znamená tolik, jako „čísti.“ Legendy obsahují příběhy a pověsti ze života Svatých a božského Spasitele.

se Spasitel s apoštoly svými přes potok Cedron na horu Olivetskou do zahrady Getsemanské. U vchodu zanechal svých průvodčích a sám šel dále, kde modlil se a svatou krví svou se potil. Mezi tím hledali jej židé a vojáci, aby jej na smrt vydali. Avšak nemohli ho nalézt. Kolem zahrady létalo množství ptáků, kteří znali Spasitele, poněvadž je často krmíval a s nimi v jejich řečech rozprávěl. V tu chvíli sletělo se tam veliké množství ptáků se všech stran. Mezi nimi zvláště vynikali vlaštovky a vrabci. Všickni slétli se kolem houštiny, kde klečel Spasitel na modlitbách a vítali jej smutnými zpěvy. V tom však, když blížili se pochopové, chtěli je ptáci zmýlití a proto odletěli na jiné místo. A židé domnívali se, že Spasitel je tam, kde ptáci slétli, i hledali jej tam. Ale jeho tam nebylo. A tak byli by Pána Ježíše nevyslídili, kdyby potměšilí vrabci nebyli odtrhli se od ostatních a neodletěli k místu, kde se Ježíš modlil. A zde cvrlikali a křičeli: „Zde! Zde! Zde!“ A pochopové šli za nimi a tam našli Spasitele.

A potom odvěkli božského Mistra, aby jej vyslýchali, týrali a mučili jako zločince. Opuštění ptáci, kteří tak vřele lnuli ku Kristu, létali všude za ním. I vrabci přidělili se opět ku zástupu jich.

A konečně veden byl Ježíš za hříchy světa na horu Kalvarii či Golgothu. A ptáci byli všude za ním a doráželi na katy, že tito nestačili jich zaháněti. Jeden kat, který nesl hřebíky, jimiž měly svaté ruce a nohy Kristovy býti probodeny, odložil hřebů těch podál kříže. V tom, hle, jako mrak slétlo hejno vlaštovek na hřebíky, každá do svého zobu vzala jeden hřeb, a rychle odletěly s nimi na ukryté místo, načež se ihned vrátily. A katané neměli čím Krista přibiti. Avšak zlí a ošemetní vrabci letěli za vlaštovkami a hřeby zpět přinesli. Pán Ježíš na kříž přibit, a kříž postaven.

A tak pněl Syn Boží na dřevě kříže mezi nebem a zemí, a krev jeho stékala na zemi. A ti, kteří okolo kříže byli, rouhali a posmívali se mu. A hle, i nevděčný vrabec, aby zvětšil muka jeho, sedl na kříž a hledě s hříšnou radostí na skrvavené údy jeho, volal naň posměšně: „Trp! Trp! Trp!“

Zlý, velice zlý vrabec!

A když všickni mysleli, že Spasitel již mrtev, spozoroval vrabec, že ještě slabě dýchá a proto volal na kataný jeho: „Živ! Živ! Živ!“ A marné bylo namáhání ostatních ptáků, zvláště vlaštovek, kteří smutně volali a švitořili: „Umřel! Umřel! Umřel!“ — Přes to vše přiskočil jeden voják a vrazil kopí do božského Srdce nejsvětějšího Mistra. A všickni lidé umkli, i ptáci velikým smutkem rozželeni mlčeli — vždyť skonal Bůh-Člověk! A hle, jen vrabec nehodný seskočil s kříže dolů a zde běhal kolem do kola a radostně volal: „Umřel už! Umřel už! Umřel už!“

Avšak běda! — Bůh dlouho promíjí, ale nepolepšitelného hříšníka potrestá přísně.

A tak se stalo i vrabci. Neboť — aj — najednou spial Hospodin roztancované nohy vrabcovy neviditelnými okovy, tak že již nemohl běhati jako jiní ptáci, nýbrž musel skákati z místa na místo! —

Tak potrestal jej Bůh, aby na věčné časy byl lidem ku výstraze, že Bůh zlé tresce! — —

To je ta legenda o vrabci. Pamatujte si ještě toto:

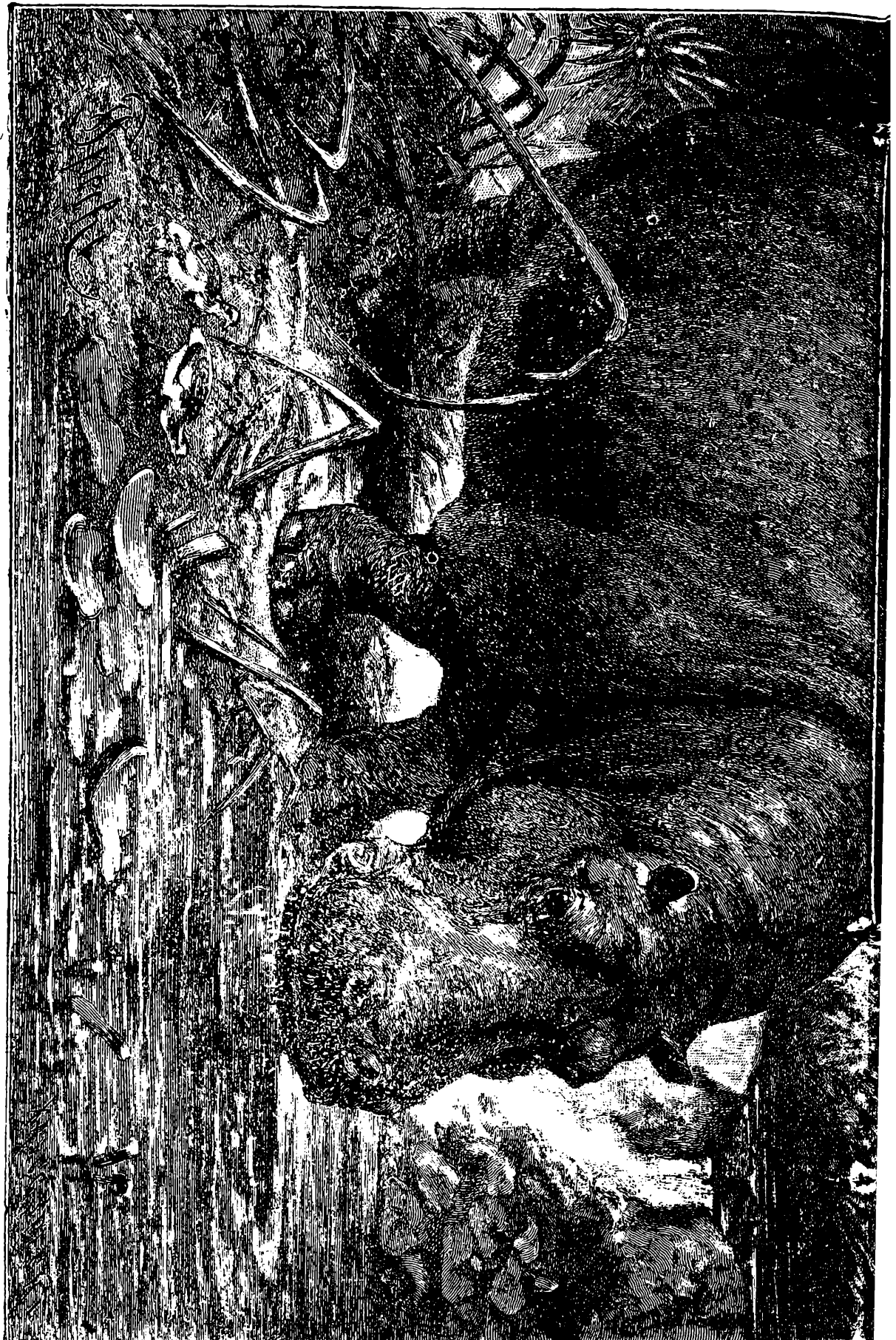
Že se vrabec Kristu smál,
Hospodin jej potrestal —
a tak nehodné to ptáče
místo běhu stále skáče.

Nechcem býti nehodnými,
ani nikdy úsměšnými —
s nešťastným útrpností mít sluší —
to prospívá k blahu duší.

H r o c h.

edle slona a nosorožce jest hroch nejohromnější čtvernožec. Náleží k ssavcům z řádu tlustokožných. Není snad nemotornějšího a ošklivějšího zvířete nad hrocha. Mimoděk upomíná na ohromná, nyní již vymřelá zvířata z pradávných dob, o jichž velikosti svědčí zbytky koster, které podnes se vykopávají v rozličných krajinách. Délka těla hrochova úplně vyrostlého obnáší tři až čtyři metry, výška přes dva metry. Tělo pak kolem břicha má objem čtyř metrů. Obrovské toto zvíře váží tolik, jako pět největších a nejsilnějších volů. Již sama kůže na 5 cm. tlustá váží u hrocha

prostřední velikosti pět až sedm metrických centů. Čtverhranná hlava spočívá na velmi malém krku a prodlužuje se v tlamu náramně širokou. Na vypouchlých pyskách strmí štětiny tloušťky silného drátu; každá čelist ozbrojena jest vedle čtyřhranných zubů třenových čtyřmi zuby předními, z nichž dva kly dolejší čelisti dosahují nezřídka délky přes půl metru. Oči malé jsou vysoko na čele postavené a skoro v stejné poloze s ušima a široce rozevřenýma nozdrama. Hroch jest barvy temnohnědé, na břichu poněkud světlejší. Žije ve velikých řekách afrických, v nichž spásá vodní rostliny. Žravost jeho jest veliká, s kteroužto vlastností souhlasí vnitřní ústrojnost, neboť délka střeva obnáší 35 metrů. Ostatně jest povahy mírné a neškodné; mladý chycen dá se snadno ochočiti, rozdrážděn však padá do zuřivé vzteklosti a se strašným řvaním vrhá se slepě na svého nepřítele. Afričtí lovci zabíjejí hrocha koulemi z těžkých ručnic do oka neb do břicha střelenými. Naleznou hrocha snadno podle stop v bařinaté půdě zanechaných. Stopy jsou jámy as půl metra hluboké, jelikož těžké zvíře celou krátkou nohou zapadá. Mezi těmi stopami táhne se po půdě hluboká rýha, kteráž pochází od břicha po zemi se vlekoucího. Tyto stopy vedou obyčejně do řek a bařin, kdež se hrochové zdržují. Celé tělo bývá ve vodě, jen hlava z ní vyčnívá. Nezřídka viděti lze na hřbetě hrochové zvláštní druhy ptáků, kteří se živí četným hmyzem vodním, jímž pokryta jest kůže obrovského zvířete. — Zuby hrochovy poskytují výbornou, nežlo tnoucí kost, z níž se zhotovují nejvíce umělé zuby. Kůže se rozmanitě upotřebuje a maso se od tuzemců požívá. Zvláště mladí hrochové prý mají maso velmi chutné. Hottentoti pijí rozpuštěný tuk tak rádi jako Evropané svou polévku.

(Ze Slov. nauč. a z Brehma — V. A.)

Nebeský lékař.

Nezoufej, když hříchů břímě
bolně tíží duši tvou,
k nebi zvedni skleslé týmě,
tam tě božská slova zvou.

Lékař nebeský tě volá,
On ti léky připraví,
kterýmž nemoc neodolá,
duše chorá ozdraví.

Hojivé se toky řinou
s nebes výšin v zemský dol,
svlaží-li ti duši vinnou,
zmizí hříchů tíž i bol.

Tvé-li oko slzy roní
pro veliký hříchů dluh,
doufej, že se k tobě skloní
milosrdný lékař — Bůh!

Vilém Ambrož.

Něco z cizích krajů.

O misionářství mezi národy pohanskými.

(Pokračování.)

Cesta naše k divochům Australským vedla nás horami Darlingskými, pak když jsme 30 mil ušli, vyschlým takřka Avonem a konečně jsme dorazili ke dvoru kapitána Scully, kterýž 68 anglických mil od Perthu je vzdálen a hranici země od kolonistův vzdělávané a obdělávané tvoří. Tři dni odpočinku popřáli jsme našim volům; statečný Irčan mnohou zkušenost nám sdělil a mnohou radu dal, načež jsme se vydali na cestu do neznámé země. Střelka byla naším vůdcem; dle směru jejího táhli jsme severně, kdež také dle výpovědí domorodců velmi úrodná prý krajina, „Baggi-Baggi“ od nich nazvaná, byla. Brzy měli jsme před sebou samé píščiny, kdež jen semo tamo bylo nějaký eukalyptus aneb nějakou jedovatou květinu viděti. Čím dále tím krásnější se objevovala krajina a na rovině „Viktoria“ nemálo jsme žasnuli nad krásným stromovím a rostlinstvím. Avšak všeliké žasnutí, všeliké obdivování brzy nám zašlo, neb nesmírná žízeň nás trápila. Zřídlo, kteréž nám slibováno, takřka bylo vyschlé; horem pádem vrhnula se naše příprěž k zřídlu a všemožně nám se proti nim bylo opřítí, abychom je mohli zahnatí a takto abychom sami aspoň hltém slané tekutiny kalné, kteráž vrhnutí způsobovala, se občerstvili.

Divoch, kteréhož nám kapitán Scully dal za průvodce, pevně stál na svém, že nedaleko musí ještě jiné zřídlo čili malá studánka býti, avšak i toto zřídlo „slunce vypilo,“ jakž divoši říkávají. Konečně ale předce v chládku obrovských stromův přišli jsme na vodu, kterouž bylo možná píti. Položili jsme se zde táborem a dali divochovi večeri, kterouž mlče a hltavě požil.

Druhého dne na to byla odhodlanost misionářův tuhé zkoušce podrobena. Vozkové totiž rozhodně se vyjádřili, že ani kroku dále s nimi nepojedou; misionáři prosili a je k další cestě všelijakým způsobem pohnouti chtěli; avšak vše bylo marno; vozkové všechn náklad, kterýž misionářům vezli,

složili s vozův pod strom a vše přichystali ku zpáteční cestě do Perthu, děj se co děj s misionáři. Žádné prosby nic neprospěly, druhého dne dali se vozkové na zpáteční cestu.

Tak zůstali oba misionáři s bratrem laikem a jedním irským katechumenem sami jako prst na pustatině. I dali se

Misionáři ošetřují nemoc

do stavení jaké také chatrče čili boudy z haluzí; pospíšili sobě a k večeru již ji listím a travou pokrývali. Byli zabrání do práce, tak že ani nepozorovali hejno divochův kopími ozbrojených, kteříž je z daleka pozorovali a pomálu se k jezeru přikradli; ale i když jich misionáři uviděli, nepolekali se hrubě,

ač divoši této krajiny za lidožrouty vyhlášeni byli. Zcela klidně dostavili chatrč svou, udělali sobě oheň a pomodlili se hodinky se všemi obřady a poklonami, kteréž se při společném říkání hodin v klášteře benediktinském zachovávají. Po těchto modlili se klečmo růženec, načež zasedli k večeři, k níž měli koláče v popeli upečené, rýži ve vodě uvařenou a trochu čaje. Po večeři šli spat a v brzku pod ochranou svých andělův strážcův usnuli.

Na úsvitě zřídili polní oltář a obětovali mši sv. za divochy, kteří největší pozornost veškerému jednání věnovali; po mši opět do lesův zašli. K večeru přišli opětně, avšak u větším počtu a položili se asi na 30 krokův táborem. „Opětně vykonali jsme,“ vypravuje P. Salvado, „jako obyčejně svou pobožnost; avšak v noci nás stále znepokojovala myšlenka, že jsou na blízku lidožrouti, jimžto každý okamžik napadnouti může, aby chatrč obklopili a nás snědli.“ Ráno odsloužili misionáři mši svatou a posnídali; tu z nenadání zpozorují, že divoši v houfech se k nim přibližují a že každý má v ruce pět neb šest „gičův,“ šípův. Misionáři šli jim se vši laskavostí vstříc a nabízeli jim snídání, kteréž pro sebe přichystali, a kousky cukru. Divoši šípy započali točiti, ženy a děti řvaly a šli nazpátek; „ale my jsme srdnatě,“ vypravuje dále P. Salvado, „ku předu kráčeli, dávali jsme jim na srozuměnou, aby kopí odložili, nabízeli jsme jim chlebovníky a cukr, sami jsme z toho jedli, abychom je takto k jídlu pobídnuli. Někteří divoši skutečně odložili šípy a okusili cukr, avšak sotva že jej do huby vzali, ihned jej vypluli, jeho sladkost je velmi dolekala. I okusili jsme opětně před nimi cukru, abychom jim takto chuti dodali. Konečně se jeden z nich odvážil, jedl, i chutnalo mu; vybídnul druhé, aby rovněž jedli; za chvílenku všechny chlebovníky a cukr snědli a ještě se porvali o odrobinky.“

Tot bylo první setkání-se s divochy, první bližší s nimi sblížení; divoši vešli též do chatrče misionářské, prohlídali sobě veškeré nástroje a pomáhali misionářům pevnější příbytek vystavěti. Zásoby jídel a pokrmů byly ovšem brzy ty tam, hladovým divochům vše výborně chutnalo. Avšak i oni mile-

rádi vším, což našli, s misionáři se rozdělili. Misionáři pustili se s nimi do lesů, odhodláni jsouce s divochy státi se divochy, aby divochy získati mohli Spasiteli svému. Poznalit benediktini, že jen tímto způsobem možno seznati jejich řeč, zvyky, způsoby a je křesťanství získati, přičež milerádi bez meškání v pravdě hrdinskou oběť přinesli. My ovšem nemůžeme ani oceniti takou oběť, neb nám všeliké pohodlnosti se dostává. Poněkud jakýž takýž pojem sobě o obeti také utvoříme, když představíme sobě mravy těchto divochův.

(Pokračování.)

Strýčkovy ořechy.

1. Otec jeden měl 7 dětí a jmění 4900 zlatých. Mladší dívky častěji ho žádaly, by určil v závěti své, aby dědily více nežli starší. Otce to mrzelo, poněvadž miloval všechny dívky svoje stejnou měrou. Když pak mladší mu nedaly pokoje a starší byly srozuměny, ustanovil takto: Nejstarší syn dostane napřed 100 zl. z celého jmění, a z toho, co zbude, osmou část. Druhé dítě pak má míti 200 zl. a ze zbytku osmou část. Třetí má dostati 300 zl. a ze zbytku opět osmý díl. Tak vždy má každý následující dostati o 100 zl. více než předchůdce a ze zbytku osminu; poslední má obdržeti, co zbude. Dívky byly spokojeny. Nastává otázka, mnoho-li každé dítko obdrželo po smrti otcově? (Zasl. Ed. Garlík.)

2. Při hostině jisté snědlo se jakési množství holubů a raků. Ti měli dohromady 600 noh a 92 hlavy. Kolik bylo holubů a kolik raků? (Zasl. Ed. Garlík.)

3. Antonín, Josef a Marie mají dohromady 14 kamínků. Josef má o jeden více než Marie a Antonín o čtyry více než Marie. Kolik mělo každé dítě kamínků? (Zasl. J. Zdvorský.)

4. Číselná hádanka.

123456789 město v Čechách ve západním jihu,
65789 nástroj, kterým tekutiny pojídáš,
2896 železo jest, mívá značnou tíhu,
434679 jméno dívky, které jistě znáš,
17698 značí celku jistou část,
6489 pouze po úrodě bývá,
695 vina, v pekle její vlast,
67398 každý kabát, vesta mívá,
326 kože kazí, zboží vlněné,
5719 jenom v obchodě se dobře znají,
546 zničí poklid, srdce blažené,
6719 tvorové, již rozum, vůli mají,

1762 činy, jimž lidský duch vévodí,
6789 část jsou obličejů člověka,
5487 hoši, kteří do školy chodí,
6259 vábí lenocha už z daleka,
3214 drahá paní, zhusta měnivá,
5764 ústroj plný krve v těle máme,
57169 náradí, na němž se sedává,
623 skála, v níž stavební kámen se láme.

(F. J. Andrlík.)

5. Hádanka.

Ruka lidská vždy jej má,
zboží jím se měřívá,
české město znamená;
kdo z vás pravý význam zná?

— (Zasl. A. Formánková.)

6. Hádanka.

Čteš-li mne ze předu,
kámen k stavbě dávám;
čteš-li mne ze zadu,
kožich provrtávám.

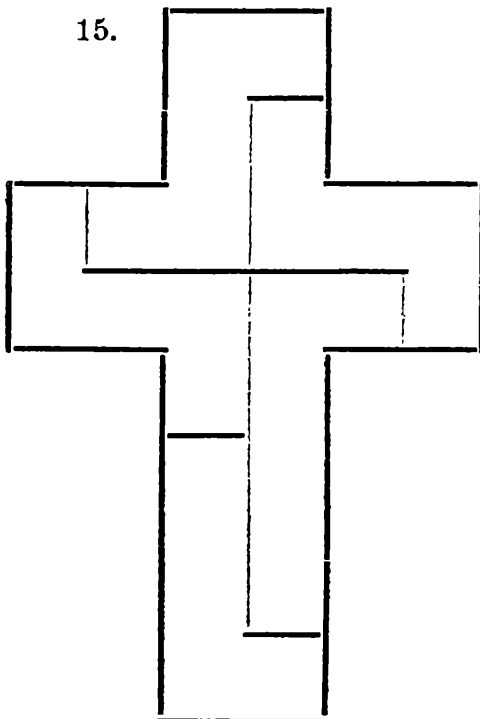
(Zasl. A. Formánková.)

Poznámka strýčkova. Z těch, kteří všech šest ořechů správně rozluští, obdrží 20 odměnu. Jména rozluštitelů se vylosují, a kteří cenu dostanou, v příštím čísle se uveřejní. Rozluštění musí se zaslati nejdele do 15. října.

Rozluštění ořechů z čísla 9.

1. 540. 2. 48. 3. 48. 4. Rosa. 5. Uhel. 6. Světla z krejcarové svíčky.
7. Šel muž se ženou a s bratrem své ženy, byly tedy jen tři osoby. 8. Vejce.
9. Albanie. 10. Jak se do lesa volá, tak se z lesa ozývá. 11. Strom, sto,
mor, most. 12. Prám, chrám, trám, krám. 13. Praskot. 14. Anna.

15.

Obsah. Milé dívky! str. 217. — Ubohý hošík — šťastný muž str. 219. —
Modlitba dítek str. 225. — Založení hradu Orlíku str. 226. —
Legenda o vrabci str. 229. — Hroch str. 231. — Nebeský lékař
str. 235. — Něco z cizích krajů str. 236. — Strýčkovy ořechy str. 239.

*Andělům svým při-
kázal o tobě, aby tě
ostržili na všech
cestách tvých.*

*Poslechněš-li hlasu
mého a budeš-li či-
niti, co pravím, budeš
nepřitelem tvých ne-
přítel.*

ANDĚL STRÁŽNÝ.

Časopis pro křesťanskou mládež.

(Příloha „ŠKOLY“ na zvláštní předplacení.)

Vychází letos r. 1883 za měsíc jednou a předplácí se na něj celoročně 80 kr. — Zásylku vyplácíme sami a dáme každému předplatiteli za proml krásný olejobarevný obrázek, který má býti za titul celému ročníku. — Vydavatelem a za redakci odpovědným jest **P. Placidus J. Mathon**, benediktin rajhradský v Brně, kam také jedině třeba zasýlati předplatné, dopisy, dotazy atp.

Milé děti!

Kdybych ani neměl kalendáře, přece bych věděl, že se blíží listopad; neboť denně bývám téměř zasypáván listy a lístečky, které mi posílají moji milí synovci a milé moje neteře. To je skutečně pravý listopad. Na mém psacím stolku je listů těch nakupeno, že sotva lze viděti strýčkovu hlavu. To všechno nadělaly ty slíbené odměny. Kde kdo se dal do louskání. Kdybych byl Prášilem, řekl bych vám, že jsem praskot skořepin slyšel z celé milé vlasti až do Brna. Nechci lháti — neslyšel jsem, ale z listů vašich poznávám, jak radostně jste se uchopily práce. Škoda, že nemohu všem dáti odměnu! Komu se však nedostane odměny, budiž také spokojen; snad přijde jindy, a popřejte radosti těm, kteří byli tentokráte šťastnějšími. Dobře se mně

zalíbilo psaníčko, jež mi poslala pilná jedna čtenářka „Andílka.“
Píšeť takto: „Předobry a laskavý strýčku můj! Těším se
velice, že se slíbená premie také mně dostane. Ale kdyby
ne, také se budu radovati z toho, že byl jiný šťastným. Zajisté
se bude tak těšiti, jako bych se já radovala ze svého štěstí.“ —
To byla hodná holčička! Pán Bůh odměnil její dobré srdce,
neboť i na ni připadla premie. — Ostatně strýček i později
nezapomene na své milé louskače, a co nevidět opět vám od-
měny ušetří. — Za to však přicházím k vám s prosbou. Jistý
žák má velmi nemocnou matičku. Modlí se denně k Pánu Bohu,
aby ji uzdravil. V psaní svém prosí čtenáře „Andílka,“ aby
se také pomodlili Otčenáš za jeho matičku. Vím, že žádné
dítka modlitby neodepře, a doufám pevně, že milý Pán Bůh
prosby vaše vyslyší. — A ještě za jiné se pomodlíte, milé
dítky! I ty vás prosí úpěnlivě, abyste jim modlitbou po-
máhaly z veliké bídy a velikého trápení, ve kterém jsou po-
staveny! Jsou to duše v očistci; proto v den dušiček, který
s toužebností očekávají, pamatujte na ně. Snad si též
přečtete, co jsem vám loni napsal o dušičkách v čísle listo-
padovém. Prozatím odporučí vás i vašich milých rodičů do
milosti Boží váš

strýček Ambrož.

Na dušičky.

 ojd' tam na to svaté pole,
jež Pán světa osívá,
kdežto slza hřádky v bole
rosou hojnou zalívá!
Mnohé srdce v tichém dole
tobě milé spočívá.

Jaká jest to slavnost líbá,
jaká lásky obnova!
Duše tamto ukolíbá
ve snění se růžová,
útroba se celá hýbá;
jest to rajská osnova.

Dnes tam svítí světla mnohá,
jak je láska rozžehla,
pouť tam koná každá noha,
by hrob s kvítím ostřehla,
za tu duši prosí Boha,
jejíž pleť tam ulehla.

Modlitby tu k nebi vanou
jak dým vonný kadidla,
láskou tady vřelou planou
srdce jindy ustydlá,
přetékají nebes manou
všech těch srdcí obydlá.

Zda i na mém kvítek hrobě
zkvete v milém pohodlí?
Zda se za mne v oné době
duše zbožná pomodlí?
Či hrob bude o sirobě,
na němž nikdo neprodí?

Pomni duše, pomni na to,
než loď tvá se stroskotá;
sama si hrob strojíš za to
buď tvá stálá ochota,
tam se modliť buď ti svato
dokad stává života.

Ach snad se mi od člověka
nedá lásky výjevu,
snad jen různě od daleka
stanou ptáci v prozpěvu,
a jen rosa milovdělá
padne na mne v úlevu!

Snad Pán nebes na tě shledne
vyslyše tě po předu,
ve své lásce z bolu zvedne
duši smutnou k posledu,
a ji když ta schránka zbledne
přijme ve svou besedu.

Fr. Sušil.

Podivný sen.

(Dle německého volně vzdělal F. K. Heřmanický.)

bídne chatrči žili pospolu tři bratří. Pracovali dnem i nocí, do úmoru, a předce si nemohli u hospodařiti tolik, aby si sešlou již chaloupku opravili. Štěstí nebylo jim příznivo.

Snažili se všelijak, bídě své trochu odpomoci, ale nešlo to.

Při práci přemýšleli často, co jest asi toho příčinou? Než nemohli se ničeho dopátrati. Tu jedné noci, když po lopotné práci usnuli, zdál se všem třem týž velmi podivný sen.

Šli krajinou daleko široko pustou, šli dlouho, aniž viděli človíčka, ptáka, nebo nějaké zvíře. Najednou stanou před stromem, jehož koruna plna byla zlatého ovoce. I jmou se hbitě setřásati zlaté plody, naplňujíce jimi kapsy své. Již radují se, že konec jest vši nouze jejich, ale v tom se probudili.

„Co ten podivný sen znamená?“ byla první jejich otázka, když si ráno sny své vyjevili.

„Nasázím ovocných stromů,“ pravil po dlouhé úradě první, „snad že některý z nich ponese výminkou zlaté ovoce.“

„Tys pošetilý,“ smál se druhý bratr. „Strom ten s ovocem zlatým znamená: Každý člověk má příležitost stát se šťastným. Musí však příležitosti této obratně se chopiti, a ji chytře využítkovati.“

Téhož náhledu byl i třetí bratr, s tím toliko rozdílem, že 'příležitost' státí se šťastným sama se nenaskytne, nýbrž třeba ji v cizině hledati.

Nasázel tedy první stromů, druhý očekával v chatrči své kýženou příležitost, a třetí vydal se za štěstím do světa.

Den míjel po dni, rok po roce. Nasázené stromy vzrostly a nesly ovoce. Ale chyba! žádné z nich nebylo zlaté. Toho se však vlastník nelekal. Rok od roku prodával výsledek námáhání svého a obnos takto utržený pečlivě ukládal.

I smával se mu druhý jeho bratr, když unaven prací domů přicházel, říkáje: „Počkej, až nadejde příležitost má, tu uvidíš něco onačejšího.“ Ale příležitost dlouho nepřicházela.

Konečně zdálo se, že nadešla. Bohatý kupec, zbloudiv s cesty, prosil jej o nocleh. Obdržel ho. V noci ale zmocnila se hostitele nevýslovná touha po penězích kupcových. „Toť zajisté očekávaná příležitost,“ myslil si, a vstana, vloudil se tiše do komory, kde kupec spal, vzal všecky jeho peníze a zakopal je.

Ale byl, nevěda ničeho, pozorován. Peníze byly mu opět vzaty a on jako zločinec svázán a uvězněn.

„Měl jsem raději jíti s bratrem do světa,“ litoval potom.

Ale brzo se přesvědčil, že i bratr tento špatně si sen vykládal. Sháněje se toliko po příležitosti zbohatnouti, neměl se do světa vyšlý bratr příliš hbitě ku práci. Raději kde mohl, se jí vyhnul. Proto třel nouzi ustavičně. Zpočátku, maje hlad, chodil žebrotou, pak přiučil se krásti, až konečně přidav se k loupežníkům, pomáhal jim při loupeži. Byl zajat, a s ostatními loupežníky oběšen.

A co dělal potom nejmladší? Oplakával zbloudilé bratry, a věren jsa své zásadě, sázel rok ců roku ovocné stromy.

A když sestárnuv, majetek svůj synům přepouštěl, pravil: „Co na penězích vám se nedostává, nahraďž tato zlatá průpověď: Modli se a pracuj, zůstaň spokojen s málem a neobtěžuj Boha hříšnými prosbami. Udělí-li ti ale darů v hojnosti, přijímej je vděčně, nade vše však važ si čistého svědomí, jeť ono odplatou dvojnásobnou!“

Modli se a pracuj !

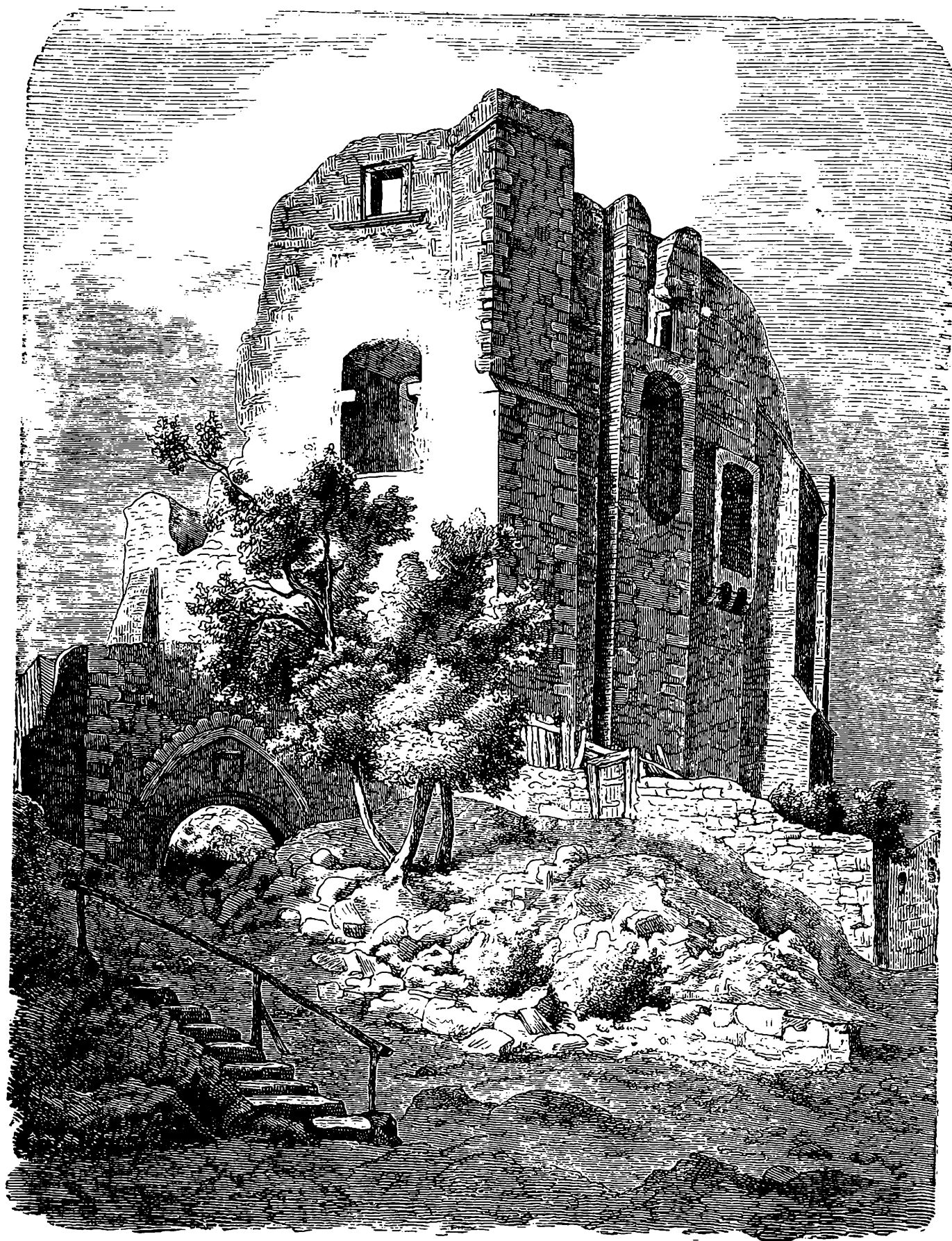
Vzplálo opět slunce zlaté,
nebesa se nacheď rudí,
tvory všechny spánkem jaté
slunce k životu zas budí.

Budí k žití, k práci volá,
k činům dokud zbývá času,
ruka činů prázdná, holá,
sklidí smet jen místo klasů.

Marno však tvé namahání,
Bůh když neďá práci zdaru;
vypros Jeho požehnání,
nedojdeť pak práce zmaru.

S Bohem začínej své dílo,
s Bohem dílo konej ďále,
podaří se ti až milo,
k tvému blahu, k Boží chďále.

Vilém Ambrož.

Hrad Boskovský

O původu hradu boskovského.

Nálo krajinek na Moravě tak krásných, tak utěšených, jako jest krajina boskovská. Zdá se, jakoby tvořivá příroda na místa ona byla snesla všecky vnady své. A uprostřed půvabných končin těch, vysoko nad převětivým městem Boskovicemi k mrakům vzhůru se pnou mohutné rozvaliny hradu boskovského. Jako nějaká kostra poraženého kdysi velikána, sluncem a deštěm vybledlá, pohozeny trosky leží na temeni hory lesnaté a daleko široko pozírají kolkolem do krajův. Oj, kdyby vykládati uměly pyšné ty mury a bašty, což navykládaly by se nám o bojích a půtkách slavných předkův našich, o bojích sterých, jež vířily vůkol v dobách mnohých. Než trosky němým jsou toliko památkem zašlých časů; za to však v srdci a v mysli dobrého lidu našeho mnohá zachovala se o Boskovicích pověst. O původu Boskovic vypravuje lid takto: Za starodávných časů sídlil na hradě brněnském bojovný kníže moravský, ochrancem jsa země své statečným. Neznalťe rozkoše větší, než v bitvě hřmotné ku předu poháněti bujného oře a vlasti škůdce porážeti mečem. Když však utichl ryk válečný a mír navrátil se Moravě, neustále téměř lovu hověl kníže, by takto alespoň uchlادil kypící svou krev. Krajina kolem Brna všecka tehdy ještě byla lesy porostlá daleko a daleko, a zvíře i šelem dravých v nich hojnost veliká.

Jednoho dne vyšel si kníže se svou družinou do oněch lesin na lov, které od Brna směrem severním rozkládají se nepřetrženě téměř až ke hranicím českým. Vášnivě žena se za kancem divokým oddělil se kníže od družiny a než se nadál, v husté lesině zabloudil. Nadarmo rohem komonstvu svému dával znamení, nadarmo křížem a křížem přecházel hustinami; z lesa vyváznouti nikterak nemohl. Přechkal noc a jakmile ráno rozbřesklo, znova cesty hledal a opět do noci hledal marně. Teprve třetí den kníže zmořen jsa již hladem a utrmácen náramně na blízkém návrší cíhadlo spatřil a ne-daleko něho v úvalu dřevěnou chaloupku. I zaměřil v místa ta a brzo dorazil. Chýže dřevěná byla mladého ptáčníka

Velena, jenž po otci ji zdědil a právě před okénkem krmlí hltavá ptáčata, když host netušený k němu přicházel. Velen po celý boží čas opuštěn jsa v samotě velice potěšil se z návštěvy neočekávané a jakkoli tušení neměl, že knížete a pána svého pozdravuje, velmi vlídně vítal příchozího a do chýže chudobné pozýval k odpočinku. A když pozoroval, že host vysílen a zmořen jest nadobro, snášel kde jaké měl zásoby ve skromné své domácnosti. Arci byl to jen černý chléb, jahody a mléko; avšak tenkrát lépe chutnal knížeti prostý oběd, než kterákoli skvostná hostina na hradě brněnském. Posilniv se kníže pokrmem a nápojem hovořiti počal s vlídným Velenem a poznal, že mladý ptáčník junák jest velmi šlechetný a statečný, že pod sprostým oděvem, v nadrech mladistvých srdce buší mu plno lásky ku vlasti a zeměpánu svému. K večeru Velen knížeti podle zvyku doby té koupel připravil a sám dřevěným hřebenem dlouhé vlasy učesal. Pod chudíčkým krovem vyspal se kníže lépe než na hedbávných svých poduškách. Ráno posnídavše vydali se na cestu. Velen kraj všecek dobře znal kolkolem a za nedlouho knížete z lesa vyvedl na cestu povědomou. Tu se zastavili. Kníže děkoval Velenovi za pohostěnou a vyzval ho, aby co nejdříve přišel na hrad brněnský, že rád by se mu odsloužil. Prikázal mu však, aby, až do hradu knížecího vejde, neopomenul vykázaní se vrátnému hřebenem, jímž mu po koupeli vlasy česal.

Za málo dní Velen skutečně vybral se na hrad brněnský. Ale jak zarazil a podivil se mladý ptáčník, když vrátný, jemuž hřeben ukázal, uvedl ho po skvostných schodech do komnat přenádherných; a ještě větší bylo jeho podivení, když uzřel, že kníže sám to, jehož v chudobné chaloupce své počastoval. Kníže Velena přivítal srdečně, po přátelsku a při hostině ukazuje ho všem chloubou svou jej nazýval. Než ne dosti na tom, Velen za vděk knížetem na rytíře jest pasován a darovány mu veškery končiny lesnaté, rozprostírající se kolem návrší, na němž měl své cíhadlo. Za erb dal kníže Velenovi bílý hřeben o sedmi zubech v poli červeném na památku onoho hřebene, jímž mu Velen učesal kadeře. Povýšen jsa na šlechtictví, vyhledávati jal se Velen příhodného místa,

na němž by si hrad vystavěl. Zalíbila se mu pak hora, jež vystupuje za nynějšími Boskovicemi, a tam dřevěný hrad si zbudoval. Teprve jeho potomci vystavěli hrad zděný a zdobený vysokými baštami, z nichž viděti bylo hrady Cimburk, Kunštát, Nový hrad, Blansko, Černou horu a Letovice. A tohoto hradu zbytky jsou nynější zříceniny boskovské. Podobá se však, že Velen nemohl jaksi uvyknouti životu panskému; nebo ještě tenkrát, když si budoval hrad boskovský, nenosil ani střevíců. Přemítaje na mysli, jak by nový hrad měl pojmenovati, zamýšlen prý pocházel kolem pracovníkův a tu narazil bosou nohou o kámen, až krvácela. „I buďsi,“ pravil, „však nebudu „bosko více“ choditi.“ Na prosbu svých věrných pojmenoval prý pak Velen nový hrad svůj odtud Boskovicemi.

Jan Havelka.

Větrů lkání.

Pověst.

Xaříkala vdova,
muži odzvonili — —
nad kolébkou prostou
k sirotku se chýlí.

Slza za slzičkou
blýská v dlouhé řase,
jak na květě rosa
na synově vlase.

V siní pod rubášem
muže uložila, — —
ale víčka jeho
otevřena byla.

Že to zlá je známka,
v duši se jí tlačí.
Hledí — vyhledí-li
koho asi značí?

Kdyby ona sama
za mužem snad měla,
kdež by zlatá hlava
synáčka se děla?

Kdyby dítě k sobě
volal otec vzhůru,
jí by brzo na to
zapěli též s kůru.

Již jí srdce na dví,
nad mužem když kvílí,
ne tak kdyby synka
v rubáš děla bílý.

Srdce své by k němu
do rakvičky dala,
slz již nemá více,
všecky vyplakala.

Duši svou by s jeho
sloučila a spletla,
aby samotinká
k nebi neulétla

A již horkým retem
líbá čílko, šíjí .
Spal. — Chce věděť máti:
zda ta očka žijí.

Hošík, andělíček,
ručičkama tleská,
modré očko plane,
jak by zář nebeská.

Po matce se spíná,
volá po otčíku,
a hned plna jizba
zábavy a křiku.

Máti vykládá mu,
tatiček že přijde;
úsměv na líc volá,
avšak — slza vyjde.

Ráda vdova chudá
u hochy by byla,
avšak práce čeká,
jak by bez ní žila!

Zvlášť kdy Boží vůle
podporu jí vzala,
dvakrát tolik píce,
zlo, by zažehnala.

Již je na odchodu,
hošík nepokojí,
za matičkou volá,
že se bojí, bojí. — —

Ejhle, nad kolébkou
obraz jizbu světí.
Ten se kývá, kývá
a již dolů letí.

Boží rodina to
na něm zobrazena;
z vosku postavičky,
beránek jak pěna.

Vdova zalekla se,
větší boly, tuší,
že jí v srdce padnou,
než jaké je kruší.

Avšak liché strachy —
obraz otřesením
nejspíš spadl asi;
závěs zkažen tlením.

Vzala postavičky
na šáteček hebký,
pak je hračkou dala
hochu do kolébky.

Hošík, andělíček,
ručičkama tleská,
modré očko plane
jak by zář nebeská.

Ještě políbení
na kučeru zlatou,
a již máti spěje
na len za svou chatou. —

Mine chvilka. —

Hudba nadpozemská
ve světničce vzejde,
Jezulátku v očka
v tílko život vejde.

Pohne ručičkama,
kývne krásnou hlavou,
s hošíčkem si hraje,
hladí hlávku plavou.

Celuje mu líce,
obestírá duhou,
by si dítě hrálo,
radost skýtá druhou.

Tož beránek malý
stříbrem zaleskne se,
živouť nožka skočná,
očko září plese.

Křepce, kolem skáče
u kolébky v záři,
hošíčkovi plaje
radost v rumné tváři.

Hudba nadpozemská
ve světničce zvoní
ale na políčku
vdova slzy roní.

Slyšíc však ty zvuky,
práce potné nechá,
do světničky jasné
k synáčkovi spěchá.

Sotva klika cvakla
s ustrnutím žasne,
vidouc také divy,
také třpyty jasné.

Pozná Jezulátko,
že se synkem hraje,
že tu vůni seje
z nebeského ráje.

Padne na kolena
v slzách tone znova,
z radosti však pouhé
tato mluvíc slova:

„Ježíšku náš milý,
věčně budem' Tvoji,
nás-li jen smrt' krutá
spolu nerozdvojí!“

Co se vdova modlí,
žel, ach běda, běda —
Ježíš se synáčkem
na beránka vsedá.

Vzhůru se povznáší
na obláčku modrém,
ku nebeským branám
ve poklusu boдрém.

Hudba poumírá
v odlehlé až výši, —
a již plesá hošík
s otcem v nebes říši.

Máti rve si vlasy,
ruce lomí v tísní,
marně vzhůru zírá
za doznělou písni

Než co divno ještě,
že vždy chorá vdova
slýchávala večer
bolnovzdechá slova.

Jak by dítě její
větrem naříkalo,
a když rychle vyšla,
snem se jí vše zdálo.

Příliš bědovala,
když jí dítě mřelo, —
a přec nejlíp v nebi
u andílků mělo.

Příliš bědovala,
zem když nad ním stlali, —
a přec ví, že z nebe
jí je na zem dali.

A co z nebe přišlo,
nebi zase patří,
se světem-li příliš
však se nepobratří. — —

Fr. Houdek.

Beseda pod lípou.

Od Jos. Kovandy.

dědině naší nebylo mohutnějšího stromu nad Bartákovu lípu, nebylo útulnější chaloupky nad tu, jež ve stínu jejím se skrývala a nebylo laskavějšího snad člověka nežli byl dědeček Barták. Chaloupka malá, ale vnitř i zevnitř čistá, jakož i sad ovocný, se tří stran chaloupku obkličující, svědčily o spořádaném hospodáři. Průčelí chaloupky i střechu její zakrývaly větve staleté lípy, tak že jen okénka z hustého listí na náves prohlédala. I podobal se v letě chalupa Bartákova roztomilé kleci ve větvoví stromu zavěšené.

A dědeček Barták, jehož sněhobílý vlas i vous na značné stáří jeho ukazoval, byl nejstarším člověkem nejen v dědině, ale i v okolí. Byl pamětníkem válek francouzských, které naši říši tak dlouho znepokojovaly a stříbrný křížek, na prsou jeho se lesknoucí, zřejmě osvědčoval starého vysloužilce udatenstvím se vyznamenavšího. Výživu měl z několika měr pozemků, jež byl navrátil se z vojny ku chalupě přikoupil, jakož i z „gracialu“, t. j. platu, jakéhož dostává se vojínům ve válce raněným a tudíž k práci neschopným. V dědině požíval dědeček Barták lásky a nevšední vážnosti u všech občanů, bylť slovo jeho úpisem a rada jeho vezdy moudrá. A což teprve děti, ty měly Bartáka rády jako vlastního dědečka. Jakmile uzřely jej pod lípou na lavičce sedícího, hned nechaly hry a běžely k němu. Nebylo věru divu, že dědeček tolik lásky u dítek požíval. Mělť on klíček, jímž si dětská srdečka otevíral. Klíčkem tím byly jeho povídky — a to víte všickni, vy malí čtenářové, jak umí ti dědečkové vypravovati, až srdečko radostí poskakuje. A což teprve, když dědeček přinesl koš s jablky, hruškami nebo sušenými křížalami! Jak jej neměly míti rády? —

Bylo jednoho nedělního letního odpoledne.

Sotva dědeček Bartáků usedl pod lípou, ihned sběhlo se hejno dětí malých i odrostlejších a se všech stran jej obsedlo.

„Toť je vás dnes jako vlaštoviček, když se shromáždují k odletu do dalekých krajin,“ vesele pravil dědeček.

„Však se nám již notně stýskalo po vás, dědečku; neviděliť jsme vás po tři dny,“ odvětily děti.

„Neměl jsem pokdy, milé děti. Zaléval jsem stromky, jimiž na jaře, popřeje-li mi Pán Bůh života a zdraví, hodlám posázeti holou stráň nad kapličkou.“

„Jaké stromky tam budete sázeti?“ zvědaly děti.

„Nejvýše dám višně a třešně, níže, kde lepší půda se nachází, zasadím jabloně a hrušně, u samé pak cesty dám olše a javory.“

„A proč nevsadíte všude samé stromy ovocné?“ ptaly se děti.

„Proto, že by se tam nedařily. U cesty jest půda vlhká a ovocný strom špatně by tam rostl, za to ale javor a olše bujně tam porostou,“ odpověděl dědeček.

„Javor a olše neposkytují lidem žádného ovoce,“ pravil Ondřej Řihů.

„Za to ale dávají nám dříví, jehož se k různým věcem používá. Kdokoliv vsadí strom ať ovocný nebo lesní, zasluhuje chvály a potomci jeho berouce z něho užitek díkem jsou mu zavázáni. Jak mnoho díků zasloužil si člověk zasadivší lípu, v jejíž stínu nyní si hovíme? Ptactvo, jež nalezá ve větví jejích bezpečného útulku před dravci, děkuje mu svým prozpěvováním, včelky bzučejí mu dík za mednou šťávu, kterou z květů vyssávají, a my, kteří jsme mnohou radostnou chvíli pod lípou ztrávili, jistě bychom mu vřele poděkovali, kdyby se před námi vyskytl.“

„A kdo ji sem vsadil?“ ptaly se děti.

„Nevím, milé děti,“ odvětil stařec.

„Že nevíte? Vy dědečku všecko víte a to že by jste nevěděl?“

„Ba že nevím. Vím jen to, že jest lípa velmi stará.“

„Asi sto let?“ tázal se Vojtěch Řeháků.

„Ó starší, milý hochu.“

„Snad 200 let?“ hádaly děti.

„Ba ještě více,“ řekl děd usmívaje se.

„Ještě více!“ zašeptaly děti a rázem přestaly se ptáti.

„Jak to víte, dědečku?“ po chvílce optal se Václav Dědičů nedůvěřivě na starce se dívaje.

„Nevím to určitě ale jsem přesvědčen o značném její stáří. Mám prastarou postilu, kterou dědívá v rodině naší od dávných časů syn po otci, a na jejíž deskách jsou různé rodinné události poznamenány. Z počátku těchto zápisků jest napsáno, že kniha tato s několika stříbrňáky nalezena byla r. 1657 v dutině lípy této, kdež před nepřátelskými Švédy ukryta byla. Byla-li tedy lípa již tehdy vyhnílá, musela již značného stáří míti.“

„Kolik je vám, dědečku, let?“ zvědala malá Lidunka, sestra Vojtěchova.

„Osmdesát již, milá dceruško.“

„Chodil jste také do školy?“ ptá se Verunka Závorova, která za nedlouho do školy choditi začne.

„Ovšem, že chodil, ale málo, ani ne celá 3 leta. Škola tehdejší nebyla tak spořádaná, jako jest nynější. Všickni znáte Odstrčilovu výměnkářskou chaloupku, a toť byla škola.“

„Vždyť v ní jest jediná a ještě k tomu malá světnice, jak se v ní směstnati mohli žáci celé vesnice?“ pravil Vojtěch.

„Arci malá to byla učírna a ještě bývala skoro prázdná, neboť děti chudších rodičů do školy nechodily, jednak že tito neměli, čím by školné zaplatili, jakož i že větší z dětí musely rodičům při práci pomáhati, aby je mohli uživiti. Bylyť, drahé děti, tenkrátě časy hrozně zlé. Na polích pro ustavičně trvajících mokro skoro ničeho nevyrostlo, kromě lebedy, kterou lidé z nouze trhali a za pokrm si ji připravovali. Chléb byl pravou vzácností, na nějž chudí lidé ani pomysleti nemohli, bylať měrice žita za 40 až 50 zl. Můj otec kupoval mlýnský prach, z něhož matka pekla hrubé, černé placky, do nichž by se vám dojistá nechtělo ani kousnouti, které nám ale chutnaly jako nejbělejší koláče.

Sotva že jsem desátého roku dosáhl, musel jsem s otcem choditi na panskou robotu, buď na kácení dříví, nebo na pole a mlat, začez dostávali jsme na den po bochánku černého chleba. Ó jak radostně spěchával jsem domů, abych matičce své odvedl bochánek, jež jsme s otcem ušetřili. Konečně

Pán Bůh dal opět lepší úrodu, ale tu zase jinou ranou zastížena byla říše naše. Císař francouzský, Napoleon, s velikým vojskem vpadl do Rakous a v bitvě u Ulmu naše vojsko poraziv hlavní město říše Vídeň obsadil, stroje se Moravu i Čechy si podmaniti.

V tomto velikém nebezpečí pro říši naši sbíralo se nové vojsko, k němuž odváděli se šmahem lidé jen poněkud služby vojenské schopní. Jednou ráno, bylo to na podzim, čekal jsem až matka snídání uvaří, abych ji donesl otci, který v panském lese dříví kácel, když tu otevřely se dvěře a zámecký mušketýr s písařem do světnice vstoupili. Ukázali mi matičce mé rozkaz pana vrchního, dle něhož se hned mám dostaviti k odvodu na zámek. Věděli jsme oba jak to skončí, a proto vypukla matička v hořký pláč. Marně prosil jsem, abych směl s otcem se rozloučiti, neboť mušketýr k rychlému odchodu pobízel. „Ničeho nemám, co bych ti dala na cestu, kromě svého požehnání,“ pravila matička, čelo mé sv. křížem znamenajíc, „Bůh tě provázej všudy, kamkoli vkročíš. Padneš-li v boji, dostojíš úkolu svému, jež na tebe Pán Bůh vkládá. Čestná jest smrt na bojišti za obranu drahé vlasti.“ Toť byla poslední slova matky mé, jimiž mně zmužilosti dodávala, ač jí při tom srdce žalem krvácelo. Ještě téhož dne odvezli nás nováčky do krajského města, kde nás oděvem vojenským opatřili a v zacházení se zbraní cvičili. Když pak došla zpráva, že vojsko francouzské do Moravy vtrhlo, byl jsem s jinými rodáky svými poslán k pluku granátníků, jenž s celou armádou ruskou, nám na pomoc přišlou, setkal se s nepřítelem u Slavkova blíže Brna.

Nelze mi ani pověditi, milé děti, jak mě sedmnáctiletému vojínu bylo u srdce, když jsem v tmavý večer zimní pohlížel na strážné ohně v táboře nepřátelském plápolající. Co dělají drazí rodičové? Zda-li pak je ještě uvidím? Kdo se o ně bude starati, až ty jejich mozolovité ruce nebudou moci pracovati? Tyto myšlenky naplňovaly duši mou, a abych se teskností mne trápící zbavil, napsal jsem ve statku, kde mi bylo noclehovati, rodičům list, v němž jsem je těšil a jim za vychování a péči jejich o mne srdečně děkoval. List uschoval

jsem do torby, abych jej druhý den, zůstanu-li živ, vojenské poště odevzdal.

Sotva Bůh den dal, rozzuřil se boj na všech stranách. Rakušané i Rusové drželi se statečně, když ale nepřítel rozrazil střed armády naší a Rusové ustoupili, tu nastal ve vojsku našem zmatek, jenž v zápětí měl porážku. Vojsko naše z bojiště ustupující pronásledováno bylo vítězy, při čemž mnoho vojáků bylo zajato. Za mnou hnál se jezdec a jistě byl by mne zajal, kdybych se nebyl ukryl v hustém lese smrkovém, kamž se pronásledovatel můj s koněm odvážiti nemohl. Bloudil jsem po lese hledaje soudruhy své, a tu jsem uviděl pod kolmou stěnou skalní ležeti koně a pod ním nepřátelského důstojníka kyrysníků, jenž se, neznaje cesty, sřítíl se skály. Bylo mně líto nešťastníka, když pomyslel jsem, že snad také on zanechal v daleké vlasti své rodiče staré, a že opuštěn musel tady zahynouti. Došed k němu pozoroval jsem, že vojin dosud slabě dýchá. Z rány na hlavě prudkým pádem na ostrý kámen způsbené, řinula krev, a když jsem nohu jeho s pod koně vyprostil, poznal jsem, že jest zlomena. Vyndal jsem tedy z torby své šátek, prorazil led na potoku a namáčeje šátek ve vodě, omýval jsem tvář důstojníkovu, až jsem jej z mdloby vzkřísil. Ránu na hlavě vymyl jsem mu a šátkem obvázal, jakož i zlomenou nohu jeho. Důstojník mluvil ke mně, ale nerozuměl jsem mu, tiskl mi ruku na důkaz vděčnosti své a v očích jeho pozoroval jsem slzy. Značnou ztrátou krve sesláblému hleděl jsem poskytnouti ještě nějaké posily, což se mi podařilo.

V sedle jeho našel jsem totiž polní láhev vínem naplněnou, z níž jsem právě dával pít raněnému, když zaslechl jsem křik blížících se vojáků francouzských. I uchopil jsem pušku svou a utíkal dále do lesa. Byl už tmavý večer, když jsem našel prapor náš a soudruhy své. Bylo to však, milé děti, smutné shledání, malý zbyl nás hlouček z celé setniny; mnozí zůstali na bojišti, jiní byli nepřátely zajati, a opět jiní na útěku přes potok na slabém dosud ledu se probořili a utonuli. Psaní, jež jsem rodičům svým napsal, ztratil jsem v lese.“

„Jsa na vašem místě, nebyl bych nepřátelskému důstojníkovi rány obvazoval,“ trpce pravil Ondřej; „byl bych jej zanechal jeho osudu, neboť Francouzové neměli s našimi vojáky žádného milosrdenství.“

„To bys neučinil dobře, milý chlapče. Raněný voják jest bezbranným, a mstítí se mu, bylo by ukrutností. Můžeme-li mu trpký stav jeho ulehčiti, nemáme toho opominouti, neboť Pán Ježíš učí nás milovati i nepřátely.“

(Dokončení.)

Něco z cizích krajů.

O misionářství mezi národy pohanskými.

(Pokračování.)

Domorodci Australští jsou spráteleni s Audamity. Tvář jejich prozrazuje tahy mouřenínské a malayské. Čelo je úzké, vysoké a vyčnívá: oči jsou malé, černé, hluboko leží v hlavě, bílé v očích je jako žluto a červeno naběhnuto; nos dolů široký ale orličí; škraně vyčnívají; lebka kostnatá spočívá na krátkém krku a silných ramenou. Tělo jejich bývá velmi chlupaté. Dech jejich náramně smrdí; dobytek již zdaleka dech včtří a jím se znepokojuje; dech tento přeošklivý snad je chrání i před žraloky. Obličej bývá obyčejně velmi škarový, častokráte divoký a lstivý. Barva tělesná nebývá stejná; někdy barvy čokoládové, zrzavé, tmavočerné aneb měděné a častokráte ošklivě barvami nalíčena, takže mnohdy „smrti“ aneb kostře se podobají. Tak aneb poněkud změnění vy-
padají domorodci Australští.

Děti hned při narození, když jsou rodičům „nepohodlny,“ bývají usmrceny, obzvláště děvčata; na jihu děti od vlastních rodičův snězeny bývají; umře-li matka „při dítěti,“ když je kojí, pochová se kojenec zároveň s matkou za živa. Rozhodne-li se matka, že vychová dítě, neobvine je do plének, ale položí je na nějaký kus měkké kůry, zavine je do nějaké kožešiny, nosívá je na zádech a zahání pláč jeho zpěvem. Brzy na to dává se dítěti jméno; při mnohých kmenech nazývají se rodičové dle jména dítěte: „otec, matka Kadliho.

○ nějakém vychování není ani řeči, ani slechu dechu, jen chlapani se uči stríletí šípy; brzy žijí děti na svou vlastní pěst, brzy sami živobytí své vydobývati musí.

Austrálie je velmi chudá na potraviny; pročez domorodci jen s tíží lovem ryb a honbou se obživí. Ze zvířectva

Misi vyučují orbě.

jen málo, ovšem zvláštních druhů, zde žije; avšak ani jednoho zvířete není zde z těch zvířat, která v podobných krajinách asiatských aneb afrických žijí; není zde slona, velblouda, antilop, zkrátka žádného většího ssavce. Klokan jest výminkou jedinou.

Ptactva je dosti mnoho v Australii, a co do rozmanitosti nestojí za ostatními díly světa. Avšak všech zvířat australských není v takém počtu, že by ku výživě obyvatelům australským dostačovala. Šťastnou věru jesti náhodou, že nejsou výběraví; s největší chutí pojídají rozmanité věci, kteréž se nám náramně protiví a oškliví. Potkáni, myši, hadi, ještěrky jsou jim pravou pochoutkou, toliko ústřice se jim zcela protiví. Krokodilové rovněž jsou pochoutkou velikou. Uvázne-li někdy na pobřeží velryba, tu jsou pravé hody pro domorodce Australské; vše se hrne k pobřeží a hltavě pojídá zhnílé velrybí maso. Přemnoží jsou lidožrouti; padlé v boji i umrlé příbuzné pojídají, ano i pochovaná těla jako hyena častokráte vyhrabávají, jakž vypravuje P. Salgado.

V lovení ryb a honbě se dosti vyznají, jsou velice obratnými. I ve stavbách se poněkud vyznají; leckde jsou chalupy ze dřeva vystaveny a dobrou střechou pokryty; v takých chalupách 5—10 rodin přebývá, z nichž každá své má ohniště; jinak ale obyčejně jsou chatrče ledabylé, z chvojí a kůr rozmanitých postaveny. Za oblek, může-li vůbec býti u nich řeč o obleku, používají kožešin klokanových, psovic atd.; z trávy neb listí dělávají si pásy. Vlasy sobě červenou zemí pudrují, psím ocasem aneb zuby klokanovými okrašlují. Častokráte i na vousy sobě zavěšují ocas psí; kteří vous nemají, bradu srstí nějakou pokrývají. Ke všemu tomu červenou, bílou neb žlutou barvou se pomalují.

Vydají-li se na pochod, jdou napřed muži ozbrojeni jsouce zbraněmi, bumerangem, zvláštním to šípem, kterým obratně 40—50 metrů daleko dovedně dovedou házeti, malými šípy, dřevěnými meči, kamennými noži a kyji; za nimi jdou ženy s dětmi. Každá žena nese na zádech měch, a v něm veškeré kuchyňské a hospodářské náradí: kámen ostrý, jímž roztloukávají kořeny jedlé, zásobu zvláštní země, kterouž s kořeny smíchanou požívají; křemence na nože a na ostří kopí; klokanovy svazy na niti, jehly ze špičatých kostí a z rybích kostí, a k tomu rozmanité šperky. Po cestě dávají velmi pozor, aby jedlých kořenův nepřešli. Ženy s dětmi a ně olika muži chodívají nejkratší cestou, muži často ale daleko zabíhají,

a zacházejí, aby něco ulovili. Jakmile dojdou na místo odpočinku, udělají ihned oheň; trou dvě dřeva totiž o sebe tak dlouho, až se chytnou, v čemž velmi jsou dovedni; pak se upeče, což ulovili, načež hltavě vše pojídají; po jídle odpočívají.

Rozmanité kmeny australské v ustavičných svárech a bojích mezi sebou žijí. Příčina k boji leckdy se vyskytne. Každé úmrtí považuje se za učarování nepřátelské; při stálém potulkování, lovení atd. vždy se něco přihodí, což se stává zábarkou bojův krutých. Rozhodne-li se ten který kmen ve všeobecném shromáždění pro vojnu, dává se to zvláštními posly a ohněmi na vědomost. Nepřítele jmenovitě mocnějšího častokráte hledí obelstít; na oko staví se přátelsky a se vší vlídností k nepříteli se přibližují, avšak při tom nohou postrkují šípky, aniž možno to nepříteli zpozorovati. Často též ustanoví se napřed den a místo boje, a tu táhnou i ženy a děti do boje, a zpěvem a řvaním doprovázejí boj. Zpočátku škádlivají sebe rozmanitým tupením a výhrůžkami, až konečně za hrozného křiku a hulákání šípky začnou se metati. Poněvadž ale velmi dovedně se umějí štíty chrániti, a poněvadž jen na ty, kteří se štíty chrání, se střílí, trvá bitva taká často velmi dlouho, aniž kdo poraněn bývá. Padne-li konečně někdo v boji, tu ti, od nichž poraněn, jásají, ženy a děti padlého zrovna řvou a bitva obyčejně se skončí. Obyčejně ihned mír uzavřen bývá, mrtvý se pochová, načež slavným tancem přátelství opět obnoveno bývá. Někdy však mnohem krutější bývají bitvy.

Mnohoženství jest u kmenů těchto všeobecným; ženy nemají práva jakého a považují se za otrokyně; nesmějí s muži ani jídávati a jsou od všech náboženských slavností vyloučeny.

Náboženské jejich pojmy jsou hrozně převrácené a u všech kmenů nejsou stejné; věří na čáry atd. Bylo by ovšem záhodno něco uvést z jejich náboženství, abychom tím více mohli oceniti obětavost benediktinů, kteří se jich zaujali; abychom mohli aspoň poněkud oceniti lásku, která je pohnula, je Ježíši Spasiteli získati. Než ale vypisování převráceného

náboženství jest zrovna proti myslí, člověku zrovna se protiví, ač zase to dobré do sebe má, že člověk tím více sobě pravého náboženství váží, tím více k bedlivějšímu zachování svého náboženství a k vděčnosti povzbuzen bývá. Nuže, poohlédněme se po apoštolských cestách těchto misionářův a vizme, čeho docílili.

(Pokračování.)

Z divů světa.

Píše F. J. Andrlík.

„Děj, dětičky, zastavte se na slovíčko! Povíme si cosi hezkého. — Onehdy obdržel jsem tuto hračku. Hádejte k čemu je? — Aj, aj! Nevíte? Přece však znáte toto okrouhlé skélko, jímž prohlízejí tkalci a soukeníci jemné tkaniny, nebo hodináři drobounké částky hodin kapesních?“

„Ah, toť zvětšovací sklo!“

Nu tedy! Říkají mu jinak „lupa.“ Pomocí lupy zříme věci větší, nežli skutečně jsou; lupa zvětšuje. Nestačí-li k jasnému nazírání jedna, přidává se druhá i třetí. — A nyní vraťme se k naší hračce. Hle, tu na stojanu mosazná rourka. Kdyby bylo lze do ní pozřítí, shlédly byste, že jest uvnitř černě natřena. Rourka končí na obou stranách lupou. Dolní lupa jest menší a bývá blízko pozorovaného předmětu; proto ji zovou „předmětnicí.“ Horní větší, nazvána „očnicí;“ neboť se k ní přikládá oko. Tato skélka jsou hlavní částí celého stroje; obě silně zvětšují, zvláště hoření.

Pod rourkou jest na stojánku upevněn stoleček, mající uprostřed okénko. Sem kladou se věci a tvorové, na něž chceme nazíratí. A zde, úplně dole, máme zrcadélko, kterým se předměty osvětlují.

Strojem tímto lze výborně pozorovati a hleděti na věci a zvířátka nejmenší, nejdrobnější. Proto mu říkáme „drobnohled.“

Už dávno před námi znali lidé drobnohled; neboť jej sestavil holandský továrník brejlí, jmenem Jansen, už l. 1590. Ale teprve počátkem nynějšího století byly nástroje ty zdokonaleny, zlepšeny tak, že mohou tisíckrát a vícekrát zvětšiti, a tudíž jsou způsobily k důkladnému pozorování.

Neznámý, netušený, divůplný svět zjeví se, patříme-li drobnohledem na tvory a věci pranepatrné, jichž pouhé oko buď si nevšímá, neb ani nerozeznává. Dech se zatají, srdce

úžasem zachvěje! Bezděčně musí divák zvolati „Nekonečná moudrosti božská, kdo stihne Tebe! Kdo porozumí Tvému předokonalému zařízení!“

Přistup jen, dítě, a viz! Ustrneš rovněž jako já!

Setru velejemný prášek s křídelka pestrobarvého motýla, a předložím jej zraku tvému. Pohleď naň drobnohledem! — Nuže, co zříš?

„Aj, toť není prášek; nýbrž hebounká, krásná períčka!“ Dobře díš! — Nyní vstříknu na stolek kapku čisté vody.

„Ach, kapka jako hlava! A co se to v ní hýbe?“

To samí živoucí tvorové, nálevníci. Tito zde se svíjejí, onino sebou krouží; jiní křečovitě škubají. Každý vykonává jinaký pohyb. Chceš se pokusit je spočítati?

„Ne, ne, — to nemožno! Vždyť jest jedno podle druhého! Musí jich býti nejméně tisíc!“

Tisíc? Mýlíš se, miláčku! Zvírátek jest mnoho, mnoho tisíc. A tolik jest jich v jediné kapce čisté vody! Mnoho-li teprve musí jich býti v naplněné sklenici, džbánu, studni, řece, jezeře a konečně v moři? —

„Bože, toť musí býti hrozné! — A může se tato voda píti?“

Ovšem! Nálevníci jsou v každé, i nejčistší vodě. Každým douškem pohlcujeme miliony těchto drobounkých zvírátek.

„A neškodí nám?“

Pokud je voda čerstva a čista, nikoli!

„Vyrostou-li kdy tito nálevníci?“

Zůstávají tak nepatrnými do smrti; neboť je život jejich velice krátký. — Však nastoupí nový div. Sečkej okamžik; chytím zatím mouchu a prohlédneme si její hlavu. Tak! — Pohleď bystře na její oko. Co pozoruješ?

„Inu, má očko jako zrnko máku; jen že se poněkud leskne!“

Dobrá! Nyní pozři drobnohledem!

„Aj, aj! Totě podivuhodné! Už nezřím oko jedno, — nikoli; nýbrž množství hranatých oček, krásně podle sebe uložených!“

Ano; moucha má oko složené z mnoha oček menších, jichž se čítá přes 8000!

„Tolik? Kdo by to řekl?“

Ohledáme nyní její sosáček.

„Totě divný stroj! Jako čerpadlo!“

Je vsakutku zařízen jak čerpadlo. Viz jen, kterak přiléhá jedna část ke druhé, a jak pravidelně se pohybují. — Mohu ti ještě ukázati další svět. Kladu kapku krve.

„Zase div! Krev zmizela! Zřím jen vodu, a v ní množství drobtů červených!“

To jsou tělíska krevní; ona dodávají krvi barvy červené. — Opět položím jiné; třeba zrnko máku.

„Je, jej! Nikdy by mi nebylo napadlo, že může býti tak chlupatý! Zrovna lesy štětín!“

Nyní se však nelekej! Urýpnu kousek shnilého sýra.

„Pfuj! Brrr! Totě vskutku ošklivé! Tolik červů a jak hrozná mají kusadla!“

Nevšímej si velikánů; pozoruj ostatní!

„Ah, už nechci, nemohu! Tolik drobných červíků a zvířátek jako ve vodě! Zrovna hýbou sýrem!“

Dosti! Abych tě neunavil, vystřídejme věci a tvory, jež vyšly z rukou Božích s oněmi, jež vytvoří lidé. Udiven sepneš ruce a zvoláš: „Králi umělcův! Vše, co od Tebe, stkví se nejvyšší dokonalostí; — vše, co od člověka, byť se i dokonalým zdálo, — není než neumělé, velice nemotorné věci Tvých!“ —

Vezměme jen stéblo slámy a rozříznouce je, porovnejme tkanivo jeho s nejjemnější látkou plátěnou nebo hedbávnou. Hle, jaká u stébla jemnost tkaniva, jedna nitka jako druhá v přesné vzdálenosti od sebe. A co medle dokáže nejumělejší tkadlec?

„To že je nejjemnější plátno? To jsou hrbolaté motouzky, a kterak bídne, nerovně naházeny, beze všeho určitého pořádku a souměru; jeden v pravo, druhý v levo! A což teprve toto hedbáví! Samá motanina bez ladu a skladu.“ —

Podlož nyní tuto jemnou jehlu!

„Ne, to není, nemůže býti jehla! Vždyť má jehla ostrou špici a jest velice hladka! Já pak zřím nerovný, drsný kyj beze špice, s křivým, nepravidelným uchem!“

Opět jiné! Kladu velejemnou rytinu, krásný obrázek!

„To že je obrázek? Holá mazanice! Čáry jako prsty, a jak nestejny a nerovny!“

Sypu něco nejjemnější mouky. Pověz, co zříš?

„Není možná! To jsou kaménky nestejně velikosti, a jak hrubé a drsné na povrchu!“

Ustaňme! Jeť příkladů dosti, abychom poznali přílišnou neumělost člověka vůči dílům božským, a svou nesmírnou nepatrnost proti velikosti Stvořitele světa. Bezděky sepínám ruce a volám:

Pane, králi všech umělcův,
díla pouze Tvá jsou dokonalá!
Naše nízkost, neumělost
vůči moci Tvé jest neskonala.

Hle, zde koříme se v prachu!
Řid', ó Pane, všechny naše touhy,
ochraňuj nás svojí láskou:
slabý jesti člověk, — červík pouhý!

Strýčkovy ořechy.

1. Myslím si tři čísla. První s druhým dají součtem 19, druhé třetím 27, všechny tři dohromady 35. Která čísla si myslím?

(Zasl. *Mar. Růžkova.*)

2. Napište tisíc pěti ciframi!

(Zasl. *Arn. Formánková.*)

3. Straka poletující na poli užřela letěti houf havranů: „Na zdar!“ zvolala na ně. „Kam letí vás 100 havranů?“ — „Mýlíte se, kmotro strako,“ odvece jeden havran; „není nás tolik, co vy si myslíte. Kdyby nás bylo ještě jednou tolik, pak polovic a čtvrtinu více, a kdybyste vy nás provázela, pak bylo by nás sto.“ — Kolik bylo havranů?

4. Dva chlapci, z nichž starší dvakrát tolik let má než druhý, čítají dohromady 18 let. Kolik let má každý?

(Zasl. *Ed. Garlík.*)

5. Otec a syn mají dohromady 50 let, otec a děd 110, syn a děd 80 let. Jak je každý z nich stár?

(*Em. Štikar.*)

6. Hádanka slovní a písmenová.

Hádejte —
obtíží nedbejte,
co to zas
posílám mezi vás?
Nalezněte slovo
sedm pouze na počet;
avšak podle smyslu vět.
Slov těch krajní písmeny,
s hora dolů přečteny,
poví zřejmě, hravě,
nač měsíčně se těšíváte,
i za ochranu pozýváte:

Prvé ovoce je teplých krajin,
druhé všechna obuv má,
třetí přijímáme v den svých jmenin,
čtvrté země, kterou žáček zná,
páté veliký a těžký hřích,
šesté vzácné dřevo jesti,
sedmé loví v moři při březích.
Která že jsou slova tajemná?
Co as hádanka ta znamená?

(*Fr. Andrlík.*)

Rebusy.

$\sqrt{Z} \quad m + 4 \quad \overset{4}{a} \quad 4$ (Zasl. *El. Gollerova.*) 8. $S_K \quad 9. d + S$

Slovné hádanky.

9. Který den jest nejdelší?
10. Jaké stonedovedou lidé vypočítati?
11. Který řez nikoho nebolí?
12. Který vaz se nikdy nezláme?
13. Který roh jest nejkřehčí?
14. Která Lenka nekřičí, když se spálí? (*Fr. Andrlík.*)

Rozluštění ořechů z čísla 10.

1. Každý syn dědil 700 zlatých, totiž $100 + 600$, $200 + 500$, $300 + 400$, $400 + 300$, $500 + 200$, $600 + 100$, 700.

2. 40 holubů a 52 raků. 3. Marie má tři kamínky, Josef 4, Antonín 7. 4. Domažlice atd. 5. Locket. 6. Lom, mol.

Obsah. Milé děti! str. 241. — Na dušičky str. 242. — Podivný sen str. 243. — Modli se a pracuj! str. 245. — O původu hradu boskovského str. 247. — Větrů lkání str. 249. — Beseda pod lípou str. 252. — Něco z cizích krajů str. 257. — Z divů světa str. 261. — Strýčkovy ořechy str. 264.

Andělům svým přikázal o tobě, aby tě ostřihali na všech cestách tvých.

Poslechněš-li hlasu mého a budeš-li činiti, co pravím, budu nepřitelem tvých nepřítel.

ANDĚL STRÁŽNÝ.

Časopis pro křesťanskou mládež.

(Příloha „ŠKOLY“ na zvláštní předplacení.)

Vychází letos r. 1883 za měsíc jednou a předplácí se na něj celoročně 80 kr. — Zásылku vyplácíme sami a dáme každému předplatiteli za **premiu** krásný olejobarevný obrázek, který má býti za titul celému ročníku. — Vydavatelem a za redakci odpovědným jest **P. Placidus J. Mathon**, benediktin rajhradský v **Brně**, kam také jediné třeba zasýlati předplatné, dopisy, dotazy atp.

Milé děti!

Opět se chýlí ku sklonku roku, a naposled v tomto roce přichází k vám milý váš „Andílek.“ Doufám však pevně, že se v novém roce s vámi všemi opět sejdu a rozhovořím, že jako povždy budete pamětlivi dobrých rad a napomínání strýčka svého. Kdybyste mi mohly viděti do srdce, zajisté byste poznaly, že nemám na světě větší radosti kromě vás, že se těším z vašeho blaha, a bolest cítím s vaším žalem. Byly jste však i vy ke mně upřímný, utíkající se ke mně v tak mnohých záležitostech. Za to vám chci učiniti též radost. Nemoha vás osobně navštívit, navštívím vás o novém roce v obrázku. Obdržíte všechny v prvním čísle příštího ročníku „Anděla Strážného“ podobiznu strýčkovu s podpisem jeho vlastno-

ručním. Chci vyhověti dávnému přání tak četných svých mladých přátel, kteří by rádi seznali toho svého strýčka.

Čeká vás, milé dítky, ještě jiná radost!

Blíží se Boží hod vánoční, v němž zaplesá každé dětské srdce, a svatým zápalem se plní mysl odrostlých. Kdož by se neradoval z Ježíška novorozeného, kdož by nevítal Toho, jemuž přišli andělé vstříc zpívající v slavném plesání: Sláva Bohu na výsostech!

Ozdobte jen své srdečko nevinností, abyste podobně uvítaly svého Spasitele. A když se těšiti budete z darů vám uštědřených, darujte i vy to nevinné srdce své božskému Jezulátku! Vždyť víte napřed, jak rád tuto oběť od vás přijme, neboť miluje hodné dítky a jest největším a pravým jich přítelem. Těším se již v duchu s vámi, když zvoláte ve svaté lásce s básníkem Františkem Sušilem:

Vítej Kriste, vítej slunko s nebe!
S tužbou vřelou čekali jsme tebe;
Jak zem sprahlá touží po rose
Srdce naše roztoužilo se.

Vítej Kriste s nebe,
Velebíme tebe.

Volali jsou dávno předci naši
O přítomnost tvoji přenejdražší,
Stísnění jsouc hříchův porobou
Volali jsou celou útrobou:

Ó přijď Kriste s nebe,
A dej nám sám sebe!

Uslyšel's je, lásko nekonečná,
Opustil jsi svoje sídla věčná,
Přišel's jako slunko spanilé,
Vzkřísil's život v lidstva mohyle.

Ó již vítej s nebe!
Velebíme tebe.

Přibyl's chudý, pokořil jsi pýchu,
Poctil's nouzi, zlomil's žezlo hříchu,
Milost Otce, spásy záštitu,
Pojal's na zem s nebes blankytu;

Ó kdož v slasti s nebe
Nevítal by tebe?

Slunko světa, lidských duší spáso,
Kníže slávy, duchů věčných krásu!
Nevyvážený blaha prameni,
Lásky Otce věčné zjevení!

Zavítej k nám s nebe,
Velebíme tebe.

Kdož dost může o tvé lásce pravit,
Pokoru tvou kdož dost může slavit?
Jsa Pán světa, chtěl's být v podruží,
V palác - chlív měl's v cizím popluží.

Ó ty lásko s nebe,
Kdož ctí dosti tebe?

A přec, Pane, tebe urážíme,
Srdce naše není k tobě přímé.
Ó rač, Kriste, rač nám prominout,
Dej se zcela k tobě přivinout;

Nebo majíc tebe,
Máme samé nebe.

Ó kdy, Pane! v hrudi nám se zrodíš,
Kdy v nás skutky lásky svaté zplodíš?
Bez tebe jsme poušť a suchopár,
Bez tebe jest svět ten domov már;

Ale skrze tebe
Změňuje se v nebe.

Kriste Jesu! dej nám žítí zbožně,
Dej nám pravdu strážiti nepřemožně,
Upevni svou vládu po světě,
Dej žít církvi v stálém rozkvětě.
Po smrti dej nebe
A ▼ něm věčně sebe.

Na shledanou! o novém roce volá vám z toho srdce
milující vás

strýček Ambrož.

B á j e.

Bylo jedno město. Lidé v něm jen hřešili, bázeň Boží všechna zmizela. Vida to anděl spravedlnosti, předstoupil před trůn Hospodinův a řekl: „Pane, dovol, ať zničím toto město. Viz, jak zákony Tvé přestupovány, jméno Tvé svaté znesvěcováno. Dávnotě čas, abys vešel v soud s těmito bezbožníky!“

„Ó Pane,“ zahlaholil na to měkce jemný hlas, „povel, ať sečká ještě přísný anděl spravedlnosti; vždyť tam na zemi zakvítá také mnohé ctnosti květ, totiž pravé zbožnosti, trpělivosti, sebezapření. Ó neposýlej ještě anděla spravedlnosti, popřej mi času, bych srdce lidská Tobě přiklonil!“

Tak prosil anděl milosrdí. I odvece mu Pán: „Nuže, vyšlu vás oba do města toho, abyste sbírali myšlenky i činy dobré a zlé po celý rok. Po té dostavte se k mému trůnu, i ukáže se, zda více dobra na zemi či zla!“

„Sláva a dík Tobě, Pane!“ zapěli andělé, a již sletěli na zem, aby naplnili vůli Hospodinovu.

Čas od času vraceli se pak před Pána, skládající před trůn jeho, co byli nasbírali na zemi. Ó jak mnoho krásných, skrytých činů, jemných slov těšivých, myšlenek bohu libých, zápasův odhodlaných, jakou obětující se lásku zbožnou a věrnost až na smrt přinášel plesaje anděl milosrdí: „Ó pohleď, Pane, pohleď, mnoho-li dobrého ještě na zemi. Že se, Pane, smiluješ! A více, více ještě shromáždím, vždyť ještě rok nedošel!“

Však vážně ozývá se anděl spravedlivý: „Ó pohled' také, Pane, sem, a sudiž sám!“ — A jaký děsný obraz rozvinul se přede zrakoma! Lež, zlomyslnost, závist, marnivost, ctižádost, sobectví, zrada, rouhání se Bohu, nestřídmost, vražda, — ó kdo vyličí všechny ty černé činy, slova i myšlenky, jež v hříchu barvách temných míhaly se na obraze tom! „Budeš-li ještě prodlévati, Pane? Ještě-li mi nedovolíš, bych, pozvedna metlu kárající, válkou, morem, povodní udeřil na toto pokolení zlé, aby zhynulo ve hříších svých?“

„Ó ještě ne, ještě nikoliv,“ zní pohnutě jasný hlas anděla milosrdenství, „ještě lhůta nevypršela, rok nedošel.“

I pokynul Pán a andělé opět snesli se na zemi.

* * *

Jest ledový zimní večer. Ulice zameteny sněhem, se střech visí rampouchy, a tisíce světél kmitá se mrazivým vzduchem. Lidé spěšně berou se ulicemi, tu onde tlačíce se do krámů skvěle osvětlených. Jen hošík malý, bledý, umrzlý a chatrně oděný sám bloudí mezi nimi, ostýchavě prodírá se množstvím, a ústa šepotají ticho, tichounce: „Ach, lidé dobří, darujte mi něco; matička stůně, a já mám hlad!“ Mluví tak ticho, tichounko, — vždyť dosud nikdy nežebral. Dobrá máti, pracující dnem i nocí, byla vždy opatřila chléb. Ale teď ulehla, trocha peněz uspořených brzo vydána, a hlad i zima přistěhovaly se k nim. A dnes, když matka podřímala, vykradlo se pachole z temné jizby, aby vyprosilo chléb pro matičku. Jsou lidé dobří, dítě nebohé, kteří by ti dali ten dáreček malý; ale dnes spěchají všichni tak velmi, a ty, ubožátko, prosíš tak ostýchavě jen, tak tichounce! Neuslyší tě!

Pomaloumdlává hošík bledý, chvěje se zimou, má hlad; po celý den neměl v ústech než kousek tvrdé kůrky. Než jak zabořila jej nad to vše vzpomínka na matičku, která snad zemře, nepřinese-li jí pokrmu. Ještě jedenkrát zašeptal prosbu svou; tu konečně zaslechl ji člověk útrpný, i vložil drobný peníz v ručku malou. „Ach, na chlebiček pro matičku,“ jásal hošík, a téměř vrazil do blízkého krámku, aby koupil drobné pečivo. Jak radostně pohlížel na svůj

bochníček, jak jej hladil a k srdci tiskl, vyjda na ulici! Matičce nese jej, již mu neumře!

Jeho však trápil hlad, bylo mu zima, a umdlával víc a více. Právě stanul před úpravným krámem, a kalné očko utkvělo na vystavených pokrmech. Tam maso různé i sýr i chléb, — tolik dobrého, tolik žádoucího! Jen jeden chlebiček, jen jediný kousek masa! Má takový hlad, — a koupený chléb patří matince

Sklesl mdlobou na kámen; záblo ho, nemohl dále. Zavřel očka. „Vezmi a jez, nikdo tě nevidí,“ hovořil vnitřní jakýs hlas; či skutečně někdo promluvil? Hoch vyskočil, ohlížel se; ale nebylo tu nikoho. A zase padl zrak jeho na krám. Ach, jak vábilo jej, aby si vzal jen jeden rohlíček, jen jedno jelítko! Tomu boháči, jemuž krám patří, to neuškodí, a jeho zachrání od smrti hladem „Vezmi a jez, nikdo tě nevidí,“ zní opět v něm, či mimo něj? — Neví ale natahuje chvějící se, červenou a poloztuhlou ruku po žádoucím občerstvení.. Než proč tu najednou stanul a srdečko tluče mu téměř hlasitě? „Dítě, moje dítě, nepokradeš! přikázal Bůh,“ a milounký obličej matčin jakoby pozíral naň tak smutně, tak dojemně. ruka sklesla. „Nikoliv, Bože milý, nikoliv, matičko, já nepokradu, — ale jsem sláb a mám hlad.“ A opět schoulil se na kámen, vítr zaúpěl ulicemi, které se již již vyprázdněovaly, a s nebe počal padati sám bílý květ — květ neviny.

Malé ručky objímaly chléb pro matičku, těžká víčka zapadala. Jen ještě jakoby pocítil teplý polibek na rtíčku, — a více nic!

Anděl milosrdí vtiskl ústkům sladkým políbení poslední, políbení smrti, a jásaje nesl milou dušinku do zahrady Boží.

„Pane věkův, nenašel jsem a nenajdu více nic většího, nic krásnějšího nad lásku tohoto dítěte, nad věrnost jeho ve Tvých přikázáních, věrnost až na smrt ve prostotě čistého srdce,“ promluvil k Hospodinu. A Pán sklonil se nad dítětem, dech Jeho je ovanul; i otevřelo blažené oči, jež v nevýslovném zanícení zíraly kol. Ó jak krásně je zde! Ale matička leží doma, má hlad, a je jí zima. „Pane, smím přivést sem matičku?“ — Pán pokynul.

Obrátiv se pak k andělu spravedlnosti, dí jemu: „Viz toto dítě! Zda známa tobě vina tak veliká, jež by rovnala se ctnosti toho dítěte?“ — „Pane, — není!“ praví anděl přísný. „Blažen jsem, že mohu říci: není, i prosím sám, by prominut byl trest, hrozící městu zlému. Anděl milosrdný zvítězil!“

„Budiž!“ vece Pán. „A ty,“ oslovuje anděla milosrdenství, „spěj rychle i pro matku. Taková máť, takové dítě, zadržely ještě ruku lidstvo trestající; ale teď čas jest, aby přijaly odměnu ctností svých i utrpení.“

V temné, chladné jizbě na vlhké slámě ležela žena bledá a vyhublá. Rozedraná pokrývka kryla bídne lože, a slza za slzou kanula na ni z očí zapadlých.

„Pane, jak Ty chceš, a ne jak já. Ale je-li možno, zachovej dítě mé od smrti hladem!“ Tak modlila se tiše vdova, naslouchajíc vždy úzkostněji bití hodin na blízském kostele. „Tak pozdě již, a můj hoch ještě není doma. Pane, budiž Ty mu ochranou!“ — Všecka jsouc unavena, zavřela nemocná oči, a ejhle, sen milojasný pojal ji v měkkou náruč svou. Zdálo se jí, že chudobnou světličku její proniklo jasné světlo a teplo blažené, a že po boku překrásného anděla přistupuje k ní její hoch drahý, všečen jsa ozářen a radosten i krásen, jakým nebýval nikdy, že vine ručky své kol její šíje, šepotaje: „Matičko má milá, nestarej se o mne! Mně je dobře, — v nebi je tak krásně. Ty tam přijdeš také!“

„Ó vezmi mne hned s sebou,“ slyšela se matka ještě mluvit ve snu, když probudila se hlukem a zmatenými hlasy přede dveřmi. Tyto rychle se otevřely, a jasný proud světla padl na lůžko. S ním vstoupili lidé se svítilnami, nesouce na loktech sněhem pokrytou — dětskou mrtvolu. Slzy rosily žulové mužů líce, když kladli malé toto tělko matce na postel: „Tu tvé dítě, ženo ubohá, venku zmrzlo!“

Vzkřiknouc bolem, přivinula matka drobnou mrtvolu k srdci svému. „Můj Bože, k Tobě, mé dítě, vezmi mne s sebou!“ a proud krve ze siných rtů zbarvil sněh na mrtvole do červena. Hlava poklesla v zad, oběť byla dokonána, a anděl milosrdí odnesl duši tu věrnou z údolí bolu do lůna Božího.

Dle „Vaterlandu“ Jaroslava Rájecká.

Beseda pod lípou.

Od Jos. Kovandy.

(Dokončení.)

„Nyní jste se dědečku navrátil k svým milým rodičům?“ ptaly se děti.

„Ba nevrátil,“ odvětil děd. „S nepřítelem uzavřen byl mír za těžkých podmínek; ztratiloť Rakousko mnohé země a musilo zaplatiti válečnou náhradu sto milionů zlatých. Císař Napoleon neměl však dosti na dosavadních svých vítězstvích a ctižádostí jsa zaujat chtěl pokořiti i Španělsko, z čehož povstalo nové nepřátelství mezi ním a císařem Františkem. Napoleon vtrhl do Rakous a obsadil podruhé Vídeň. Naše vojsko pod velením arcivévody Karla, bratra císaře pána, setkal se s nepřítelem v krutém boji u Asparna na řece Dunaji. Rakušani bili se statečně, protože ale současně i v jiných krajinách vojsko naše nepříteli čeliti muselo, bylo naproti Francouzům počtem slabé. Již vojáci naši byli bojem unaveni, ba některé oddíly již ustupovati začínaly, když tu v rozhodné chvíli arcivévoda Karel vzal sám prapor z ruky našeho praporečníka a vztýčiv jej, silným hlasem zvolal: „Za mnou, granátníci!“ a vrhl se v řady nepřátel. Ochablá mysl vojáků vzpružila se opět odvahou udatného vůdce, začali se bít jako lvové a za krátko byli Francouzové úplně poraženi. Zůstalť arcivévoda Karel vítězem toho dne a nepříteli dostalo se krvavé odvety za předešlé porážky vojsku císařskému učiněné. Navzdor vítězství tomu musel císař pán uzavříti s Napoleonem opětný mír ve Vídni a byly-li podmínky prvního míru těžké, tím horší byly podmínky míru tohoto. Rakousko opět ztratilo mnoho svých zemí a vsecky hotové peníze jako válečná náhrada z říše naší byly do Francie vyveženy. Nyní byl Napoleon, jsa nejmocnějším panovníkem v Evropě, na vrcholu své slávy, ale ještě na tom neměl dosti; hodlal ještě výše. Chtěje pokořiti i mocnou říši ruskou, vtrhl do ní s ohromným vojskem svým. Přísloví: „Bůh pyšným se protiví“ a „Dům pyšných rozboří Hospodin“ vyplnila se na něm měrou vrchovatou, neboť hlad a krutý mráz zničily

vojska jeho, tak že jen s nepatrnými zbytky jeho do Francie se navrátil. Panovníci jím pokoření použili této příležitosti, postavili proti němu vojska svá, která v bitvě, tři dny trvající, u Lipska roku 1813 vojsko francouzské úplně porazila, čímž slávě Napoleonově konec byl učiněn. Po této bitvě táhlo naše vojsko na Paříž, sváděti muselo ale cestou nové bitvy s vojskem nepřátelským. V bitvě u Tulús byla mi prostřelena noha a rámě rozseknuto, tak že mne soudruhové polomrtvého do polní nemocnice odnésti museli. Konečně obsadili naši Paříž a já s ostatními raněnými odvezen byl do nemocnice Pařížské. Rána na ruce zahojena byla brzy, ale s nohou vytrpěl jsem velikých bolestí; bylať roztržena holenní kost. Jednoho dne vzpomínal jsem právě na drahé rodiče, an tu do světnice vstoupil vrchní lékař vojenský s důstojníkem francouzským, jenž na nohu notně pokulhával. Přistoupiv k mému lůžku důstojník chopil ruku moji, k srdci ji přitiskna. Ulekl jsem se, nevěda, co se to děje, ale lékař, jenž slova důstojníkovými tlumočil, oznámil mi, že jest to hrabě D., jenž mne vyhledal, aby mi, jako ochranci svému, poděkoval. Byl to onen důstojník, jemuž jsem před osmi lety rány byl obvázal.“

„Jak jste mne mohl nalézti, neznaje mého jména?“ ptal jsem se udiven.

„Jméno vaše, drahý příteli, jest mě dobře známo,“ pravil hrabě, vyndávaje z tobolky pečlivě složené psaní. „Tu jest list váš, který jste, obvazuje rány mé, byl ztratil, a jenž se na místě vašim rodičům dostal do rukou mých. Choval jsem jej upomínkou na šlechtnost vaši a konalo mi dobrou službu při hledání vás, neboť jste v něm podepsán a udána i setnina granátníků, u níž sloužíte. Jsem všecek šťasten, že jsem vás našel, a chci se vám vděčností svou za skutek váš odměniti. Pojdte do domu mého, kdež vám do smrti bezstarostný život bude zabezpečen.“

Tak mluvil ke mně hrabě, ale já nabídnutí jeho nepřijal, vymlouvaje se, že jediná touha má jest vrátiti se do vlasti mé drahé, pro niž jsem bojoval, že toužím spatřiti ty drahé šedé hlavy svých rodičů, abych jim návratem svým osladiti mohl zbytek života trudu plného, a jimž podpory mé bude potřebl.

Hrabě nabízel mi tedy peněžitou odměnu, ale ani té jsem nepřijal, řka: „Zpomínka, že jsem vám zachránil život, blažiti mne bude po celé žití mé. Přijetím odměny za skutek, z povinnosti křesťanské vykonaný, zbavil bych se radosti té.“

Hrabě rozloučil se se mnou a smuten odcházel ode mne.

Když se rána na noze zahojila a já o berli choditi začal, byl jsem předvolán k plukovníkovi, od něhož se mi dostalo vyznamenání stříbrným křížkem za udatnost proti nepříteli u Tulúsu osvědčenou a poukázky na gracial. „Nyní vraťte se zase do vlasti své ku svým milým přátelům, neboť čestně jste vyplnil úkol svůj, který na vás vznesl císař pán, a jímž jste povinen byl vlasti své. Tuto přijměte mimořádnou odměnu za skutek prokázaný nepříteli,“ pravil plukovník podávaje mi váček naplněný zlatými penězi. „Hrabě D. složil u mne peníze tyto, abych vám je doručil, až domů se vraceti budete.“

Přijal jsem tedy peníze a první má cesta z nemocnice byla návštěva chrámu Páně, abych poděkoval Pánu Bohu, že mne od smrti zachránil, a abych pomodlil se za rodiče.

Mnoho neděl trvala cesta naše z Paříže do vlasti a radostí zaplakal jsem, spatřiv opět ty hory české. Jak bušilo mi srdce, když přibližoval jsem se k dědině naší, již jsem 9 let neviděl, když uzřel jsem poprvé vrchol této lípy! Zdaž rodiče zastanu na živě, jak se jim vede? — Na prahu stanul jsem, spatřiv v síni samé cizí tváře.

„Kde jest tatíček můj, Barták, kde matička moje?“ ptal jsem se hlasem bolestí se třesoucím.

„Na Bartákovi roste již dávno tráva, a žena jeho bydlí nyní v obecní pastoušce a nemohouc již pracovati, odkázána jest ku cizím prahům. Po smrti jejího muže prodána byla chalupa jejich, na níž nemocí Bartákovou vzrostly dluhy.“

Vyslechnuv smutnou zprávu, spěchal jsem do náruče matičky své. Pro slzy nemohli jsme ani mluvit; plakaliť jsme radostí i žalem, zvláště když jsme klečeli na hrobě otcově. Domek rodný odkoupil jsem opět za peníze hrabětem mně darované, což bych nebyl mohl učiniti, kdybych byl dar ten zamítlul. Matku dochoval jsem k smrti, oslazuje jí stáří vděčností svou synovskou.

I vy, milené dívky, mějte rodiče své rády a nečiňte jim zármutku, neboť Pán Bůh tak poroučí. Ani nevíte, co zakusiti musí rodiče vaše starostí a práce, nežli vás vychovají na lidi dokonalé, Bohu i lidem milé. Proto se jim vždy vděčnými ukazujte, odplácejíce jim tak péči jejich o vás.

Také si pamatujte toto přísloví: Co Bůh činí, dobře činí. Máť on své cesty, po nichž nás vodí k dobrému cíli a dovede i neštěstí obrátiti k našemu dobrému. Proto vždy do vůle Jeho se odevzdávejte.

A nyní jděte domů, slunéčko již jest nad samým západem a vyřídte rodičům srdečný můj pozdrav,“ řekl Barták k dětem, povstávaje z lavičky.

„A co se stalo s císařem Napoleonem?“ ptaly se děti na odchodu milého dědečka.

„Musil se vzdáti vlády a odstěhovati se na ostrov Elbu. Ale za krátký čas opustil ostrov ten, vrátil se do Paříže, a sebrav nové vojsko pokusil se, aby bývalé moci nabyt, což se mu ale nezdařilo. U Vatrlo bylo vojsko jeho na hlavu poraženo, on zajat a na pustý ostrov sv. Heleny, daleko v moři atlantickém, zavezen, kde za málo let život svůj dokonat. Stvrdilo se na něm propovědění Pána Ježíše, řkoucího: „Každý, kdo se poníží, bývá povýšen, a kdo se povýšuje, bývá ponížen.“

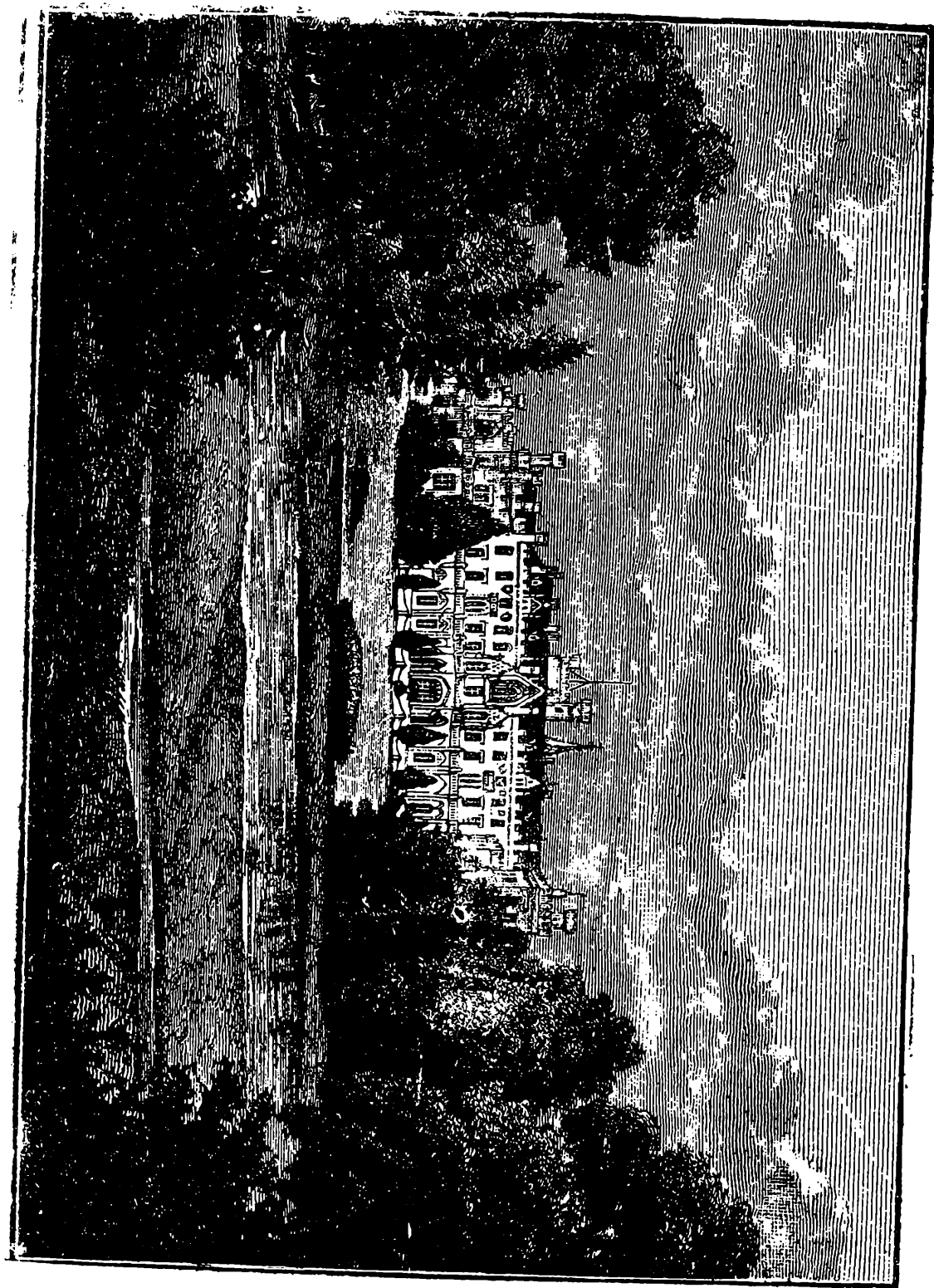
L e d n i c e.

a daleké rovině, jíž protéká mezi Břeclavou a Podivínem řeka Dyje, rozprostírá se světoznámý, nesmírně rozsáhlý a velkolepý park knížat z Liechtensteinů.

Příroda i umění přispívají k nevyčerpatelným krásám tohoto ráje pozemského, kterýž již v druhé polovici 17. století vykouznil kníže Karel Eusebius, jehož dílo později korunoval neunavnou činností kníže Jan z Liechtensteinů. Byla to však práce krušná. Po celých šest let pracovalo mnoho set lidí, aby se jen odstranily rozsáhlé močály, jež působila Dyje vystupováním z břehů svých. Za to však ne-

vyrovná se tak snadno k'érákoliv rálovská zahrada tomuto ráji. Rozsáhlé rybníky, rybami a ptactvem vodním oživené, lemovány jsou lučinami, temnými lesíky a skalinami uměle

zbudovanými. Nádherné stavby dovršují dojem přírody uměleckou krásou svou. Mezi posledními vyniká zvláště „věž orientálská,“ mohutná stavba kamenná, 68 metrů vysoká, do

jejíž výšky vede 320 stupňů. Odtud se otvírá žasnoucímu oku čarokrásná vyhlídka na park a do okolí. Korunou všech staveb však jest nádherný zámek ve spojení s gotickým kostelem, jenž se ušlechtilým slohem svým příchozím nejvíce zamlouvá. Kdo navštíví jižní Moravu, neopomene zajisté zavítati také do Lednice, a litovati nebude nikdy cesty konané.

A. V.

Vzácný dar štědrovečerní.

Vánoční obrázek od Jos. Kovandy.

est štědrý večer. U Říhů jsou právě u večeře, jež všechněm po celodenním postu výborně chutná, když do světnice vejde s křesťanským pozdravem malý, vyhublý chlapec, třesa se zimou. A není také divu. Venku mrzne a on oděn jest v plátěné spodky a v barchentovou kazajku, jako by slunko nejtepleji hrálo. Střevíců nemá, místo nich má hadry, jež jsou provázky k noze připevněny. V levici drží velikou, opelíchanou, kožešinou olemovanou čepici, která zevnějškem svým zřejmě dosvědčuje, že dlouhou konala službu, prvé než se dostala na hlavu chlapcovu, v pravici má starý, proutěný koš, z něhož vyhlíží břidlicová tabulka. Všichni od stolu ohlídnou se na chlapce, který zůstal u dveří státi.

„I toť je pěkné štědrovečerní nadělení! Nemohls zůstat přes svátky u souseda?“ zlobila se hospodyně na příchozího.

„Vyhnali mne a poslali mne k vám,“ pravil tiše chlapec.

„Vzácným nejsi asi nikomu, a proto se tě každý rád střese. V letě, kdy bys mohl pásti husy, tu nepřijdeš, ale v zimě, tu tě máme stále na krku. Nechá-li si tě hospodář jeden den doma, hned poptává se učitel, proč tě do školy neposílá, jako by z tebe měl býti advokát. Sedni tamhle do kouta, ať nepřekážíš!“

Nesměle usedl chlapec v koutku na lavici u kamen a položil vedle sebe koš s „učením.“

Takovému nelaskavému přivítání uvykl již; vítalť je tak všude, kamkoliv přišel „po pořádku.“ Bývajíť lidé zatvrze-
lými k bídě bližního, a takovými byli i k nebohému sirotku Petříkovi.

Starostlivý tatíček jeho jest již čtyři leta v hrobě a brzy po něm i dobrou matičku zahrabali vedle tatínka na hřbitově. Zůstal tu sám a sám bez pomoci, bez lásky, odkázán jsa na milost cizých lidí. V letě to s ním ještě ušlo, pásł husy některého hospodáře za stravu, v zimě ale choditi musel od statku ke statku, v každém zdržel se tři dny. Pravým dobro-
diním pro sirotka bylo nařízení, aby každý hospodář Petříka pilně do školy posýlal. Škola a kostel byla jedinká dvě místa, kde se na ubohé dítě neškaredili, kde roveň byl druhým, šťastnějším dětem, jimž Pán Bůh milé rodiče na živu zachoval. A proto chodil Petřík do školy rád a pilně se učil.

Když rodina Říhova povečeřela, dala služka Petříkovi mísu se zbytky večeře. Nebylo toho mnoho pro chlapce, celodenním postem vyhladovělého, ale přece stačilo mu zahnat hlad.

Děti hospodářovy běžely na dvůr k okénku komůrky, kdež si položily talíře, na něž jim Jezulátko dary uloží, až tudy kolem pojede na zlatém vozýku.

Také Petřík těšival se na štědrý večer, také do chudobného příbytku jejich přicházelo Jezulátko; talířek za oknem býval vždycky plný a světnička plná jasu a plesu. Z nadě-
lených dárků radovali se s Petříčkem i rodičové jeho. A dnes? —

„Ty si nedáš ničeho pro dárky na okno?“ vyrušila služka, potutelně se usmívajíc, sirotka ze vzpomínek. „Dej si tam čepici, do té se hodně vejde!“

S radostí uposlechl Petřík.

Děti často vyhlížely oknem, zda-li již ku stavení neblíží se Jezulátko ve průvodu bělostných andílků, dárky nesoucích, hádajíce, co asi jim nadělí. Ten chtěl míti koně aspoň tak velkého jako jejich pes, onen zase stádo oveček i s pastýřem a děvčátko mysliło na panenku s pohyblivýma očima, v krásné šatečky oděnou.

„A co asi mně?“ hádal v duchu Petřík. „Kézby to byly střevíce, tyť byly by mně milejší nad všechny hračky, a nezáblo by mě více.“

Tu se dvěře otevřely a jasnou září naplnila se světnice.

„To vám Ježíšek posílá.“ pravila matka, stavíc na stůl vánoční stromek, osvětlený voskovými svíčkami a mnohými dárky ověšený.

Překvapením nemohly dívky ani zajásati, obcházely stromek, prohlízejíce dárky a polohlasitě jen podivení a radost projevujíce.

I Petřík nemohl odolati zvědavosti, přiblížil se ke stolu a očka zářila mu radostí, jakoby celý stromek byl jeho.

Pro stromek byly by děti málem zapomněly na talířky. S jáсотem přinášely si je, bylyť plny červených jablíček, ořechů a marcipánu. „Toť nám toho letos Jezulátko nadělilo!“ volaly radostně.

„Musíte býti po celý rok pilny a poslušny, a rády se musíte modliti, abyste se Mu za dárky tyto odvděčily,“ pravil otec.

„Co tobě, Petře, nadělilo Jezulátko?“ tázala se sirotka dceruška hospodářova. „Tys nebyl ještě pro čepici? Běž honem, jest také plničká!“

Petříkovi radostně srdečko počalo tlouci, když došel k okénku a poznal, že čepice vskutku jest naplněna. Radostně běžel do světnice, děti jej obklopily, aby zvěděly, čím byl obdarován.

Petřík podíval se do čepice, a hle — byla v ní řepa a několik bramborů! Strnule dívá se na dary, nevěře ani zraku, a očekáváje, že se řepa i brambory v nějaký krásný dárek promění.

„To jest prapodivný dárek,“ smály se děti.

„Jistě nerad pásł v létě husy, a proto jiného dárku nezasloužil. Jaká služba, taková i odměna,“ pravila služka, slova svá surovým smíchem provázejíc.

Petříkovi vytryskly z očí slzy, lítostí nemohl ani na obranu svou promluvit, šel k lavici, na niž vysypal z čepice řepu i brambory, a mlčky ubíral se ze světnice. Neslyšel ani,

jak Říha pro škaredý žert děvečku plísnil. Venku bylo sirotkovi volněji. Měsíček v úplňku usmíval se na něho a hvězdičky, jimiž bylo dnes nebe jako poseto, mrkaly na něj stříbrným svitem. Žpomínal na matičku, která tam nad hvězdičkami zůstává, a bylo mu při tom tak bolno a teskno — mělť on letos smutný štědrý večer.

I šel bezděky sirotek, kam často se ubíral, šel po cestičce dobře ušlapané — ke hřbitovu. Vrátko byla dnes z příčiny půlnoční mše svaté otevřena, a proto šel Petřík ke hrobům svých rodičů a dal se do pláče.

„Ach, mamičko drahá, jak rád byl bych u vás! Jest mi tu bez vás tuze zle. Kdybyste věděla, jak mne tu lidé šidí, jistě byste prosila Ježíška, aby si dušičku mou vzal do nebe. Tam jest věčné jaro, jak jste mi říkávala, ale zde jest mně zima.“

V tu dobu ubírali se silnicí, jež kolem samé ždi hřbitovní vedla, tři pocestní; a sice pán v důstojnickém oděvu, vedoucí pod páží mladou svou paní, a za nimi šel posluha, nesa jim cestovní vaky. Přijeli odpůldne do města, ale nemohli zjednati povozu, na němž by do sousední dědiny mohli dojeti; chcelť každý štědrý večer ve středu své rodiny ztráviti. Nezbyvalo jim tedy nic jiného, nežli zjednati posluhu k nesení zavazadel a jíti pěšky.

Když přišli na kopec a pán uzřel kostelíček měsíčním svitem ozářený, kolem něhož roztroušeny byly statky a chaloupky, jako ovečky kolem svého pastýře, tu zvláštním citem zachvěla se duše jeho.

Tam tu chaloupku vedle školy vidí opět po 25 dlouhých letech, tam se narodil, tam trávil své dětství i čas jinošství svého. Když mu bylo 20 let, byl odveden k vojsku. Pro vzorné plnění povinností svých stal se po několika letech strážmistrem, a když v bitvě u Vilagoše udatenstvím se vyznamenal, jmenoval jej velitel pluku poručíkem. Postupem přivedl to na rytmistra, a když pluk jeho z dalekých jižních krajin říše přeložen byl do vlasti jeho, vyžádal si dovolenou, aby paní své ukázal rodiště své, aby jediného bratra svého po dlouhých 25 letech k srdci svému mohl přivinouti.

Došedše ke zdi hřbitovní a zaslechnuvše pláč, zastavili se. Viděli dítě na hrobě klečící a slyšeli slova jeho, jimiž byli velice dojati.

Paní pospíšila na hřbitov a položivši ručku svou na rámě chlapcovo, laskavě pravila: „Vstaň a neplač, milé dítě! I Ježíšek narodil se chud v prostém chlívě a neopustí tebe.“

„Mamičko má, drahá mamičko!“ zvolal Petřík, líbaje ruku paninu. Nemyslel jinak, než že matička jeho přišla pro něho. Zdálal se sirotkovi paní, na níž očima slzami zalitýma pohlížel, stříbrným zářiti leskem.

„Nejsem tvou mamičkou, dítě drahé! Ježíšek mne posílá, abych tě dnes v zármutku tvém potěšila,“ pravila paní, vedouc chlapce k manželci svému.

„Jak se ubožák třese zimou,“ pravila paní, zahalujíc jej ve svůj šátek.

„Půjdeš s námi?“ ptal se pán.

„Ó půjdu, s radostí! Nemám beztoho kam jíti.“

„Nemáš již ani tatínka?“

„Ten zemřel mi před maminkou,“ smutně odpověděl sirotek.

„Nebohé dítě!“ pravila paní slzy z očí utírajíc.

„A jak ti říkají?“

„Petr Jaroš.“

„Dobrotivé nebe! Na místě se svým bratrem, shledávám se s osiřelým jeho dítětem. Jsem tvůj strýček a tuto jest tetička tvá, milý Petříčku,“ pravil pán, líbaje chlapce na čelo.

Když z vypravování sirotka poznala tetička, co jej dnes ku hrobům rodičův pudilo, pravila: „Nebohé dítě! Bůh vedl kroky naše sem, abychom ti pomohli z bídy.“

Starý pan učitel připravoval si právě hudebniny k půlnoční, když neočekávaní hosté do světnice vstoupili: rytmistr Jaroš, bývalý vděčný jeho žák, se svou paní, jež za ruku vedla Petříčka.

Rytmistr Jaroš vypravoval učiteli svému příhody své a i dnešní podivné shledání s Petříčkem.

Jak zaradoval se pan učitel, když manželé Jarošovi, vlastních dítek nemající, prohlásili, že si Petříčka vezmou

sebou, že jej pečlivě vychovají a že jej přijmou za vlastní dítě.

Paní učitelová pohostila vzácné své hosty chutnou večeří, a paní rytmistrová obdařila Petříčka krásnými dárky ze svého vaku. Paní učitelová oblekla Petříčka v obnošený sice, ale teplý oděv a obuv, jež po svých odrostlých dětech měla uschované, a i tu utrápenou tvář sirotkovu vyjasnila tetinka laskavostí svou.

V samé veselosti uplynul večer pro Petříčka skutečně štědrý.

„Vzácný dárek nadělilo ti dnes Petříčku, Jezulátko,“ pravil pan učitel k Petříčkovi, „neboť ode dneška máš opět pečlivé rodiče, jež se o tebe starati budou. Poděkuj jim za to dobrodiní!“

A Petřík vřele líbal ty milé, drahé ruce.

Na spaní nebylo u Petříka dnes ani pomyslení, a proto prosil novou matinku, aby směl s ní jíti na půlnoční. Když pak v kostelíčku zazněl velebný choral: „Narodil se Kristus Pán, veselme se, z růže kvítek vykvet nám, radujme se,“ tu radovalo se malé srdečko jeho, neboť jemu vykvetl dnes kvítek nového štěstí. Tuliv se k útlocitné paní, děkoval Ježíškovi za tak vzácný dárek štědrovečerní. — —

Všickni sirotkové nejsou tak šťastni jako byl Petříček, a mnozí z nich mají smutný štědrý večer. A proto vy, malí čtenářové, kteří s milými rodiči svými slaviti budete převeselé svátky vánoční, važte si té milosti Boží, a budete-li se těšiti ze stromku vánočního dárky hojně ověšeného, zpomeňte i na známého vám sirotka a — však již víte, co chci říci.

Zlých se straň!

Když svůdný hlas tě volá ctnosti škůdce,
a ku hříchu zve slovem lahodným,
ó neslouchej těm zvukům nehodným,
jen v Kristu hledej věrného si vůdce.

Hleď nebeského pastýře si berly!
Jak sladko pod ní se tu spočívá!
On milostí tvou duši odívá,
a ozdobou jí dává ctnosti perly.

On vlků dravých chrání svoje stádce,
i život vlastní za své ovce dá;
kdo ve strastech se k němu utíká,
ten v Kristu najde bezpečného rádce.

A proto chraň se ďábla svůdné chasy,
i nevěř chválám, han se nelekej,
jich spolku směle veždy výhost dej,
bys nebyl zloduchu kdys na pospasy!

Vilém Ambrož.

Jezulátko.

Jezulátko svaté, milé,
s nebe kráčíš této chvíle;
s nebe na svět, Boží
dítko,
padáš jako jara kvítko.
Bůh Tě poslal, lidé milí
od něho Tě vyprosili;
abys duše jejich hříšné
učinilo svaté, čisté.
Žehnej, vztáhni svou
ručičku,
učiň dobrou mou du-
šičku,
bych vždy hodné dítko
bylo,
a Tobě se zalíbilo.

Jan Seda.

První křesťanský kníže český.

(Obrázek z domácích dějin od F. K. Heřmanického.)

Slavní předkové naši, kteří vedeni jsouce Čechem ve vlastech našich se usadili, nebyli téhož náboženství, jakéž my po svých rodičích dědíme, o němž se nám ve škole vypravuje, a v němž v trudných a zlých chvílích života svého největší potěchy nalézáme. Oni neznali pravého Boha našeho, jenž ve všemocnosti své řídí osudy všehomíra. Věřili sice také v jednoho nejvyššího boha, jež „Prabohem,“ velkým neb i starým bohem nazývali, ale jemu k ruce veliké množství větších i menších bohů a bůžků stavěli. Měl pak každý bůh své vlastní jméno. Tak byli: Tříhlav, pán nebe i země, všech ostatních větší; později zván byl také Svantovitem. Jason, bůh slunce a světla. Zlatá bába byla matkou bohů. Lada a Vesna; prvá byla bohyně krásy, druhá jara. Morana či Mořena, bohyně zimy a smrti. Děvana

vládla v lesích. Vološ byl ochrancem skotů. Sudičky předpovídaly novorozencům osud. Běs a Třas byli bohové zlí; první lidi strašil, druhý byl bohem války.

I malých bůžků veliké bylo množství. Říkáno jim vůbec Skřítkové nebo i Šotkové.

Bohy své ctili Slované nejprvé na horách, v lesích, u řek, jezer, nebo i na rozcestích. Později teprve stavěli jim i chrámy; z počátku jednoduché, pak i nádherné. Nejkrásnější chrám byl v Arkoně, zasvěcený bohu Svantovitovi. Tři sta oděnců neustále jej hlídalo.

Obřady bohoslužebné vykonávali kněží, kteříž k ruce své měli zřece a věštce. První bohům oběti přinášeli, druzí z rozličných znamení budoucí věci předpovídali.

Všickni tito „věkožíznych“ bohů služebníci byli osobami v národu velice váženými. Kněží často v sněmích o radu tázáni byli a obecným soudům předsedali. Obětné věci byly rozličné. Záležely nejvíce z plodin polních a ovoce. Někdy též zvěř nebo i zbraň byla obětována.

Bludné toto náboženství dlouho se u Čechův zachovalo a tak hluboko zakořeněno bylo, že marny byly pokusy křesťanských věrověstců německých, aby na víru křesťanskou obráceni byli. Teprve když sesterská Morava, za vlády velikého Svatopluka, vedením sv. bratří Cyrilla a Methoděje staré víry se zřekla a učení Kristovo přijala, tu i v Čechách nastal obrat k lepšímu. Vznik k velikému tomu převratu dal sám kníže český, slavný Bořivoj.

Stalo se totiž jednou, že Svatopluk veliké vystrojil hody, spojené se slavnými hony v lesích Velehradských. Vedle velikého počtu pánů z Moravy, pozval Svatopluk k honům a hodům též Bořivoje s manželkou jeho Ludmilou.

Přijal pak pozvání Bořivoj a dostavil se i se svojí manželkou a velikým průvodem pánů českých na Velehrad.

Celý týden trvaly hony, osmého pak dne ukončiti se měly hostinou.

Dáno znamení, a lovci, mezi nimiž Bořivoj nad jiné byl se vyznamenal, ubírali se do hodovní síně. I zasedl Svatopluk a všickni pánové moravští za stoly k tomu připravené, Bořivojovi ale a pánům českým prostřeno bylo na zemi.

I jevilo všecko panstvo velikou nad takovou potupou nelibost.

Tu povstal Svatopluk a obrátiv se k Bořivojovi, takto se rozhovořil:

„Bořivoji, slavné kníže české! Nelzeť mi pozvati tě k stolu našemu, aby s námi jsi hodoval, neboť mysl tvá i duch

tvůj nakloněn jest ještě bohům nepravým, a paprsek svaté víry nerozehrál ještě srdce tvého.“

Svatý Methoděj, jenž rovněž byl přítomen hostině a po boku Svatoplukově seděl, vstana, pravil k Bořivojovi:

„Mocné kníže české! Proto stala se tobě pohana tato, že před modlami sklání se ještě koleno tvé, a pravého Boha jsi nepoznal. Opust' bludné učení, zavrhni nepravé bohy a pokloň se svatému kříži. Ten pak, kterýž nesl kříž tento, jediný a pravý Bůh, tent' spasí tebe, a dá tobě i národu tvému slávu a vítězství veliká.“

Dojat jsa velebnou postavou staříckého Methoděje a nábožnými slovy jeho, padl Bořivoj na kolena a pravil:

„Ctihodný otče Methoději! Sejmi, prosím, s nás velikou vinu naši, a svatou víru svou vlož v srdce naše a my vroucněji chceme klaněti se Bohu, než kdy modlám jsme činili.“

A přítomná Ludmila i panstvo, jsouce rovněž velebným zjevem Methodějovým a vlídnou jeho řečí dojeti, a slyšíce pána svého, všickni poklekali, ruce jemu líbajíce. Zejména Ludmila velikou jevila radost nad řečí chotě svého. Bylať již dříve v náboženství katolickém tajně se vycvičila a v komnatě své dlouho za obrácení chotě svého k Bohu se modlívala. A Bůh ji vyslyšel.

Hostina se odložila, a Bořivoj s manželkou svou, která ještě pokřtěna nebyla, a se vším komonstvem uveden jest do chrámu Velehradského, a zde slavnostně jsou všickni pokřtěni. Svatopluk byl jim kmotrem.

Po skončené hostině vypravil se Bořivoj na zpáteční cestu, vzav sebou kněze Kaichu, aby hlásal slovo Boží po vší zemi. V sídle svém, na Levém Hradci, založil hned po příchodu svém krásný kostel ku cti sv. Klimenta. Brzo potom i na jiných místech kostely zakládány byly.

Tent' byl počátek křesťanství v Čechách!

Něco z cizích krajů.

O misionářství mezi národy pohanskými.

(Pokračování.)

Trpké a tuhé zkoušky.

Misionáři naši dali se k jednomu z ubohých kmenů australských aneb vlastně k rodině a s ní se potulovali horami doly, lesy a pustatinami. S divochy hleděli se tínspráteliti, že na cestách po způsobě australském malé děti

divochům na zádech nosili, dříví pro ohně sbírali a pak semo tam jako lékaři jednoduchými prostředky pomáhali. Kdož vysloví a vypíše jejich ošklivost před jídly, kteráž jim jako pochoutky podávána byla, a hlad, kterýž i tuto ošklivost přemohl? Hlísty, ještěrky, pondravy atd. sotva by nám Evropanům chutnaly, a předce museli sobě na tuto stravu misionáři, aby svých hostitelův neurazili, zvykati. Ovšem někdy podařilo se uloviti klokana; to bylo pravé posvícení; tu kus trochu napečeného a ještě krvavého masa aspoň na půl týdne posily musel misionářům poskytovat.

Velký mívali hlad, avšak ještě větší žízeň, neb v létě na pustatinách australských nenajdeš nikde poněkud obstojné vody; třeba se tu uspokojovati s vodou slanou leckde v bařinách a kalužinách, a přecasto ani té nelze najíti a jí se napítí. K těmto bídám přidružila se ještě velmi bolestná oční nemoc, neb sluneční paprsky od vápenité půdy se silno odrážejí a takto zrovna oslepují. Za několik neděl bídně vy-
padali misionáři, avšak mysl jejich neklesla.

Velikonoce byly přede dveřmi, jak říkáváme. Bratr Leandr chtěl misionářům na svátky nějakou pečinku přichystati. I šel na veliký pátek po hodinkách na hon. V brzku zočil zvíře, které mu ale, ač výborným byl běhounem, uteklo a ho do pustatiny zavedlo, kdež zabloudil. Již se setmívalo, již byla noc a bratra Leandra nebylo. Misionáři vystáli smrtelné úzkosti. Nadarmo volali do lesů blízkých a sousedních a zapálili ohně na všech blízkých kopcích; nikdo se jim neozýval, jen ozvěna a potupné řvaní papouškův, které ohně probudily. Smutná to byla velikonoc pro misionáře, kteří plni jsouce úzkosti hrubou mši svatou a nešpory odbyli a sliby k Panence Marii za ztraceného bratra učinili. Teprve na druhý den, když již za mrtvého považován, od několika divochů přinešen byl.

Bratr Leandr měl Pánu Bohu co děkovati, že ho divoši vysvobodili, neb zbloudí-li v lesech australských Evropan, třebas již déle prodléval na pustatinách australských, obyčejně hladu musí zahynouti. U nás aspoň na některých stranách mají stromy zvláštní známky, což u tamějších stromův není, tam na všech stranách je strom stejný, sejde-li s cesty své a zabloudí-li, nemůže směr ztracený opět najíti. Parno a vedro, hlad a žízeň, nedostatek všeliké potravy seslabí člověka, tak že bídně musí zahynouti. Domorodci australští mají ale velmi ostré a jemné smysly, tak že najdou stopu ztraceného a že dovedou ztraceného na všech oklikách, kterými ho zoufalost hnala, následovati. Před několika lety ztratil se

pastýř. Jakmile se hospodář o tom dověděl, ihned dal se s divochy do hledání. Divoši napřed ve velkých oklikách okolo chatrče zbloudilého se točili až jisti byli, že jsou na pravé stopě. Pak ušli po ní za šest dní asi 25 zeměpisných mil přes řeky, bahna až konečně pastýře ještě na živě našli. Avšak tolik při svém zbloudění vystál, že se brzy na to zbláznil. Evropané, kteří ho s divochy hledali, ovšem též semo tamo stopu našli, avšak divoši ji našli i tam, kde Evropané zhola nic nepozorovali. Třetího dne na stromě našli napsáno: „Ó Bože, smiluj se nade mnou!“ Pátého dne ukazovali divoši na skálu, na níž klečel, Evropané ale ani zvětšovacím sklem nic nepoznávali a předce tomu tak bylo, jak zbloudilý sám na to dokázal.

O všem tom přesvědčil se sám P. Salvado když se dal s divochy do hledání zbloudilého chlapce dvanáctiletého. Již na večer druhého dne našli divoši chlapce, který zachránění své Matičce Boží připisoval. Málokdy najde se zbloudilý na živě, obyčejně již bývá mrtev.

Co vše misionáři vytrpěli, nelze vypočísti. P. Salvado odhodlal se konečně, že půjde do Perthu, aby spolubratrům nové zásoby přinesl, neb bez podpory od kolonie jim možná nebylo divochy získati. O cestě této misionář nám vypravuje:

„Domorodec australský Bigliagoro mne doprovázel. Jako jiní domorodci neměl i on žádných šatův; i ušil jsem mu jaké také šaty čili raději přioděl jsem ho kusem vlny. Na cestě té živili jsme se ještěrkami a hlísty. Bigliagoro ovšem vždy nejlepší kousky mi ponechával, avšak všeliké tyto pochoutky mi předce nechutnaly. Po několika dnech vedlo se nám trochu lépe. Večer modlíval jsem se breviář a pak doporučil jsem se do ochrany Boží a lehnul sobě. Bigliagoro po způsobě svých rodákův pojídal vše tak dlouho, dokud kde co bylo. Mnohokrát mne probudil, a nabízel mi požívaně maso: „Quaha, quaha, nunda, nalgo!“ t. j. „Vezmi, vezmi, jest to velmi dobré!“ Všelike mé ujišťování, že mu věřím, nic nespomáhalo; i musel jsem žvykance jeho vzíti a jísti.“

Takový tedy život misionářů mezi divochy!

Strýčkovy ořechy.

1. Někdo má dva stříbrné koflíky. Dá-li 8 zl. do prvního, má tento polovici ceny jako druhý; dá-li však 8 zl. do druhého, nabude tento třikrát tak veliké ceny, jako první. Jakou cenu má každý koflík?

(Zasl. J. V. Peukert.).

2. Hádanka.

Čtyři bratři cestují:
první utíká a neumdlévá,
druhý jí a není syt,
třetí pije a není pln,
čtvrtý píská, a nezní to pěkně.

(Zasl. H. Polydorova).

3. Hádanka (dvouslabičné slovo).

První hájit — muže budiž heslo,
druhé — světu povždy blaho neslo;
celé — jméno reka čackého
z rukopisu kralodvorského.

(Zasl. F. Šima).

4. Hádanka.

12343 z věže chrámu často znívá,
6738 v hospodářství každém bývá,
258 z oulu letí z jara ven,
724 nepíchni se o něj jen!
4573 hudebník ji znáti musí,

123456738 myši přemnoho jím zkusí. (Zasl. P. Janěk).

5. Syn nesl otci na pole oběd. Pečlivá máti přidala k němu dva koláče. Synek ale snědl po cestě půl druhého koláče; otec vzal si také tolik, a hle, zbyl ještě jeden celý koláč. Kterak to možno?

6. Vpravte písmena dole naznačená do čtverce, aby tvořila čtyři slova, která by kolmo i na přič stejně se četla: a, a, e, e, i, i, k, l, l, p, s, s, s, s, t, t.

Rebusy.

1. $\frac{rup}{999}$ NA 2. $\frac{d\ 100\Box m}{Z}$ (Zasl. A. Krausova). 3. $\frac{W^d}{d}$ 4. $\frac{po}{ra}$
(Zasl. b. Voborovi).

4. $\frac{j}{e}$ 5. H vraník
bélouš (Zasl. Jos. Spůra). 6. 500 níků
(Zasl. Fr. Havelka).

Rozluštitelům rozdáno bude losem 30 odměn. Zásylka do 15. ledna 1884.

Rozluštění ořechů z čísla 11.

1. 8, 11, 16. 2. $999\frac{9}{9}$. 3. 36. 4. Starší má 12 let, mladší 6 let.
5. Děd 70, otec 40, syn 10 let. 6. Andílek: Ananas, nárt, dar, Indie, lež,
eben, korály. Rebusy: 7. Vůz má čtyry kola. 8. Zásaka, předseda (obě S
měla býti obrácená). Slovné hádanky: Leden, těsto, párez, provaz,
tvaroh, polénka.

Poznámka: Rozluštitelé, kteří dosud neobdrželi premii jim připadlou, žádáme, aby na korespondenčním lístku nám udali adresu zevrubnou, abychom premii zaslati mohli. Vůbec, jsou-li vypsány odměny, dlužno, aby každý luštitel svou adresu, aneb adresu onoho, kým mu „Andílek“ dodáván bývá, zřetelně napsal. — Rozluštitelé ořechů z čísla 11. budou uveřejnění až v prvním čísle r. 1884, podobně stvrzení a odpovědi na rozličné zásylky.

Děkujeme všem za laskavou přízeň tak mnohých přispívatelů, jakož i za horlivost v rozšiřování našeho časopisku v tak četných kruzích osvědčenou, doporučujeme i na dále „Andílka“ přízni pravých přátel milé mládeže.

Obsah. Milé dítky! str. 265. — Báje str. 267. — Beseda pod lípou str. 271. — Lednice str. 274. — Vzácný dar štědrovečerní str. 276. — Zlých se straň! str. 282. — Jezulátko str. 283. — První křesťanský kníže český str. 283. — Něco z cizích krajů str. 285. — Strýčkovy ořechy str. 287.